

INSETE

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2018

Δεκέμβριος 2019

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΟΡΙΣΜΟΙ	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	12
1.1 Γεωμορφολογία της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου	12
1.2 Διοικητικά Στοιχεία	15
1.3 Μεταφορικές Υποδομές	18
1.3.1 Αεροδρόμια	18
1.3.2 Λιμένες	21
1.3.3 Οδικοί άξονες	22
1.4 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά, 2013 και 2018	23
1.4.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	23
1.4.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα	25
1.5 Ηλικιακή Κατανομή, 2013 και 2018	26
1.5.1 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Ελλάδας	26
1.5.2 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου	27
1.6 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 και 2018	28
1.6.1 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια	28
1.7 Μακροικονομικά Στοιχεία, 2010 - 2016	30
1.7.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας ανά Περιφέρεια	30
1.7.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	32
1.7.3 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια	33
1.7.4 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου	34
1.7.5 Περιφερειακή κατανομή και συμβολή του τουρισμού ανά Περιφέρεια, 2018	35
1.8 Απασχόληση στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης, 2013 – 2018	36
1.8.1 Αριθμός απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια	37
1.8.2 Αριθμός απασχολούμενων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά κατηγορία απασχόλησης	39
1.8.3 Τύπος απασχόλησης στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια	40

1.8.4 Τύπος απασχόλησης και ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	43
1.8.5 Φύλο απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια	45
1.8.6 Φύλο απασχολούμενων ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	48
1.8.7 Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια	50
1.8.8 Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά κατηγορία απασχόλησης	53
1.8.9 Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 και 2018	56
2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ	58
2.1 Ξενοδοχειακό Δυναμικό 2018	58
2.1.1 Ξενοδοχειακό δυναμικό Ελλάδας ανά Περιφέρεια	58
2.1.2 Ξενοδοχειακό δυναμικό Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα	61
2.2 Δυναμικό Ενοικιαζόμενων Δωματίων, 2018	64
2.2.1 Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια	64
2.2.2 Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα	67
2.3 Δυναμικό Τουριστικών Επιπλωμένων Κατοικιών και Επαύλεων, 2018	70
2.3.1 Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια	70
2.3.2 Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα	72
2.4 Κύριες και Δευτερεύουσες Κατοικίες, 2001 - 2011	74
2.5 Δυναμικό Κάμπινγκ, 2018	77
3 ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	81
3.1 Παραδοσιακοί Οικισμοί	81
3.2 Αρχαιολογικοί Χώροι και Μουσεία	82
3.2.1 Αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα	82
3.2.2 Μουσεία της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα	84
3.3 Γαλάζιες Σημαίες, 2018	86
3.4 Μαρίνες, 2018	87
3.5 Ιαματικοί φυσικοί πόροι	88
3.6 Πεζοπορία - TREKKING	89
3.7 Αναρριχητικά πεδία	92

3.8 Ορειβατικά Καταφύγια.....	94
3.9 Καταδυτικοί προορισμοί	94
4 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ	95
4.1 Διεθνείς Αεροπορικές Αφίξεις, 2013 - 2018	95
4.1.1 Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια....	95
4.1.2 Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	97
4.2 Αεροπορική Κίνηση Εσωτερικού, 2013 - 2018	98
4.2.1 Αεροπορική κίνηση εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	98
4.2.2 Αεροπορική κίνηση εσωτερικού στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	100
4.3 Ακτοπλοϊκή Κίνηση Εσωτερικού, 2013 - 2018	101
4.3.1 Ακτοπλοϊκή κίνηση εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	101
4.3.2 Ακτοπλοϊκή κίνηση εσωτερικού στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	103
4.4 Ακτοπλοϊκή Κίνηση Εξωτερικού, 2013 - 2018	104
4.5 Στοιχεία Κρουαζιέρας, 2013 - 2018	105
4.5.1 Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .	105
4.5.2 Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα	107
4.5.3 Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	108
4.5.4 Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Ενότητα	110
4.6 Επισκέπτες σε Μουσεία, 2013 - 2018.....	111
4.6.1 Επισκέπτες σε μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια.....	111
4.6.2 Επισκέπτες σε μουσεία στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα	113
4.7 Επισκέπτες σε Αρχαιολογικούς Χώρους 2013 - 2018	114
4.7.1 Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	114
4.7.2 Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα	116
5 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ, 2016 - 2018	117
5.1 Βασικά Μεγέθη Εισερχόμενου Τουρισμού, 2016 - 2018	117
5.1.1 Επισκέψεις στην Ελλάδα.....	117
5.1.2 Επισκέψεις στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά χώρα προέλευσης.....	119
5.1.3 Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	121

5.1.4 Διανυκτερεύσεις στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά χώρα προέλευσης	123
5.1.5 Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	125
5.1.6 Εισπράξεις στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά χώρα προέλευσης	127
5.2 Βασικοί Δείκτες Εισερχόμενου Τουρισμού, 2016 - 2018	129
5.2.1 Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα	129
5.2.2 Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	131
5.2.3 Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	133
5.2.4 Μέση Ημερήσια Δαπάνη ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	135
5.2.5 Μέση Διάρκεια Παραμονής στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια.	137
5.2.6 Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά χώρα προέλευσης	139
5.3 Κύριες και Δυνητικές Αγορές	141
5.3.1 Κύριες αγορές	141
5.3.2 Δυνητικές αγορές	143
5.4 Στοιχεία Αφίξεων – Διανυκτερεύσεων – Πληρότητας σε Ξενοδοχειακά Καταλύματα, 2013 - 2018.....	145
5.4.1 Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	145
5.4.2 Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα	147
5.4.3 Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	149
5.4.4 Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	151
5.4.5 Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια	153
5.4.6 Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα	154
5.5 Αφίξεις και Διανυκτερεύσεις σε Καταλύματα Σύντομης Διαμονής, 2014 - 2018	155
5.5.1 Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής	155
5.5.2 Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής	157
5.6 Τιμές Δωματίων, 2017 - 2018	159
5.6.1 Τιμές ξενοδοχειακών δωματίων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	159
6 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	161
6.1 Οικονομικοί Δείκτες Απόδοσης Ξενοδοχείων, 2017.....	161
6.1.1 Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Ελλάδα	162

6.1.2 Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	164
6.2 Δείκτες Ποιότητας Ξενοδοχείων, 2017-2018.....	166
6.2.1 Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	167
6.2.2 Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά κατηγορία αστεριού	168
7 ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	169

ΟΡΙΣΜΟΙ

- **ΑΕΠ:** Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
- **Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού:** στις αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού καταγράφονται και αλλοδαποί.
- **Αφίξεις:** ορίζονται ως οι διεθνείς αφίξεις που καταγράφονται στα κατά τόπους σημεία εισόδου (αεροδρόμια, μεθοριακοί σταθμοί, λιμάνια) της χώρας.
- **Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής:** είναι οι αφίξεις (Κατοίκων και Μη κατοίκων) σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια).
- **Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα:** το σύνολο των αφίξεων (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά Περιφέρεια.
- **Απασχολούμενοι:** ορίζονται τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω, τα οποία την εβδομάδα αναφοράς είτε εργάστηκαν έστω και μια ώρα με σκοπό την αμοιβή ή το κέρδος, είτε εργάστηκαν στην οικογενειακή επιχείρηση, είτε δεν εργάστηκαν αλλά είχαν μια εργασία ή επιχείρηση από την οποίαν απουσίαζαν προσωρινά.
- **Διανυκτερεύσεις:** το σύνολο των διανυκτερεύσεων (Μη κατοίκων) ανά Περιφέρεια στα επιμέρους καταλύματα.
- **Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής:** είναι οι διανυκτερεύσεις (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια).
- **Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα:** το σύνολο των διανυκτερεύσεων (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά Περιφέρεια.
- **Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις:** οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις δεν καταγράφουν εθνικότητα αλλά χώρα προέλευσης.
- **Εισπράξεις:** το σύνολο των τουριστικών εισπράξεων (Μη κατοίκων) ανά Περιφέρεια. Στο σύνολο των εισπράξεων δεν **περιλαμβάνεται το μεταφορικό κόστος (αεροπορικό, θαλάσσιο και σιδηροδρομικό) ακόμα και αν η εταιρεία είναι Ελληνική.**
- **Επισκέψεις:** ορίζονται ως οι επισκέψεις (Μη κατοίκων) που κάνει ένας τουρίστας στις επιμέρους Περιφέρειες της χώρας. Για παράδειγμα ένας τουρίστας που ταξιδεύει στην Ελλάδα και επισκέπτεται 2 Περιφέρειες (π.χ. Αττικής και Νοτίου Αιγαίου) στην Έρευνα Συνόρων καταγράφεται ως μια άφιξη και δύο επισκέψεις.

- **Ίδια Κεφάλαια:** περιλαμβάνει τα κεφάλαια που έχουν συνεισφέρει οι μέτοχοι στην εταιρεία είτε άμεσα είτε έμμεσα.
- **Καθαρά Πάγια:** στα καθαρά πάγια περιλαμβάνονται τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας (ακίνητα, εξοπλισμός κλπ.) και τυχόν έξοδα ιδρύσεως μετά την αφαίρεση των αποσβέσεων.
- **ΚΠΦ:** Κέρδος προ Φόρων.
- **ΚΠΦΤΑ:** Κέρδος προ Φόρων Τόκων και Αποσβέσεων.
- **Κύκλος Εργασιών:** είναι ο τζίρος που κάνει ένα ξενοδοχείο κατά την διάρκεια ενός έτους.
- **Μακροπρόθεσμα Δάνεια:** μακροπρόθεσμα ονομάζονται τα δάνεια με χρονική διάρκεια αποπληρωμής μεγαλύτερη του ενός έτους.
- **Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη:** ορίζεται ως η Μέση Δαπάνη που κάνει ένας επισκέπτης (Μη κάτοικος) ανά Περιφέρεια. Αντίθετα, η Μέση κατά Κεφαλήν Δαπάνη αντιπροσωπεύει το σύνολο της δαπάνης που κάνει ο τουρίστας στην χώρα (που μπορεί να επισκέπτεται δύο ή περισσότερες Περιφέρειες).
- **Μέση Διάρκεια Παραμονής:** ορίζεται ως η Μέση Διάρκεια παραμονής των επισκεπτών (Μη κατοίκων) ανά Περιφέρεια.
- **Μέση Ημερήσια Δαπάνη:** ορίζεται ως η Μέση Ημερήσια Δαπάνη που κάνει ένας επισκέπτης (Μη κάτοικος) ανά Περιφέρεια.
- **Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός:** αποτελεί το εργατικό δυναμικό της οικονομίας και περιλαμβάνει τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω τα οποία είναι ικανά προς εργασία και ταυτόχρονα θέλουν να εργαστούν.
- **Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων:** η ετήσια πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων ανά Περιφέρεια.
- **GRIs:** Γενικός Δείκτης Ικανοποίησης πελατών ξενοδοχείων, ο οποίος υπολογίζεται για κάθε ξενοδοχείο, μέσω ανάλυσης των μεταβλητών που συνδέονται με τις αναρτήσεις σχολίων πελατών σε εκατοντάδες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, ιστοσελίδες σχολιασμού ξενοδοχείων και ιστοσελίδες OTAs (online travel agents – διαδικτυακά ταξιδιωτικά γραφεία).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση με τίτλο: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του Τουρισμού για το έτος 2018 – Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου υλοποιείται στο πλαίσιο της Πράξης «Δράσεις πρόγνωσης και παρακολούθησης μεταβολών του Τουριστικού Τομέα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5003333¹. Η μελέτη αποσκοπεί στην τεκμηρίωση του τομέα και μέσω αυτής στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Το περιεχόμενο του παρόντος Παραδοτέου αφορά στην διαγνωστική ανάλυση και στις κατευθύνσεις του τουριστικού κλάδου στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου και ειδικότερα περιλαμβάνει:

- ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών (πληθυσμός, ηλικιακή διάρθρωση),
- ανάλυση των βασικών μακροοικονομικών στοιχείων (ΑΕΠ, κατά Κεφαλήν ΑΕΠ),
- ανάλυση των τουριστικών υποδομών (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες και επαύλεις, κύριες & δευτερεύουσες κατοικίες, κάμπινγκ)
- ανάλυση των βασικών μεγεθών του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα (αφίξεις, διανυκτερεύσεις, έσοδα),
- ανάλυση των βασικών δεικτών του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα (Μέση κατά Κεφαλήν Δαπάνη, Μέση Ημερήσια Δαπάνη, Μέση Διάρκεια Παραμονής),
- ανάλυση της απασχόλησης (αριθμός απασχολούμενων, φύλο, ηλικία και τύπος απασχόλησης ανά κλάδο δραστηριότητας) της εξέλιξης της ανεργίας και του οικονομικά ενεργού πληθυσμού,
- ανάλυση της αεροπορικής κίνησης (διεθνείς αφίξεις και αφίξεις εσωτερικού),
- ανάλυση της ακτοπλοϊκής κίνησης (διακινηθέντες κατά την επιβίβαση και την αποβίβαση),
- ανάλυση της οδικής κίνησης στους μεθοριακούς σταθμούς (αφίξεις Μη – Κατοίκων),

¹ Η παρούσα έκθεση αποτελεί το παραδοτέο Π.2.2.11.1 του Υποέργου 3: Δράσεις παρακολούθησης της δυναμικότητας των τουριστικών προορισμών και των επιχειρήσεων του τουριστικού κλάδου, Δράσεις Διάχυσης/προβολής της Πράξης & Δράσεις Συντονισμού και Επιστημονικής υποστήριξης της υλοποίησης της Πράξης: Δράσεις πρόγνωσης και παρακολούθησης μεταβολών του Τουριστικού τομέα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του (MIS 5003333).

- ανάλυση της κρουαζιέρας (κίνηση κρουαζιερόπλοιων και αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας),
- ανάλυση της επισκεψιμότητας σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους,
- καταγραφή αφίξεων – διανυκτερεύσεων – πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα,
- καταγραφή αφίξεων – διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής,
- καταγραφή των τιμών σε ξενοδοχειακά δωμάτια,
- ανάλυση βασικών δεικτών απόδοσης (Οικονομικοί και Ποιοτικοί δείκτες απόδοσης).

Για την ανάλυση του τουριστικού κλάδου της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου συλλέχθηκαν τα ακόλουθα στοιχεία:

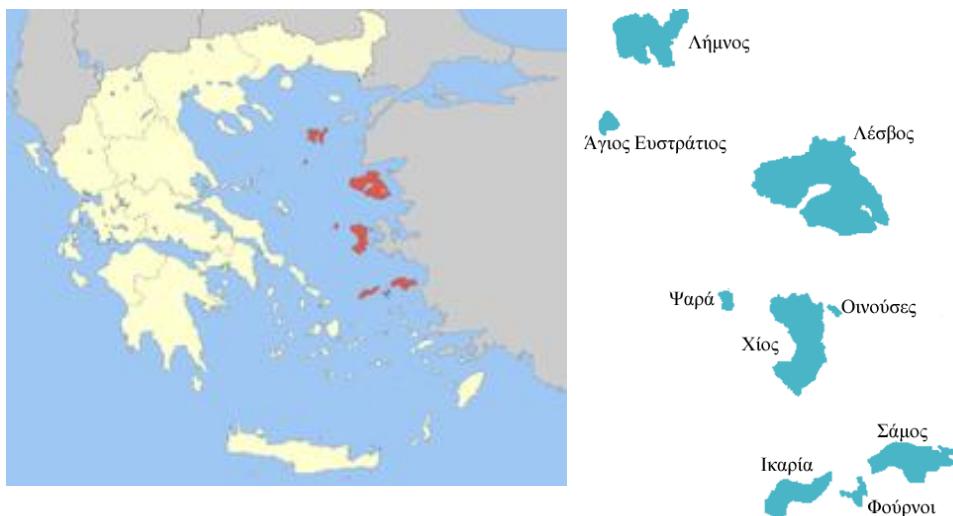
- μακροοικονομικά στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τις τουριστικές υποδομές από το ΞΕΕ (Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας), το ΜΗΤΕ (Μητρώο Τουριστικών Επιχειρήσεων) και την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τα βασικά μεγέθη και τους βασικούς δείκτες του ελληνικού τουρισμού από την Τράπεζα της Ελλάδας,
- στοιχεία για την απασχόληση των οικονομικά ενεργό πληθυσμό και την ανεργία από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) της ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τις διεθνείς αεροπορικές αφίξεις και την κίνηση εσωτερικού από την FRAPORT, την ΥΠΑ (Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας) και τον ΔΑΑ (Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών),
- στοιχεία για την οδική κίνηση από τους Μεθοριακούς Σταθμούς,
- στοιχεία ακτοπλοϊκής κίνησης από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία κρουαζιέρας από την Ένωση Λιμένων Ελλάδος,
- στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία αφίξεων και διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία επισκέψεων σε Μουσεία και Αρχαιολογικούς Χώρους από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τους Παραδοσιακούς Οικισμούς από το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας,
- στοιχεία για τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία από το Υπουργείο Πολιτισμού,
- στοιχεία για τους δείκτες απόδοσης των ξενοδοχείων από την ICAP,
- στοιχεία για τις τιμές των ξενοδοχειακών δωματίων από την Trivago,

- στοιχεία για τους δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων από την ReviewPro,
- στοιχεία για τις μαρίνες και τους ιαματικούς φυσικούς πόρους από το Υπουργείο Τουρισμού.

1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

1.1 ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Χάρτης 1: Γεωγραφική αποτύπωση της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου περιλαμβάνει δέκα κατοικημένα νησιά και η συνολική της έκταση, συμπεριλαμβανομένων πολλών ακατοίκητων νησιών και μεγάλου αριθμού βραχονησίδων, ανέρχεται στα 3.832km². Πέντε από τα νησιά της Περιφέρειας είναι μεγάλα σε έκταση για την κλίμακα των νησιών του Αιγαίου (Λέσβος, Χίος, Σάμος, Λήμνος και Ικαρία) και τέσσερα μικρότερα (Άγιος Ευστράτιος, Οινούσσες, Ψαρά, Φούρνοι), ενώ δύο από τα μεγάλα νησιά, η Λέσβος και η Χίος συγκαταλέγονται στα σημαντικά νησιά του Ευρωπαϊκού Χώρου.

Χαρακτηριστικό της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου είναι η μεγάλη απόσταση όλων των νησιών της από την Ηπειρωτική Χώρα, αποτελώντας τα σύνορα της Ευρώπης σε άμεση γειτνίαση εξ ανατολών με την Τουρκική επικράτεια, ενώ παράλληλα οι αποστάσεις μεταξύ των νησιών της είναι επίσης μεγάλες. Η έδρα της Περιφέρειας είναι η πόλη της Μυτιλήνης.

Το **ανάγλυφο** του εδάφους των περισσότερων νησιών της Περιφέρειας είναι ορεινό και ημιορεινό, με τις ορεινές εκτάσεις να καλύπτουν περίπου το 33% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας. Ειδικότερα η Σάμος χαρακτηρίζεται από το ορεινό του εδάφους της έναντι των άλλων νησιών, ενώ η Λήμνος από το ημιορεινό και το πεδινό. Οι κλίσεις του εδάφους παρουσιάζουν επίσης σημαντικές διαφορές μεταξύ των νησιών με τις μεγαλύτερες στην Ικαρία και τις μικρότερες στη Λήμνο.

Το σύνολο των νησιών ανήκουν στην κλιματολογική ζώνη του Αιγαίου. Διαφοροποιήσεις υπάρχουν και στο εσωτερικό της Περιφέρειας, με τη Λήμνο να παρουσιάζει τις λιγότερες βροχοπτώσεις αλλά και τη χαμηλότερη μέση θερμοκρασία ενώ η Σάμος και η Ικαρία που βρίσκονται νοτιότερα έχουν περισσότερες βροχοπτώσεις και υψηλότερη μέση θερμοκρασία.

Συγκεκριμένα, το **κλίμα** της Λέσβου, της Λήμνου και του Άγιου Ευστράτιου χαρακτηρίζεται ως εύκρατο, με λιγότερες βροχοπτώσεις στα δύο τελευταία νησιά. Το κλίμα της Χίου χαρακτηρίζεται μεσογειακό με ήπιους σχετικά χειμώνες και ανομβρία τη θερινή περίοδο. Το κλίμα των Οινουσσών και των Ψαρών είναι μεσογειακό θαλάσσιου χαρακτήρα, με ήπιο χειμώνα και παρατεταμένο ξηρό και θερμό καλοκαίρι. Το κλίμα της Σάμου, της Ικαρίας και των Φούρνων χαρακτηρίζεται από ήπιο χειμώνα και δροσερό καλοκαίρι. Ενδεικτικά το μέσο ύψος βροχής κυμαίνεται από 460mm έως 710mm και ελαττώνεται καθώς κινούμαστε βορειότερα ενώ η μέση θερμοκρασία από 15 έως 19 °C.

Τα νησιά του Β. Αιγαίου ως μεσογειακά οικοσυστήματα, έχουν να επιδείξουν ένα πολύπλοκο μωσαϊκό οικοσυστημικών τύπων στην πολύ περιορισμένη επιφάνεια που καλύπτουν. Ένα σύνολο από χερσαία και υδατικά οικοσυστήματα, πλούσιο σε ενδημικά και σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας. Όσον αφορά το **οικοσύστημα**, η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου συγκεντρώνει περισσότερα από 5.000 διαφορετικά είδη ζώων και 1.000 περίπου είδη φυτών, μερικά από τα οποία κινδυνεύουν να εξαφανιστούν κάτω από τις πιέσεις που δέχεται το θαλάσσιο περιβάλλον και ιδιαίτερα το παράκτιο οικοσύστημα που από την φύση του είναι το πιο παραγωγικό και το πιο σημαντικό για τη διατήρηση των οικολογικών ισορροπιών.

Μεγάλο ποσοστό των **χερσαίων οικοσυστημάτων των νησιών του Β. Αιγαίου** είναι αγροτικά, με καλλιέργειες όπως τα σιτηρά ή οι ελιές και τα αμπέλια, ενώ αρκετά μεγάλες εκτάσεις χρησιμοποιούνται ως βοσκότοποι. Σε κάθε νησί απαντάται διαφορετική ποικιλότητα οικοσυστημάτων, υψηλή σε κάποια, όπως για παράδειγμα στη Λέσβο, χαμηλότερη σε άλλα, όπως στις Οινούσσες.

Στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου υπάρχει σημαντικός αριθμός **θεσμοθετημένων περιοχών προστασίας**. Ειδικότερα, με βάση την υφιστάμενη εθνική και διεθνή νομοθεσία στην Περιφέρεια οι θεσμοθετημένες προστατευόμενες περιοχές περιλαμβάνουν:

- 11 Ειδικές ζώνες διαχείρισης (ΕΖΔ)
- 16 Ζώνες ειδικής προστασίας (ΖΕΠ)

- 1 Διατηρητέο μνημείο της φύσης (Απολιθωμένο δάσος Σίγρι στη Λέσβο)
- 1 Περιοχή Σύμβασης Βαρκελώνης (Απολιθωμένο δάσος Σίγρι στη Λέσβο)
- 16 Βιότοποι Corine,
- 23 Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και
- 55 Παραδοσιακοί Οικισμοί.

1.2 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου χωρίζεται σε πέντε Περιφερειακές Ενότητες:

Η **Π.Ε. Λέσβου** βρίσκεται στο Βορειοανατολικό Αιγαίο κοντά στα μικρασιατικά παράλια, από τα οποία χωρίζεται με το στενό της Μυτιλήνης πλάτους 7 έως 13 ναυτικών μιλιών. Είναι το μεγαλύτερο νησί της Περιφέρειας και του Ανατολικού Αιγαίου με έκταση 1.633,83 km² και τρίτο σε μέγεθος μετά την Κρήτη και την Εύβοια ενώ η έδρα της είναι η πόλη της Μυτιλήνης. **Γεωμορφολογικά** μπορούμε να πούμε ότι το ανάγλυφο του νησιού είναι ορεινό-ημιορεινό. Οι **πεδιάδες** είναι ελάχιστες και μικρές, σπουδαιότερες των οποίων είναι: της Καλλονής, του Γέρα, της Ερεσού, του Ιππείου-Συκούντας και της Πέτρας.

Τα σπουδαιότερα **όρη** της Ενότητας είναι ο ορεινός όγκος του Λεπέτυμνου (968 m) στα ΒΑ, ο ορεινός όγκος του Όρδυμνου (512 m) στα δυτικά, ο ορεινός όγκος του Ολύμπου (967 m) στο κεντρικό τμήμα και το βουνό Αμαλή (527 m) στο ΝΑ τμήμα του νησιού, ενώ τα κυριότερα **ποτάμια** του νησιού είναι ο Ευεργέτουλας που εκβάλλει στον κόλπο Γέρας, ο Βούβαρης που εκβάλλει στον Κόλπο Καλλονής και ο χείμαρρος Σεδούντας που εκβάλλει στο Αιγαίο Πέλαγος διαρρέοντας την κωμόπολη του Πλωμαρίου.

Η **Π.Ε. Ικαρίας** βρίσκεται ανατολικά του Αιγαίου Πελάγους και απαρτίζεται από τα νησιά της Ικαρίας, της Θύμαινας και των Φούρνων. Το μεγαλύτερο νησί της Ενότητας είναι η Ικαρία που αποτελεί και ένα από τα μεγαλύτερα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου. Η συνολική έκταση της Ενότητας είναι 295,571 km² και η έδρα της ο Άγιος Κήρυκος. **Γεωμορφολογικά** μπορούμε να αναφέρουμε ότι η Ενότητα Ικαρίας στο μεγαλύτερο μέρος της είναι ορεινή. Η κυριότερη οροσειρά της Ενότητας είναι του Αθέρα με υψηλότερη κορυφή τα 1.041m.

Οι Φούρνοι Κορσεών (Ικαρίας) είναι συστάδα νήσων, νησίδων και βραχονησίδων του Ανατολικού Αιγαίου. Η θέση τους είναι νοτιοδυτικά της Σάμου και νοτιοανατολικά της Ικαρίας. Συγκεκριμένα ανάμεσα στο τρίγωνο των ακρωτηρίων «Δομένικος» της Σάμου, «Φανάρι» της Ικαρίας και «Τζουλούφι» της Πάτμου. Το χαρακτηριστικό των νησίδων αυτών είναι η πολύ μεγάλη ακτογραμμή. Μάλιστα ξεπερνά σε μέγεθος και αυτό της Σάμου (η οποία συγκριτικά έχει πολύ μεγαλύτερο μέγεθος). Κύρια ασχολία των μόνιμων κατοίκων είναι η πλούσια αλιεία που σημειώνεται στη περιοχή (πέρασμα ψαριών).

Η Θύμαινα είναι νησίδα του συμπλέγματος των Φούρνων που βρίσκεται μεταξύ Σάμου και Ικαρίας. Είναι το δεύτερο μεγαλύτερο νησί του συμπλέγματος μετά τους Φούρνους με έκταση 10km².

Η **Π.Ε. Λήμνου** είναι το ένατο σε μέγεθος νησί της Ελλάδας με έκταση 438 km². Βρίσκεται στο Βόρειο Αιγαίο, στο Θρακικό Πέλαγος, ανάμεσα στο Άγιον Όρος, τη Σαμοθράκη, την Ίμβρο και τη Λέσβο. Μαζί με τον Άγιο Ευστράτιο αποτελούν την Ενότητα της Λήμνου. Η Λήμνος είναι ηφαιστιογενές νησί. Αν και δεν έχει δάση, έχει εκτεταμένες εύφορες πεδιάδες με σιτηρά και αμπέλια. Η Λήμνος δε διασχίζεται από ποτάμια, ενώ οι κυριότερες **Λίμνες** της είναι η Αλυκή μια παράκτια αλμυρή λιμνοθάλασσα και η Χορταρολίμνη ένα παράκτιο, εποχιακό υφάλμυρο έλος. Η έδρα της Ενότητας είναι η πόλη της Μύρινας.

Ο Άγιος Ευστράτιος είναι νησί του βορειοανατολικού Αιγαίου μεταξύ της Λήμνου και της Σκύρου, με έκταση 49,6 km² και μήκος ακτογραμμής 37 km. Ο Άγιος Ευστράτιος αποτελεί το πιο απομονωμένο νησί του Αρχιπελάγους. Το νησί έχει σχήμα άνισου τριγώνου με την υποτείνουσα προς τη Δύση.

Η **Π.Ε. Σάμου** βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα του Αιγαίου Πελάγους κοντά στα παράλια της Μικράς Ασίας. Ανατολικά της βρίσκεται η Μικρά Ασία από την οποία χωρίζεται με τον επταστάδιο πορθμό με ελάχιστο πλάτος 1.650 m περίπου, βόρεια βρίσκεται η χερσόνησος της Ερυθραίας, βορειοδυτικά η Χίος, δυτικά και νοτιοδυτικά η Ικαρία και το σύμπλεγμα των Φούρνων και νότια τα Δωδεκάνησα από τα οποία τα πλησιέστερα είναι το Αγαθονήσι, οι Αρκοί και η Πάτμος. Είναι το όγδοο σε μέγεθος νησί της Ελλάδας και η έκταση της είναι 477 km².

Η **κατανομή των εδαφών** της Σάμου είναι 69,6% ορεινή, 22% ημιορεινή και μόλις το 8,4% είναι πεδινές εκτάσεις. Τα κυριότερα **βουνά** της Ενότητας είναι η Κέρκη (1.443μ.) και η Άμπελος (ή Καρβούνης) (1.160μ.). Οι πεδινές περιοχές είναι λίγες, με μεγαλύτερη την πεδιάδα της Χώρας, η οποία βρίσκεται στην νότια πλευρά του νησιού και περικλείεται από τα χωριά Χώρα, Πυθαγόρειο, Μύλοι και Παγώνδας. Η έδρα της Ενότητας Σάμου είναι η πόλη της Σάμου.

Στην **Π.Ε. Χίου** ανήκουν τα νησιά Χίος, Ψαρά, Αντίψαρα και Οινούσσες (αποτελούν σύμπλεγμα νησιών). Η Χίος είναι νησί του Ανατολικού Αιγαίου, απέχει ελάχιστα από τις ακτές της Μικράς Ασίας, μόλις 3,5 ναυτικά μίλια τη χωρίζουν από το ακρωτήριο Πούντα ως τη χερσόνησο της Ερυθραίας στο ύψος του Τσεσμέ. Είναι το πέμπτο μεγαλύτερο σε μέγεθος νησί στην Ελλάδα με έκταση 904km² και μήκος ακτών

213km. Το έδαφος του νησιού κατά το μεγαλύτερο μέρος του είναι ορεινό και μόνο στα νοτιοανατολικά και νότια σχηματίζονται κάποιες μικρές πεδινές εκτάσεις.

Στο βόρειο τμήμα του νησιού υψώνονται τα όρη Πελιναίο με ψηλότερη κορυφή τον Προφήτη Ηλία (1.297μ.), Όρος (1.126μ.) και Αμονή (809μ.). Άλλα όρη είναι ο Προβατάς ή Προβάτιο (773μ.) και ο Αίπος (448μ.). Νοτιότερα στο μέσο του νησιού, βρίσκονται οι χαμηλότερες κορυφές Μαραθόβουνο και Πιγκανιάς. Τα βουνά της Χίου καλύπτονται σε αρκετό ύψος από δάση πεύκων και από θάμνους. **Ποταμούς** δεν συναντάμε στη Χίο, εκτός από μικρούς χειμάρρους και ρέματα με μικρό μήκος.

Τα Ψαρά είναι νησί του Βορειοανατολικού Αιγαίου, βορειοδυτικά της νήσου Χίου και ανήκει στη Ενότητα Χίου. Έχει έκταση 40 km^2 και μήκος ακτών 45 km. Τα Ψαρά είναι κυρίως γνωστά από τη μεγάλη καταστροφή που υπέστησαν το 1824, κατά τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα εναντίον των Τούρκων. Οι κυριότερες ασχολίες των κατοίκων είναι η αλιεία και η μελισσοκομία (το θυμαρίσιο μέλι του νησιού θεωρείται εξαιρετικής ποιότητας).

Τα Αντίψαρα είναι ένα μικρό ελληνικό νησί του ανατολικού Αιγαίου, πολύ κοντά στο μεγαλύτερο νησί Ψαρά. Τα Αντίψαρα βρίσκονται στα δυτικά της νοτιοδυτικής άκρης των Ψαρών, από την οποία απέχει 2,4km. Η έκταση των Αντίψαρων είναι 4 km^2 (δέκα φορές μικρότερη από εκείνη των Ψαρών). Το έδαφος των Αντίψαρων είναι άνυδρο και ορεινό. Η ψηλότερη κορυφή του νησιού είναι η ψηλή ράχη με υψόμετρο 130μ.

Οι Οινούσσες είναι σύμπλεγμα νησιών ανατολικά της Χίου. Κατοικείται μονάχα το μεγαλύτερο από αυτά που είναι η Αιγνούσα με έκταση τα $14,382\text{ km}^2$. Το έδαφος των νησιών είναι γεμάτο λόφους, που σχηματίζουν μικρές κοιλάδες. Οι κυριότερες ασχολίες των κατοίκων τους είναι η αλιεία, η κτηνοτροφία ενώ και πολλοί κάτοικοι του νησιού ασχολούνται με τη ναυτιλία.

1.3 ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χάρτης 2: Μεταφορικές υποδομές της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

1.3.1 Αεροδρόμια

Αναφορικά με τις αεροπορικές υποδομές, η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου διαθέτει 5 αεροδρόμια ένα σε κάθε Ενότητα. Συγκεκριμένα τα αεροδρόμια της Περιφέρειας είναι: ο Κρατικός Αερολιμένας Λήμνου «Ήφαιστος», ο Διεθνής Αερολιμένας Μυτιλήνης «Οδ. Ελύτης», ο Κρατικός Αερολιμένας Χίου «Όμηρος», ο Διεθνής Αερολιμένας Σάμου «Αρίσταρχος ο Σάμιος» και ο Κρατικός Αερολιμένας Ικαρίας «Ικαρος».

Ο Κρατικός Αερολιμένας Λήμνου βρίσκεται 18χλμ. από την πόλη της Μύρινας. Λειτουργεί από το 1959 και από το 2001 έγινε η μετεγκατάσταση του σε καινούργιες

κτιριακές εγκαταστάσεις. Οι κτιριακές του εγκαταστάσεις καλύπτουν επιφάνεια έκτασης 6.500 τ.μ. Επίσης, διαθέτει έναν επιβατικό αεροσταθμό, έναν πυροσβεστικό σταθμό και χώρο για εννέα θέσεις στάθμευσης.

Ο Διεθνής Αερολιμένας Μυτιλήνης βρίσκεται σε απόσταση 8χλμ. νοτιοανατολικά της πόλης της Μυτιλήνης. Από το Δεκέμβριο του 2015, το αεροδρόμιο της Μυτιλήνης πέρασε στην διαχείριση της εταιρίας Fraport. Στο πλαίσιο της εταιρείας για αναβάθμιση και εκμοντερνισμό των υφιστάμενων εγκαταστάσεων έχουν προγραμματιστεί τα ακόλουθα έργα:

- Κατασκευή νέου τερματικού σταθμού,
- Κατασκευή νέου πυροσβεστικού σταθμού,
- Νέα εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων,
- Κατασκευή νέου χώρου στάθμευσης των αεροσκαφών,
- 18% αύξηση της συνολικής έκτασης του αεροδρομίου σε $7.185m^2$,
- 29% αύξηση των σταθμών check in (από 7 σε 9).

Ο Κρατικός Αερολιμένας Χίου βρίσκεται 3χλμ. νότια της πόλης της Χίου. Ο τερματικός σταθμός του αερολιμένα είναι επιφάνειας 800 τ.μ. ενώ ο διάδρομος προσγείωσης έχει μήκος 1.500μ. και πλάτος 30μ. Επίσης, ο αερολιμένας διαθέτει έναν επιβατικό αεροσταθμό, έναν πυροσβεστικό σταθμό, εγκατάσταση NDP-HIO, εγκατάσταση VOR/DME-MES και εγκατάσταση VOR/DME-HOS. Τέλος, στον αερολιμένα λειτουργεί κλιμάκιο SAR ('Ερευνας και Διάσωσης).

Ο Διεθνής Αερολιμένας Σάμου βρίσκεται 14χλμ. από την πόλη της Σάμου στο Δήμο Πυθαγορείου και λειτουργεί από το 1963. Από το Δεκέμβριο του 2015, το αεροδρόμιο της Σάμου πέρασε στην διαχείριση της εταιρίας Fraport. Στο πλαίσιο της εταιρείας για αναβάθμιση και εκμοντερνισμό των υφιστάμενων εγκαταστάσεων έχουν προγραμματιστεί τα ακόλουθα έργα:

- Επέκταση και αναδιαμόρφωση του τερματικού σταθμού,
- Κατασκευή νέου πυροσβεστικού σταθμού,
- Αναδιοργάνωση του χώρου στάθμευσης των αεροσκαφών,
- 19% αύξηση της συνολικής έκτασης του αεροσταθμού $9.605m^2$,
- 40% αύξηση των σταθμών check in (από 10 σε 14),
- 25% αύξηση του συνολικού αριθμού πυλών (από 4 σε 5) και
- 50% αύξηση των σημείων ασφαλείας και ελέγχου του αεροδρομίου (από 2 σε 3).

Ο Κρατικός Αερολιμένας Ικαρίας βρίσκεται στο νοτιοανατολικό άκρο του νησιού και απέχει 12χλμ. από την πρωτεύουσα του νησιού τον Άγιο Κήρυκο και 52χλμ. από τον Εύδηλο. Διαθέτει έναν επιβατικό αεροσταθμό, ένα αμαξοστάσιο και χώρο στάθμευσης 4 αεροσκαφών (ATR72).

1.3.2 Λιμένες

Αναφορικά με τις λιμενικές υποδομές, η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου διαθέτει 5 κύρια λιμάνια, το λιμάνι της Μύρηνας, το λιμάνι της Χίου, το λιμάνι της Σάμου, το Λιμάνι Άγιος Κύρηκος και το λιμάνι της Μυτιλήνης.

Το λιμάνι της Μύρηνας εξυπηρετεί κυρίως την εμπορική και επιβατική κίνηση προς τα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου, τον Πειραιά, την Καβάλα, το Λαύριο, την Μύκονο, την Πάτμο και την Σύρο. Επίσης, διαθέτει τουριστικό λιμένα όπου καταπλέουν τόσο κρουαζιερόπλοια όσο και ιδιωτικά σκάφη αναψυχής.

Το λιμάνι της Χίου διαθέτει εμπορικό/επιβατικό σταθμό όπου εξυπηρετεί την σύνδεση της Χίου με τα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου, του Πειραιά και της Βόρειας Ελλάδας. Επίσης, διαθέτει τουριστικό λιμένα όπου καταπλέουν τόσο κρουαζιερόπλοια όσο και μικρότερα σκάφη, που διακινούν επιβάτες από την Χίο προς το Τσεσμέ της Τουρκίας, αλλά και ιδιωτικά σκάφη αναψυχής.

Το λιμάνι της Σάμου (Βαθύ) διαθέτει εμπορικό/επιβατικό σταθμό όπου καταπλέουν τα επιβατικά πλοία της γραμμής σύνδεσης της Σάμου με τον Πειραιά, τα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου και τη Βόρεια Ελλάδα. Επίσης, διαθέτει τουριστικό λιμένα όπου καταπλέουν τόσο κρουαζιερόπλοια όσο και μικρότερα σκάφη, που διακινούν επιβάτες από Σάμο προς το Κουσάντασι της Τουρκίας, αλλά και ιδιωτικά σκάφη αναψυχής.

Το λιμάνι της Ικαρίας (Άγιος Κύρηκος) διαθέτει εμπορικό/επιβατικό σταθμός όπου καταπλέουν επιβατικά πλοία της γραμμής σύνδεσης της Ικαρίας με τον Πειραιά, τα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου, την Σύρο και την Μύκονο.

Το λιμάνι της Μυτιλήνης διαθέτει εμπορικό/επιβατικό σταθμό όπου εξυπηρετεί την σύνδεση της Μυτιλήνης με τα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου, τον Πειραιά και της Βόρειας Ελλάδας. Επίσης, διαθέτει τουριστικό λιμένα όπου καταπλέουν τόσο κρουαζιερόπλοια όσο και μικρότερα σκάφη, που διακινούν επιβάτες από την Χίο προς το Αϊβαλί της Τουρκίας, αλλά και ιδιωτικά σκάφη αναψυχής.

Τα υπόλοιπα λιμάνια της Περιφέρειας είναι:

- Λιμάνι Μούδρου, εξυπηρετεί την εμπορική κίνηση,
- Λιμάνι Άγιος Ευστράτιος, είναι το κύριο λιμάνι του νησιού Άγιος Ευστράτιος και εξυπηρετεί την εμπορική και επιβατική κίνηση του νησιού,
- Λιμάνι Σκάλας Ερεσού, εξυπηρετεί κυρίως ψαροκάικα και ιδιωτικά σκάφη,

- Λιμάνι Σκάλας Καλλονής, εξυπηρετεί κυρίως ψαροκάικα και ιδιωτικά σκάφη,
- Λιμάνι Πλωμαρίου, εξυπηρετεί κυρίως ψαροκάικα και ιδιωτικά σκάφη,
- Λιμάνι Μεστών, εξυπηρετεί κυρίως την επιβατική και εμπορική κίνηση,
- Λιμάνι Ψαρών, είναι το κύριο λιμάνι της νήσου Ψαρών και εξυπηρετεί την εμπορική και επιβατική κίνηση του νησιού,
- Λιμάνι Οινουσσών, είναι το κύριο λιμάνι των Οινουσσών και εξυπηρετεί την εμπορική και επιβατική κίνηση του νησιού,
- Λιμάνι Καρλόβασι, εξυπηρετεί την επιβατική κίνηση με τα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου, του Πειραιά, της Βόρειας Ελλάδας, της Μυκόνου και της Σύρου.
- Λιμάνι Πυθαγόρειο, εξυπηρετεί κυρίως ψαροκάικα και ιδιωτικά σκάφη,
- Λιμάνι Φούρνων, είναι το κύριο λιμάνι της νήσου Φούρνων και εξυπηρετεί την επιβατική και εμπορική κίνηση του νησιού και
- Λιμάνι Εύδηλος, αποτελεί το 2^ο λιμάνι της Ικαρίας και εξυπηρετεί κυρίως τη βόρεια πλευρά του νησιού. Εξυπηρετεί καθημερινά δρομολόγια, σαν ενδιάμεσος σταθμός με τελικό προορισμό των πλοίων τη Σάμο και τον Πειραιά. Επίσης, συνδέεται και με λιμάνια άλλων νησιών και εξυπηρετεί και εμπορικά πλοία που έρχονται στο νησί.

1.3.3 Οδικοί άξονες

Το οδικό δίκτυο και οι χερσαίες μεταφορές περιορίζονται κατ' ανάγκη σε τοπικό επίπεδο νησιού και η σημασία τους είναι πάντοτε ανάλογη με το μέγεθος του χερσαίου χώρου που αφορούν και το μέγεθος των αναγκών που ικανοποιούν. Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι πέρα από τον αριθμό των αυτοκινήτων των μόνιμων κατοίκων, το οδικό δίκτυο της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου επιβαρύνεται με έναν επίσης υψηλό αριθμό αυτοκινήτων των τουριστών της καλοκαιρινής περιόδου.

1.4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, 2013 ΚΑΙ 2018

1.4.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοινώνει η ΕΛΣΤΑΤ, ο υπολογιζόμενος πληθυσμός της Ελλάδας την περίοδο 2013 – 2018 σημείωσε μείωση κατά -2% (από 11,0 εκατ. το 2013 σε 10,7 εκατ. το 2018). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες εμφάνισαν μείωση την περίοδο 2013 – 2018, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κρήτης (+1%, από 630 χιλ. το 2013 σε 634 χιλ. το 2018), Νοτίου Αιγαίου (+2%, από 335 χιλ. το 2013 σε 341 χιλ. το 2018) και Βορείου Αιγαίου (+6%, από 199 χιλ. το 2013 σε 211 χιλ. το 2018).

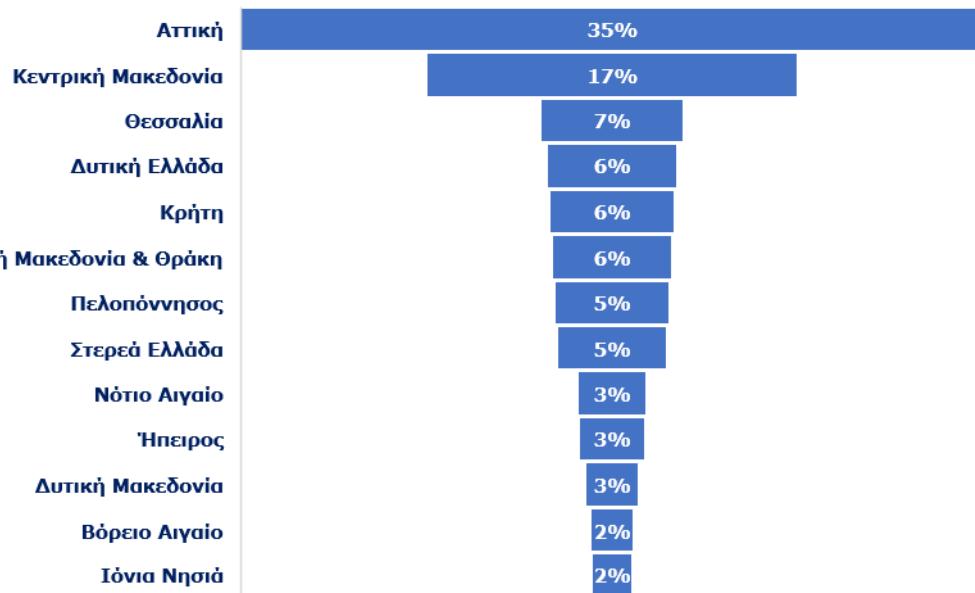
Πίνακας 1: Εξέλιξη του πληθυσμού της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2013 και 2018

Περιφέρεια	2013	2018	%Δ 2013 - 2018
Αττική	3.912.849	3.756.453	-4%
Κεντρική Μακεδονία	1.912.624	1.875.996	-2%
Θεσσαλία	741.593	722.065	-3%
Δυτική Ελλάδα	682.583	659.470	-3%
Κρήτη	630.085	633.506	1%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	610.102	601.175	-1%
Πελοπόννησος	586.863	576.749	-2%
Στερεά Ελλάδα	560.093	555.623	-1%
Νότιο Αιγαίο	334.652	340.870	2%
Ήπειρος	343.128	334.337	-3%
Δυτική Μακεδονία	281.324	269.222	-4%
Βόρειο Αιγαίο	199.478	211.137	6%
Ιόνια Νησιά	208.241	204.562	-2%
Ελλάδα	11.003.615	10.741.165	-2%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Υπολογιζόμενος Πληθυσμός - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού στις 13 Περιφέρειες της χώρας για το 2018, παρατηρούμε ότι το 52% του συνόλου είναι συγκεντρωμένο στις Περιφέρειες Αττικής (35%) και Κεντρικής Μακεδονίας (17%), στις οποίες ανήκουν και τα 2 μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας (Αθήνα και Θεσσαλονίκη). Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αντιπροσωπεύει το 2% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας.

Διάγραμμα 1: Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

1.4.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου την περίοδο 2013 – 2018, σημείωσε αύξηση κατά +6% (από 199 χιλ. το 2013 σε 211 χιλ. το 2018). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες εμφανίζουν αύξηση του πληθυσμού τους. Συγκεκριμένα: Λέσβου (+5%, από 103 χιλ. το 2013 σε 108.575 χιλ. το 2018), Χίου (+5%, από 53 χιλ. το 2013 σε 56 χιλ. το 2018) και Σάμου (+8%, από 42.813 χιλ. το 2013 σε 46.222 χιλ. το 2018).

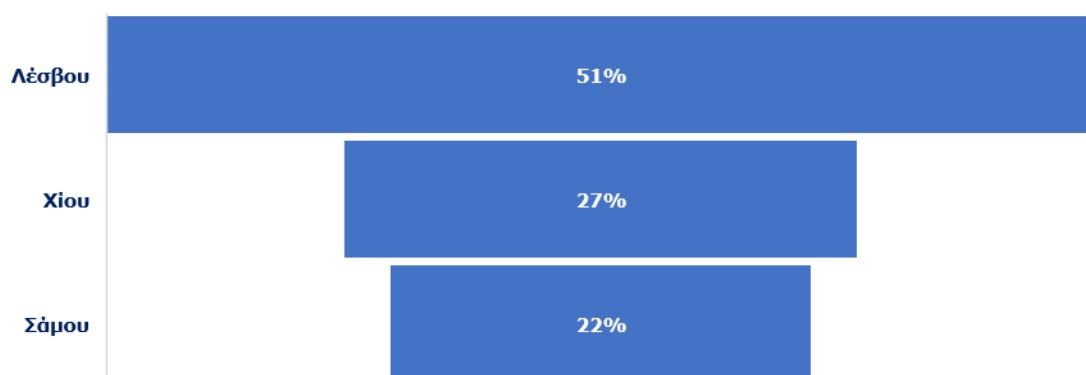
Πίνακας 2: Εξέλιξη του πληθυσμού της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, 2013 και 2018

Ενότητα	2013	2018	%Δ 2013 - 2018
Λέσβου	103.234	108.575	5%
Χίου	53.431	56.340	5%
Σάμου	42.813	46.222	8%
Βόρειο Αιγαίο	199.478	211.137	6%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Υπολογιζόμενος Πληθυσμός - Επεξεργασία
INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2018, η Ενότητα Λέσβου αντιπροσωπεύει το 51% της Περιφέρειας και ακολουθούν οι Ενότητες Χίου (27%) και Σάμου (22%).

Διάγραμμα 2: Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, 2018

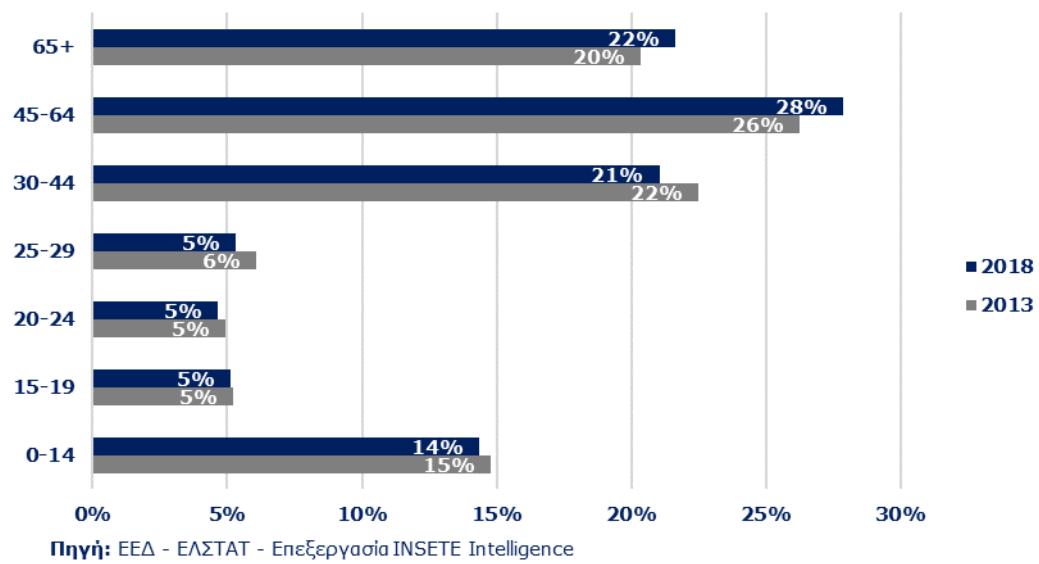

1.5 ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ, 2013 ΚΑΙ 2018

1.5.1 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Ελλάδας

Αναφορικά με την ηλικιακή κατανομή, παρατηρούμε μια γήρανση του πληθυσμού της Ελλάδας την περίοδο 2013 – 2018. Συγκεκριμένα, οι ηλικίες 0 – 44 ετών καταγράφουν μείωση των μεριδίων τους ενώ αντίθετα αύξηση κατέγραψαν οι ηλικίες άνω των 45 ετών. Στις επιμέρους ηλικιακές κατηγορίες, μείωση κατέγραψαν οι ηλικίες 0 – 14 ετών (-5%), 15 – 19 ετών (-4%), 20 – 24 ετών (-8%), 25 – 29 ετών (-14%) και 30 – 44 ετών (-9%) και αύξηση οι ηλικίες 45 – 64 ετών (+4%) και 65+ ετών (+4%). Αναφορικά με τα μερίδια των επιμέρους ηλικιών για το 2018, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχουν οι ηλικίες 45 – 64 ετών (28%) και ακολουθούν οι ηλικίες 65+ ετών (22%), 30 – 44 ετών (21%), 15 – 29 ετών (15%) και 0-14 ετών (14%).

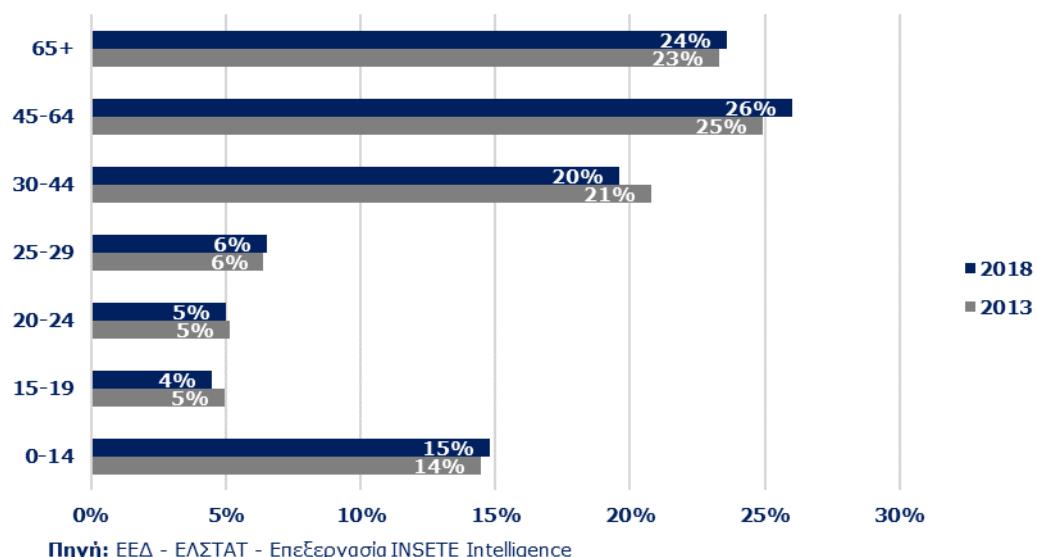
Διάγραμμα 3: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Ελλάδας, 2013 και 2018

1.5.2 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας, σημειώνει πιο ήπια μείωση στις ηλικίες 0 – 14 και 25 – 29 ετών και πιο έντονη στις ηλικίες 15 – 19 ετών. Παράλληλα σε αντίθεση με το σύνολο της χώρας οι ηλικίες 65+ ετών καταγράφουν μείωση. Συγκεκριμένα, στις επιμέρους ηλικιακές κατηγορίες, μείωση κατέγραψαν οι ηλικίες 0 – 14 ετών (-1%), 15 – 19 ετών (-13%), 20 – 24 ετών (-6%), 25 – 29 ετών (-1%), 30 – 44 ετών (-9%) και 65+ ετών (-2%) και αύξηση οι ηλικίες 45 – 64 ετών (+1%). Όσον αφορά τα μερίδια των επιμέρους ηλικιών για το 2018, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχουν οι ηλικίες 45 – 64 ετών (26%) και ακολουθούν οι ηλικίες 65+ ετών (24%), 30 – 44 ετών (20%), 15 – 29 ετών (16%) και 0-14 ετών (15%). Τέλος, αξιοσημείωτο για την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου είναι η αύξηση των μεριδίων στις ηλικίες 0 – 14 και 25 – 29 ετών.

Διάγραμμα 4: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, 2013 και 2018

1.6 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, 2013 ΚΑΙ 2018

Η ΕΛΣΤΑΤ διενεργεί κάθε χρόνο την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, η οποία εκτός από στοιχεία απασχόλησης περιλαμβάνει εκτιμήσεις για τον πληθυσμό, τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό, δείκτες απασχόλησης και ανεργίας κ.α. Ο **Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός** αποτελεί το εργατικό δυναμικό της οικονομίας και περιλαμβάνει τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω τα οποία είναι ικανά προς εργασία και ταυτόχρονα θέλουν να εργαστούν.

1.6.1 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Οι ηλικίες άνω των 15 ετών αντιπροσωπεύουν το 85% και 86% του πληθυσμού της χώρας τα έτη 2013 και 2018 αντίστοιχα, εκ των οποίων το 52% (και για τα δύο έτη) αποτελεί τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό. Επιμέρους στις 13 Περιφέρειες, δεν παρατηρούνται μεγάλες διαφοροποιήσεις και για τα δύο έτη με το ποσοστό των ηλικιών 15+ ετών να κυμαίνεται μεταξύ 83% - 87%.

Αναφορικά με τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό για το 2018 καταγράφεται στις νησιωτικές Περιφέρειες της χώρας, Νότιο Αιγαίο (57%), Κρήτη (55%), Βόρειο Αιγαίο (55%) και Ιόνια Νησιά (54%). Στον αντίποδα το χαμηλότερο ποσοστό για το 2018 εντοπίζεται στις Περιφέρειες Ηπείρου (47%), Στερεάς Ελλάδας (50%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (50%), Δυτικής Ελλάδας (50%) και Θεσσαλίας (50%).

Η πλειοψηφία του οικονομικά ενεργού πληθυσμού όπως είναι φυσικό απαντάται και για τα 2 έτη στις μεγάλες αστικές Περιφέρειες της χώρας (~54%), Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, ενώ οι υπόλοιπες Περιφέρειες σημειώνουν μικρότερα μερίδια κάτω από το 10%.

Πίνακας 3: Οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2013 και 2018

	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 και 2018					
	2013		2018			
	% Ηλικιών 15+	% Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού*	% κατανομή ενεργού πληθυσμού	% Ηλικιών 15+	% Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού	% κατανομή ενεργού πληθυσμού
Αττική	86%	55%	38%	86%	53%	36%
Κεντρική Μακεδονία	85%	49%	16%	86%	51%	17%
Θεσσαλία	85%	50%	7%	86%	50%	7%
Δυτική Ελλάδα	85%	49%	6%	86%	50%	6%
Κρήτη	83%	55%	6%	84%	55%	6%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	85%	49%	5%	86%	50%	5%
Πελοπόννησος	85%	52%	5%	86%	52%	5%
Στερεά Ελλάδα	85%	50%	5%	86%	50%	5%
Νότιο Αιγαίο	83%	56%	3%	83%	57%	3%
Ήπειρος	87%	48%	3%	87%	47%	3%
Δυτική Μακεδονία	85%	47%	2%	86%	51%	2%
Ιόνια Νησιά	85%	53%	2%	85%	54%	2%
Βόρειο Αιγαίο	86%	49%	2%	85%	55%	2%
Ελλάδα	85%	52%	100%	86%	52%	100%

Πηγή: ΕΕΔ - ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*επί του συνόλου των ηλικιών 15+

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αντιπροσωπεύει μόλις το 2% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας, ενώ το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της ως προς τον πληθυσμό της ηλικίας 15+ ετών ήταν 49% το 2013 και 55% το 2018. Σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας, η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου εμφανίζει το 2013 (49%) χαμηλότερο ποσοστό οικονομικά ενεργού πληθυσμού ενώ το 2018 (55%) υψηλότερο. Συγκεκριμένα, το 2018 καταγράφει το 2^ο υψηλότερο οικονομικά ενεργό πληθυσμό μαζί με την Περιφέρεια Κρήτης.

1.7 ΜΑΚΡΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ, 2010 - 2016

1.7.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας, παρατηρούμε ότι την περίοδο 2010 – 2016 το ΑΕΠ της χώρας σημείωσε σημαντική πτώση κατά -22% (από € 226.031 εκατ. το 2010 σε € 176.488 εκατ. το 2016), απόρροια της οικονομικής κρίσης που χτύπησε την Ελλάδα από το 2009. Από το 2013 όμως, που αποτελεί και έτος έναρξης της αύξησης των βασικών μεγεθών του Ελληνικού τουρισμού η μείωση αυτή εμφανίζεται να είναι πιο ήπια (-2%, από € 180.654 εκατ. το 2013 σε € 176.488 εκατ. το 2016). Επιμέρους, οι Περιφέρειες οι οποίες κατέγραψαν τις μικρότερες μειώσεις στο ΑΕΠ τους ήταν της Θεσσαλίας (-15%), της Πελοποννήσου (-16%), του Νοτίου Αιγαίου (-17%) και της Στερεάς Ελλάδας (-17%). Την περίοδο 2013 – 2016, μόνο οι Περιφέρειες της Κρήτης (+2%), των Ιονίων Νήσων (+2%) και της Θεσσαλίας (+2%) κατέγραψαν αύξηση στο ΑΕΠ τους. Εδώ θα πρέπει να αναφέρουμε ότι η τουριστική δραστηριότητα στις 3 αυτές Περιφέρειες είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη. Αναφορικά με την 4^η τουριστικά ανεπτυγμένη Περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου, αυτή σημείωσε οριακή μείωση κατά -0,04%.

Πίνακας 4: ΑΕΠ Περιφερειών της Χώρας, 2010 – 2016 (σε εκατ. €, τρέχουσες τιμές)

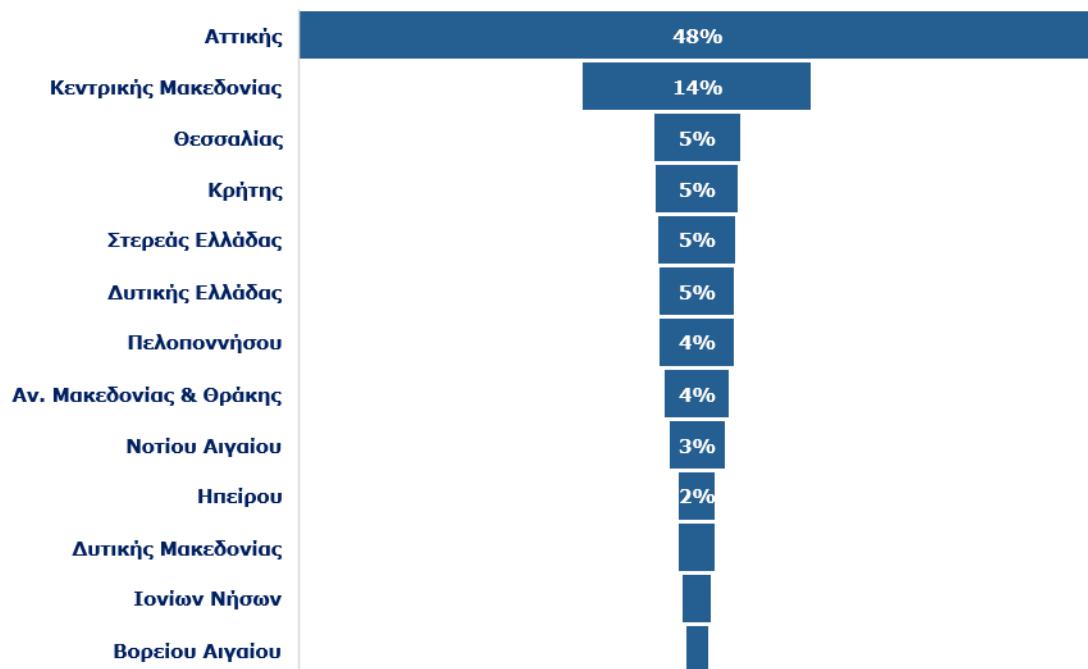
Περιφέρεια	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*	2016*	%Δ 2010 - 2016	%Δ 2013 - 2016
Αττικής	110.462	100.972	92.671	87.642	86.047	84.515	83.872	-24%	-4%
Κεντρικής Μακεδονίας	30.348	28.092	25.807	24.172	23.771	23.918	24.237	-20%	0%
Θεσσαλίας	10.835	9.953	9.517	9.065	9.114	9.154	9.214	-15%	2%
Κρήτης	10.860	9.716	8.845	8.565	8.781	8.880	8.732	-20%	2%
Στερεάς Ελλάδας	9.903	9.273	8.628	8.075	7.912	7.960	8.185	-17%	1%
Δυτικής Ελλάδας	10.671	9.611	8.957	8.275	8.196	8.156	8.032	-25%	-3%
Πελοποννήσου	9.430	8.806	8.270	7.847	7.766	7.830	7.878	-16%	0%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	9.198	8.150	7.579	7.004	6.878	6.831	6.901	-25%	-1%
Νοτίου Αιγαίου	7.236	6.603	6.079	5.983	6.042	6.121	5.981	-17%	0%
Ηπείρου	4.930	4.611	4.187	3.989	3.955	3.925	3.960	-20%	-1%
Δυτικής Μακεδονίας	4.981	4.819	4.724	4.398	4.530	4.337	3.916	-21%	-11%
Ιονίων Νήσων	3.992	3.479	3.260	3.066	3.112	3.129	3.124	-22%	2%
Βορείου Αιγαίου	3.184	2.944	2.678	2.573	2.553	2.504	2.455	-23%	-5%
Ελλάδα	226.031	207.029	191.204	180.654	178.656	177.258	176.488	-22%	-2%

*Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*Προσωρινά στοιχεία

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2016, όπως είναι φυσιολογικό την μεγαλύτερη συμβολή στο ΑΕΠ της χώρας έχουν οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, που αποτελούν και την καρδιά της οικονομικής δραστηριότητας, συνεισφέροντας το 62% του ΑΕΠ της χώρας. Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αντιπροσωπεύει το 1% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας.

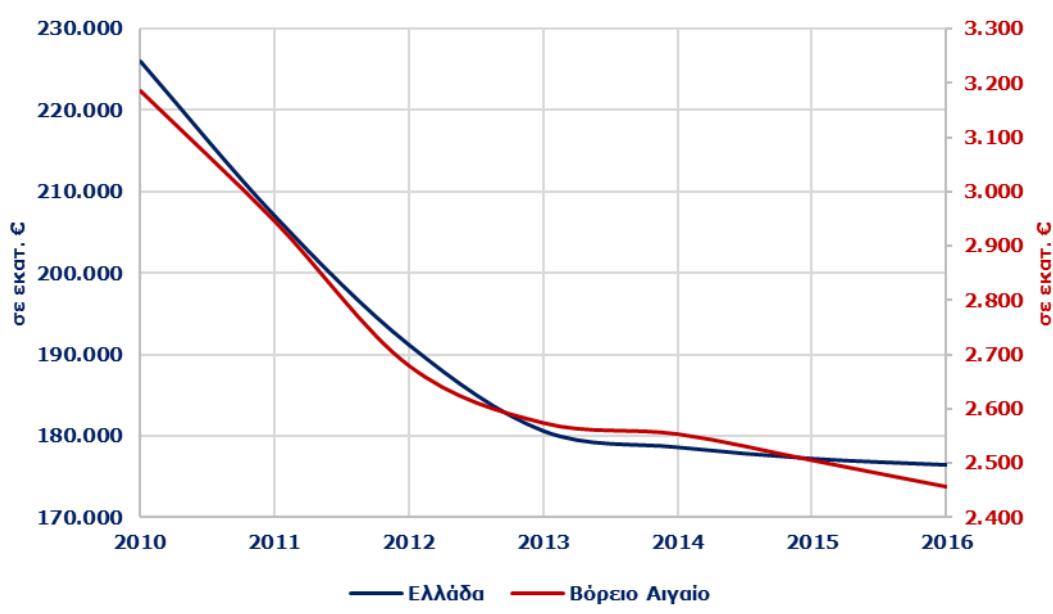
Διάγραμμα 5: Ποσοστιαία κατανομή του ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2016

1.7.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Η εξέλιξη του ΑΕΠ της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου την περίοδο 2010 – 2016 εμφανίζει πιο έντονα χαρακτηριστικά μείωσης σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2010 – 2016 η Περιφέρεια σημείωσε μείωση του ΑΕΠ της κατά -23% (από € 3.184 εκατ. το 2010 σε € 2.455 εκατ. το 2016) ενώ την περίοδο 2013 – 2016 μείωση κατά -5% (από € 2.573 εκατ. το 2013 σε € 2.455 εκατ. το 2016).

Διάγραμμα 6: Εξέλιξη του ΑΕΠ της Ελλάδας και της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (σε εκατ. €), 2010 – 2016

Όλες οι επιμέρους Ενότητες εμφάνισαν μείωση του ΑΕΠ τους την περίοδο 2010 – 2016, Λέσβου (-22%), Χίου (-23%) και Σάμου (-24%). Η εικόνα την περίοδο 2013 – 2016 είναι παρόμοια, με τις Ενότητες Λέσβου (-6%, από € 1.356 εκατ. το 2013 σε € 1.279 εκατ. το 2016), Χίου (-2%, από € 657 εκατ. το 2013 σε € 644 εκατ. το 2016) και Σάμου (-5%, από € 560 εκατ. το 2013 σε € 532 εκατ. το 2016).

Πίνακας 5: ΑΕΠ της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2010 – 2016 (σε εκατ. €, τρέχουσες τιμές)

Ενότητα	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*	2016*	2010 - 2016	2013 - 2016
Λέσβου	1.648	1.523	1.366	1.356	1.344	1.332	1.279	-22%	-6%
Χίου	839	784	747	657	661	645	644	-23%	-2%
Σάμου	698	637	565	560	547	527	532	-24%	-5%
Βόρειο Αιγαίο	3.184	2.944	2.678	2.573	2.553	2.504	2.455	-23%	-5%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*Προσωρινά στοιχεία

1.7.3 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας την περίοδο 2010 – 2016 μειώθηκε κατά -19% (από € 20.324 το 2010 σε € 16.378 το 2016). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες παρουσίασαν παρόμοια εικόνα, με τις μικρότερες μειώσεις να καταγράφονται στις Περιφέρειες της Θεσσαλίας -13% (από € 14.499 το 2010 σε € 12.662 το 2016) και της Πελοποννήσου -15% (από € 16.009 το 2010 σε € 13.579 το 2016).

Την περίοδο 2013 – 2016, η μείωση στο κατά Κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας είναι οριακή -1%. Επιμέρους, η εικόνα ήταν μικτή με τις Περιφέρειες των Ιονίων Νήσων (+3%), της Θεσσαλίας (+3%), της Κρήτης (+2%), της Στερεάς Ελλάδας (+2%), της Κεντρικής Μακεδονίας (+2%), της Πελοποννήσου (+1%) και της Ηπείρου (+1%) να σημειώνουν αύξηση ενώ οι υπόλοιπες μείωση.

Πίνακας 6: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2010 – 2015 (σε €)

Περιφέρεια	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*	2016*	%Δ 2010 - 2016	%Δ 2013 - 2016
Αττικής	27.630	25.380	23.530	22.540	22.389	22.229	22.204	-20%	-1%
Νοτίου Αιγαίου	21.709	19.748	18.163	17.874	18.045	18.280	17.769	-18%	-1%
Ιονίων Νήσων	19.106	16.633	15.621	14.746	15.007	15.143	15.182	-21%	3%
Στερεάς Ελλάδας	17.663	16.510	15.383	14.428	14.167	14.296	14.727	-17%	2%
Δυτικής Μακεδονίας	17.405	16.908	16.711	15.707	16.320	15.761	14.361	-17%	-9%
Κρήτης	17.372	15.465	14.046	13.584	13.912	14.058	13.811	-20%	2%
Πελοποννήσου	16.009	14.942	14.066	13.390	13.291	13.449	13.579	-15%	1%
Κεντρικής Μακεδονίας	15.776	14.600	13.458	12.669	12.520	12.664	12.880	-18%	2%
Θεσσαλίας	14.499	13.328	12.796	12.256	12.389	12.513	12.662	-13%	3%
Βορείου Αιγαίου	15.882	14.669	13.389	12.927	12.883	12.700	12.266	-23%	-5%
Δυτικής Ελλάδας	15.430	13.940	13.070	12.166	12.133	12.159	12.058	-22%	-1%
Ηπείρου	14.240	13.328	12.162	11.662	11.630	11.613	11.785	-17%	1%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	15.057	13.320	12.403	11.498	11.324	11.281	11.432	-24%	-1%
ΕΛΛΑΣ	20.324	18.643	17.311	16.475	16.402	16.381	16.378	-19%	-1%

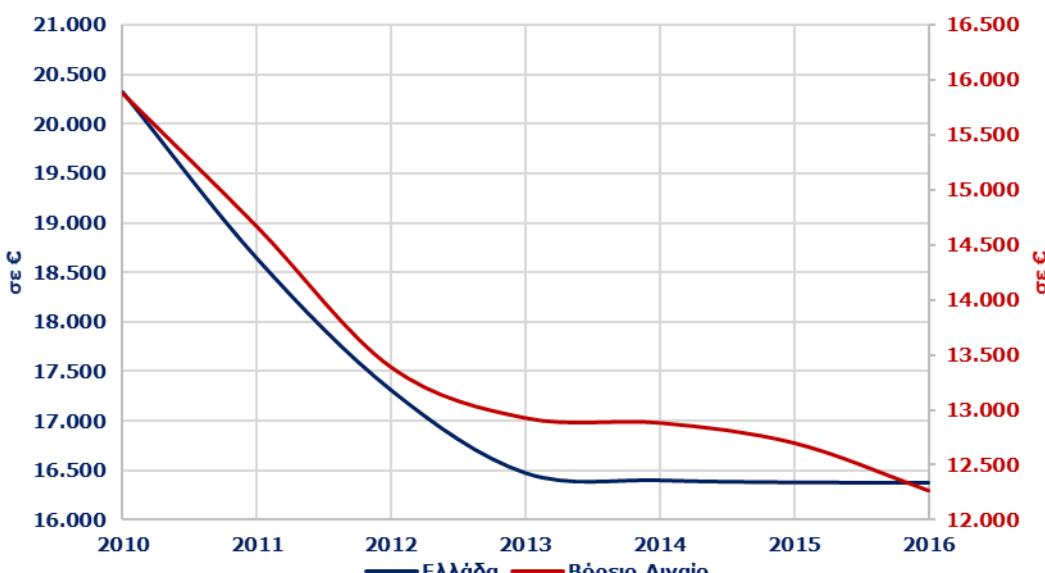
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*Προσωρινά στοιχεία

1.7.4 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Η εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου εμφανίζει πιο έντονα χαρακτηριστικά μείωσης σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2010 – 2016 η Περιφέρεια σημείωσε μείωση κατά -23% (από € 15.882 το 2010 σε € 12.266 το 2016) ενώ την περίοδο 2013 – 2016 μείωση κατά -5% (από € 12.927 το 2013 σε € 12.266 το 2016).

Διάγραμμα 7: Εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας και της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (σε €), 2010 – 2016

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Επιμέρους, την περίοδο 2010 – 2016 όλες οι Ενότητες σημείωσαν μείωση: Σάμου -23%, Λέσβου -22% και Χίου -24%. Την περίοδο 2013 – 2016 η εικόνα ήταν παρόμοια, Σάμος (-5%, από € 13.099 το 2013 σε € 12.433 το 2016), Λέσβος (-6%, από € 13.181 το 2013 σε € 12.325 το 2016) και Χίος (-2%, από € 12.302 το 2013 σε € 12.019 το 2016).

Πίνακας 7: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €), 2010 – 2016

Ενότητα	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*	2016*	%Δ 2010 - 2016	%Δ 2013 - 2016
Σάμου	16.212	14.763	13.158	13.099	12.871	12.491	12.433	-23%	-5%
Λέσβου	15.806	14.622	13.186	13.181	13.146	13.095	12.325	-22%	-6%
Χίου	15.764	14.685	13.967	12.302	12.388	12.112	12.019	-24%	-2%
Βόρειο Αιγαίο	15.882	14.669	13.389	12.927	12.883	12.700	12.266	-23%	-5%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*Προσωρινά στοιχεία

1.7.5 Περιφερειακή κατανομή και συμβολή του τουρισμού ανά Περιφέρεια, 2018

Η άμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της χώρας το 2018 ήταν της τάξης του 11,7% ή € 21,6 δισ. Η μεγαλύτερη συνεισφορά του τουρισμού στο Περιφερειακό ΑΕΠ εντοπίζεται όπως είναι φυσικό στις νησιωτικές Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (97%), των Ιονίων Νήσων (71%) και της Κρήτης (47%), όπου η κύρια οικονομική δραστηριότητα είναι ο τουρισμός.

Τα έσοδα της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου από τον τουρισμό το 2018, αντιπροσώπευαν το 1% (€ 226 εκατ.) των συνολικών εσόδων της χώρας ενώ η άμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της Περιφέρειας ήταν 9%. Επίσης, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις που κάναμε, το ΑΕΠ της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου το 2018 σημείωσε αύξηση κατά +5% (από € 2.455 εκατ. το 2016 σε € 2.570 εκατ. το 2018).

Πίνακας 8: Συμβολή του τουρισμού ανά Περιφέρεια, 2018

Περιφέρεια	% κατανομή εσόδων εισερχόμενου τουρισμού 2018	αναλογία άμεσης τουριστικής δαπάνης 2018 - σε € εκ.	ΑΕΠ Περιφέρειας 2018* - σε εκ.	άμεση συμβολή τουρισμού στο ΑΕΠ Περιφέρειας με στοιχεία 2018	κατά κεφαλήν ΑΕΠ 2016 - σε €
Ν. Αιγαίο	28%	6.080	6.260	97%	17.769
Κρήτη	20%	4.317	9.139	47%	13.811
Αττική	15%	3.139	87.782	4%	22.204
Κεντ. Μακεδονία	15%	3.134	25.367	12%	12.880
Ιόνια Νησιά	11%	2.329	3.270	71%	15.182
Πελοπόννησος	3%	572	8.245	7%	13.579
Αν. Μακεδονία & Θράκη	2%	443	7.223	6%	11.432
Θεσσαλία	2%	373	9.643	4%	12.662
Ήπειρος	1%	306	4.145	7%	11.785
Δυτ. Ελλάδα	1%	292	8.406	3%	12.058
Στερεά Ελλάδα	1%	267	8.567	3%	14.727
Β. Αιγαίο	1%	226	2.570	9%	12.266
Δυτ. Μακεδονία	0%	83	4.098	2%	14.361
Σύνολο Χώρας	100%	21.562	184.714	12%	16.378

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*Η κατανομή του ΑΕΠ των Περιφερειών είναι εκτίμηση λαμβάνοντας υπόψιν την ποσοστιαία κατανομή του 2016

*Το ΑΕΠ των Περιφερειών είναι προσωρινό και υπόκειται σε αλλαγή

1.8 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ² ΣΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ, 2013 – 2018

Στην ενότητα αυτή καταγράφεται η ετήσια εξέλιξη της απασχόλησης στις δραστηριότητες παροχής καταλύματος και εστίασης, ανά τύπο απασχόλησης (πλήρης - μερική), ηλικία και φύλο καθώς και η εξέλιξη της ανεργίας. Αν και μέρος της δραστηριότητας της εστίασης δεν αφορά στον τουρισμό, η εποχικότητα που παρουσιάζουν τα στοιχεία απασχόλησης σε αυτήν ταυτίζεται με την εποχικότητα του Ελληνικού τουρισμού. Ως εκ τούτου θεωρούμε την δραστηριότητα της εστίασης ως κλάδο του τουρισμού. Επίσης, σημειώνουμε ότι υπάρχουν άλλες τουριστικές δραστηριότητες (πχ μεταφορές, ταξιδιωτικά γραφεία) που περιλαμβάνονται σε άλλες κατηγορίες και δεν καταγράφονται στα παρόντα στοιχεία. Τέλος, τα στοιχεία προέρχονται από την 'Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ)' της ΕΛΣΤΑΤ και η περίοδος αναφοράς είναι από το 2013 έως το 2018. Αναφορικά με την 'Έρευνα Εργατικού Δυναμικού', σημειώνουμε τα εξής:

- Η 'Έρευνα Εργατικού Δυναμικού' είναι δειγματοληπτική και διεξάγεται από την ΕΛΣΤΑΤ,
- Ως απασχολούμενοι ορίζονται τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω, τα οποία την εβδομάδα αναφοράς είτε εργάστηκαν έστω και μια ώρα με σκοπό την αμοιβή ή το κέρδος, είτε εργάστηκαν στην οικογενειακή επιχείρηση, είτε δεν εργάστηκαν αλλά είχαν μια εργασία ή επιχείρηση από την οποία απουσίαζαν προσωρινά.

² Λόγω της δειγματοληπτικής μεθόδου της ΕΕΔ, εκτιμήσεις <2.000 είναι μη αξιόπιστες γιατί εμπεριέχουν μεγάλα δειγματοληπτικά σφάλματα.

1.8.1 Αριθμός απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια

Οι απασχολούμενοι στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης σημείωσαν αύξηση την περίοδο 2013 – 2018 κατά +40% (από 259 χιλ. το 2013 σε 362 χιλ. το 2018). Επιμέρους όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν θετική ποσοστιαία μεταβολή, με τις υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις να καταγράφονται στις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (+108%, από 11 χιλ. το 2013 σε 22 χιλ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+89%, από 9 χιλ. το 2013 σε 17 χιλ. το 2018), Θεσσαλίας (+72%, από 13 χιλ. το 2013 σε 22 χιλ. το 2018), Ηπείρου (+64%, από 9 χιλ. το 2013 σε 14 χιλ. το 2018), Νοτίου Αιγαίου (+49%, από 24 χιλ. το 2013 σε 35 χιλ. το 2018) και Βορείου Αιγαίου (+49%, από 6 χιλ. το 2013 σε 8 χιλ. το 2018). Οι χαμηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας (+11%, από 5 χιλ. το 2013 σε 6 χιλ. το 2018), Στερεάς Ελλάδας (+13%, από 13 χιλ. το 2013 σε 15 χιλ. το 2018) και Κεντρικής Μακεδονίας (+13%, από 42 χιλ. το 2013 σε 47 χιλ. το 2018).

Πίνακας 9: Εξέλιξη των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

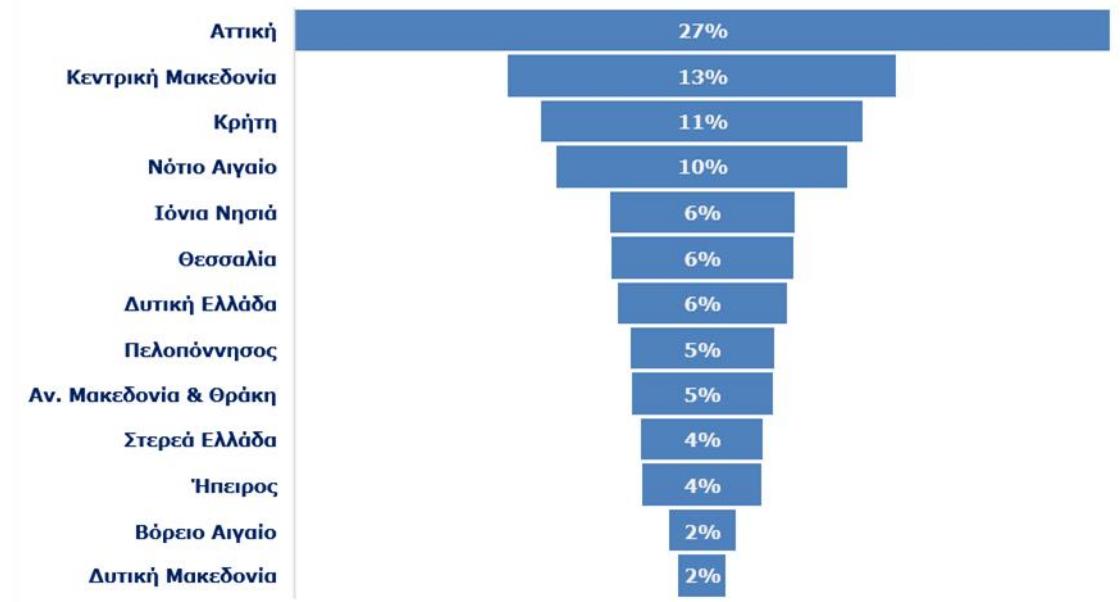
Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Αττική	71.811	85.759	90.092	97.547	91.664	98.146	37%
Κεντρική Μακεδονία	41.631	45.533	48.067	50.565	48.069	46.841	13%
Κρήτη	27.628	31.169	34.974	34.985	35.072	38.855	41%
Νότιο Αιγαίο	23.534	31.337	28.263	30.074	32.319	35.100	49%
Ιόνια Νησιά	10.760	12.054	14.697	17.435	19.380	22.373	108%
Θεσσαλία	12.820	13.062	19.958	23.071	26.668	22.002	72%
Δυτική Ελλάδα	14.877	15.882	19.829	16.785	18.331	20.441	37%
Πελοπόννησος	14.399	16.281	17.526	17.157	20.459	17.489	21%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	9.040	12.291	16.728	16.441	14.919	17.128	89%
Στερεά Ελλάδα	13.116	11.916	14.099	15.214	17.744	14.800	13%
Ηπειρος	8.810	9.522	9.741	8.722	12.095	14.451	64%
Βόρειο Αιγαίο	5.548	6.054	5.763	7.784	8.221	8.270	49%
Δυτική Μακεδονία	5.233	6.263	5.800	5.398	5.752	5.830	11%
ΕΛΛΑΣ	259.206	297.122	325.539	341.177	350.692	361.726	40%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια για το 2018, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (27%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (13%), Κρήτης (11%), Νοτίου Αιγαίου (10%), Ιονίων Νήσων (6%), Θεσσαλίας (6%), Δυτικής Ελλάδας (6%), Πελοπόννησος (5%), Αν. Μακεδονίας &

Θράκης (5%), Στερεάς Ελλάδας (4%), Ηπείρου (4%), Βορείου Αιγαίου (2%) και Δυτικής Μακεδονίας (2%).

Διάγραμμα 8: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

1.8.2 Αριθμός απασχολούμενων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά κατηγορία απασχόλησης

Οι απασχολούμενοι στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου την περίοδο 2013 – 2018 σημείωσαν αύξηση κατά +49% (από 6 χιλ. το 2013 σε 8 χιλ. το 2018). Επιμέρους, οι απασχολούμενοι στον κλάδο της εστίασης σημείωσαν αύξηση κατά +59% (από 4 χιλ. το 2013 σε 6 χιλ. το 2018) ενώ οι απασχολούμενοι στα καταλύματα αύξηση κατά +30% (από 2 χιλ. το 2013 σε 3 χιλ. το 2018).

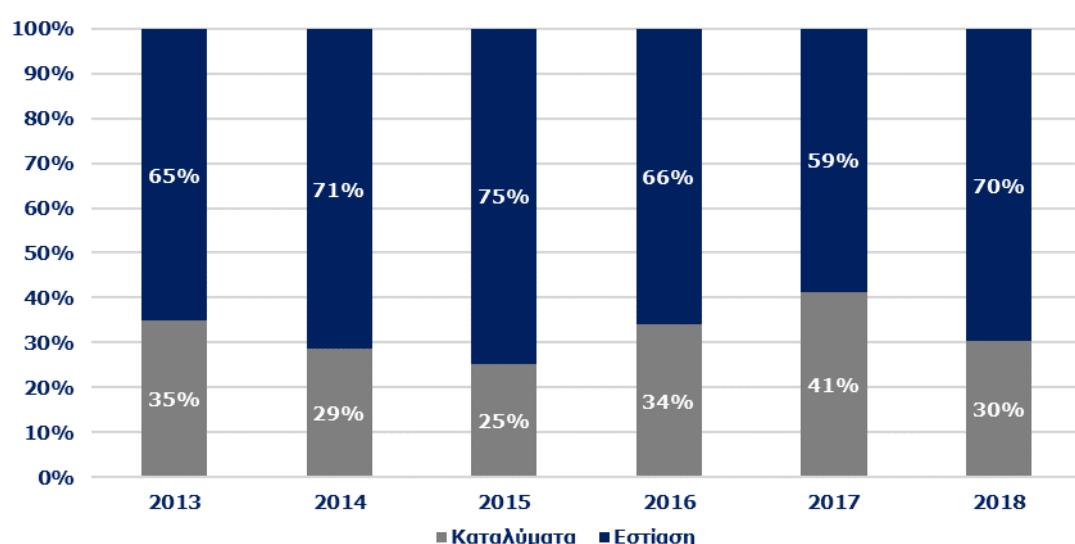
Πίνακας 10: Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά κατηγορία απασχόλησης, 2013 - 2018

Κλάδος	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Εστίαση	3.613	4.319	4.307	5.122	4.820	5.758	59%
Καταλύματα	1.935	1.735	1.456	2.662	3.400	2.511	30%
Βόρειο Αιγαίο	5.548	6.054	5.763	7.784	8.221	8.270	49%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης εργάζονται στην εστίαση (από 65% το 2013 σε 70% το 2018) και λιγότερο στα καταλύματα (από 35% το 2013 σε 30% το 2018). Η μείωση του μεριδίου των απασχολούμενων στα καταλύματα οφείλεται στον υψηλότερο ρυθμό αύξησης των απασχολούμενων στην εστίαση.

Διάγραμμα 9: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Αττικής ανά κατηγορία απασχόλησης, 2013 – 2018

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

1.8.3 Τύπος απασχόλησης στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια

Αναφορικά με τον τύπο απασχόλησης στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2013 - 2018, παρατηρούμε ότι οι απασχολούμενοι στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης με πλήρη απασχόληση σημείωσαν αύξηση κατά +34% (από 225 χιλ. το 2013 σε 303 χιλ. το 2018) ενώ αυτοί με μερική απασχόληση αύξηση κατά +75% (από 34 χιλ. το 2013 σε 59 χιλ. το 2018).

Πίνακας 11: Εξέλιξη των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια και ανά τύπο απασχόλησης, 2013 - 2018

Περιφέρεια	Τύπος Απασχόλησης	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Αττική	Πλήρης	56.942	64.839	68.226	73.372	68.050	76.613	35%
	Μερική	14.869	20.921	21.866	24.175	23.614	21.533	45%
Κεντρική Μακεδονία	Πλήρης	36.923	38.589	37.512	39.960	37.061	34.778	-6%
	Μερική	4.708	6.945	10.555	10.605	11.008	12.063	156%
Κρήτη	Πλήρης	25.507	28.254	30.828	31.549	32.589	35.309	38%
	Μερική	2.121	2.916	4.146	3.435	2.483	3.546	67%
Νότιο Αιγαίο	Πλήρης	22.288	30.348	26.751	28.247	30.692	32.970	48%
	Μερική	1.246	989	1.512	1.827	1.627	2.131	71%
Ιόνια Νήσια	Πλήρης	10.615	11.660	14.534	16.368	18.468	21.639	104%
	Μερική	144	395	164	1.067	912	734	409%
Θεσσαλία	Πλήρης	10.825	11.262	15.366	17.451	20.211	17.734	64%
	Μερική	1.995	1.800	4.592	5.620	6.458	4.268	114%
Δυτική Ελλάδα	Πλήρης	13.322	13.494	17.332	13.458	13.787	16.294	22%
	Μερική	1.555	2.389	2.497	3.327	4.544	4.147	167%
Πελοπόννησος	Πλήρης	13.080	14.069	15.002	14.898	18.390	15.822	21%
	Μερική	1.319	2.212	2.524	2.259	2.069	1.667	26%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Πλήρης	7.294	9.776	14.301	12.851	12.396	14.455	98%
	Μερική	1.746	2.515	2.427	3.590	2.523	2.673	53%
Στερεά Ελλάδα	Πλήρης	11.500	10.762	12.646	12.511	13.215	11.583	1%
	Μερική	1.617	1.154	1.453	2.702	4.529	3.217	99%
Ήπειρος	Πλήρης	8.007	8.838	8.797	8.045	10.969	13.040	63%
	Μερική	803	683	944	677	1.126	1.411	76%
Βόρειο Αιγαίο	Πλήρης	4.931	5.519	5.516	7.457	7.540	7.773	58%
	Μερική	617	534	247	328	680	497	-20%
Δυτική Μακεδονία	Πλήρης	4.235	5.481	5.194	4.043	4.488	4.808	14%
	Μερική	998	781	606	1.355	1.263	1.022	2%
Ελλάδα	Πλήρης	225.470	252.890	272.007	280.210	287.856	302.818	34%
	Μερική	33.737	44.232	53.532	60.967	62.835	58.908	75%

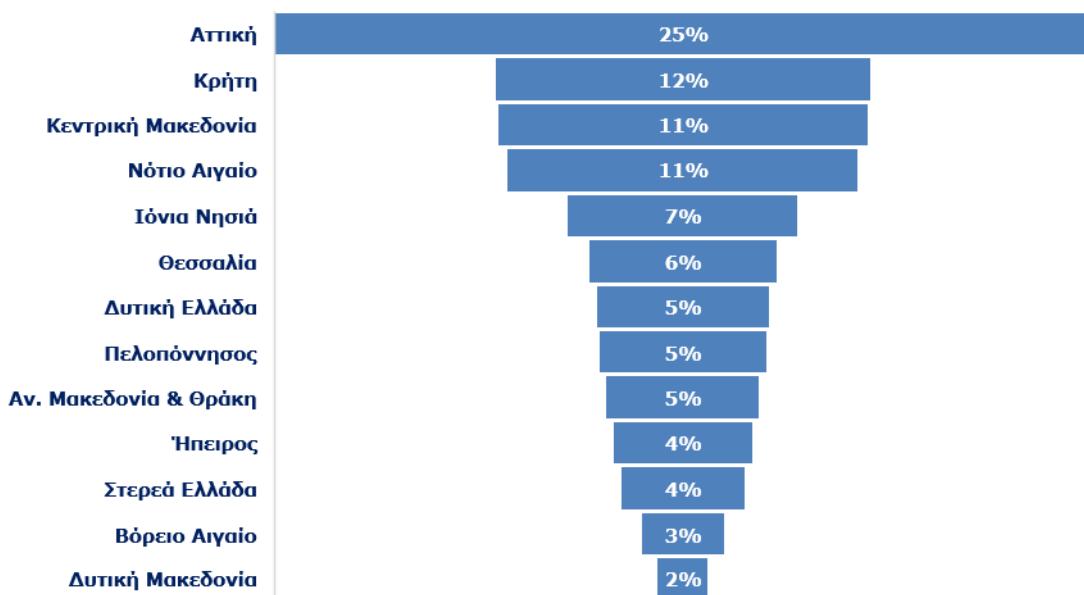
Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση της πλήρους και μερικής απασχόλησης, με εξαίρεση την Κεντρική Μακεδονία για την πλήρη (-6%, από 37 χιλ. το 2013 σε 35 χιλ. το 2018) και το Βόρειο Αιγαίο για την μερική (-20%, από 617 απασχολούμενους το 2013 σε 497 απασχολούμενους το 2018). Συγκεκριμένα, οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις στην πλήρη απασχόληση καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (+104%, από 11 χιλ. το 2013 σε 22 χιλ. το 2018), Αν.

Μακεδονίας & Θράκης (+98%, από 7 χιλ. το 2013 σε 14 χιλ. το 2018), Θεσσαλίας (+64%, από 11 χιλ. το 2013 σε 18 χιλ. το 2018) και Ηπείρου (+63%, από 8 χιλ. το 2013 σε 13 χιλ. το 2018) ενώ στην μερική απασχόληση σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (+409%, από 144 απασχολούμενους το 2013 σε 734 απασχολούμενους το 2018), Δυτικής Ελλάδας (+167%, από 2 χιλ. το 2013 σε 4 χιλ. το 2018), Κεντρικής Μακεδονίας (+156%, από 5 χιλ. το 2013 σε 12 χιλ. το 2018), Θεσσαλίας (+114%, από 2 χιλ. το 2013 σε 4 χιλ. το 2018) και Στερεάς Ελλάδας (+99%, από 2 χιλ. το 2013 σε 3 χιλ. το 2018).

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των εργαζόμενων πλήρους απασχόλησης ανά Περιφέρεια για το 2018, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (25%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κρήτης (12%), Κεντρικής Μακεδονίας (11%), Νότιου Αιγαίου (11%), Ιονίων Νήσων (7%), Θεσσαλίας (6%), Δυτικής Ελλάδας (5%), Πελοποννήσου (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Ηπείρου (4%), Στερεάς Ελλάδας (4%), Βορείου Αιγαίου (3%) και Δυτικής Μακεδονίας (2%).

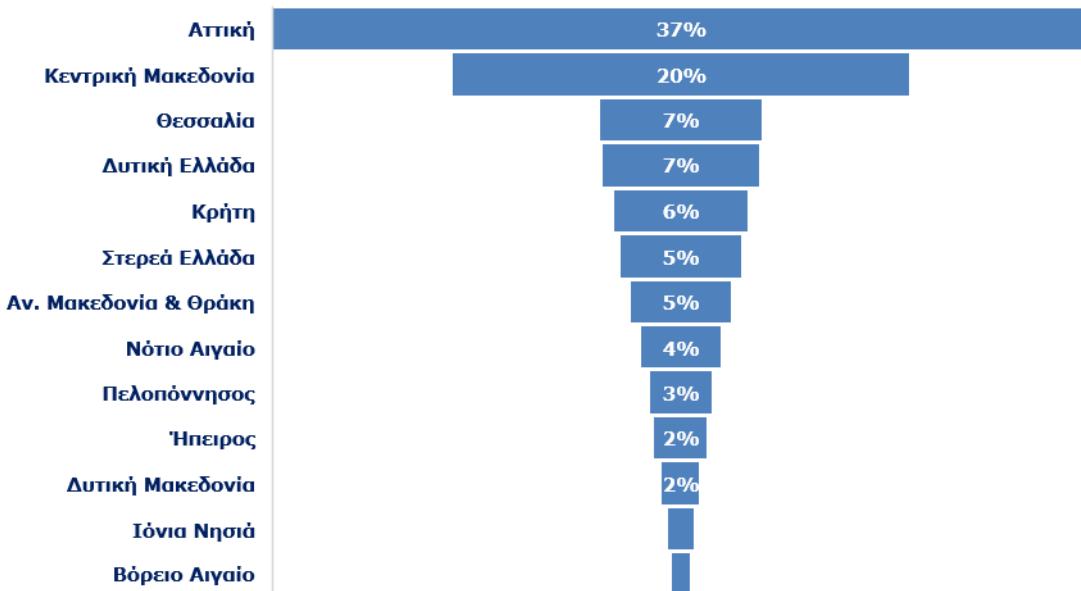
Διάγραμμα 10: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων πλήρους απασχόλησης στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια, 2018

Στην μερική απασχόληση το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (37%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (20%), Θεσσαλίας (7%), Δυτικής Ελλάδας (7%), Κρήτης (6%), Στερεάς Ελλάδας (5%), Αν.

Μακεδονίας & Θράκης (5%), Νοτίου Αιγαίου (4%), Πελοποννήσου (3%), Ηπείρου (2%), Δυτικής Μακεδονίας (2%), Ιονίων Νήσων (1%) και Βορείου Αιγαίου (1%).

Διάγραμμα 11: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων μερικής απασχόλησης στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια, 2018

1.8.4 Τύπος απασχόλησης και ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου την περίοδο 2013 – 2018, σημείωσαν αύξηση κατά +58% (από 5 χιλ. το 2013 σε 8 χιλ. το 2018) ενώ οι απασχολούμενοι μερικής μείωση -20% (από 617 απασχολούμενους το 2013 σε 497 απασχολούμενους το 2018). Επιμέρους, οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης στον κλάδο της εστίασης σημείωσαν αύξηση κατά +72% (από 3 χιλ. το 2013 σε 5 χιλ. το 2018) και στα καταλύματα αύξηση κατά +34% (από 2 χιλ. το 2013 σε 3 χιλ. το 2018) ενώ οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης μείωση στην εστίαση κατά -11% (από 558 απασχολούμενους το 2013 σε 497 απασχολούμενους το 2018) και στα καταλύματα κατά -100% (από 59 απασχολούμενους το 2013 σε 0 απασχολούμενους το 2018).

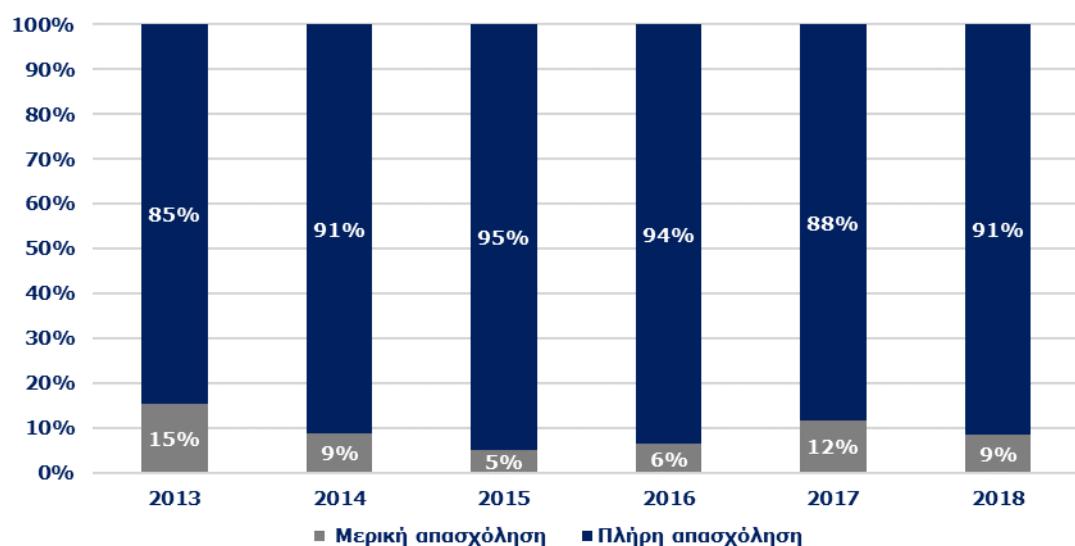
Πίνακας 12: Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά τύπο απασχόλησης και ανά κατηγορία απασχόλησης, 2013 - 2018

Κλάδος	Τύπος Απασχόλησης	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Εστίαση	Πλήρης	3.055	3.933	4.088	4.794	4.253	5.262	72%
	Μερική	558	385	219	328	567	497	-11%
Καταλύματα	Πλήρης	1.876	1.586	1.428	2.662	3.287	2.511	34%
	Μερική	59	149	28	0	114	0	-100%
Βόρειο Αιγαίο	Πλήρης	4.931	5.519	5.516	7.457	7.540	7.773	58%
	Μερική	617	534	247	328	680	497	-20%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Επιμέρους την περίοδο 2013 - 2018, οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης στην εστίαση (από 85% το 2013 σε 91% το 2018) έχουν υψηλότερο μερίδιο σε σύγκριση με τους εργαζόμενους μερικής απασχόλησης (από 15% το 2013 σε 9% 2018).

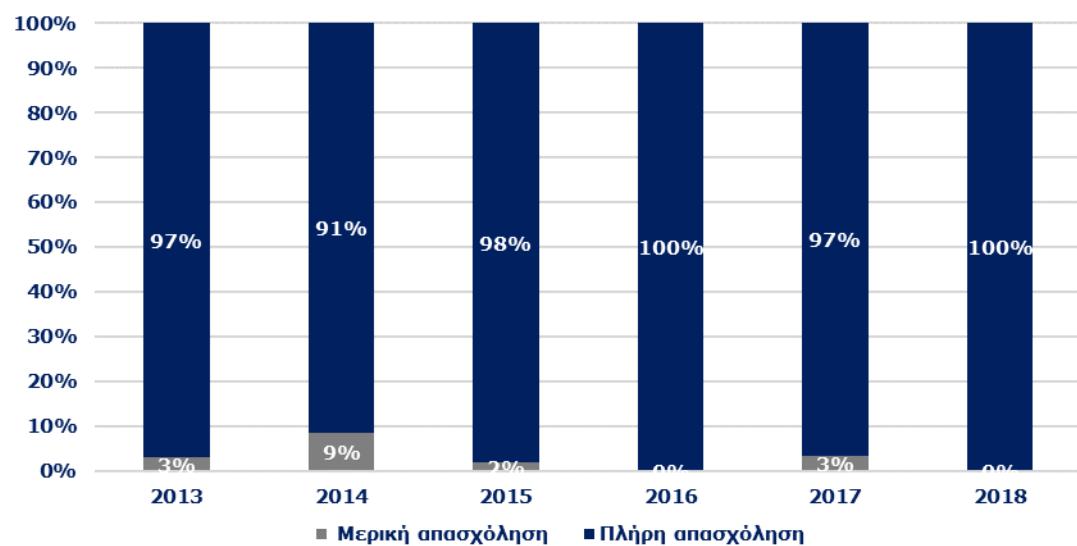
Διάγραμμα 12: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην εστίαση ανά τύπο απασχόλησης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, 2013 – 2018

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά τους απασχολούμενους στα καταλύματα, οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης (από 97% το 2013 σε 100% το 2018) καταγράφουν τα υψηλότερα μερίδια σε σύγκριση με τους εργαζόμενους μερικής απασχόλησης (από 3% το 2013 σε 0% το 2018).

Διάγραμμα 13: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στα καταλύματα ανά τύπο απασχόλησης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, 2013 - 2018

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

1.8.5 Φύλο απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια

Αναφορικά με το φύλο των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης για το σύνολο της χώρας την περίοδο 2013 - 2018, παρατηρούμε ότι οι άνδρες απασχολούμενοι σημείωσαν αύξηση κατά +35% (από 144 χιλ. το 2013 σε 195 χιλ. το 2018) ενώ οι γυναίκες αύξηση κατά +45% (από 115 χιλ. το 2013 σε 167 χιλ. το 2018).

Πίνακας 13: Εξέλιξη των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια και ανά φύλο απασχολούμενων, 2013 - 2018

Περιφέρεια	Φύλο απασχολούμενων	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Αττική	Άνδρας	42.580	49.494	56.957	60.482	53.502	56.745	33%
	Γυναίκα	29.231	36.265	33.135	37.065	38.162	41.402	42%
Κεντρική Μακεδονία	Άνδρας	24.122	26.592	27.499	27.439	26.962	25.942	8%
	Γυναίκα	17.509	18.941	20.568	23.126	21.106	20.898	19%
Κρήτη	Άνδρας	12.879	14.009	16.456	16.236	17.151	18.273	42%
	Γυναίκα	14.750	17.160	18.519	18.748	17.921	20.582	40%
Νότιο Αιγαίο	Άνδρας	12.698	14.825	15.247	15.782	14.946	15.885	25%
	Γυναίκα	10.836	16.512	13.016	14.292	17.373	19.216	77%
Ιόνια Νησιά	Άνδρας	5.664	6.578	7.709	7.493	9.369	10.743	90%
	Γυναίκα	5.096	5.476	6.988	9.941	10.011	11.630	128%
Θεσσαλία	Άνδρας	8.162	8.122	11.344	13.754	16.148	13.292	63%
	Γυναίκα	4.658	4.940	8.614	9.317	10.521	8.710	87%
Δυτική Ελλάδα	Άνδρας	8.528	9.786	11.249	10.134	11.226	11.953	40%
	Γυναίκα	6.348	6.097	8.580	6.651	7.104	8.488	34%
Πελοπόννησος	Άνδρας	7.107	9.375	8.120	8.924	11.588	9.602	35%
	Γυναίκα	7.292	6.906	9.406	8.234	8.871	7.887	8%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Άνδρας	4.798	7.071	9.180	9.555	8.275	8.959	87%
	Γυναίκα	4.242	5.220	7.549	6.886	6.644	8.169	93%
Στερεά Ελλάδα	Άνδρας	7.672	6.622	7.124	7.797	9.561	8.886	16%
	Γυναίκα	5.445	5.294	6.976	7.416	8.183	5.914	9%
Ήπειρος	Άνδρας	4.500	5.174	5.887	4.793	6.209	7.355	63%
	Γυναίκα	4.310	4.348	3.854	3.929	5.886	7.096	65%
Βόρειο Αιγαίο	Άνδρας	2.731	2.398	3.169	4.832	4.578	3.734	37%
	Γυναίκα	2.818	3.656	2.594	2.952	3.642	4.536	61%
Δυτική Μακεδονία	Άνδρας	2.775	2.738	2.539	2.388	2.887	3.226	16%
	Γυναίκα	2.458	3.525	3.262	3.010	2.864	2.604	6%
Ελλάδα	Άνδρας	144.214	162.783	182.480	189.609	192.403	194.595	35%
	Γυναίκα	114.992	134.339	143.059	151.569	158.289	167.132	45%

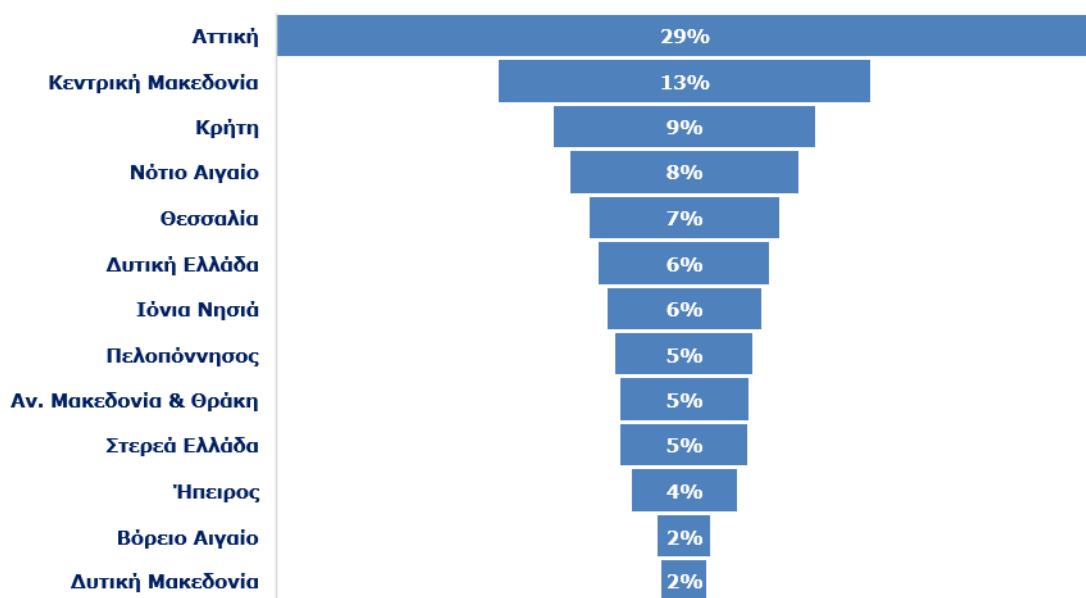
Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Επιμέρους, σε όλες τις Περιφέρειες σημειώθηκε αύξηση των ανδρών και γυναικών. Συγκεκριμένα, οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις στους άνδρες απασχολούμενους καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (+90%, από 6 χιλ. το 2013 σε 11 χιλ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+87%, από 5 χιλ. το 2013 σε 9 χιλ. το 2018), Θεσσαλίας (+63%, από 8 χιλ. το 2013 σε 13 χιλ. το 2018) και Ηπείρου (+63%, από 5 χιλ. το 2013 σε 7 χιλ. το 2018) ενώ στις γυναίκες στις Περιφέρειες

Ιονίων Νήσων (+128%, από 5 χιλ. το 2013 σε 12 χιλ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+93%, από 4 χιλ. το 2013 σε 8 χιλ. το 2018), Θεσσαλίας (+87%, από 5 χιλ. το 2013 σε 9 χιλ. το 2018) και Νοτίου Αιγαίου (+77%, από 11 χιλ. το 2013 σε 19 χιλ. το 2018).

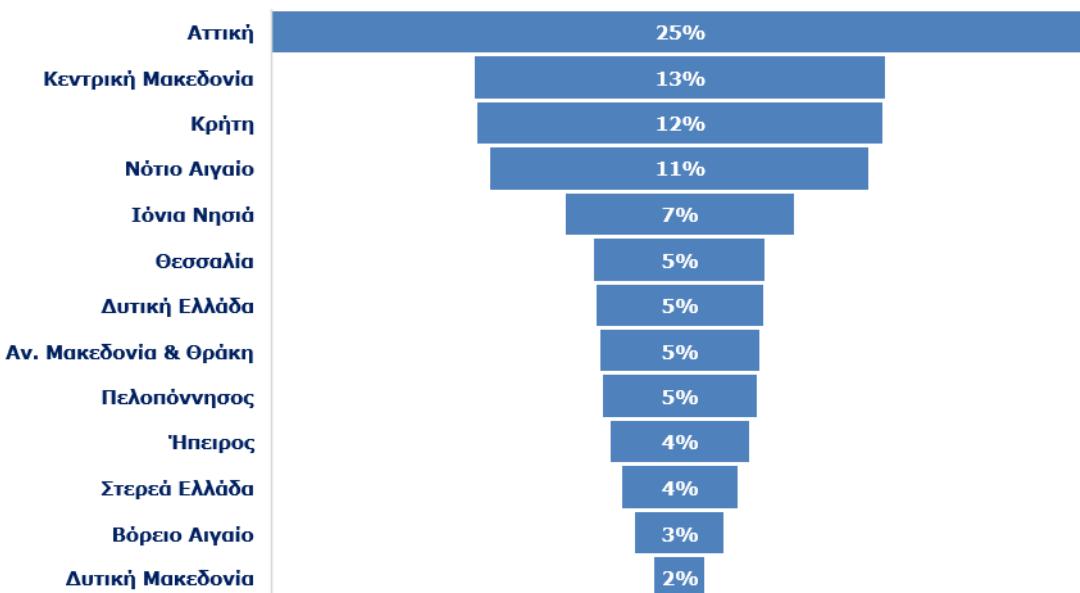
Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των ανδρών απασχολούμενων ανά Περιφέρεια για το 2018, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (29%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (13%), Κρήτης (9%), Νοτίου Αιγαίου (8%), Θεσσαλίας (7%), Δυτικής Ελλάδας (6%), Ιονίων Νήσων (6%), Πελοποννήσου (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Στερεάς Ελλάδας (5%), Ηπείρου (4%), Βορείου Αιγαίου (2%) και Δυτικής Μακεδονίας (2%).

Διάγραμμα 14: Ποσοστιαία κατανομή των ανδρών απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια, 2018

Παρόμοια είναι η εικόνα που καταγράφεται και στην ποσοστιαία κατανομή των γυναικών, με το υψηλότερο ποσοστό να καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (25%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (13%), Κρήτης (12%), Νοτίου Αιγαίου (11%), Ιονίων Νήσων (7%), Θεσσαλίας (5%), Δυτικής Ελλάδας (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Πελοποννήσου (5%), Ηπείρου (4%), Στερεάς Ελλάδας (4%), Βορείου Αιγαίου (3%) και Δυτικής Μακεδονίας (2%).

Διάγραμμα 15: Ποσοστιαία κατανομή των γυναικών απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια, 2018

1.8.6 Φύλο απασχολούμενων ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Οι άνδρες απασχολούμενοι στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου την περίοδο 2013 – 2018, σημείωσαν αύξηση κατά +37% (από 3 χιλ. το 2013 σε 4 χιλ. το 2018) ενώ οι γυναίκες αύξηση κατά +61% (από 3 χιλ. το 2013 σε 5 χιλ. το 2018). Επιμέρους, οι άνδρες απασχολούμενοι στον κλάδο της εστίασης σημείωσαν αύξηση κατά +61% (από 2 χιλ. το 2013 σε 3 χιλ. το 2018) και μείωση στα καταλύματα κατά -6% (από 981 απασχολούμενους το 2013 σε 917 απασχολούμενους το 2018) ενώ οι γυναίκες απασχολούμενοι στην εστίαση αύξηση κατά +58% (από 2 χιλ. το 2013 σε 3 χιλ. το 2018) και στα καταλύματα αύξηση κατά +67% (από 954 απασχολούμενες το 2013 σε 2 χιλ. το 2018).

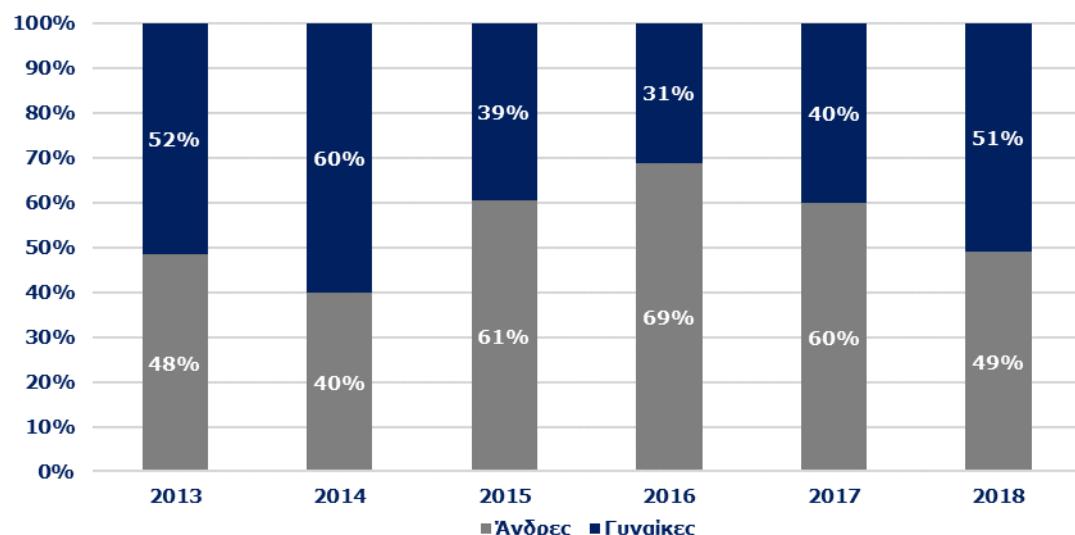
Πίνακας 14: Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά φύλο απασχολούμενων και ανά κατηγορία απασχόλησης, 2013 - 2018

Κλάδος	Φύλο απασχολούμενων	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Εστίαση	Άνδρας	1.750	1.722	2.611	3.528	2.887	2.817	61%
	Γυναίκα	1.864	2.597	1.696	1.594	1.934	2.941	58%
Καταλύματα	Άνδρας	981	676	558	1.304	1.692	917	-6%
	Γυναίκα	954	1.059	898	1.358	1.709	1.594	67%
Βόρειο Αιγαίο	Άνδρας	2.731	2.398	3.169	4.832	4.578	3.734	37%
	Γυναίκα	2.818	3.656	2.594	2.952	3.642	4.536	61%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με το φύλο των απασχολούμενων στην εστίαση την περίοδο 2013 – 2018 η εικόνα είναι μικτή, με τις γυναίκες απασχολούμενες να σημειώνουν υψηλότερα μερίδια τα έτη 2013, 2014 και 2018 και τους άνδρες τα έτη 2015, 2016 και 2017.

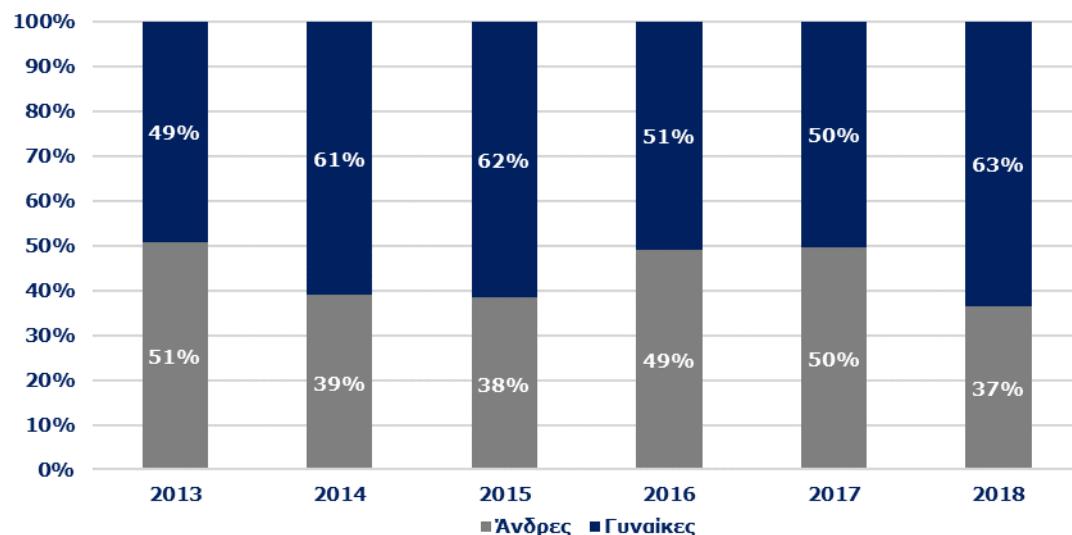
Διάγραμμα 16: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην εστίαση ανά φύλο απασχολούμενων, 2018

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Στα καταλύματα, οι γυναίκες απασχολούμενες εμφανίζουν σαφή ανοδική τάση, αν και με διακυμάνσεις από έτος σε έτος (από 49% το 2013 σε 63% το 2018) ενώ αντίθετα οι άνδρες πτωτική (από 51% το 2013 σε 37% το 2018).

Διάγραμμα 17: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στα καταλύματα ανά φύλο απασχολούμενων, 2018

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

1.8.7 Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια

Αναφορικά με την ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης, παρατηρούμε ότι όλες οι ηλικιακές ομάδες σημείωσαν αύξηση την περίοδο 2013 – 2018: 15-24 ετών (+57%, από 27 χιλ. το 2013 σε 43 χιλ. το 2018), 25-34 ετών (+35%, από 82 χιλ. το 2013 σε 111 χιλ. το 2018), 35-44 ετών (+17%, από 73 χιλ. το 2013 σε 86 χιλ. το 2018), 45-54 ετών (+56%, από 52 χιλ. το 2013 σε 81 χιλ. το 2018) και 55+ (+65%, από 25 χιλ. το 2013 σε 41 χιλ. το 2018).

Στις επιμέρους Περιφέρειες, όλες οι ηλικιακές ομάδες σημείωσαν αύξηση με εξαίρεση τις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας (-21% στις ηλικίες 55+), Ηπείρου (-17% στις ηλικίες 45-54 ετών), Βορείου Αιγαίου (-44% στις ηλικίες 35-44 ετών) και Δυτικής Μακεδονίας (-36% και -31% στις ηλικίες 35-44 ετών και 55+ αντίστοιχα).

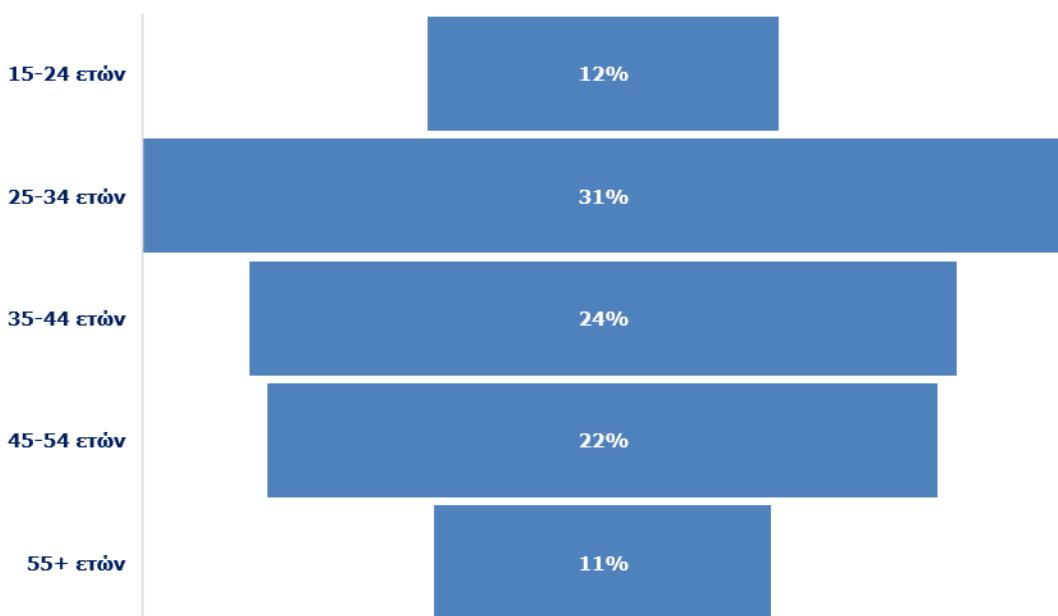
Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις την περίοδο 2013 – 2018, σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου στις ηλικίες 55+ ετών (+271%, από 659 απασχολούμενους το 2013 σε 2 χιλ. το 2018), Ιονίων Νήσων στις ηλικίες 55+ ετών (+209%, από 2 χιλ. το 2013 σε 5 χιλ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης στις ηλικίες 25-34 ετών (+196%, από 2 χιλ. το 2013 σε 5 χιλ. το 2018), Ηπείρου στις ηλικίες 25-34 ετών (+191%, από 2 χιλ. το 2013 σε 5 χιλ. το 2018), Δυτικής Ελλάδας στις ηλικίες 55+ ετών (+169%, από 818 απασχολούμενους το 2013 σε 2 χιλ. το 2018) και Θεσσαλίας στις ηλικίες 45-54 ετών (+167%, από 2 χιλ. το 2013 σε 5 χιλ. το 2018).

Πίνακας 15: Εξέλιξη των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά ηλικιακή διάρθρωση και ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

Περιφέρεια	Φύλο απασχολούμενων	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Αττική	15-24 ετών	8.222	14.209	11.959	12.179	12.573	13.536	65%
	25-34 ετών	28.869	29.776	33.079	35.726	29.256	38.129	32%
	35-44 ετών	20.673	22.718	22.315	24.678	24.989	22.193	7%
	45-54 ετών	10.249	12.425	16.280	17.161	16.900	17.824	74%
	55+ ετών	3.797	6.631	6.459	7.804	7.945	6.465	70%
Κεντρική Μακεδονία	15-24 ετών	4.766	4.558	5.304	4.943	5.399	5.440	14%
	25-34 ετών	12.931	14.649	15.829	16.460	15.437	13.744	6%
	35-44 ετών	10.164	11.364	10.099	12.531	12.200	10.362	2%
	45-54 ετών	10.095	9.537	9.687	9.817	10.214	12.333	22%
	55+ ετών	3.673	5.425	7.148	6.814	4.819	4.962	35%
Κρήτη	15-24 ετών	2.281	3.597	3.510	3.618	3.911	4.676	105%
	25-34 ετών	8.282	8.805	8.181	9.340	10.120	10.697	29%
	35-44 ετών	7.655	9.145	11.160	9.500	10.113	9.957	30%
	45-54 ετών	5.910	6.535	8.379	8.232	7.147	9.667	64%
	55+ ετών	3.500	3.088	3.745	4.294	3.780	3.858	10%
Νότιο Αιγαίο	15-24 ετών	2.641	3.579	3.239	3.497	3.562	3.548	34%
	25-34 ετών	8.035	10.260	9.631	8.181	8.202	8.173	2%
	35-44 ετών	4.741	7.004	8.058	8.116	7.600	7.490	58%
	45-54 ετών	5.159	7.154	4.635	6.316	8.989	10.261	99%
	55+ ετών	2.959	3.340	2.700	3.963	3.965	5.628	90%
Ιόνια Νησιά	15-24 ετών	1.094	1.188	1.290	1.765	1.779	1.889	73%
	25-34 ετών	1.815	3.157	3.077	3.853	3.605	3.668	102%
	35-44 ετών	3.706	3.144	3.270	4.268	5.192	6.260	69%
	45-54 ετών	2.583	2.657	3.369	4.233	5.353	5.728	122%
	55+ ετών	1.562	1.909	3.691	3.316	3.451	4.828	209%
Θεσσαλία	15-24 ετών	1.291	1.854	1.935	2.386	4.451	3.214	149%
	25-34 ετών	3.207	3.252	8.165	6.908	6.448	6.222	94%
	35-44 ετών	4.702	4.383	3.835	6.295	7.303	5.323	13%
	45-54 ετών	1.790	1.977	4.242	4.966	5.094	4.771	167%
	55+ ετών	1.829	1.596	1.781	2.515	3.372	2.472	35%
Δυτική Ελλάδα	15-24 ετών	1.724	2.211	3.541	2.638	2.126	2.151	25%
	25-34 ετών	4.888	5.589	7.158	5.465	6.326	8.044	65%
	35-44 ετών	4.355	3.754	4.544	3.775	4.008	4.551	5%
	45-54 ετών	3.092	3.356	2.644	2.966	4.031	3.495	13%
	55+ ετών	818	973	1.942	1.940	1.839	2.200	169%
Πελοπόννησος	15-24 ετών	865	1.589	1.553	1.321	1.702	1.051	21%
	25-34 ετών	4.357	5.450	5.320	4.433	5.925	4.473	3%
	35-44 ετών	4.944	4.104	5.058	4.905	5.982	5.954	20%
	45-54 ετών	2.701	3.444	3.532	4.300	4.198	3.813	41%
	55+ ετών	1.532	1.693	2.063	2.199	2.652	2.198	44%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	15-24 ετών	1.118	1.025	1.367	2.031	2.061	2.548	128%
	25-34 ετών	1.793	2.844	4.406	4.489	3.557	5.310	196%
	35-44 ετών	3.060	3.483	4.579	4.022	3.716	3.425	12%
	45-54 ετών	2.234	2.701	3.439	3.741	3.772	3.951	77%
	55+ ετών	834	2.237	2.937	2.158	1.812	1.893	127%
Στερεά Ελλάδα	15-24 ετών	1.836	1.276	1.346	1.449	2.865	1.932	5%
	25-34 ετών	3.834	4.384	5.009	3.943	5.264	3.824	0%
	35-44 ετών	2.684	2.324	3.251	3.864	3.833	4.083	52%
	45-54 ετών	2.913	2.376	2.649	3.798	3.654	3.501	20%
	55+ ετών	1.849	1.555	1.844	2.160	2.128	1.459	-21%
Ήπειρος	15-24 ετών	767	667	344	761	816	1.556	103%
	25-34 ετών	1.628	2.888	3.262	2.161	2.563	4.733	191%
	35-44 ετών	2.521	2.558	2.880	2.606	3.528	3.793	50%
	45-54 ετών	2.676	2.469	1.954	2.090	2.628	2.232	-17%
	55+ ετών	1.218	940	1.302	1.104	2.561	2.137	75%
Βόρειο Αιγαίο	15-24 ετών	295	573	1.121	1.334	576	608	106%
	25-34 ετών	1.634	1.929	1.770	1.760	1.871	2.240	37%
	35-44 ετών	1.742	1.635	1.227	1.671	1.096	969	-44%
	45-54 ετών	1.217	1.113	873	1.821	2.418	2.009	65%
	55+ ετών	659	803	772	1.199	2.261	2.444	271%
Δυτική Μακεδονία	15-24 ετών	290	692	865	751	779	473	63%
	25-34 ετών	983	1.328	1.268	1.914	1.917	2.014	105%
	35-44 ετών	2.125	2.443	1.805	1.237	897	1.359	-36%
	45-54 ετών	1.301	994	1.011	1.364	1.523	1.614	24%
	55+ ετών	535	806	851	132	635	371	-31%
Ελλάδα	15-24 ετών	27.191	37.018	37.375	38.673	42.602	42.622	57%
	25-34 ετών	82.257	94.312	106.155	104.634	100.490	111.271	35%
	35-44 ετών	73.072	78.058	82.081	87.468	90.458	85.721	17%
	45-54 ετών	51.920	56.738	62.693	70.804	75.923	81.199	56%
	55+ ετών	24.765	30.996	37.235	39.599	41.219	40.914	65%

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά ηλικιακή κατηγορία για το 2018, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχει η ηλικιακή ομάδα 25-34 ετών (31%) και ακολουθούν οι ηλικίες 35-44 ετών (24%), 45-54 ετών (22%), 15-24 ετών (12%) και 55+ ετών (11%).

Διάγραμμα 18: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης στην Ελλάδα ανά ηλικιακή ομάδα, 2018

1.8.8 Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά κατηγορία απασχόλησης

Όλες οι ηλικιακές ομάδες των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου σημείωσαν την περίοδο 2013 – 2018 αύξηση, με εξαίρεση τις ηλικίες 35-44 ετών (-44%, από 2 χιλ. το 2013 σε 969 απασχολούμενους το 2018). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες: 15-24 ετών (+106%, από 295 απασχολούμενους το 2013 σε 608 απασχολούμενους το 2018), 25-34 ετών (+37%, από 2 χιλ. το 2013 σε 2 χιλ. το 2018), 45-54 ετών (+65%, από 1 χιλ. το 2013 σε 2 χιλ. το 2018) και 55+ ετών (+271%, από 659 απασχολούμενους το 2013 σε 2 χιλ. το 2018). Η εικόνα στην ηλικιακή διάρθρωση των επιμέρους κλάδων απασχόλησης είναι μικτή, με τον κλάδο της εστίασης να σημειώνει αύξηση σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, με εξαίρεση τις ηλικίες 35-44 ετών (-51%, από 1 χιλ. το 2013 σε 688 απασχολούμενους το 2018) ενώ αντίθετα στα καταλύματα όλες οι ηλικιακές ομάδες καταγράφουν μείωση, με εξαίρεση τις ηλικίες 55+ ετών (+430%, από 262 απασχολούμενους το 2013 σε 1 χιλ. το 2018).

Πίνακας 16: Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά ηλικιακή διάρθρωση και ανά κατηγορία απασχόλησης, 2013 - 2018

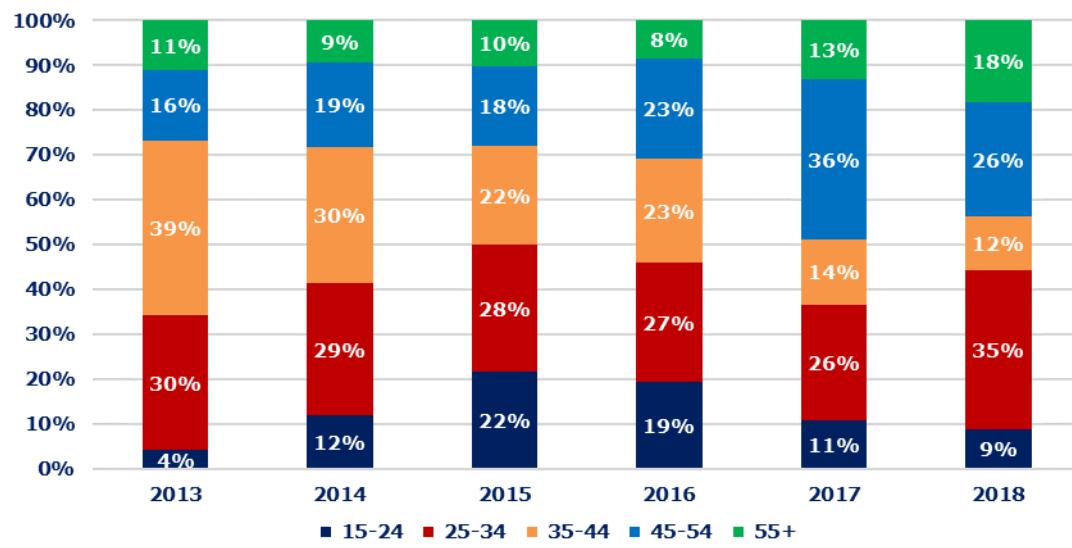
Κλάδος	Φύλο απασχολούμενων	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Εστίαση	15-24 ετών	148	515	935	985	517	512	246%
	25-34 ετών	1.086	1.271	1.215	1.375	1.250	2.035	87%
	35-44 ετών	1.415	1.313	950	1.175	699	688	-51%
	45-54 ετών	567	812	763	1.154	1.719	1.471	159%
	55+ ετών	397	407	444	432	636	1.052	165%
Καταλύματα	15-24 ετών	147	58	186	349	59	96	-35%
	25-34 ετών	548	658	555	384	621	205	-63%
	35-44 ετών	327	322	277	496	397	281	-14%
	45-54 ετών	650	301	110	667	699	537	-17%
	55+ ετών	262	396	328	766	1.625	1.391	430%
Βόρειο Αιγαίο	15-24 ετών	295	573	1.121	1.334	576	608	106%
	25-34 ετών	1.634	1.929	1.770	1.760	1.871	2.240	37%
	35-44 ετών	1.742	1.635	1.227	1.671	1.096	969	-44%
	45-54 ετών	1.217	1.113	873	1.821	2.418	2.009	65%
	55+ ετών	659	803	772	1.199	2.261	2.444	271%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σύμφωνα με την ποσοστιαία κατανομή των ηλικιακών ομάδων στην εστίαση για την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, παρατηρούμε ότι σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο τα υψηλότερα ποσοστά απασχολούμενων καταγράφονται στις ηλικίες 25-34 ετών (από 30% το 2013 σε 35% το 2018), 35-44 ετών (από 39% το 2013 σε 12% το 2018) και 45-54 ετών (από 16% το 2013 σε 26% το 2018). Μικρότερα μερίδια καταγράφονται στις ηλικιακές ομάδες 15-24 ετών (από 4% το 2013 σε 9% το 2018)

και 55+ ετών (από 11% το 2013 σε 18% το 2018). Αξιοσημείωτη είναι η πτώση του μεριδίου που σημειώνεται στις ηλικίες 35-44 ετών, που οφείλεται στην μείωση των απασχολούμενων κατά -51%.

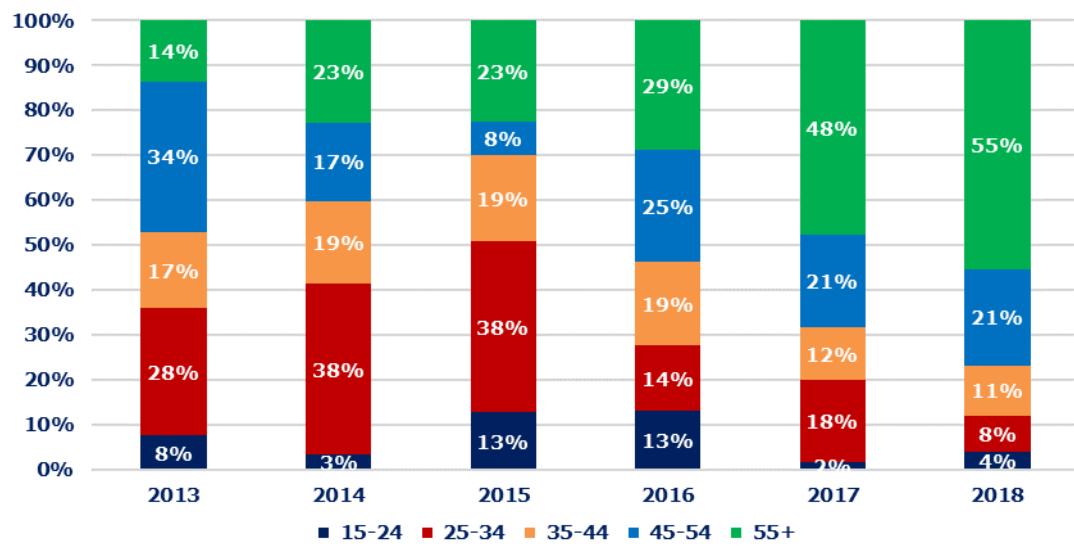
Διάγραμμα 19: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Εστίαση ανά ηλικιακή ομάδα για την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, 2018

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των ηλικιακών ομάδων στα καταλύματα για την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, παρατηρούμε ότι σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο τα υψηλότερα ποσοστά απασχολούμενων καταγράφονται στις ηλικίες 55+ ετών (από 14% το 2013 σε 55% το 2018) και 45-54 ετών (από 34% το 2013 σε 21% το 2018). Μικρότερα μερίδια καταγράφονται στις ηλικιακές ομάδες 15-24 ετών (από 8% το 2013 σε 4% το 2018), 25-34 ετών (από 28% το 2013 σε 8% το 2018) και 35-54 ετών (από 17% το 2013 σε 11% το 2018). Αξιοσημείωτο για την απασχόληση στα καταλύματα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου είναι η αλλαγή της ηλικιακής σύστασης που παρατηρείται την περίοδο 2013 – 2018, με μείωση των απασχολούμενων στις ηλικίες 15-24 ετών (-35%, από 147 απασχολούμενους το 2013 σε 96 απασχολούμενους το 2018), 25-34 ετών (-63%, από 548 απασχολούμενους το 2013 σε 205 απασχολούμενους το 2018), 35-44 ετών (-14%, από 327 απασχολούμενους το 2013 σε 281 απασχολούμενους το 2018), 45-54 ετών (-17%, από 650 απασχολούμενους το 2013 σε 537 απασχολούμενους το 2018) και αύξηση στις ηλικίες 55+ ετών (+430%, από 262 απασχολούμενους το 2013 σε 1 χιλ. το 2018).

Διάγραμμα 20: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στα καταλύματα ανά ηλικιακή ομάδα για την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, 2018

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

1.8.9 Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 και 2018

Η ανεργία στην Ελλάδα την περίοδο 2013 – 2018 σημείωσε μείωση κατά -31% (από 1.330 χιλ. το 2013 σε 915 χιλ. το 2018). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στον αριθμό των ανέργων τους, με εξαίρεση την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου που κατέγραψε αύξηση (+10%, από 19 χιλ. το 2013 σε 20 χιλ. το 2018). Συγκεκριμένα, οι υψηλότερες ποσοστιαίες μειώσεις καταγράφονται στις Περιφέρειες Κρήτης (-46%, από 71 χιλ. το 2013 σε 38 χιλ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-41%, από 68 χιλ. το 2013 σε 40 χιλ. το 2018), Αττικής (-35%, από 527 χιλ. το 2013 σε 342 χιλ. το 2018), Πελοποννήσου (-35%, από 54 χιλ. το 2013 σε 35 χιλ. το 2018), Στερεάς Ελλάδας (-34%, από 67 χιλ. το 2013 σε 45 χιλ. το 2018), Κεντρικής Μακεδονίας (-30%, από 239 χιλ. το 2013 σε 168 χιλ. το 2018), Ηπείρου (-30%, από 39 χιλ. το 2013 σε 27 χιλ. το 2018) και Θεσσαλίας (-29%, από 80 χιλ. το 2013 σε 57 χιλ. το 2018). Οι χαμηλότερες μειώσεις καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας (-10%, από 36 χιλ. το 2013 σε 32 χιλ. το 2018), Ιονίων Νήσων (-11%, από 17 χιλ. το 2013 σε 15 χιλ. το 2018), Δυτικής Ελλάδας (-14%, από 80 χιλ. το 2013 σε 69 χιλ. το 2018) και Νοτίου Αιγαίου (-20%, από 33 χιλ. το 2013 σε 27 χιλ. το 2018).

Αναφορικά με το ποσοστό των ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό για το 2018, παρατηρούμε ότι τα χαμηλότερα ποσοστά καταγράφονται στις Περιφέρειες Κρήτης (13%) και Πελοποννήσου (14%) και τα υψηλότερα στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας (27%) και Δυτικής Ελλάδας (24%).

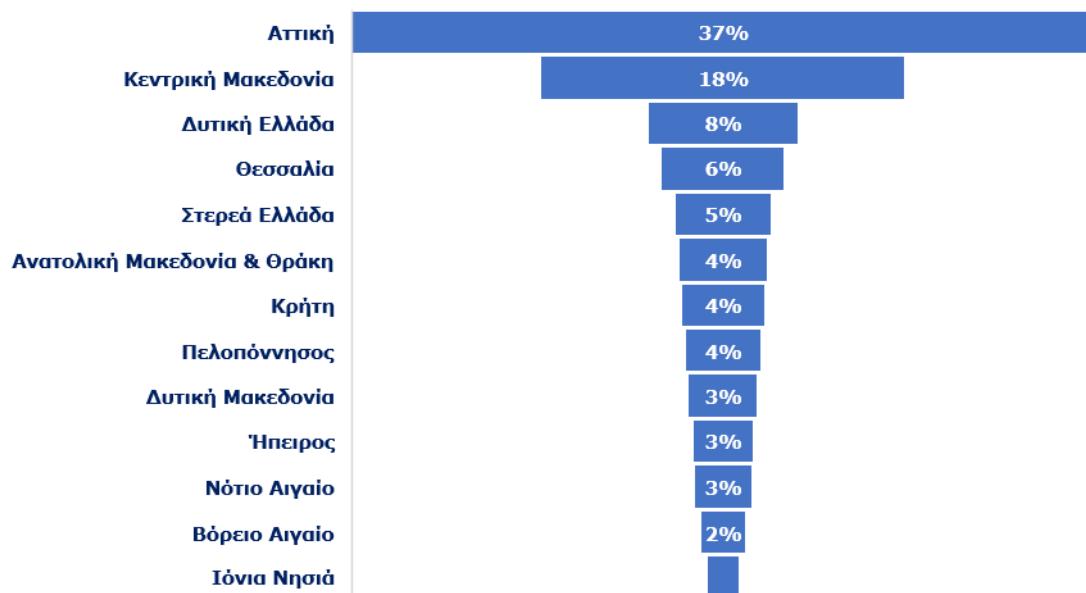
Πίνακας 17: Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 και 2018

Περιφέρεια	Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 και 2018			%Δ των ανέργων 2013 - 2018	
	2013	2018			
	Αριθμός ανέργων (σε χιλ.)	% Ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό	Αριθμός ανέργων (σε χιλ.)	% Ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό	
Αττική	527	29%	342	20%	-35%
Κεντρική Μακεδονία	239	30%	168	21%	-30%
Δυτική Ελλάδα	80	28%	69	24%	-14%
Θεσσαλία	80	25%	57	18%	-29%
Στερεά Ελλάδα	67	28%	45	19%	-34%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	68	27%	40	16%	-41%
Κρήτη	71	25%	38	13%	-46%
Πελοπόννησος	54	22%	35	14%	-35%
Δυτική Μακεδονία	36	32%	32	27%	-10%
Ηπείρος	39	27%	27	20%	-30%
Νότιο Αιγαίο	33	21%	27	17%	-20%
Βόρειο Αιγαίο	19	22%	20	22%	10%
Ιόνια Νησιά	17	18%	15	16%	-11%
Σύνολο	1.330	27%	915	19%	-31%

Πηγή: ΕΕΔ ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των ανέργων στις Περιφέρειες για το 2018, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (37%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (18%), Δυτικής Ελλάδας (8%), Θεσσαλίας (6%), Στερεάς Ελλάδας (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (4%), Κρήτης (4%), Πελοποννήσου (4%), Δυτικής Μακεδονίας (3%), Ηπείρου (3%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Βορείου Αιγαίου (2%) και Ιονίων Νήσων (2%).

Διάγραμμα 21: Ποσοστιαία κατανομή των ανέργων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των ανέργων στις Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου καταγράφει το 2% των ανέργων της χώρας, σημειώνοντας την περίοδο 2013 – 2018 αύξηση κατά +10% (από 19 χιλ. το 2013 σε 20 χιλ. το 2018). Από την άλλη πλευρά εμφανίζει το 2018 και το 3^ο υψηλότερο ποσοστό ανεργίας ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της (22% έναντι 22% το 2013) στο σύνολο των 13 Περιφερειών.

2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ

2.1 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ 2018

2.1.1 Ξενοδοχειακό δυναμικό³ Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Πίνακας 18: Ξενοδοχειακό δυναμικό της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

Περιφέρεια	Ξενοδοχειακό Δυναμικό Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018					
	5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Νότιο Αιγαίο	Μονάδες	175	406	560	1.005	288 2.434
	Δωμάτια	23.502	33.531	21.285	25.382	4.371 108.071
	Κλίνες	50.092	67.537	43.268	50.918	8.673 220.488
Κρήτη	Μονάδες	107	286	421	717	226 1.757
	Δωμάτια	18.685	26.701	16.713	19.882	5.246 87.227
	Κλίνες	40.033	54.775	35.375	43.548	11.112 184.843
Ιόνια Νησιά	Μονάδες	31	141	246	559	90 1.067
	Δωμάτια	4.749	13.230	14.346	16.182	1.680 50.187
	Κλίνες	9.917	26.961	28.790	33.468	3.478 102.614
Κεντρική Μακεδονία	Μονάδες	49	121	293	461	467 1.391
	Δωμάτια	8.385	8.661	10.636	10.856	8.942 47.480
	Κλίνες	18.222	17.554	21.836	21.761	18.478 97.851
Αττική	Μονάδες	34	118	146	295	128 721
	Δωμάτια	6.435	9.132	6.969	9.065	2.519 34.120
	Κλίνες	12.191	17.221	13.028	16.761	4.766 63.967
Πελοπόννησος	Μονάδες	22	135	242	313	93 805
	Δωμάτια	2.919	4.047	6.675	6.126	1.098 20.865
	Κλίνες	6.388	8.442	13.878	11.927	2.139 42.774
Θεσσαλία	Μονάδες	27	129	148	266	98 668
	Δωμάτια	1.200	3.192	3.884	5.351	1.636 15.263
	Κλίνες	2.587	6.610	7.804	10.791	3.277 31.069
Στερεά Ελλάδα	Μονάδες	12	46	154	319	96 627
	Δωμάτια	766	3.009	4.091	7.098	1.696 16.660
	Κλίνες	1.752	6.103	8.064	13.502	3.269 32.690
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Μονάδες	12	35	106	187	86 426
	Δωμάτια	1.049	1.929	3.211	3.918	1.492 11.599
	Κλίνες	2.134	3.967	6.572	7.791	2.827 23.291
Βόρειο Αιγαίο	Μονάδες	6	40	136	188	59 429
	Δωμάτια	782	1.575	4.191	4.145	844 11.537
	Κλίνες	1.655	3.209	8.451	8.406	1.660 23.381
Δυτική Ελλάδα	Μονάδες	5	41	106	138	28 318
	Δωμάτια	2.070	2.498	2.989	2.920	313 10.790
	Κλίνες	4.606	4.875	5.932	5.562	607 21.582
Ήπειρος	Μονάδες	13	97	168	160	32 470
	Δωμάτια	1.042	1.720	2.983	2.730	520 8.995
	Κλίνες	2.191	3.894	6.198	5.416	1.007 18.706
Δυτική Μακεδονία	Μονάδες	3	17	67	38	8 133
	Δωμάτια	61	383	1.733	675	169 3.021
	Κλίνες	137	834	3.666	1.409	460 6.506
Σύνολο	Μονάδες	496	1.612	2.793	4.646	1.699 11.246
	Δωμάτια	71.645	109.608	99.706	114.330	30.526 425.815
	Κλίνες	151.905	221.982	202.862	231.260	61.753 869.762

Πηγή: ΜΗΤΕ, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

³ Τα στοιχεία του ξενοδοχειακού δυναμικού προέρχονται από την βάση δεδομένων (βάσει ΑΦΜ) του Μητρώου Τουριστικών Επιχειρήσεων και του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου.

Η Ελλάδα το 2018 διέθετε 11.246 ξενοδοχειακές μονάδες με 425.815 δωμάτια και 869.762 κλίνες. Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κρήτης, των Ιονίων Νήσων, της Κεντρικής Μακεδονίας και της Αττικής, που δέχονται και τον μεγαλύτερο αριθμό τουριστών, αντιπροσωπεύουν το 66% του ξενοδοχειακού δυναμικού της χώρας (7.370 ξενοδοχειακές μονάδες).

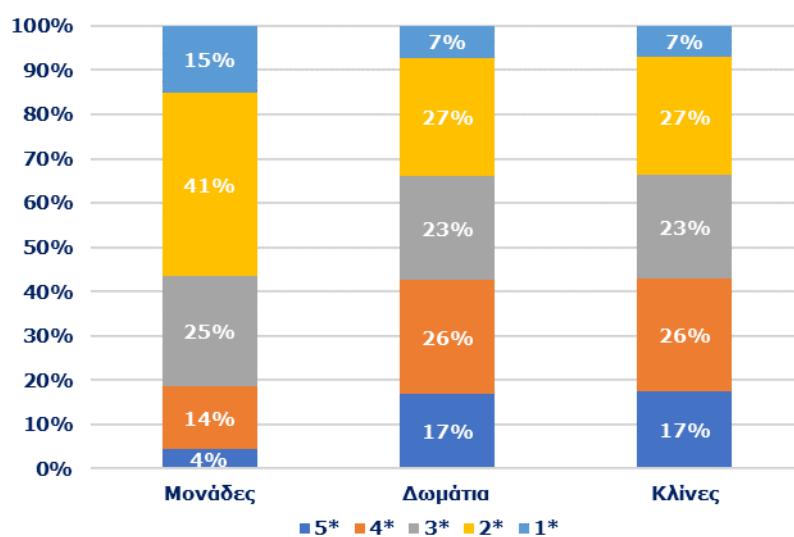
Στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στα 2* (41%) και 3* (25%) ξενοδοχεία και χαμηλή στα 5* (4%). Οι υπόλοιπες κατηγορίες 4* (14%) και 1* (15%).

Η εικόνα στα ξενοδοχειακά δωμάτια είναι πιο ισοκατανεμημένη με τα 4* και τα 2* να αντιπροσωπεύουν το 26% και 27% αντίστοιχα, τα 3* το 23%, τα 5* το 17% και τα 1* μόλις το 7%. Παρόμοια εικόνα και στις κλίνες 5* 17%, 4* 26%, 3* 23%, 2* 27% και 1* 7%.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι τα 5* παρόλο που αντιπροσωπεύουν μόλις το 4% των ξενοδοχειακών μονάδων εντούτοις κατέχουν το 17% των δωματίων και το 17% των κλινών.

Τέλος, οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (35%) και της Κρήτης (22%) έχουν τον μεγαλύτερο αριθμό 5* ξενοδοχείων αντιπροσωπεύοντας το 57% του συνόλου.

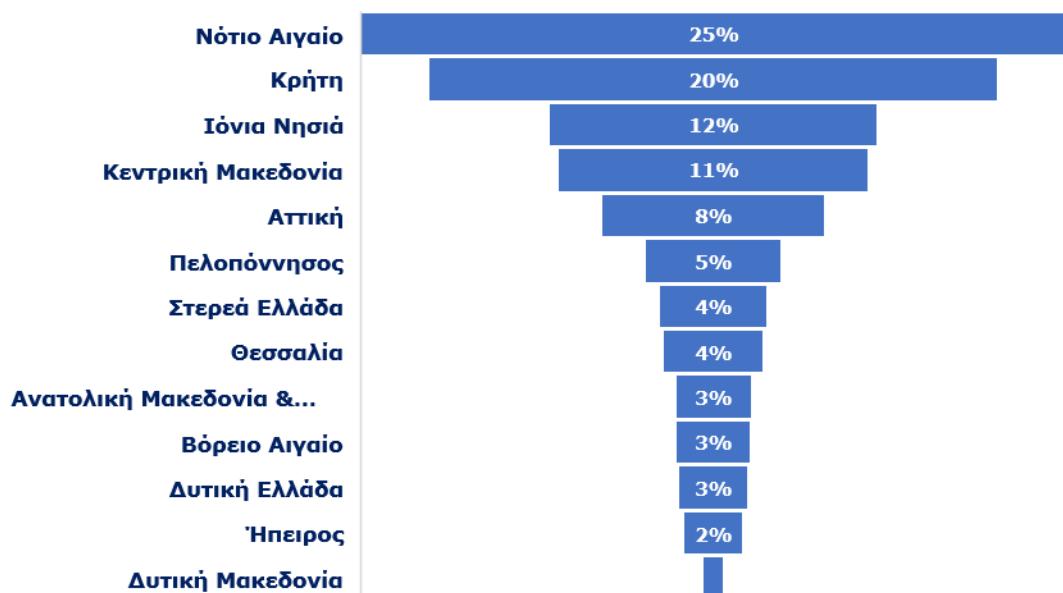
Διάγραμμα 22: Κατανομή ξενοδοχειακών μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία αστεριών στην Ελλάδα, 2018

Πηγή: ΜΗΤΕ, ΕΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

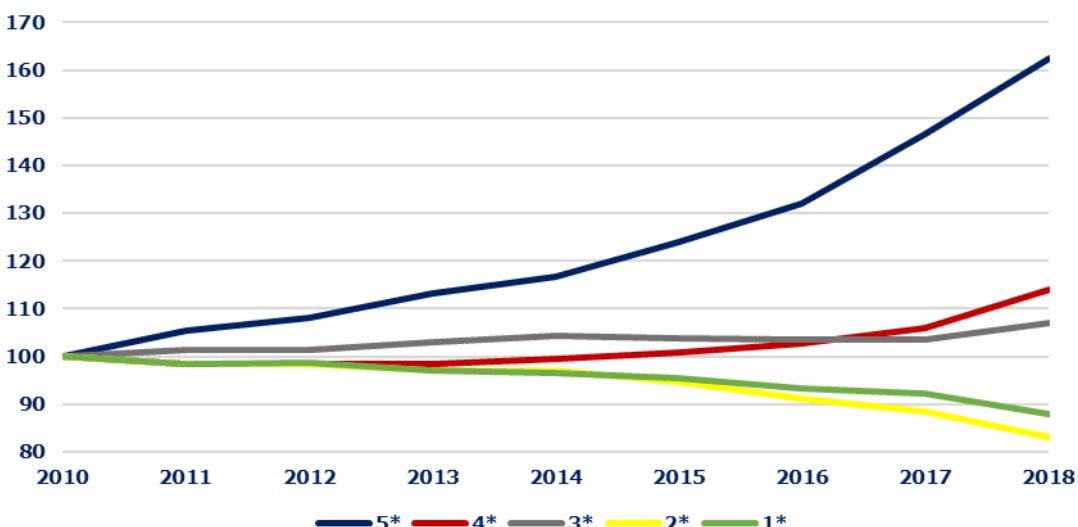
Αναφορικά με την κατανομή των δωματίων, αξιοσημείωτο είναι ότι οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κρήτης, των Ιονίων Νήσων, της Κεντρικής Μακεδονίας και της Αττικής αντιπροσωπεύουν το 2018 το 77% των ξενοδοχειακών δωματίων της χώρας.

Διάγραμμα 23: Ποσοστιαία κατανομή ξενοδοχειακών δωματίων ανά Περιφέρεια, 2018

Όσον αφορά την εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2010 – 2018, παρατηρούμε αύξηση στα 5* (+62%), 4* (+14%) και 3* (+7%) και μείωση στα 2* (-17%) και 1* (-12%).

Διάγραμμα 24: Εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στο σύνολο της Ελλάδας (2010=100), 2010 – 2018

Πηγή: ΕΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

2.1.2 Ξενοδοχειακό δυναμικό Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αντιπροσωπεύει το 2018 το 4% των μονάδων, το 3% των δωματίων και το 3% των κλινών της χώρας. Συνολικά διαθέτει 429 μονάδες με 11.537 δωμάτια και 23.381 κλίνες.

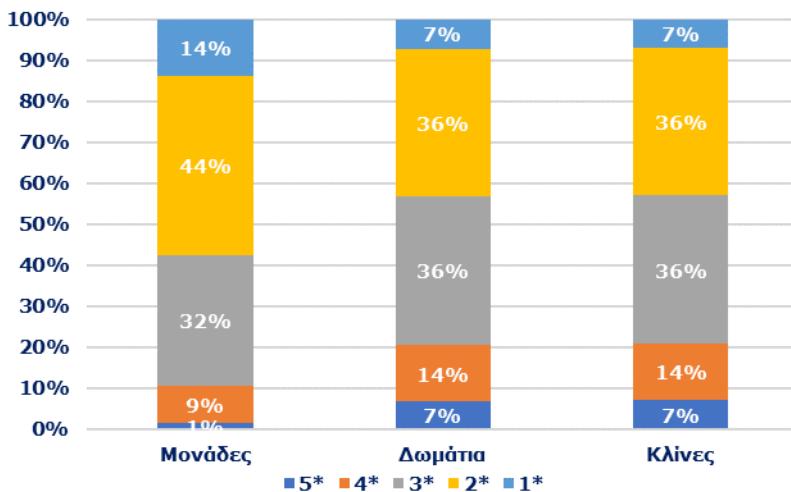
Πίνακας 19: Ξενοδοχειακό δυναμικό της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

Ενότητα	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ					
	Ξενοδοχειακό δυναμικό 2018					
	5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Σάμου	Μονάδες	2	6	35	102	23 168
	Δωμάτια	400	357	1.457	2.264	291 4.769
	Κλίνες	845	721	2.903	4.654	563 9.686
Λέσβου	Μονάδες	1	14	47	49	15 126
	Δωμάτια	35	520	1.868	1.070	213 3.706
	Κλίνες	70	1.007	3.647	2.156	415 7.295
Xιού	Μονάδες	1	18	37	12	6 74
	Δωμάτια	56	624	464	290	71 1.505
	Κλίνες	86	1.309	1.058	532	150 3.135
Λήμνου	Μονάδες	2	2	9	15	5 33
	Δωμάτια	291	74	233	268	82 948
	Κλίνες	654	172	479	548	174 2.027
Ικαρίας	Μονάδες	0	0	8	10	10 28
	Δωμάτια	0	0	169	253	187 609
	Κλίνες	0	0	364	516	358 1.238
Σύνολο	Μονάδες	6	40	136	188	59 429
	Δωμάτια	782	1.575	4.191	4.145	844 11.537
	Κλίνες	1.655	3.209	8.451	8.406	1.660 23.381

Πηγή: ΜΗΤΕ, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών, παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στα 2* (44%) και 3* (32%) ξενοδοχεία και χαμηλή στα 1* (14%), 4* (9%) και 5* (1%). Η εικόνα στα ξενοδοχειακά δωμάτια είναι: 5* (7%), 4* (14%), 3* (36%), 2* (36%) και 1* (7%). Παρόμοια είναι η εικόνα και στις κλίνες: 5* (7%), 4* (14%), 3* (36%), 2* (36%) και 1* (7%).

Διάγραμμα 25: Κατανομή ξενοδοχειακών μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία αστεριών στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, 2018

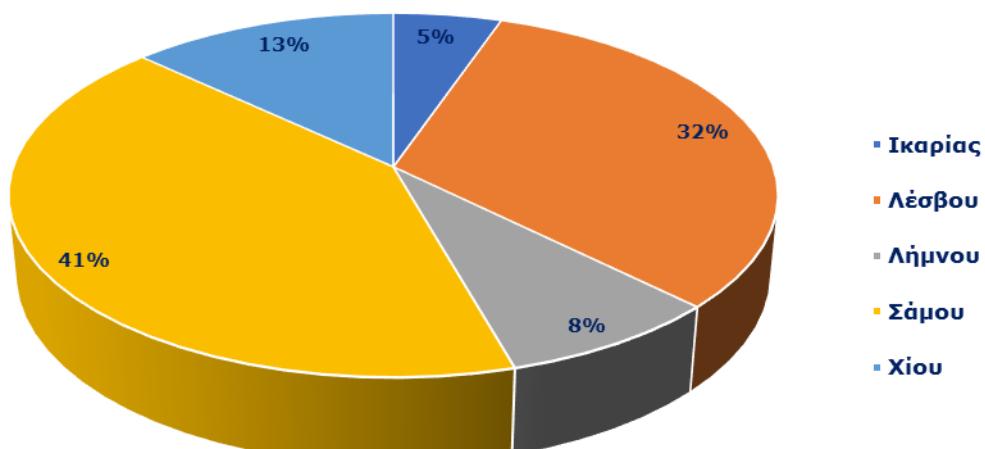

Πηγή: ΜΗΤΕ, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Σάμου αντιπροσωπεύει το 41% των δωματίων της Περιφέρειας με 168 μονάδες, 4.769 δωμάτια και 9.686 κλίνες,
- Η Ενότητα Λέσβου διαθέτει το 32% του δυναμικού της Περιφέρειας με 126 μονάδες, 3.706 δωμάτια και 7.295 κλίνες,
- Η Ενότητα Χίου διαθέτει το 13% του δυναμικού της Περιφέρειας με 74 μονάδες, 1.505 δωμάτια και 3.135 κλίνες,
- Η Ενότητα Λήμνου διαθέτει το 8% του δυναμικού με 33 μονάδες, 948 δωμάτια και 2.027 κλίνες και
- Η Ενότητα Ικαρίας αντιπροσωπεύει το 5% του δυναμικού της Περιφέρειας με 28 μονάδες, 609 δωμάτια και 1.238 κλίνες.

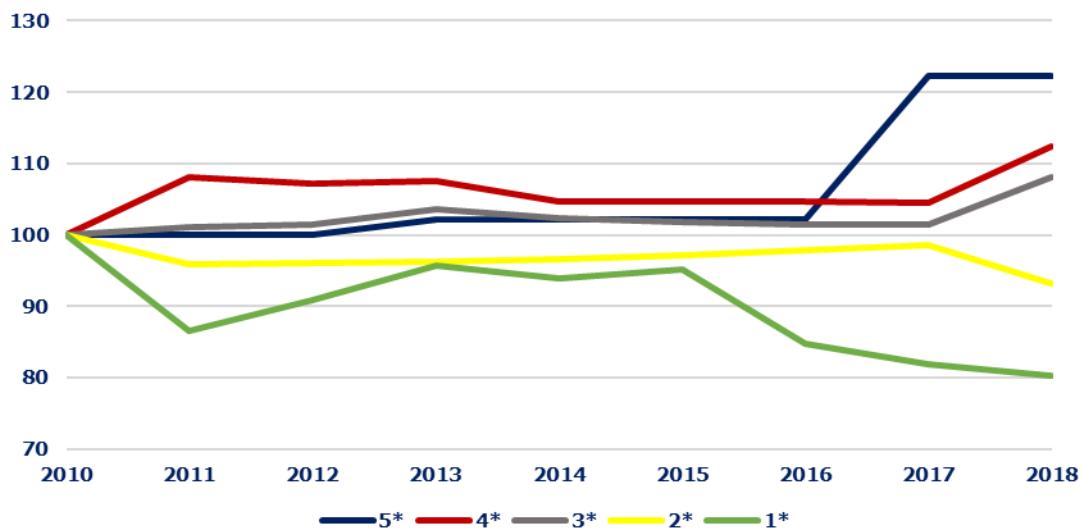
Διάγραμμα 26: Ποσοστιαία κατανομή του ξενοδοχειακού δυναμικού σε δωμάτια της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

Πηγή: ΜΗΤΕ, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου την περίοδο 2010 – 2018, παρατηρούμε αύξηση στα 5* (+22%), 4* (+12%) και 3* (+8%) και μείωση στα 2* (-7%) και 1* (-20%).

Διάγραμμα 27: Εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στην Βορείου Αιγαίου Ελλάδας (2010=100), 2010 – 2018

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

2.2 ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ, 2018

2.2.1 Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Πίνακας 20: Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

Δυναμικό Ενοικιαζόμενων Δωματίων ανά Περιφέρεια, 2018						
Περιφέρεια		4K	3K	2K	1K	Σύνολο
Νότιο Αιγαίο	Μονάδες	585	2.067	3.524	1.157	7.333
	Δωμάτια	4.591	15.959	23.649	6.847	51.046
	Κλίνες	11.132	37.025	53.270	15.121	116.548
Κεντρική Μακεδονία	Μονάδες	103	978	1.859	1.128	4.068
	Δωμάτια	869	7.697	13.272	7.249	29.087
	Κλίνες	2.144	17.229	31.759	17.207	68.339
Ιόνια Νησιά	Μονάδες	157	814	2.080	1.226	4.277
	Δωμάτια	1.320	5.781	12.506	6.347	25.954
	Κλίνες	3.296	14.439	29.626	15.103	62.464
Κρήτη	Μονάδες	144	1.208	1.532	525	3.409
	Δωμάτια	1.254	9.374	10.548	3.131	24.307
	Κλίνες	3.025	22.344	23.903	7.015	56.287
Θεσσαλία	Μονάδες	56	390	954	361	1.761
	Δωμάτια	465	2.364	6.320	2.257	11.406
	Κλίνες	1.253	5.836	14.433	4.971	26.493
Στερεά Ελλάδα	Μονάδες	49	450	535	241	1.275
	Δωμάτια	346	3.587	3.516	1.291	8.740
	Κλίνες	826	7.842	7.665	2.730	19.063
Ήπειρος	Μονάδες	133	480	523	193	1.329
	Δωμάτια	1.200	2.880	2.917	998	7.995
	Κλίνες	2.952	7.238	6.766	2.208	19.164
Πελοπόννησος	Μονάδες	66	417	626	199	1.308
	Δωμάτια	508	2.850	3.586	953	7.897
	Κλίνες	1.336	6.962	8.683	2.313	19.294
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Μονάδες	25	212	678	242	1.157
	Δωμάτια	240	1.553	4.234	1.324	7.351
	Κλίνες	549	3.948	9.876	2.851	17.224
Βόρειο Αιγαίο	Μονάδες	12	162	693	131	998
	Δωμάτια	70	1.219	4.655	735	6.679
	Κλίνες	199	2.962	10.364	1.559	15.084
Αττική	Μονάδες	124	133	339	183	779
	Δωμάτια	1.211	1.233	2.445	1.029	5.918
	Κλίνες	2.863	2.786	5.369	2.280	13.298
Δυτική Ελλάδα	Μονάδες	21	102	106	45	274
	Δωμάτια	141	731	644	232	1.748
	Κλίνες	345	1.674	1.503	543	4.065
Δυτική Μακεδονία	Μονάδες	21	41	41	3	106
	Δωμάτια	138	295	278	14	725
	Κλίνες	292	647	641	33	1.613
Σύνολο	Μονάδες	1.496	7.454	13.490	5.634	28.074
	Δωμάτια	12.353	55.523	88.570	32.407	188.853
	Κλίνες	30.212	130.932	203.858	73.934	438.936

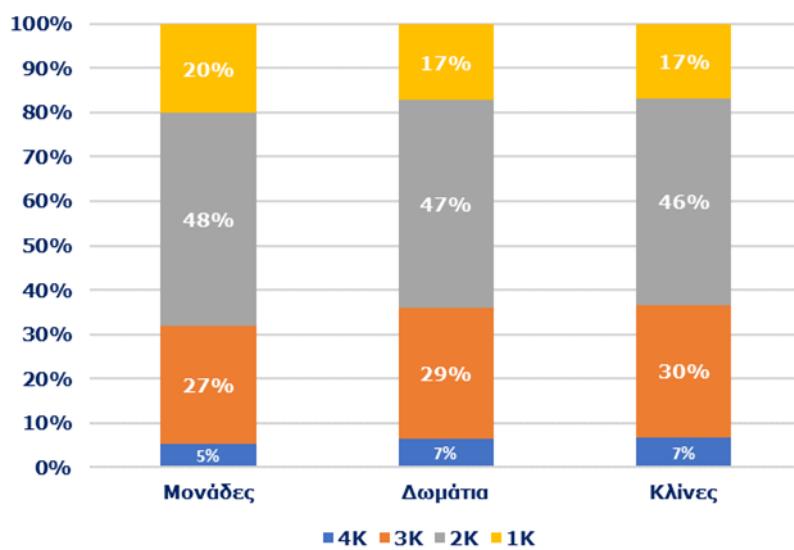
Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η Ελλάδα το 2018 διέθετε 28.074 μονάδες ενοικιαζόμενων δωματίων με 188.853 δωμάτια και 438.936 κλίνες. Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κεντρικής Μακεδονίας, των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και της Θεσσαλίας αντιπροσώπευαν το 2018 το 74% του δυναμικού ενοικιαζόμενων δωματίων της χώρας (20.848 μονάδες). Το top-5 των Περιφερειών, με εξαίρεση την Θεσσαλία αντί για την Αττική, παραμένει ίδιο και για το δυναμικό των ενοικιαζόμενων δωματίων.

Στις επιμέρους κατηγορίες κλειδιών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στις μονάδες 2K (48%), 3K (27%) και 1K (20%) και χαμηλή στις μονάδες με 4K (5%).

Η εικόνα στα δωμάτια δεν αλλάζει σημαντικά: 4K (7%), 3K (29%), 2K (47%) και 1K (17%) ενώ παρόμοια είναι η εικόνα και στις κλίνες: 4K (7%), 3K (30%), 2K (46%) και 1K (17%). Σε αντίθεση με το ξενοδοχειακό δυναμικό και τα 5* ξενοδοχεία, που αν και αποτελούν μόλις το 5% των μονάδων κατέχουν το 18% των δωματίων και το 19% των κλινών, τα ενοικιαζόμενα δωμάτια με 4K δεν εμφανίζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στα δωμάτια και στις κλίνες.

Διάγραμμα 28: Κατανομή ενοικιαζόμενων μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία κλειδιών στην Ελλάδα, 2018

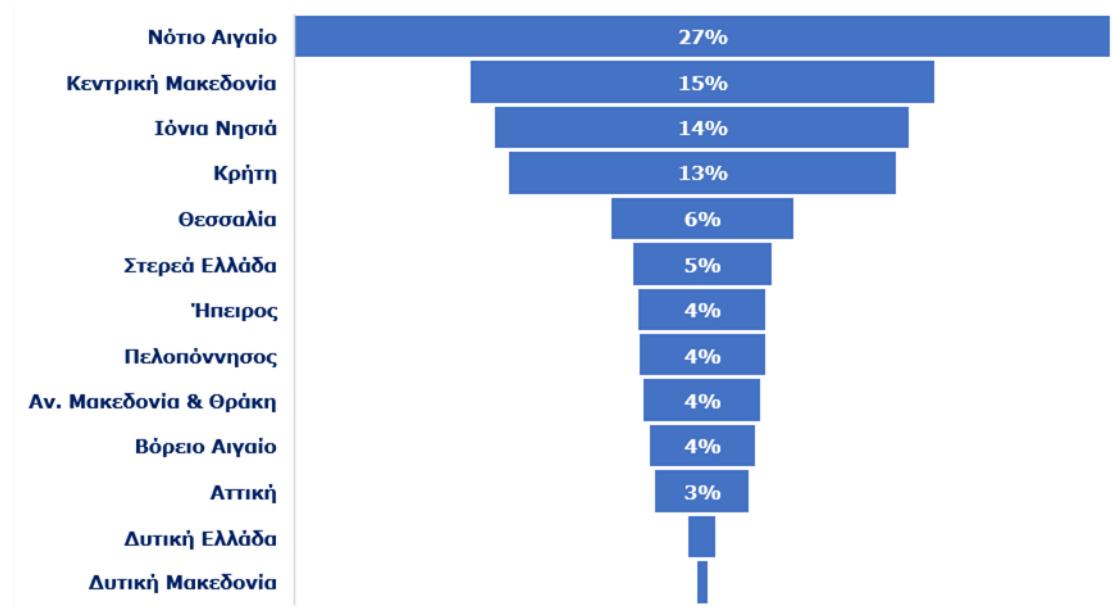

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Την μεγαλύτερη συγκέντρωση σε μονάδες με 4K έχουν οι Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (39%), Ιονίων Νήσων (10%), Κρήτης (10%) και Ηπείρου (9%) αντιπροσωπεύοντας το 68% των μονάδων με 4K. Ενώ οι Περιφέρειες με την μεγαλύτερη συγκέντρωση στις μονάδες με 3 K είναι το Νότιο Αιγαίο (28%), η Κρήτη (16%), η Κεντρική Μακεδονία (13%) και τα Ιόνια Νησιά (11%) αντιπροσωπεύοντας το 68%.

Αναφορικά με την κατανομή των δωματίων, αξιοσημείωτο είναι ότι οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κεντρικής Μακεδονίας, των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και της Θεσσαλίας αντιπροσωπεύουν το 2018 το 75% των δωματίων της χώρας. Παρόμοια είναι η εικόνα και για τις κλίνες στις επιμέρους Περιφέρειες.

Διάγραμμα 29: Ποσοστιαία κατανομή των ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

2.2.2 Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αντιπροσωπεύει το 2018 το 4% των μονάδων, το 4% των δωματίων και το 3% των κλινών της χώρας. Συνολικά διαθέτει 998 μονάδες με 6.679 δωμάτια και 15.084 κλίνες.

Πίνακας 21: Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

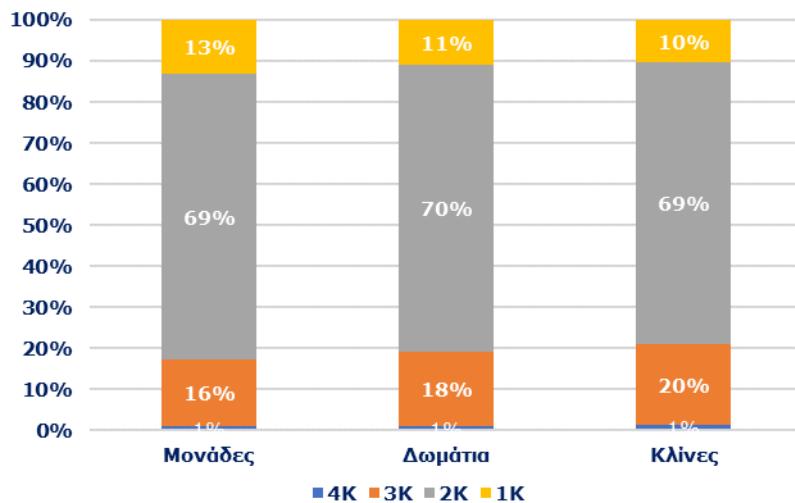
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ Ενοικιαζόμενα δωμάτια 2018						
Ενότητα		4K	3K	2K	1K	Σύνολο
Λέσβου	Μονάδες	4	54	237	102	397
	Δωμάτια	22	394	1.597	533	2.546
	Κλίνες	65	958	3.494	1.137	5.654
Σάμου	Μονάδες	3	29	278	3	313
	Δωμάτια	27	293	1.881	25	2.226
	Κλίνες	70	679	4.251	62	5.062
Ικαρίας	Μονάδες	0	10	72	20	102
	Δωμάτια	0	51	505	129	685
	Κλίνες	0	123	1.053	256	1.432
Xiou	Μονάδες	2	33	64	3	102
	Δωμάτια	13	212	396	28	649
	Κλίνες	36	530	942	55	1.563
Λήμνου	Μονάδες	3	36	42	3	84
	Δωμάτια	8	269	276	20	573
	Κλίνες	28	672	624	49	1.373
Σύνολο	Μονάδες	12	162	693	131	998
	Δωμάτια	70	1.219	4.655	735	6.679
	Κλίνες	199	2.962	10.364	1.559	15.084

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Στις επιμέρους κατηγορίες κλειδιών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στις μονάδες με 2K (69%) και χαμηλή στις μονάδες με 4K (1%), 3K (16%) και 1K (13%).

Η εικόνα στα δωμάτια δεν αλλάζει σημαντικά: 4K (1%), 3K (18%), 2K (70%) και 1K (11%) ενώ παρόμοια είναι η εικόνα και στις κλίνες: 4K (1%), 3K (20%), 2K (69%) και 1K (10%).

Διάγραμμα 30: Κατανομή ενοικιαζόμενων μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία κλειδιών στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, 2018

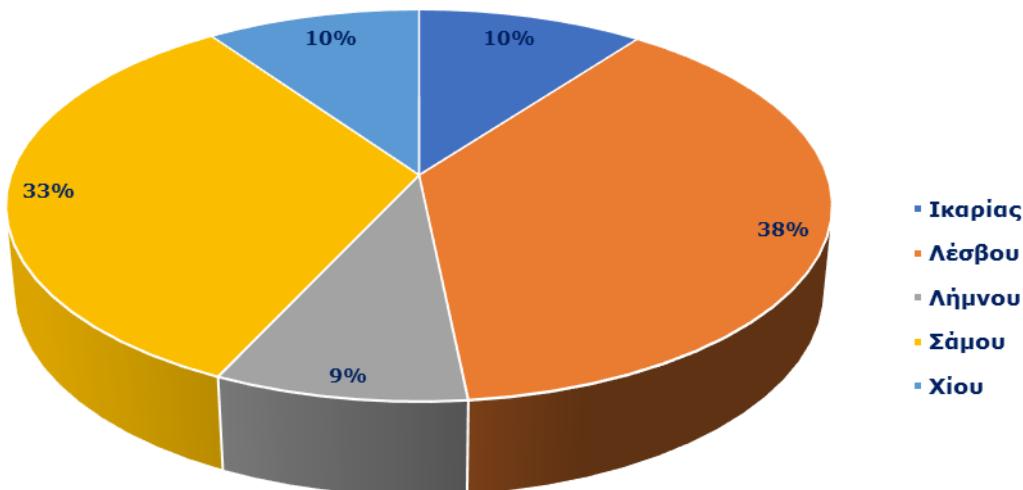

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Λέσβου αντιπροσωπεύει το 38% του δυναμικού ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας με 397 μονάδες, 2.546 δωμάτια και 5.654 κλίνες,
- Η Ενότητα Σάμου διαθέτει το 33% του δυναμικού της Περιφέρειας με 313 μονάδες, 2.226 δωμάτια και 5.062 κλίνες,
- Η Ενότητα Ικαρίας διαθέτει το 10% του δυναμικού με 102 μονάδες, 685 δωμάτια και 1.432 κλίνες,
- Η Ενότητα Χίου διαθέτει το 10% του δυναμικού με 102 μονάδες, 649 δωμάτια και 1.563 κλίνες και
- Η Ενότητα Λήμνου αντιπροσωπεύει το 9% του δυναμικού της Περιφέρειας με 84 μονάδες, 573 δωμάτια και 1.373 κλίνες.

Διάγραμμα 31: Ποσοστιαία κατανομή των δωματίων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

2.3 ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΥΛΕΩΝ, 2018

2.3.1 Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Επίσης, η Ελλάδα το 2018 διέθετε και 11.415 τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες και επαύλεις με 17.300 δωμάτια και 90.910 κλίνες. Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και της Πελοποννήσου αντιπροσώπευαν το 2018 το 79% του δυναμικού των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της χώρας (9.055 δωμάτια).

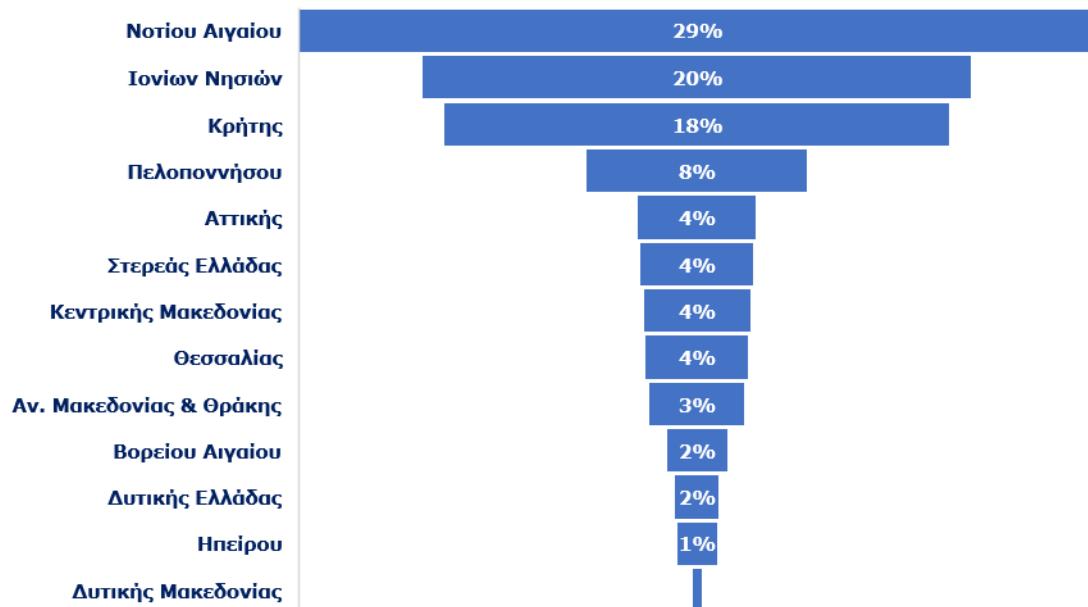
Πίνακας 22: Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018			
Περιφέρεια	Μονάδες	Δωμάτια	Κλίνες
Νοτίου Αιγαίου	3.862	4.972	28.326
Ιονίων Νήσων	2.235	3.432	18.691
Κρήτης	2.306	3.159	17.623
Πελοποννήσου	652	1.384	6.125
Αττικής	483	744	4.232
Στερεά Ελλάδας	240	709	2.763
Κεντρικής Μακεδονίας	411	672	3.445
Θεσσαλίας	502	648	3.531
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	242	599	2.383
Βορείου Αιγαίου	228	384	1.473
Δυτικής Ελλάδας	129	277	1.084
Ηπείρου	98	256	949
Δυτικής Μακεδονίας	27	64	285
Σύνολο	11.415	17.300	90.910

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την κατανομή των δωματίων, παρατηρούμε ότι οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (29%), των Ιονίων Νήσων (20%), της Κρήτης (18%) και της Πελοποννήσου (8%) αντιπροσώπευαν το 2018 το 75% των δωματίων της χώρας.

Διάγραμμα 32: Ποσοστιαία κατανομή των δωματίων των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

Η εικόνα διαφοροποιείται ελαφρώς στις κλίνες με τις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (31%), των Ιονίων Νήσων (21%), της Κρήτης (19%) και της Πελοποννήσου (7%) να αντιπροσωπεύουν για το 2018 το 78% των κλινών της χώρας.

Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσώπευαν για το 2018 το 79% των μονάδων, το 75% των δωματίων και το 78% των κλινών.

2.3.2 Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αντιπροσωπεύει το 2018 το 2% των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της χώρας, το 2% των δωματίων και το 2% των κλινών. Συνολικά διαθέτει 228 μονάδες με 384 δωμάτια και 1.473 κλίνες.

Πίνακας 23: Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

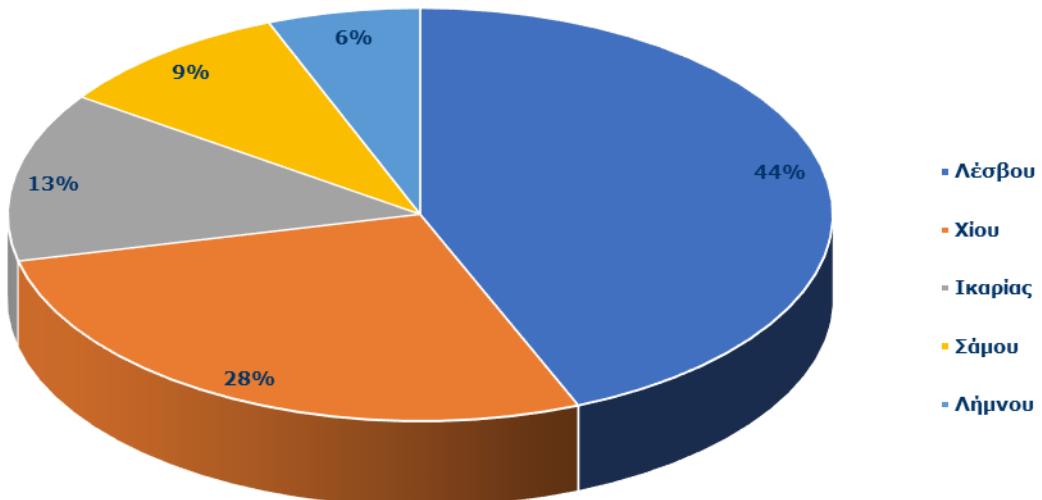
Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Ενότητα, 2018			
Ενότητα	Μονάδες	Δωμάτια	Κλίνες
Λέσβου	122	168	704
Χίου	40	106	362
Ικαρίας	29	51	182
Σάμου	19	36	151
Λήμνου	18	23	74
Σύνολο	228	384	1.473

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Λέσβου διαθέτει το 44% του δυναμικού δωματίων της Περιφέρειας με 122 μονάδες, 168 δωμάτια και 704 κλίνες,
- Η Ενότητα Χίου αντιπροσωπεύει το 28% του δυναμικού της Περιφέρειας με 40 μονάδες, 106 δωμάτια και 362 κλίνες,
- Η Ενότητα Ικαρίας αντιπροσωπεύει το 13% του δυναμικού της Περιφέρειας με 29 μονάδες, 51 δωμάτια και 182 κλίνες,
- Η Ενότητα Σάμου διαθέτει το 9% του δυναμικού της Περιφέρειας με 19 μονάδες, 36 δωμάτια και 151 κλίνες και
- Η Ενότητα Λήμνου κατέχει το 6% του δυναμικού με 18 μονάδες, 23 δωμάτια και 74 κλίνες.

Διάγραμμα 33: Ποσοστιαία κατανομή των δωματίων των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

2.4 ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ, 2001 - 2011

Στην Ενότητα αυτή γίνεται η καταγραφή του συνόλου των κατοικιών καθώς επίσης των κενών και των δευτερεύουσων και εξοχικών κατοικιών. Η καταγραφή αυτή γίνεται λόγω της σημαντικής αύξησης των βραχυχρόνιων μισθώσεων (μέσω Airbnb κ.α.) στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Οι κενές και οι εξοχικές & δευτερεύουσες κατοικίες αποτελούν ή μπορούν να αποτελέσουν καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης.

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή κατοικιών που διενεργήθηκε το 2011, η Ελλάδα σημείωσε αύξηση στο σύνολο των κατοικιών της κατά +17% (από 5.476.162 το 2001 σε 6.384.353 το 2011). Σε απόλυτες τιμές, οι μεγαλύτερες αυξήσεις εντοπίστηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (+290.780 κατοικίες ή +16%), Κεντρικής Μακεδονίας (+163.354 κατοικίες ή +18%) και Κρήτης (+70.989 ή +23%). Σημαντικά υψηλότερη αύξηση (+56%) παρουσίασαν οι κενές κατοικίες (από 1.439.041 το 2001 σε 2.249.813 το 2011) και οι εξοχικές & δευτερεύουσες κατοικίες κατά +47% (από 922.228 το 2001 σε 1.351.845 το 2011). Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι κενές κατοικίες μαζί με τις εξοχικές και δευτερεύουσες αντιπροσώπευαν το 56% του συνόλου των κατοικιών, με τα υψηλότερα ποσοστά να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (14%) και Κεντρικής Μακεδονίας (9%).

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου εμφάνισε αύξηση στις κατοικίες της κατά +7% (από 142.203 το 2001 σε 151.449 το 2011), κατά +17% στις κενές κατοικίες (από 61.512 το 2001 σε 71.985 το 2011) και +13% στις δευτερεύουσες & εξοχικές κατοικίες (από 44.612 το 2001 σε 50.592 το 2011).

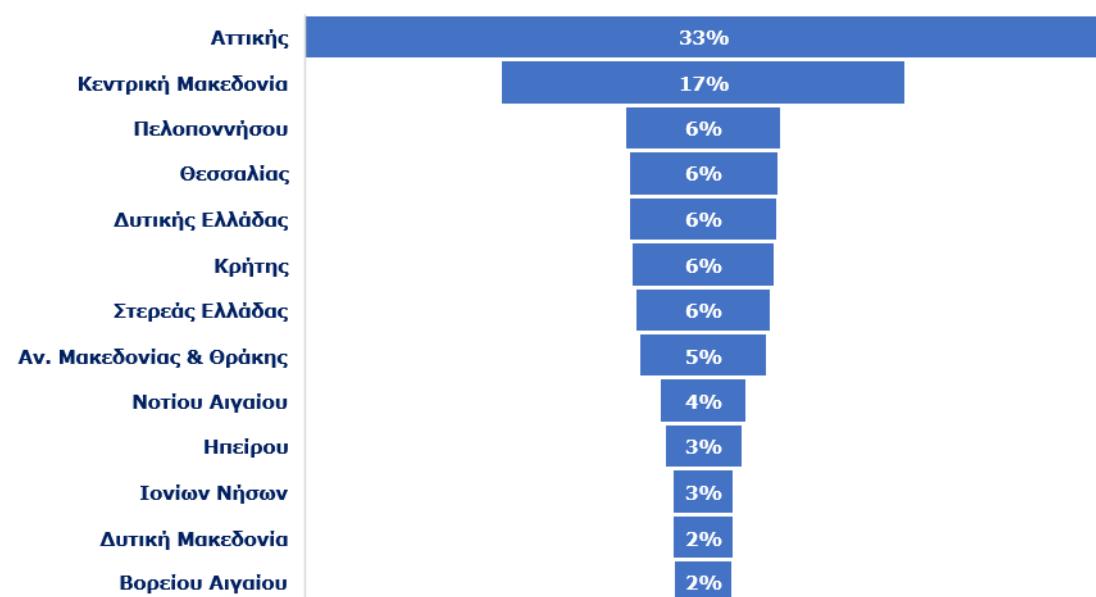
Πίνακας 24: Δυναμικό κύριων και δευτερευουσών κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2001 - 2011

Περιφέρεια	Σύνολο Κατοικιών, 2011	Σύνολο Κενών, 2011	Εξοχικές & Δευτερεύουσες κατοικίες, 2011	Κενές & Εξοχικές & Δευτερεύουσες κατοικίες ως % επί του συνόλου, 2011	%Δ Σύνολο Κατοικιών 2001 - 2011	%Δ Σύνολο Κενών 2001 - 2011	%Δ Εξοχικές & Δευτερ. 2001 - 2011
Αττικής	2.121.155	609.058	295.178	14%	16%	78%	64%
Κεντρική Μακεδονία	1.076.148	360.990	200.295	9%	18%	62%	56%
Πελοποννήσου	411.462	198.386	148.239	5%	14%	35%	28%
Θεσσαλίας	397.301	132.749	87.891	3%	14%	54%	43%
Δυτικής Ελλάδας	390.609	148.250	100.941	4%	14%	56%	54%
Κρήτης	381.737	140.099	81.656	3%	23%	61%	44%
Στερεάς Ελλάδας	359.236	158.234	115.324	4%	15%	43%	35%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	340.682	105.333	64.864	3%	20%	63%	85%
Νοτίου Αιγαίου	229.919	113.284	75.257	3%	22%	41%	32%
Ηπείρου	204.948	76.560	53.682	2%	16%	46%	40%
Ιονίων Νήσων	160.298	79.591	43.839	2%	22%	50%	41%
Δυτική Μακεδονία	159.409	55.294	34.087	1%	15%	58%	52%
Βορείου Αιγαίου	151.449	71.985	50.592	2%	7%	17%	13%
Ελλάδα	6.384.353	2.249.813	1.351.845	56%	17%	56%	47%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

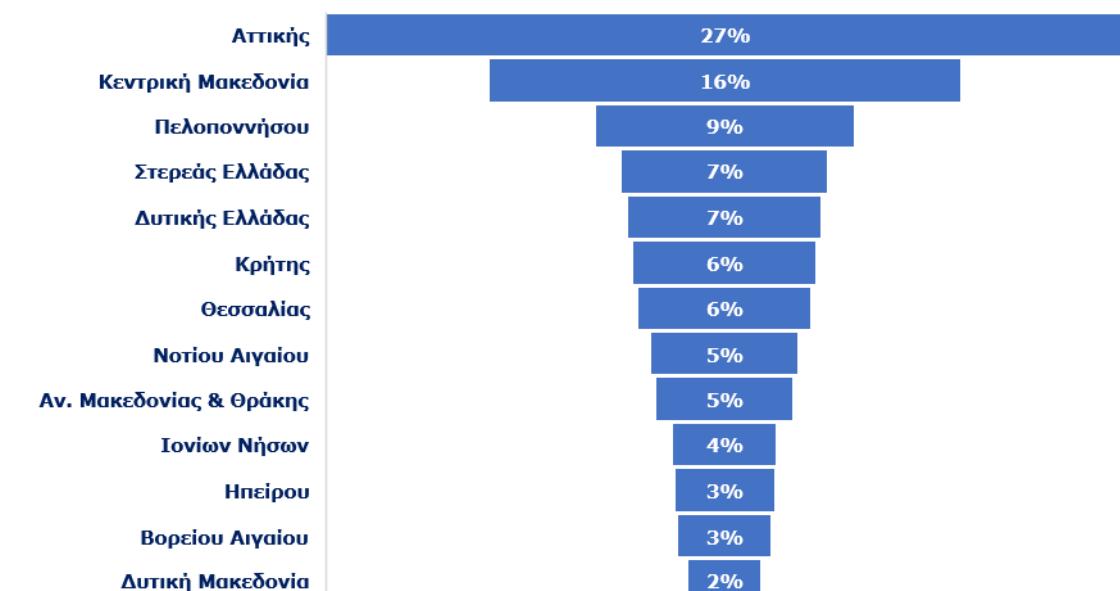
Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των κατοικιών της Ελλάδας, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των κατοικιών βρίσκονται στις Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας όπου εντοπίζονται και τα 2 μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας (Αθήνα και Θεσσαλονίκη). Συγκεκριμένα, οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας αντιπροσώπευαν για το 2011 το 50% των κατοικιών της Ελλάδας.

Διάγραμμα 34: Ποσοστιαία κατανομή των κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2011

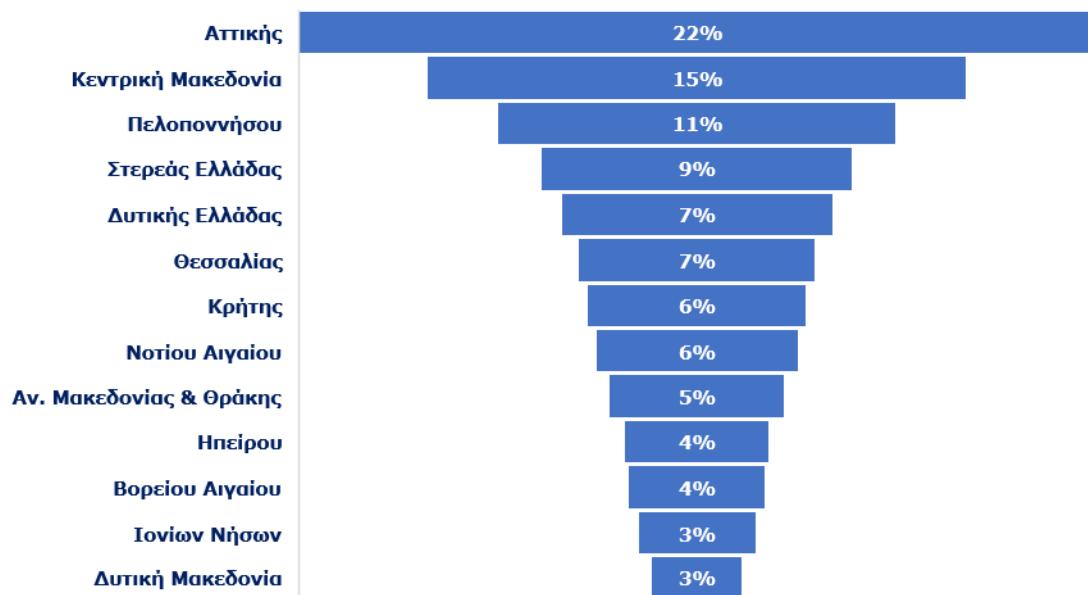
Η εικόνα στην ποσοστιαία κατανομή των κενών κατοικιών είναι παρόμοια με το σύνολο των κατοικιών, με μικρές διαφοροποιήσεις ανά Περιφέρεια. Η μεγαλύτερη διαφοροποίηση εντοπίζεται στην Περιφέρεια Αττικής.

Διάγραμμα 35: Ποσοστιαία κατανομή των κενών κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2011

Αναφορικά με τις εξοχικές & δευτερεύουσες κατοικίες παρατηρούμε ότι η Αττική (22%), η Κεντρική Μακεδονία (15%) και η Πελοπόννησος (11%) σημειώνουν τα μεγαλύτερα μερίδια, αντιπροσωπεύοντας το 48% του συνόλου της χώρας.

Διάγραμμα 36: Ποσοστιαία κατανομή των εξοχικών & δευτερεύουσων κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2011

Συμπερασματικά, οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας αντιπροσωπεύουν για το 2011 το 50% των κατοικιών της Ελλάδας εκ των οποίων το 43% των κενών κατοικιών και το 37% των εξοχικών και δευτερεύουσων κατοικιών.

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αντιπροσωπεύει το 2011 το 2% των κατοικιών της Ελλάδας, εκ των οποίων το 3% των κενών κατοικιών και το 4% των εξοχικών και δευτερεύουσων κατοικιών.

2.5 ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΜΠΙΝΓΚ, 2018

Πίνακας 25: Δυναμικό κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

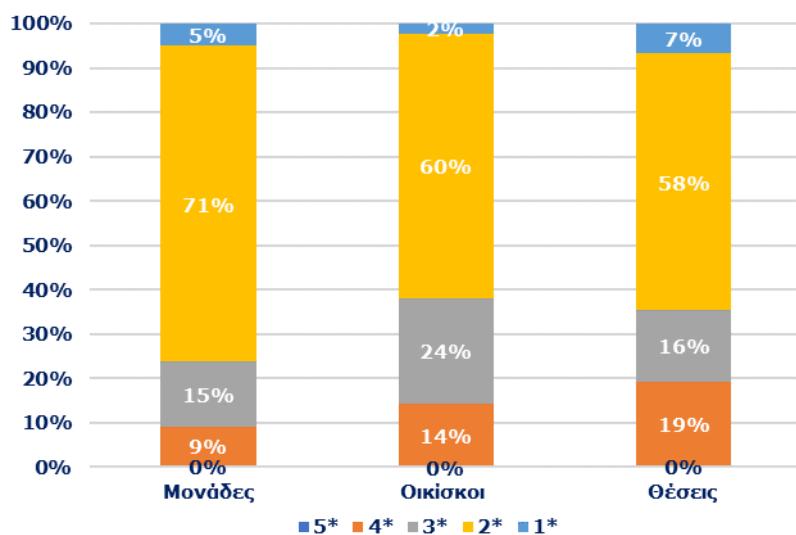
Περιφέρεια	Δυναμικό Κάμπινγκ στην Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018					
	5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Κεντρική Μακεδονία	Μονάδες	0	13	9	45	3
	Οικίσκοι	0	38	90	193	26
	Θέσεις	0	2.751	875	2.546	169
Πελοπόννησος	Μονάδες	0	0	9	45	2
	Οικίσκοι	0	0	17	37	0
	Θέσεις	0	0	1.001	2.999	131
Νότιο Αιγαίο	Μονάδες	0	1	3	26	3
	Οικίσκοι	0	0	101	198	0
	Θέσεις	0	20	253	1.850	540
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Μονάδες	0	5	2	6	3
	Οικίσκοι	0	0	0	1	0
	Θέσεις	0	879	266	557	392
Ιόνια Νησιά	Μονάδες	0	1	3	20	0
	Οικίσκοι	0	26	0	143	0
	Θέσεις	0	101	259	1.506	0
Δυτική Ελλάδα	Μονάδες	0	1	5	17	0
	Οικίσκοι	0	41	15	12	0
	Θέσεις	0	120	408	1.129	0
Στερεά Ελλάδα	Μονάδες	0	2	8	11	1
	Οικίσκοι	0	50	35	14	0
	Θέσεις	0	360	463	703	30
Ήπειρος	Μονάδες	0	0	3	13	0
	Οικίσκοι	0	0	0	21	0
	Θέσεις	0	0	204	864	0
Θεσσαλία	Μονάδες	1	0	0	12	1
	Οικίσκοι	0	0	0	9	0
	Θέσεις	75	0	0	700	196
Αττική	Μονάδες	0	2	1	5	1
	Οικίσκοι	0	0	0	6	0
	Θέσεις	0	222	78	406	60
Κρήτη	Μονάδες	0	1	1	12	1
	Οικίσκοι	0	0	0	14	0
	Θέσεις	0	90	18	552	100
Βόρειο Αιγαίο	Μονάδες	0	0	0	1	0
	Οικίσκοι	0	0	0	0	0
	Θέσεις	0	0	0	25	0
Σύνολο	Μονάδες	1	26	44	213	15
	Οικίσκοι	0	155	258	648	26
	Θέσεις	75	4.543	3.825	13.837	1.618
						23.898

Πηγή: ΕΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η Ελλάδα το 2018 διέθετε 299 μονάδες κάμπινγκ με 1.087 οικίσκους και 23.898 θέσεις. Στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στα 2* (71%) και 3* (15%) κάμπινγκ και χαμηλή στα 4* (9%), 1* (5%) και 5* (0,3%).

Η εικόνα στους οικίσκους ανά κατηγορία αστεριού είναι: 4* (14%), 3* (24%), 2* (60%) και 1* (2%) ενώ παρόμοια είναι και η εικόνα στις θέσεις 5* (0,3%), 4* (19%), 3* (16%), 2* (58%) και 1* (7%). Επίσης, αξιοσημείωτο είναι ότι το μοναδικό 5* κάμπινγκ καταγράφεται στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.

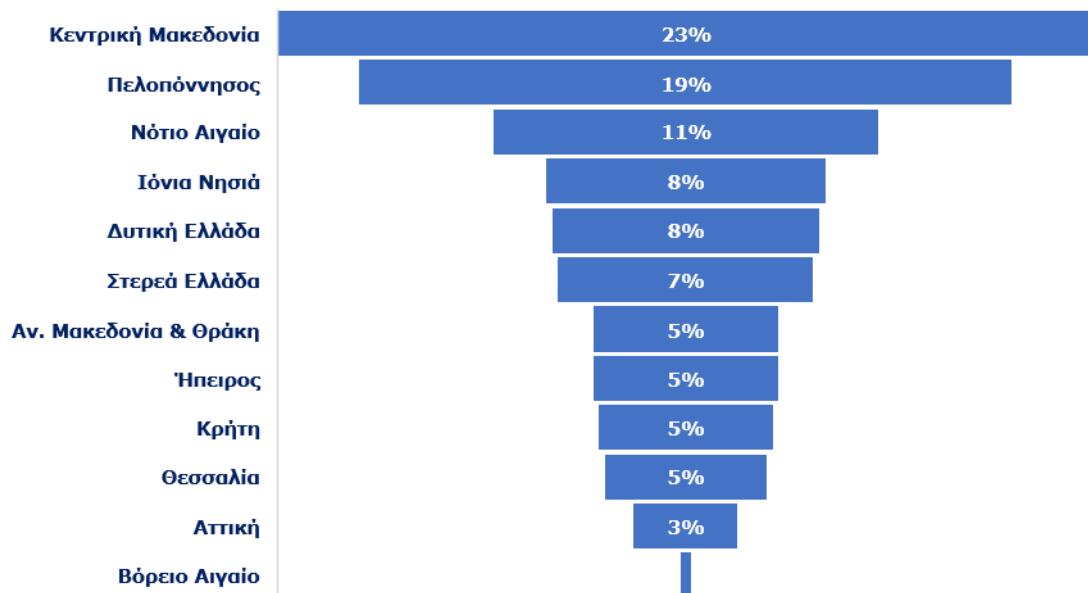
Διάγραμμα 37: Κατανομή μονάδων, οικίσκων και θέσεων ανά κατηγορία αστεριού στην Ελλάδα, 2018

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

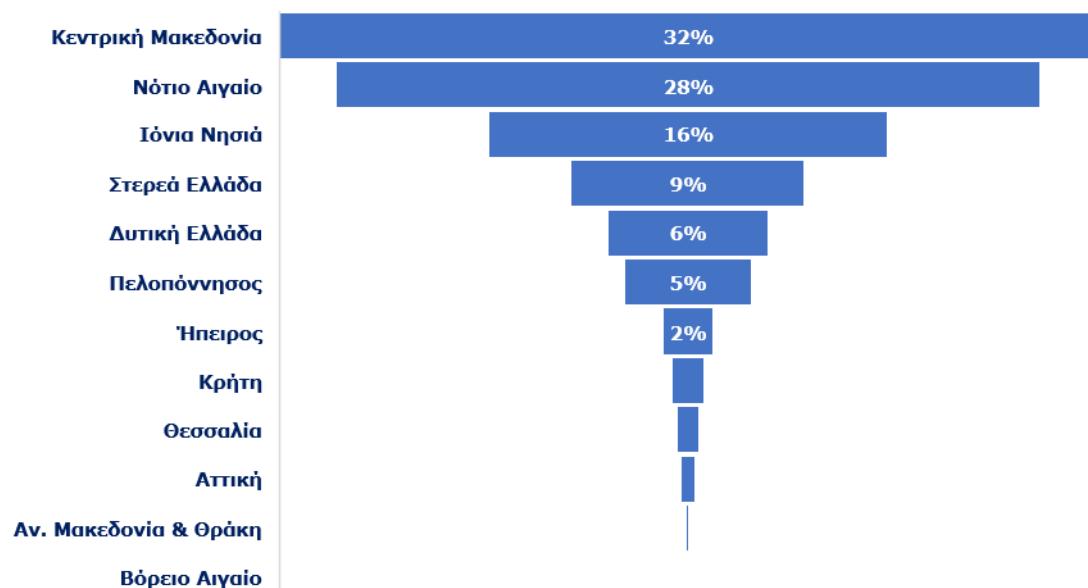
Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των μονάδων των κάμπινγκ ανά Περιφέρεια, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία βρίσκεται στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου και Νοτίου Αιγαίου αντιπροσωπεύοντας το 53% του συνόλου της χώρας. Αξιοσημείωτο είναι, ότι τουριστικές Περιφέρειες όπως τα Ιόνια Νησιά (8%) και η Κρήτη (5%) καταγράφουν μικρό δυναμικό στα κάμπινγκ.

Διάγραμμα 38: Ποσοστιαία κατανομή των μονάδων των κάμπινγκ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

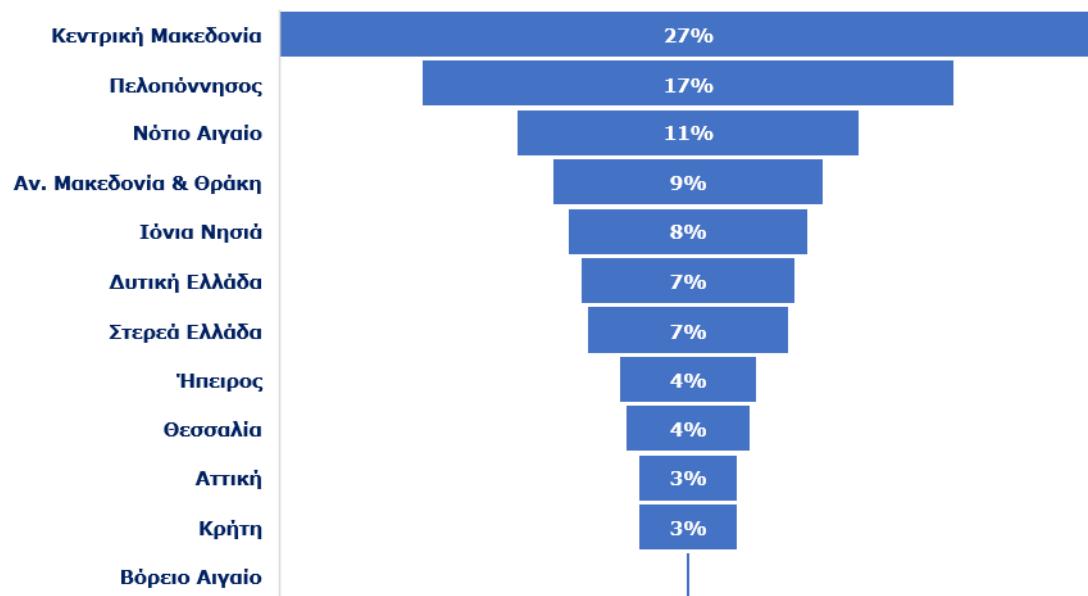
Όσον αναφορά τους οικίσκους, η εικόνα διαφοροποιείται, με τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Νοτίου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων να καταγράφουν τα υψηλότερα μερίδια αντιπροσωπεύοντας το 75% του δυναμικού της χώρας.

Διάγραμμα 39: Ποσοστιαία κατανομή των οικίσκων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

Τέλος, στις θέσεις των κάμπινγκ, τα μεγαλύτερα μερίδια καταγράφονται στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου και Νοτίου Αιγαίου αντιπροσωπεύοντας το 55% του δυναμικού της χώρας.

Διάγραμμα 40: Ποσοστιαία κατανομή των θέσεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου κατέχει το 0,3% των μονάδων και το 0,1% των θέσεων κάμπινγκ που καταγράφονται στο σύνολο της χώρας. Συγκεκριμένα, καταγράφεται 1 μονάδα κάμπινγκ με 0 οικίσκους και 25 θέσεις στην Ενότητα Λήμνου.

3 ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

3.1 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ

Οι Παραδοσιακοί οικισμοί, είναι οικισμοί με ιδιαίτερη «ιστορική, πολεοδομική, αρχιτεκτονική, λαογραφική, κοινωνική και αισθητική» φυσιογνωμία διατηρώντας αναλλοιώτη την εικόνα που είχαν στον παρελθόν καθώς και τον τοπικό τους χαρακτήρα. Με ευθύνη του ΥΠΕΚΑ (Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας), 856 οικισμοί έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακοί. Στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου καταγράφονται 44 παραδοσιακοί οικισμοί.

Πίνακας 26: Παραδοσιακοί Οικισμοί

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ			
ΛΕΣΒΟΥ	ΣΑΜΟΥ	ΧΙΟΥ	
ΑΓΙΑΣΟΣ	ΑΚΑΜΑΤΡΑ	ΑΓΙΟΝ ΓΑΛΑ	ΚΑΤΑΒΑΣΙΣ
ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑ	ΔΑΓΚΑΔΑ	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΥΚΟΥΣΗΣ	ΚΕΡΑΜΟΣ
ΑΦΑΛΩΝΑΣ	ΚΟΚΚΑΡΙΟΝ	ΑΝΑΒΑΤΟΣ	ΚΟΜΠΟΣ (ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΥ ΧΙΟΥ) ΚΑΜΠΟΣ
ΒΑΤΟΥΣΑ	ΠΕΖΙΟΝ	ΑΡΜΟΛΙΑ	ΛΙΘΙΟΝ
ΜΗΘΥΜΝΑ		ΑΥΓΩΝΥΜΑ	ΜΕΣΤΑ
ΜΟΡΙΑ		ΒΕΣΣΑ	ΟΛΥΜΠΟΙ
ΜΥΤΙΛΗΝΗ (ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΗΣ)		ΒΟΛΙΣΣΟΣ	ΠΑΡΜΠΑΡΙΑ
ΠΑΜΦΙΛΑ		ΒΟΥΝΟΣ	ΠΑΤΡΙΚΑ
ΠΑΝΑΓΙΟΥΔΑ		ΔΙΕΥΧΑ	ΠΥΡΓΙΟΝ
ΠΕΤΡΑ		ΕΛΑΤΑ	ΣΙΔΗΡΟΥΝΤΑ
ΠΛΗΓΩΝΙ		ΕΞΩ ΔΙΔΥΜΑ	ΤΡΥΠΑΙ
ΠΟΛΥΧΝΙΤΟΣ		ΖΥΦΙΑΣ	ΧΑΛΚΕΙΟ
ΣΥΚΑΜΙΝΕΑ		ΚΑΛΑΜΩΤΗ	
ΤΑΞΙΑΡΧΕΣ		ΚΑΜΠΙΑ	

Πηγή: Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

3.2 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ

3.2.1 Αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου διαθέτει πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα, με τα πιο γνωστά πολιτιστικά μνημεία για το νησί της Λήμνου να είναι το Ιερό των Καβείρων στην ΒΑ Λήμνο, το Ιερό αναπτύσσεται σε 2 πλατώματα και είχε 3 οικοδομικές φάσεις αρχαϊκή, ελληνιστική και υστερορωμαϊκή, καθώς και οι προϊστορικοί οικισμοί Μύρηνας και Πολιόχνης στην Λήμνο.

Στο νησί της Λέσβου συναντάμε τον Αρχαιολογικό χώρο του Ιερού του Μέσου, ο οποίος βρίσκεται στην ομώνυμη κοιλάδα και υπήρξε κέντρο Παλλεσβιακής λατρείας και έδρα του «Κοινού των Λεσβίων». Το Αιολικό Ιερό Κλοπέδης Λέσβου δυτικά της κωμόπολης της Αγίας Παρασκευής, το οποίο αποτελούσε λατρευτικό χώρο του θεού Απόλλωνα, τον αρχαιολογικό χώρο Θέρμης στους πύργους Θέρμης βόρεια της πόλης της Μυτιλήνης κ.α.

Αναφορικά με το νησί της Χίου, οι σημαντικότεροι αρχαιολογικοί χώροι είναι ο αρχαιολογικός χώρος Εμποριού οποίος απαντάται στις απότομες πλαγιές του λόφου του Προφήτη Ηλία. Η αρχαιολογική σκαπάνη έχει φέρει στο φως τα ερείπια ενός οικισμού των πρώιμων ιστορικών χρόνων (8^{ος} αιώνας π.χ.). Επίσης, άλλοι σημαντικοί αρχαιολογικοί χώροι είναι ο Ναός του Απόλλωνα στα Φανά, ο Ανάβατος, ο λεγόμενος και Μυστράς του Αιγαίου ο οποίος βρίσκεται στα δυτικά της Χίου και η Νέα Μονή Χίου, η οποία από το 1990 περιλαμβάνεται στον Κατάλογο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO, ως σειριακή εγγραφή μαζί με την Μονή Δαφνίου και τη Μονή Οσίου Λουκά στο Στείρι Βοιωτίας.

Τέλος, στο νησί της Σάμου συναντάμε το Ευπαλίνειο 'Ορυγμα, ένα από τα σπουδαιότερα τεχνικά επιτεύγματα του 6^{ου} αιώνα π.χ. Το Ευπαλίνειο 'Ορυγμα κατασκευάστηκε κατά την διάρκεια της τυραννίας του Πολυκράτη με σκοπό την τροφοδότηση της αρχαίας Σάμου με νερό. Επίσης, αρχαιολογικός χώρος διεθνούς εμβέλειας αποτελεί ο Αρχαιολογικός Χώρος του Ηραίου στον οποίο λατρευόταν η Θεά Ήρα και έχει χαρακτηριστεί το 1992 ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Οι χαρακτηρισμένοι από το Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου παρατίθενται κατωτέρω.

Πίνακας 27: Αρχαιολογικοί χώροι στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα

Αρχαιολογικοί Χώροι - Μνημεία στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου				
Ικαρίας	Λέσβου	Λήμνου	Σάμου	Χίου
Αρχαία πόλη της Νας	Κάστρο Μυτιλήνης	Προϊστορική Μύρινα	Αρχαιολογικός Χώρος του Ηραίου	Ναός Απόλλωνα στα Φανά
Οινόη	Κάστρο Μολύβου	Ιερό της Αρτέμιδος	Ευπαλίνειο Όρυγμα	Ρημόκαστρο Χίου
Αρχαία Πόλη Δράκανο	Κάστρο Σιγρίου	Παλαιολιθικός Οικισμός στο Λουρί	Ο Πύργος του Σαρακίνη	Αρχαιολογικός Χώρος Εμπορειού
Αρχαία Πόλη Θερμαί	Αρχαία Μήθυμνα	Αρχαιολογικός Χώρος της Ηφαιστείας	Αρχαιολογικός χώρος Κάστρου στο «Ποτάμι» Καρλοβάσου	Δακαλόπετρα
Κάστρο του Κοσκινά	Αρχαιολογικός χώρος αιολικού ιερού Κλοπέδης Λέσβου	Κάστρο του Μούδρου	Το Πυθαγόρειο	Ανάβατος
Κάμπος Ικαρίας	Ιερό Μέσων	Το Φρούριο του Κότσινου	Κλειστός πολεμικός λιμένας της Αρχαίας πόλεως Σάμου	Πύργος Δοτιών
Κάστρο και Παλαιοχριστιανική Βασιλική Μηλιώποι	Αρχοντικό Βαρελτζήδαινας	Αρχαίο Βουλευτήριο	Αρχαιολογικός χώρος Κάστρου Πυθαγορείου	Πύργος Πυτιούς
	Μνημείο Τσαρσί Χαμάμ	Αρχαιολογικός χώρος Καβειρίου		Παλαιόκαστρο Ψαρών
	Αρχαίο Θέατρο Μυτιλήνης	Αρχαιολογικός χώρος Πολιόχνης		Σπήλαιο Αγίου Γάλακτος
	Ακρόπολη Ερεσού			Παλατάκι Ιουστινιανού
	Αρχαιολογικός Χώρος Θερμής			Αρχαιολογικός Χώρος Αρχοντικίου Ψαρών
				Κάστρο Χίου
				Κάμπος Χίου
				Νέα Μονή Χίου

Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού - Επεξεργασία INSETE Intelligence

3.2.2 Μουσεία της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα

Τα σημαντικότερα μουσεία της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου είναι το Αρχαιολογικό Μουσείο Λήμνου στην Μύρινα στο οποίο παρουσιάζεται η ιστορική διαδρομή και η εξέλιξη του νησιού χρονολογικά, από την χαλκολιθική περίοδο ως τη ρωμαιοκρατία. Το αρχαιολογικό Μουσείο Μυτιλήνης, στο οποίο φιλοξενούνται εκθέματα της τελικής Νεολιθικής εποχής καθώς και της εποχής του Χαλκού και η Αρχαιολογική Συλλογή Ερεσού στην Σκάλα Ερεσού.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Πυθαγορείου, στο οποίο εκτίθενται περί τις 3.000 ευρήματα από την αρχαία πόλη της Σάμου και την ύπαιθρο της (αγγεία, γλυπτά, νομίσματα, μικροαντικείμενα κ.α.). Μέσα από τα αντικείμενα παρουσιάζεται η ιστορική πορεία της αρχαϊκής πόλης και της υπαίθρου από την 4^η χιλιετία π.χ. μέχρι τον 7^ο αιώνα μ.χ. Το Αρχαιολογικό Μουσείο Βάθος Σάμου, το οποίο περιλαμβάνει τις ακόλουθες συλλογές αρχαϊκή γλυπτική, Κεραμεική, Χάλκινα, Ελεφαντοστέινα, Ξύλινα, Κοροπλαστική και Μικροτεχνία.

Στο νησί της Χίου συναντάμε το Αρχαιολογικό Μουσείο Χίου, στο οποίο εκτίθενται α) εκθέματα της προϊστορικής Χίου από την Τελική Νεολιθική Εποχή έως την Μυκηναϊκή περίοδο, β) δείγματα κοροπλαστικής και γλυπτά από τον 8^ο αιώνα π.χ. ως την ρωμαϊκή περίοδο και γ) επιτύμβιες στήλες και επιγραφές.

Τέλος, στο νησί της Ικαρίας το σημαντικότερο Μουσείο είναι το Αρχαιολογικό Μουσείο Βαθέως Ιθάκης στο οποίο εκτίθενται ευρήματα από τα Γεωμετρικά μέχρι και τα Ρωμαϊκά χρόνια από τις ανασκαφές στον αετό και στις άλλες θέσεις.

Τα χαρακτηρισμένα από το Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού Μουσεία της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου παρατίθενται στον πίνακα κατωτέρω.

Πίνακας 28: Μουσεία στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα

Μουσεία στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου				
Ικαρίας	Λέσβου	Αίμου	Σάμου	Χιού
Μουσείο Αγίου Κηρύκου	Αρχαιολογικό Μουσείο Μυτιλήνης (Παλαιό)	Αρχαιολογικό Μουσείο Λήμνου	Αρχαιολογικό Μουσείο Πυθαγορείου	Αρχαιολογικό Μουσείο Χιού
Αρχαιολογικό Μουσείο Κάμπου	Αρχαιολογικό Μουσείο Μυτιλήνης (Νέο)	Μουσείο Ναυτικής Παράδοσης και Σπογγαλίες	Αρχαιολογική Συλλογή Πυθαγορείου	Βυζαντινό Μουσείο Χιού
	Μουσείο 'Εργων Θεόφιλου	Λαογραφικό Μουσείο	Λαογραφικό Μουσείο του Πνευματικού Ιδρύματος Νικόλαου Δημητρίου	Ναυτικό Μουσείο Χιού
	Μουσείο - Βιβλιοθήκη Τεριάντ		Παλαιοντολογικό Μουσείο Μυτιληνιών	Ναυτικό Μουσείο Οινουσσών
	Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Απολιθωμένου Δάσους		Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο του Δήμου Καρλοβασίων	Λαογραφικό Μουσείο Αργέντη (Βιβλιοθήκη Κοραή)
	Αρχαιολογική Συλλογή Νάπης		Μουσείο Πύργου Λυκούργου Λογοθέτη	Δημοτική Πινακοθήκη Χιού
	Αρχαιολογική Συλλογή Ερεσού			Μουσείο Νέας Μονής
	Φούρνος Μεσαγορού			Λαογραφικό Μουσείο Καλλιμασιάς
	Ψηφιακό Μουσείο «Γεώργιος Ιακωβίδης»			Εκκλησιαστικό Μουσείο Κουρουνίων
	Μουσείο Βιομηχανικής Ελαιοιυργίας Λέσβου			Λαογραφικό Μουσείο Δήμου Καρμοχώρων
				Μουσείο Φυσικής Ιστορίας και Φορμακευτικής
				Ιστορικό Ιατρικό Μουσείο
				Αρχαιολογικό Μουσείο Ψαρών
				Ναυτικό Μουσείο Οινουσσών
				Αρχαιολογική Συλλογή Βολισσού
				Κτήριο περιοδικών εκθέσεων αρχαιοτήτων «Παλάτι Ιουστινιάνι»
				Μουσειακή συλλογή Νέας Μονής
				Μουσείο Μαστίχας Χιού

Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού - Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς - Επεξεργασία INSETE Intelligence

3.3 ΓΑΛΑΖΙΕΣ ΣΗΜΑΙΕΣ, 2018

Στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου βραβεύτηκαν το 2018 είκοσι έξι παραλίες με γαλάζια σημαία. Συγκεκριμένα:

- Ενότητα Σάμου (2): Γλυκόριζα, Δόρυσσα/Ποτοκάκι,
- Ενότητα Χίου (8): Αγ. Παρασκευή, Αγ. Φωτεινή, Δασκαλόπετρα, Δημοτική πλαζ Χίου, Καρφάς, Κώμη, Λιθί, Όρμος Λω,
- Ενότητα Λέσβου (12): Αγ. Ισίδωρος, Άναξος, Βατερά, Εφταλού/Αγ. Ανάργυροι, Κάγια, Κανόνι Θέρμης, Μόλυβος, Νυφίδα, Πέτρα, Σκάλα Ερεσού, Τσαμάκια, Χαραμίδα και
- Ενότητα Λήμνου (4): Άγιος Ιωάννης, Εβγάτης/Ζεματάς, Θάνος, Πλατύ.

3.4 ΜΑΡΙΝΕΣ, 2018

Σύμφωνα με το Τμήμα Χωροθέτησης Υποδομών Θαλάσσιου Τουρισμού του Υπουργείου Τουρισμού, στην Ελλάδα έχουν χωροθετηθεί με πράξη χαρακτηρισμού 58 μαρίνες με δυναμικό 24.371 θέσεων. Αρκετές από τις μαρίνες, είναι βραβευμένες από το πρόγραμμα «Γαλάζιες Σημαίες της Ευρώπης». Επίσης, έχουν χωροθετηθεί και 91 Καταφύγια ή Αγκυροβόλια τουριστικών σκαφών με 6.233 θέσεις ελλιμενισμού.

Στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου καταγράφονται τέσσερις μαρίνες με 997 θέσεις ελλιμενισμού. Συγκεκριμένα, οι καταγραφόμενες μαρίνες ανά Ενότητα είναι:

- Χίου: Καστέλο (274 θέσεις),
- Λέσβου: Μυτιλήνης (215 θέσεις),
- Ικαρίας: Όρμος Λευκάδας (250 θέσεις) και
- Σάμου: Πυθαγόρειο (258 θέσεις).

Επίσης, στην Περιφέρεια έχουν χωροθετηθεί και εφτά Καταφύγια ή Αγκυροβόλια τουριστικών σκαφών (2 στην Σάμο, 2 στην Λήμνο, 1 στην Χίο, 1 στην Ικαρία και 1 στην Λέσβο) με 396 θέσεις ελλιμενισμού.

3.5 ΙΑΜΑΤΙΚΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Ιαματικές πηγές ονομάζονται οι πηγές τα νερά των οποίων έχουν θεραπευτικές ιδιότητες. Τα ιαματικά νερά πηγάζουν από πετρώματα και κατά τη διαδρομή τους μέχρι την επιφάνεια της Γης, αποκτούν τα μεταλλικά συστατικά τους στα οποία οφείλεται και η θεραπευτική τους δράση. Το Ελληνικό Κράτος μέσω της Ειδικής Επιτροπής Προστασίας Φυσικών Ιαματικών Πόρων του Υπουργείου Τουρισμού έχει προβεί για το 2019 στην αναγνώριση 57 Ιαματικών Φυσικών Πόρων.

Συγκεκριμένα, στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου έχουν αναγνωριστεί τρείς Ιαματικοί Φυσικοί Πόροι:

- Νερό πηγής Αγιασμάτων Δ. Χίου,
- Πηγή Θερμών Ηφαίστου Δήμου Λήμνου και
- Πηγή Κόλπου Γέρας Δήμου Λέσβου.

3.6 ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ - TREKKING

Οι κυριότερες πεζοπορικές διαδρομές που καταγράφονται στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Ενότητα είναι:

Λήμνος

- Κατάλακκος – Παχιές Αμμουδιές – Γομάτι,
- Θάνος – Λόφος Κάκαβος,
- Άη Γιάννης – Κάσπακας – ρέμα Κατσαΐτη,
- Κέρος – Ασπρολίμνη – Απάν Γιαλός – Αλυκή,
- Μονοπάτι για την Παναγιά Κακαβιώτισσα,
- Διαπόρι – Αγία Ευθυμία (Χερσόνησος Φακός),
- Διαπόρι – Ξωκλήσι Σταυρός (Χερσόνησος Φακός),
- Μούδρος – Κουκονήσι.

Λέσβος

- Μετόχι – Γέφυρα Κρεμαστής,
- Παράκοιλα – Ποταμιά Ανεμότιας,
- Αγία Παρασκευή – Γεφύρι Κρεμαστής,
- Προφήτης Ηλίας – Άνω Κάμπος (Μανταμάδος),
- Λεπέτυμνος – Συκαμινιά,
- Κρίτα – Συκαμινιά,
- Πετρί – κοιλάδα και πηγές Λιγώνας (Πέτρα),
- Σίγρι – Ερεσός (Ερεσός),
- Τσιχλιώντα – Πάρκο Απολιθωμένων (Ερεσός),
- Θερμές πηγές – Μονή Δαμανδρίου,
- Κάτω Χωριό – Κουρνέλα (Πλωμάρι),
- Αγιάσος – Ασώματος,
- Ασώματος – Άγιοι Ανάργυροι,
- Άγιος Ιωάννης Θεολόγος – Κάτω Τρίτος (Ευαργετούλα),
- Αγία Μαρίνα – Πρόβασμα,
- Κώμη – οροπέδιο Ταύρου,
- Πηγή – Παλιοχώρι (Θερμή),
- Προς Ιερό Κλοπέδης (Αγ. Παρασκευή).

Χίος

- Άγ. Γιάννης – Άγ. Γάλας,
- Βολισός – Κοιλάδα Μαλαγκιώτη – Παναγία Νερομύλων – Βολισός,
- Φαράγγι Καμπιών,
- Καρδάμυλα – Κάστρο Γριάς,
- Άγιοι Πατέρες – Νέα Μονή,
- Αρμόλια – Κάστρο Απολίχνων,
- Ολύμποι – Μεστά,
- Φα – Λιθί.

Σάμος

- Ποτάμι Καρλοβάσου – Μεγάλο και Μικρό Σεϊτάνι,
- Κοσμαδαίοι – Φαράγγι Κακοπέρατο,
- Καλλιθέα – Παναγία Μακρινή,
- Σάμος – Αγ. Ζώνη – Καμάρα – Ζωοδόχου Πηγής,
- Σάμος – Προφήτης Ηλίας,
- Μεσόκαπος – Μυκάλη – Ψιλή Άμμος – Παλαιόκαστρο – Σάμος,
- Κοκκάρι – Βουρλιώτες – Μανωλάτης – Σταυρινίδης – Άγιος Κωνσταντίνος,
- Κάμπος – Βουρλιώτες – Μονή Βροντά – Κοκκάρι,
- Καρλόβασι – Παλαιό Καρλόβασι – Κάστρο – Ποτάμι – Τσουρλαίοι,
- Βοτσαλάκια – Μονή Ευαγγελίστριας – Βίγλα,
- Πλάτανος – Κονδέικα – Υδρούσα – Κονδακέικα – Άγ. Δημήτριος,
- Κουτσή – Νεοχώρι – Κουμέικα – Όρμος – Μαραθόκαμπος,
- Πάνδροσος – Λάζαρος – Κοκκάρι,
- Πάνδροσος – Προφήτης Ηλίας – Μανωλάτης – Πλατανάκια,
- Χώρα – Μύλοι – Ηραίον – Πυθαγόρειο,
- Μυτιλήνη – Μονή Βροντά – Βουρλιώτες – Πλατανάκια,
- Μυτιλήνη – Αγία Τριάδα – Μονή Σπηλιανής – Πυθαγόρειο.

Ικαρίας

- Ο γύρος των Ραχών,
- Μαυράτο – Πούντα,
- Αρεθούσα – Δοκίμι – Χρυσόστομος,
- Μαυράτο – Καψαλινό Κάστρο – Καραβόσταμο,
- Νας – Ράχες,
- Πούντα – Αμμούδια,

- Πούντα – Σταυρί – Μαγγανίτης,
- Πούντα – Χρυσόστομος,
- Ράχες – Αμμούδια – Μαγγανίτης.

3.7 ΑΝΑΡΡΙΧΗΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Τα κυριότερα πεδία που συναντάμε στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Ενότητα είναι:

Σάμος

- Αναρριχητικό πεδίο Ποτάμι, βρίσκεται 5 λεπτά έξω από το Καρλόβασι και διαθέτει διαδρομές αθλητικού χαρακτήρα,
- Αναρριχητικό πεδίο «Σπηλιά Πυθαγόρα», βρίσκεται στην Νοτιοναλατολική πλευρά του Όρους Κέρκη. Η αναρρίχηση γίνεται σε ασβεστόλιθο και είναι αθλητικού χαρακτήρα.

Λέσβος

- Αναρριχητικό πεδίο Κρυφτής τα Μάρμαρα, αποτελεί το μοναδικό οργανωμένο αναρριχητικό πεδίο στο νησί και βρίσκεται 10χλμ. από το Πλωμάρι στην περιοχή της Παναγιάς Κρυφτής. Διαθέτει 26 διαδρομές αθλητικού χαρακτήρα.

Χίος

- Αναρριχητικό πεδίο Ράχη I «Μούτσουνο», διαθέτει 23 διαδρομές με μέγιστο ύψος τα 25μ. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι V έως VIII,
- Αναρριχητικό πεδίο Ράχη II, διαθέτει 5 διαδρομές με μέγιστο ύψος τα 150μ. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι έως VI,
- Αναρριχητικό πεδίο Κλειδού, διαθέτει 3 διαδρομές με μέγιστο ύψος τα 350μ. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι έως VI+,
- Αναρριχητικό πεδίο Ανάβατος, διαθέτει 1 διαδρομή με μέγιστο ύψος τα 130μ. Ο βαθμός δυσκολίας της διαδρομής είναι έως VII-,
- Αναρριχητικό πεδίο Ανάβατος Βράχος Κάστρου, διαθέτει 3 αθλητικές διαδρομές με μέγιστο ύψος τα 20μ. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι έως VIII,
- Αναρριχητικό πεδίο Δαφνώντας Γεροντιό, διαθέτει 3 διαδρομές με μέγιστο ύψος τα 25μ. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι έως VII-,
- Αναρριχητικό πεδίο Δαφνώντας – Καρυές Άγιος Αντώνης, διαθέτει 3 διαδρομές με μέγιστο ύψος τα 25μ. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι έως VII-,
- Αναρριχητικό πεδίο Καρυές – Βράχος Κουρνάς, διαθέτει 6 διαδρομές με μέγιστο ύψος τα 20μ. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι έως VIII+,
- Αναρριχητικό πεδίο Πηγανιά – Καρυές, διαθέτει 3 διαδρομές με μέγιστο ύψος τα 60μ. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι έως VII,

- Αναρριχητικό πεδίο Ψαρόπετρα, διαθέτει 11 διαδρομές με μέγιστο ύψος τα 15μ. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι έως VIII-,
- Αναρριχητικό πεδίο Ραγά I (Θολοποτάμι) Κεντρική Ορθοπλαγιά, διαθέτει 5 διαδρομές με μέγιστο ύψος τα 40μ. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι έως VII+,
- Αναρριχητικό πεδίο Ραγά II Μεγ. Μετέωρο, διαθέτει 1 διαδρομή με μέγιστο ύψος τα 15μ. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι έως VI,
- Αναρριχητικό πεδίο Ραγά III Πυραμιδοβράχος, διαθέτει 2 διαδρομές με μέγιστο ύψος τα 15μ. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι έως VII.

Ικαρίας

- Αναρριχητικό πεδίο Δαιδαλος, βρίσκεται κοντά στο χωριό Μαγγανίτης. Διαθέτει 10 διαδρομές με μέγιστο ύψος τα 25μ. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι 6a – 6c+.

3.8 ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΑ ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ

Η Περιφέρεια λόγω του νησιωτικού της χαρακτήρα διαθέτει ένα καταφύγιο, το ορειβατικό καταφύγιο Πελινναίου. Το καταφύγιο βρίσκεται στο όρος Πελινναίο κοντά στο χωριό Βίκι σε υψόμετρο 675μ. Μπορεί να φιλοξενήσει έως 10 άτομα.

3.9 ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ

Στα παράλια των νησιών του Βορείου Αιγαίου έχουν ανοίξει καταδυτικά κέντρα τα οποία προσφέρουν εκπαιδευτικά προγράμματα και εκδρομές κατάδυσης. Οι κυριότεροι καταδυτικοί προορισμοί της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου είναι:

- Νησίδα Άγιος Βασίλειος, βρίσκεται νοτιοανατολικά της νήσου Λέσβου στον Κόλπο του Γέρα,
- Ύφαλος Καβαλούρος, βρίσκεται στο νησί της Λέσβου στην περιοχή Σίγρι,
- Ύφαλος Μυρμήγκι, βρίσκεται στο νησί της Λέσβου στην περιοχή Πέτρα,
- Πρασονήσι, βρίσκεται στο νησί της Λήμνου στην περιοχή Διαπόρι Λήμνου,
- Δώδεκα Απόστολοι, βρίσκεται στο νησί Άγιος Ευστράτιος.

4 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

4.1 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ, 2013 - 2018

4.1.1 Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Στην Ελλάδα την περίοδο 2013 – 2018, σημειώθηκε αύξηση κατά +62% (από 12,8 εκατ. το 2013 σε 20,8 εκατ. το 2018) στις διεθνείς αεροπορικές αφίξεις. Όλες οι επιμέρους Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στον αριθμό των αφίξεων τους, με τις υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις να καταγράφονται στις Περιφέρειες Πελοποννήσου (+119%, από 58 χιλ. το 2013 σε 127 χιλ. το 2018), Αττικής (+118%, από 2,6 εκατ. το 2013 σε 5,7 εκατ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+112%, από 76 χιλ. το 2013 σε 160 χιλ. το 2018) και Δυτικής Ελλάδας (+65%, από 224 χιλ. το 2013 σε 371 χιλ. το 2018). Σε απόλυτες διαφορές οι υψηλότερες αυξήσεις την περίοδο 2013 – 2018 καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (+3,1 εκατ.), Κρήτης (+1,2 εκατ.), Νοτίου Αιγαίου (+1,4 εκατ.), Ιονίων Νήσων (+1,0 εκατ.) και Κεντρικής Μακεδονίας (+814 χιλ.).

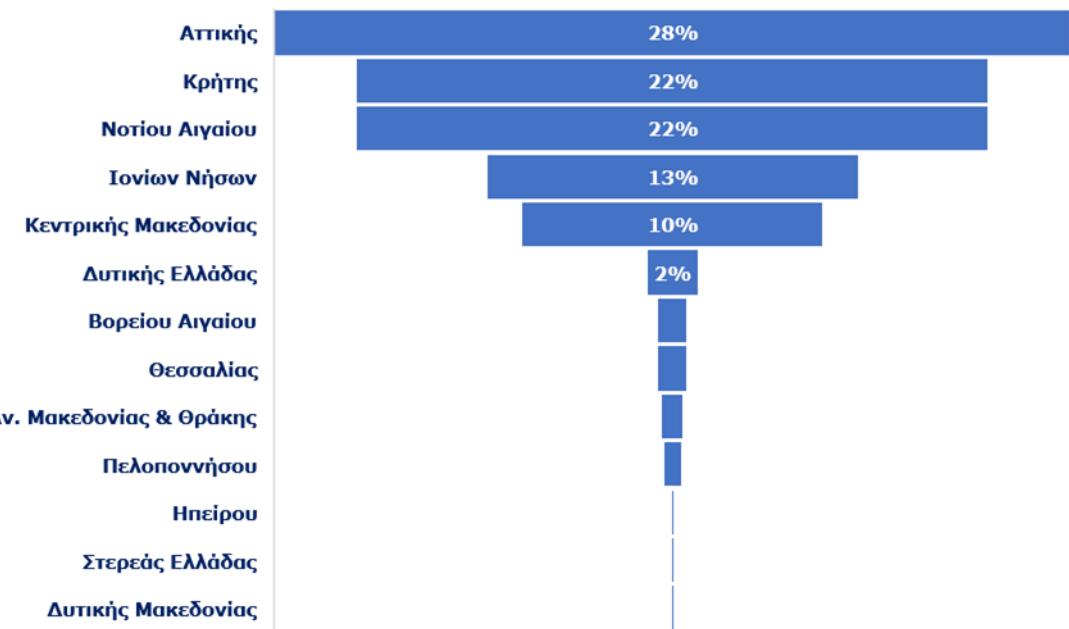
Πίνακας 29: Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2013 - 2018
Αττικής	2.622.609	3.394.561	4.159.014	4.524.944	4.799.157	5.729.403	118%
Κρήτης	3.323.978	3.533.754	3.483.319	3.900.169	4.250.971	4.555.421	37%
Νοτίου Αιγαίου	3.194.216	3.568.374	3.571.426	3.667.218	4.065.867	4.546.194	42%
Ιονίων Νήσων	1.630.111	1.859.023	1.916.497	2.139.491	2.347.704	2.675.700	64%
Κεντρικής Μακεδονίας	1.351.378	1.569.814	1.556.788	1.710.606	1.928.874	2.165.736	60%
Δυτικής Ελλάδας	224.495	249.772	263.269	290.010	347.635	371.429	65%
Βορείου Αιγαίου	175.906	215.563	221.796	141.055	168.999	215.088	22%
Θεσσαλίας	154.056	173.955	171.373	186.868	197.706	205.926	34%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	75.814	75.818	85.993	88.509	129.739	160.370	112%
Πελοποννήσου	57.947	108.623	86.508	106.921	121.609	126.746	119%
Ηπείρου	0	0	0	0	3.232	9.845	
Στερεάς Ελλάδας	0	0	3.256	1.085	1.129	1.985	
Δυτικής Μακεδονίας	0	0	0	0	0	125	
Ελλάδα	12.810.510	14.749.257	15.519.239	16.756.876	18.362.622	20.763.968	62%

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRA PORT- Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αφίξεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά εντοπίζονται στις Περιφέρειες Αττικής (28%), Κρήτης (22%), Νοτίου Αιγαίου (22%), Ιονίων Νήσων (13%) και Κεντρικής Μακεδονίας (10%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες υποδέχτηκαν το 2018 το 95% του συνόλου των διεθνών αεροπορικών αφίξεων της Ελλάδας.

Διάγραμμα 41: Ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αεροπορικών αφίξεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

4.1.2 Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου την περίοδο 2013 – 2018 σημείωσαν αύξηση κατά +22% (από 176 χιλ. το 2013 σε 215 χιλ. το 2018). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή με τις Ενότητες Σάμου (+36%, από 104 χιλ. το 2013 σε 141 χιλ. το 2018) και Λέσβου (+16%, από 54 χιλ. το 2013 σε 63 χιλ. το 2018) να καταγράφουν αύξηση και τις Ενότητες Λήμνου (-1%, από 9 χιλ. το 2013 σε 9 χιλ. το 2018) και Χίου (-72%, από 9 χιλ. το 2013 σε 2 χιλ. το 2018) μείωση. Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αντιπροσωπεύει το 1% της συνολικής διεθνής επιβατικής κίνησης που καταγράφηκε στην χώρα για το 2018.

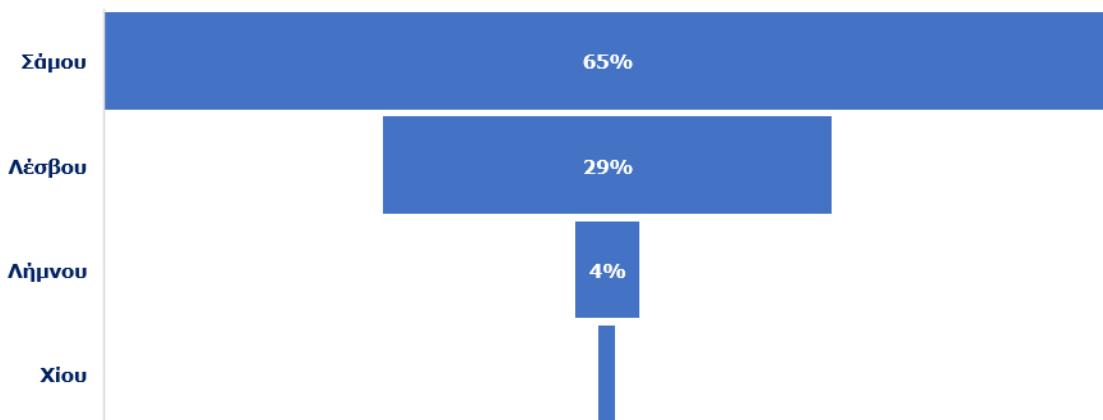
Πίνακας 30: Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013 - 2018

Ενότητα	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Σάμου	103.563	122.392	126.830	96.830	115.260	140.624	36%
Λέσβου	54.395	75.139	75.475	31.480	43.715	62.834	16%
Λήμνου	9.213	9.804	12.266	10.492	9.253	9.164	-1%
Χίου	8.735	8.228	7.224	2.253	771	2.466	-72%
Βόρειο Αιγαίο	175.906	215.563	221.795	141.055	168.999	215.088	22%

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή στις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος διεθνών αφίξεων εντοπίζεται στην Ενότητα Σάμου (65%) και ακολούθως στις Ενότητες Λέσβου (29%), Λήμνου (4%) και Χίου (1%).

Διάγραμμα 42: Ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αεροπορικών αφίξεων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

4.2 ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, 2013 - 2018

4.2.1 Αεροπορική κίνηση εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Στην Ελλάδα την περίοδο 2013 – 2018, σημειώθηκε αύξηση στην κίνηση εσωτερικού κατά +75% (από 4,9 εκατ. το 2013 σε 8,6 εκατ. το 2018). Όλες οι επιμέρους Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στον αριθμό των αφίξεων τους, με εξαίρεση μόνο την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (-34%, από 10 χιλ. το 2013 σε 7 χιλ. το 2018). Τις υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτους αριθμούς σημείωσαν οι Περιφέρειες Αττικής (+80% ή +1,8 εκατ. επισκέπτες), Νοτίου Αιγαίου (+99% ή +788 χιλ. επισκέπτες), Κεντρικής Μακεδονίας (+76% ή +497 χιλ. επισκέπτες), Κρήτης (+63% ή +384 χιλ. επισκέπτες) και Ιονίων Νήσων (+84% ή +115 χιλ. επισκέπτες). Η μικρότερη αύξηση καταγράφηκε στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (+1%, από 4 χιλ. το 2013 σε 4 χιλ. το 2018).

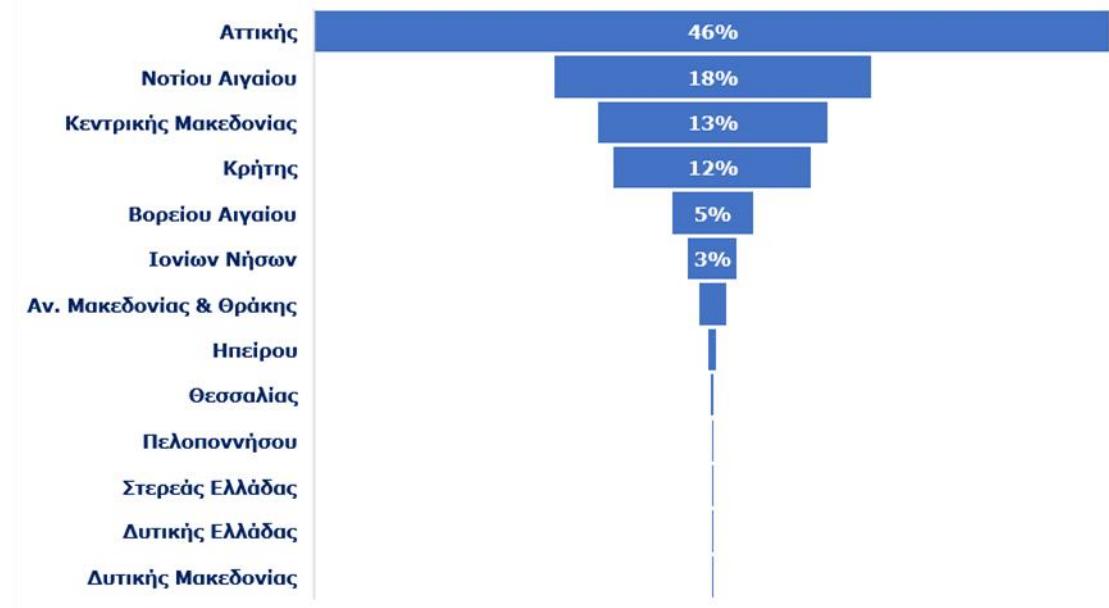
Πίνακας 31: Κίνηση εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Αττικής	2.215.379	2.689.631	3.282.544	3.640.410	3.758.129	3.976.701	80%
Νοτίου Αιγαίου	800.243	953.988	1.153.108	1.292.527	1.454.828	1.588.533	99%
Κεντρικής Μακεδονίας	655.359	888.459	1.097.676	1.109.598	1.197.084	1.152.806	76%
Κρήτης	611.513	707.540	897.968	949.392	999.180	995.895	63%
Βορείου Αιγαίου	331.776	362.481	372.542	387.042	393.266	410.659	24%
Ιονίων Νήσων	137.362	155.070	177.775	212.025	219.583	252.499	84%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	111.984	114.929	119.360	120.834	120.457	139.722	25%
Ηπείρου	31.866	39.424	43.048	48.083	44.239	44.456	40%
Θεσσαλίας	11.827	16.156	16.344	20.838	21.360	21.815	84%
Πελοποννήσου	9.535	7.977	6.821	6.712	15.851	11.168	17%
Στερεάς Ελλάδας	9.955	6.211	7.485	6.452	7.209	6.611	-34%
Δυτικής Ελλάδας	3.006	2.793	5.489	9.684	6.428	4.718	57%
Δυτικής Μακεδονίας	3.964	3.000	3.442	4.662	4.034	4.001	1%
Ελλάδα	4.933.769	5.947.659	7.183.602	7.808.259	8.241.648	8.609.584	75%

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRA PORT Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή της κίνησης εσωτερικού στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά εντοπίζονται στις Περιφέρειες Αττικής (46%), Νοτίου Αιγαίου (18%), Κεντρικής Μακεδονίας (13%) και Κρήτης (12%). Δηλαδή τα αεροδρόμια των 4 αυτών Περιφερειών υποδέχτηκαν το 2018 το 90% της εσωτερικής κίνησης της Ελλάδας.

Διάγραμμα 43: Ποσοστιαία κατανομή της κίνησης εσωτερικού της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

4.2.2 Αεροπορική κίνηση εσωτερικού στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Η αεροπορική κίνηση εσωτερικού στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου την περίοδο 2013 – 2018 σημείωσε αύξηση κατά +24% (από 332 χιλ. το 2013 σε 411 χιλ. το 2018). Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, όλες καταγράφουν θετικό πρόσημο: Λέσβου (+17%, από 142 χιλ. το 2013 σε 167 χιλ. το 2018), Χίου (+44%, από 75 χιλ. το 2013 σε 108 χιλ. το 2018), Σάμου (+18%, από 66 χιλ. το 2013 σε 78 χιλ. το 2018), Λήμνου (+20%, από 31 χιλ. το 2013 σε 37 χιλ. το 2018) και Ικαρίας (+20%, από 17 χιλ. το 2013 σε 21 χιλ. το 2018). Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αντιπροσώπευε για το 2018 το 5% της συνολικής επιβατικής κίνησης εσωτερικού που σημειώθηκε στη χώρα για το 2018.

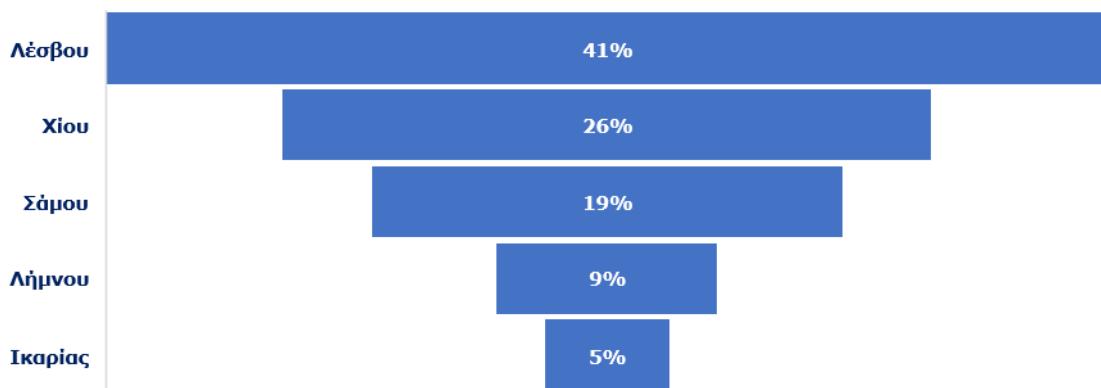
Πίνακας 32: Κίνηση εξωτερικού στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013 - 2018

Ενότητα	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Λέσβου	142.388	151.913	158.903	169.504	162.426	166.535	17%
Χίου	74.951	81.704	84.725	91.528	103.688	108.064	44%
Σάμου	66.230	73.886	71.520	74.314	74.638	78.330	18%
Λήμνου	30.730	35.904	36.810	32.404	33.098	36.835	20%
Ικαρίας	17.477	19.074	20.584	19.292	19.416	20.895	20%
Βορείου Αιγαίου	331.776	362.481	372.542	387.042	393.266	410.659	24%

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή στις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος εντοπίζεται στην Ενότητα Λέσβου (41%) και ακολουθούν οι Ενότητες Χίου (26%), Σάμου (19%), Λήμνου (9%) και Ικαρίας (5%).

Διάγραμμα 44: Εξέλιξη της κίνησης εσωτερικού στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013 - 2018

4.3 ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, 2013 - 2018

4.3.1 Ακτοπλοϊκή κίνηση εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Στην Ενότητα αυτή καταγράφονται οι διακινηθέντες (επιβίβαση και αποβίβαση) εσωτερικού από τους κατά τόπους λιμένες της χώρας. Οι διακινηθέντες εσωτερικού την περίοδο 2013 – 2018, στους λιμένες της χώρας σημείωσαν μείωση κατά -1% (από 70,8 εκατ. το 2013 σε 70,2 εκατ. το 2018). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες της χώρας σημείωσαν αύξηση στους διακινηθέντες επιβάτες, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Αττικής (-18%, από 36,4 εκατ. το 2013 σε 29,8 εκατ. το 2018), Δυτικής Ελλάδας (-24%, από 5,8 εκατ. το 2013 σε 4,4 εκατ. το 2018) και Στερεάς Ελλάδας (-7%, από 2,4 εκατ. το 2013 σε 2,2 εκατ. το 2018).

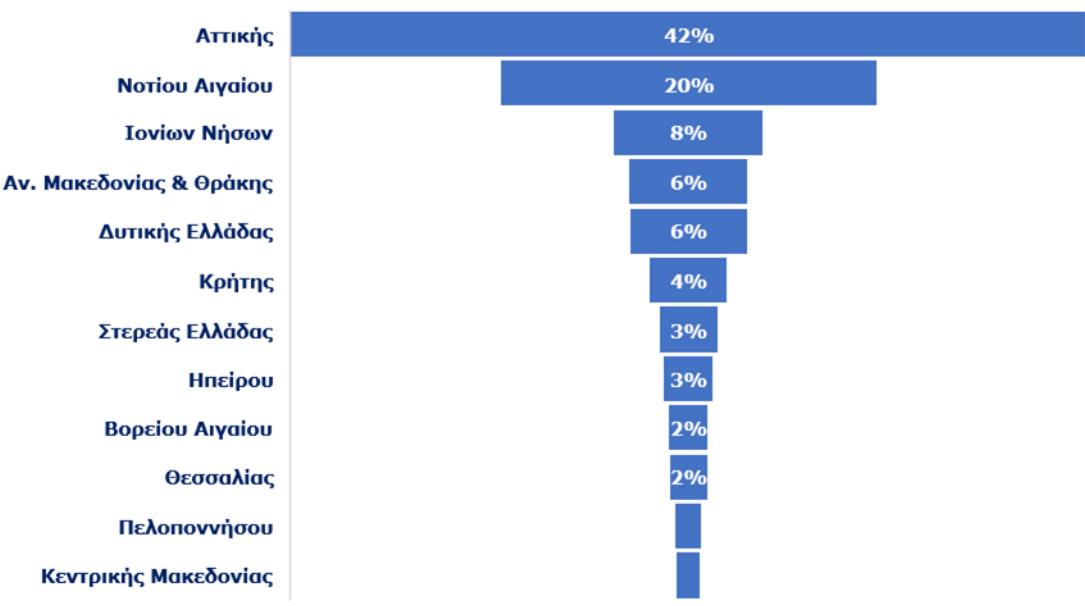
Πίνακας 33: Διακινηθέντες εσωτερικού στους λιμένες της χώρας ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Αττικής	36.353.806	29.129.874	28.950.459	27.795.511	29.315.860	29.775.672	-18%
Νοτιου Αιγαίου	9.972.232	11.178.355	11.040.557	11.511.849	13.023.588	14.117.081	42%
Ιονίων Νήσων	4.802.410	4.981.852	4.700.327	4.895.180	5.224.639	5.604.635	17%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	3.289.445	3.681.335	3.942.035	4.200.682	4.392.321	4.432.651	35%
Δυτικής Ελλάδας	5.789.761	6.494.926	6.249.616	4.271.304	4.312.585	4.413.601	-24%
Κρήτης	2.446.140	2.685.989	2.268.104	2.430.335	2.805.390	2.936.979	20%
Στερεάς Ελλάδας	2.350.808	2.119.732	2.114.039	2.079.675	2.112.974	2.196.668	-7%
Ηπείρου	1.599.345	1.615.320	1.560.773	1.615.324	1.776.662	1.879.806	18%
Θεσσαλίας	1.298.652	1.352.840	1.309.660	1.387.309	1.500.274	1.499.130	15%
Βορείου Αιγαίου	1.343.633	1.345.520	1.715.910	1.475.599	1.475.875	1.447.094	8%
Κεντρικής Μακεδονίας	806.891	846.389	837.902	981.700	965.920	993.338	23%
Πελοποννήσου	734.768	830.375	540.283	727.890	977.712	894.677	22%
Ελλάδα	70.787.891	66.262.507	65.229.665	63.372.358	67.883.800	70.191.332	-1%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά εντοπίζονται στις Περιφέρειες Αττικής (42%) και Νοτίου Αιγαίου (20%). Δηλαδή οι δύο αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 62% της συνολικής διακίνησης της Ελλάδας για το 2018.

Διάγραμμα 45: Ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στα λιμάνια της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

4.3.2 Ακτοπλοϊκή κίνηση εσωτερικού στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου για το 2018, αντιπροσωπεύει το 2% των διακινηθέντων εσωτερικού της χώρας, σημειώνοντας την περίοδο 2013-2018 αύξηση κατά +8% (από 1,3 εκατ. το 2013 σε 1,4 εκατ. το 2018). Στις επιμέρους Ενότητες όλες καταγράφουν αύξηση, με εξαίρεση την Ενότητα Χίου (-9%, από 451.977 χιλ. το 2013 σε 412.690 χιλ. το 2018). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Λέσβου (+4%, από 357.563 χιλ. το 2013 σε 371.554 χιλ. το 2018), Σάμου (+14%, από 234.526 χιλ. το 2013 σε 268.484 χιλ. το 2018), Λήμνου (+42%, από 155.199 χιλ. το 2013 σε 220 χιλ. το 2018) και Ικαρίας (+21%, από 144.368 χιλ. το 2013 σε 175 χιλ. το 2018).

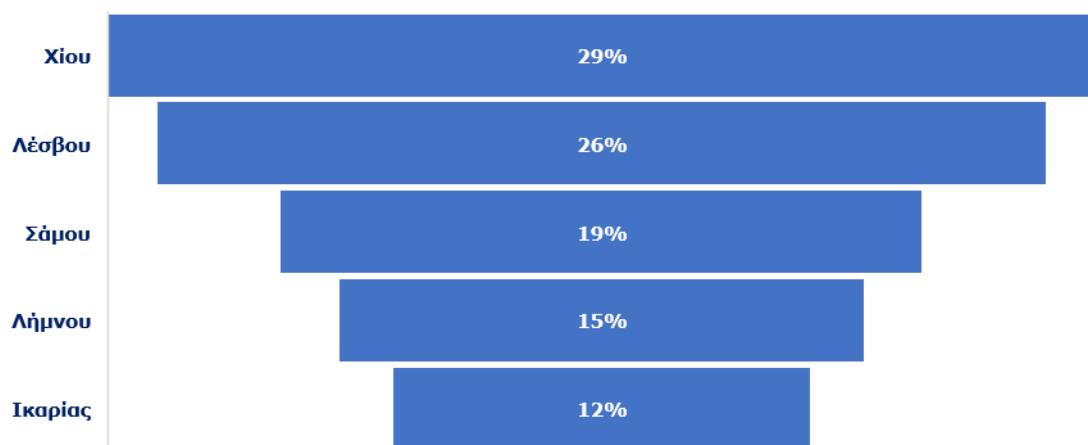
Πίνακας 34: Διακινηθέντες εσωτερικού στους λιμένες της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013 - 2018

Ενότητα	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Χίου	451.977	465.924	504.544	447.358	432.153	412.690	-9%
Λέσβου	357.563	350.425	627.535	428.471	391.670	371.554	4%
Σάμου	234.526	225.743	284.240	242.291	278.735	268.484	14%
Λήμνου	155.199	149.976	151.527	195.426	195.831	219.779	42%
Ικαρίας	144.368	153.452	148.064	162.053	177.486	174.587	21%
Βόρειο Αιγαίο	1.343.633	1.345.520	1.715.910	1.475.599	1.475.875	1.447.094	8%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στα λιμάνια της Περιφέρειας για το 2018, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Χίου αντιπροσωπεύει το 29% της ακτοπλοϊκής κίνησης και ακολουθούν οι Ενότητες Λέσβου (26%), Σάμου (19%), Λήμνου (15%) και Ικαρίας (12%).

Διάγραμμα 46: Ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στα λιμάνια της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

4.4 ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ, 2013 - 2018

Οι διακινηθέντες εξωτερικού την περίοδο 2013-2018 σημείωσαν αύξηση κατά +21% (από 1,5 εκατ. το 2013 σε 1,8 εκατ. το 2018). Επιμέρους, διακινηθέντες εξωτερικού καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Ηπείρου (λιμάνι Ηγουμενίτσας) (+22%, από 780 χιλ. το 2013 σε 955 χιλ. το 2018), Δυτικής Ελλάδας (λιμάνι Πάτρας) (-12%, από 559 χιλ. το 2013 σε 490 χιλ. το 2018) και Ιονίων Νήσων (λιμάνι Κέρκυρας) (+230%, από 106 χιλ. το 2013 σε 350 χιλ. το 2018). Επίσης, οι Λοιποί λιμένες σημείωσαν μείωση στους διακινηθέντες τους κατά -74% (από 50 χιλ. το 2013 σε 13 χιλ. το 2018).

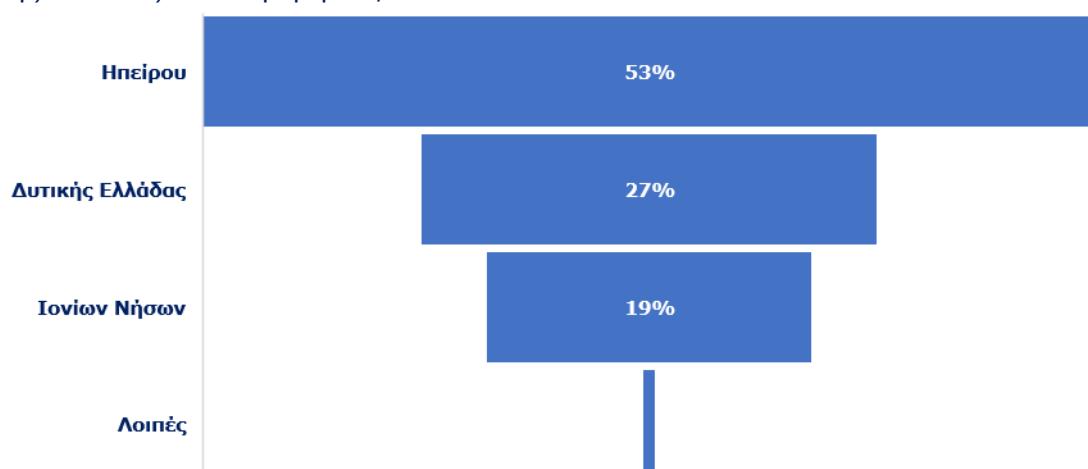
Πίνακας 35: Διακινηθέντες εξωτερικού στους λιμένες της χώρας ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ
Ηπείρου	780.142	928.975	971.012	836.566	918.972	955.379	22%
Δυτικής Ελλάδας	559.486	590.328	603.312	497.313	500.725	489.583	-12%
Ιονίων Νήσων	105.902	138.566	162.221	186.634	262.103	349.764	230%
Λοιπές	50.205	11.282	5.631	6.722	18.147	12.932	-74%
Ελλάδα	1.495.735	1.669.151	1.742.176	1.527.235	1.699.947	1.807.658	21%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εξωτερικού στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό εντοπίζεται στην Περιφέρεια Ηπείρου (53%) και ακολούθως στις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας (27%), Ιονίων Νήσων (19%) και Λοιπών (1%).

Διάγραμμα 47: Ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εξωτερικού στα λιμάνια της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

4.5 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΑΣ, 2013 - 2018

4.5.1 Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Η κίνηση των κρουαζιερόπλοιων στα λιμάνια της Ελλάδας σημείωσε μείωση την περίοδο 2013 – 2018 κατά -20% (από 4.288 το 2013 σε 3.410 το 2018). Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως μετά το 2016, στην πολιτική αναταραχή (αποτυχημένο πραξικόπημα) και στους φόβους ασφαλείας (τρομοκρατία) στην γειτονική Τουρκία, αφού τα αξιοθέατα σε Ελλάδα και Τουρκία πλασάρονται από τις εταιρίες κρουαζιέρας σε κοινά πακέτα.

Πίνακας 36: Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

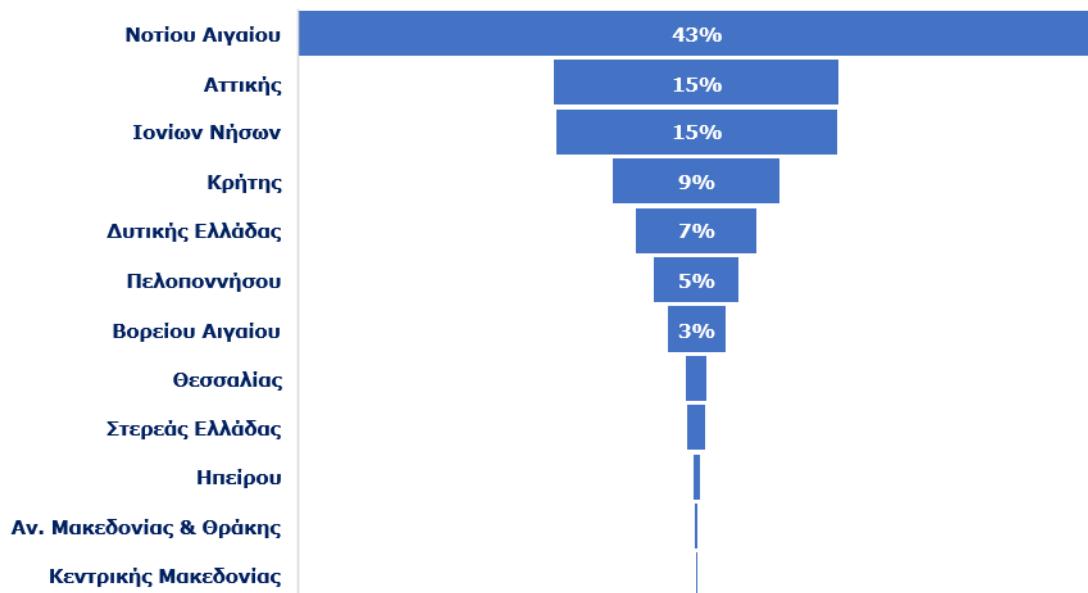
Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Νοτίου Αιγαίου	1.870	1.714	1.989	1.875	1.455	1.466	-22%
Αττικής	751	638	680	708	607	526	-30%
Ιονίων Νήσων	614	487	527	587	477	520	-15%
Κρήτης	282	286	293	303	279	308	9%
Δυτικής Ελλάδας	309	253	245	276	273	223	-28%
Πελοποννήσου	142	130	165	204	161	157	11%
Βορείου Αιγαίου	133	136	155	137	53	109	-18%
Θεσσαλίας	48	71	88	72	18	40	-17%
Στερεάς Ελλάδας	88	50	83	92	74	35	-60%
Ηπείρου	18	17	11	11	8	14	-22%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	15	26	23	19	6	7	-53%
Κεντρικής Μακεδονίας	18	31	35	23	4	5	-72%
Ελλάδα	4.288	3.839	4.294	4.307	3.415	3.410	-20%

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όλες οι επιμέρους Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στην κίνηση των κρουαζιερόπλοιων στους λιμένες τους, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Πελοποννήσου (+11%, από 142 κρουαζιερόπλοια το 2013 σε 157 κρουαζιερόπλοια το 2018) και Κρήτης (+9%, από 282 κρουαζιερόπλοια το 2013 σε 308 κρουαζιερόπλοια το 2018).

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή της κίνησης κρουαζιερόπλοιων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι το Νότιο Αιγαίο (43%), η Αττική (15%), τα Ιόνια Νησιά (15%), η Κρήτη (9%) και η Δυτική Ελλάδα (7%) δέχονται το μεγαλύτερο ποσοστό, αντιπροσωπεύοντας για το 2018 το 89% της κίνησης των κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα.

Διάγραμμα 48: Ποσοστιαία κατανομή κίνησης κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

4.5.2 Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου υποδέχτηκε το 2018 το 3% των κρουαζιερόπλοιων που επισκέφθηκαν την χώρα. Συγκεκριμένα, η κίνηση των κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου την περίοδο 2013 – 2018 σημείωσε μείωση κατά -18% (από 133 κρουαζιερόπλοια το 2013 σε 109 κρουαζιερόπλοια το 2018). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν μείωση, με εξαίρεση την Ενότητα Σάμου (+284%, από 25 κρουαζιερόπλοια το 2013 σε 96 κρουαζιερόπλοια το 2018). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Χίου (-70%, από 33 κρουαζιερόπλοια το 2013 σε 10 κρουαζιερόπλοια το 2018), Λέσβου (-98%, από 56 κρουαζιερόπλοια το 2013 σε 1 κρουαζιερόπλοιο το 2018) και Λήμνου (-89%, από 19 κρουαζιερόπλοια το 2013 σε 2 κρουαζιερόπλοια το 2018).

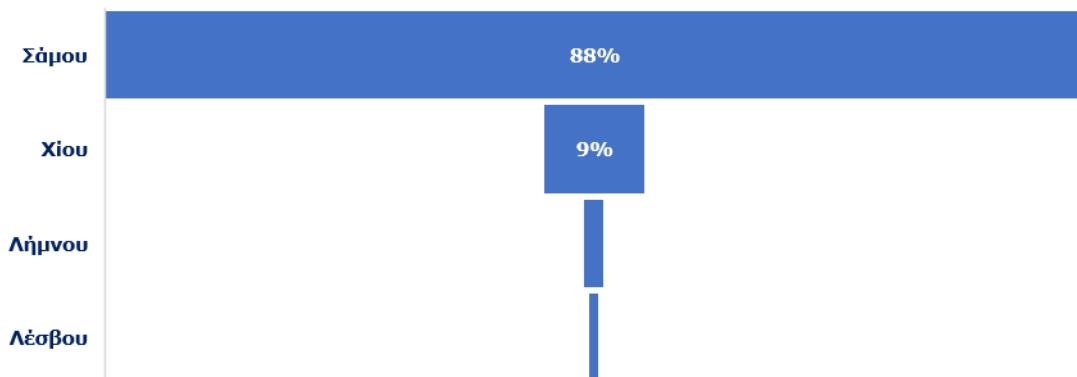
Πίνακας 37: Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, 2013 – 2018

Λιμάνι	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Σάμου	25	23	19	51	39	96	284%
Χίου	33	36	42	43	7	10	-70%
Λήμνου	19	24	41	14	2	2	-89%
Λέσβου	56	53	53	29	5	1	-98%
Βόρειο Αιγαίο	133	136	155	137	53	109	-18%

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή στις επιμέρους Ενότητες για το 2018, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος εντοπίζεται στην Ενότητα Σάμου (88%) και ακολούθως στις Ενότητες Χίου (9%), Λήμνου (2%) και Λέσβου (1%).

Διάγραμμα 49: Ποσοστιαία κατανομή κίνησης κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

4.5.3 Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Ο αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στα λιμάνια της Ελλάδας σημείωσε μείωση την περίοδο 2013 – 2018 κατά -15% (από 5,7 εκατ. το 2013 σε 4,8 εκατ. το 2018). Η αίσθηση ανασφάλειας στην Τουρκία, όπως προαναφέραμε άνωθεν, συνέβαλε στην μείωση της κίνησης των κρουαζιερόπλοιων και κατ' επέκταση στον αριθμό των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας αφού τα δρομολόγια πολλών κρουαζιερόπλοιων συμπεριλάμβαναν προορισμούς και αξιοθέατα και της Ελλάδας και της Τουρκίας.

Πίνακας 38: Αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

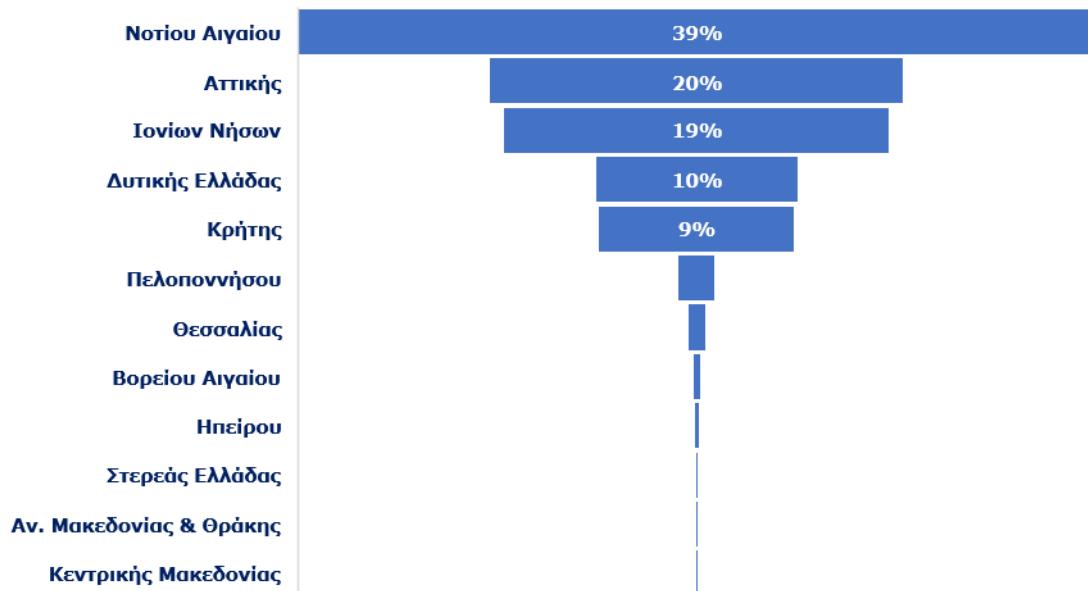
Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Νοτίου Αιγαίου	1.978.538	1.886.537	1.996.720	2.000.688	1.764.651	1.844.651	-7%
Αττικής	1.316.947	1.086.444	1.026.014	1.141.850	1.074.263	961.724	-27%
Ιονίων Νήσων	914.475	771.353	802.316	859.554	754.383	894.190	-2%
Δυτικής Ελλάδας	765.244	585.624	460.972	505.854	567.999	469.693	-39%
Κρήτης	440.288	329.709	355.699	413.655	340.033	453.677	3%
Πελοποννήσου	90.814	85.648	108.543	106.666	53.790	85.633	-6%
Θεσσαλίας	24.030	62.973	76.051	44.432	11.767	41.647	73%
Βορείου Αιγαίου	95.800	83.635	76.803	83.587	29.316	17.109	-82%
Ηπείρου	5.558	4.208	4.057	8.179	9.088	12.650	128%
Στερεάς Ελλάδας	8.141	8.309	17.851	14.848	14.423	3.628	-55%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	7.469	13.087	13.061	6.042	3.226	2.538	-66%
Κεντρικής Μακεδονίας	14.585	19.720	26.356	18.876	2.424	1.502	-90%
Ελλάδα	5.661.889	4.937.247	4.964.443	5.204.231	4.625.363	4.788.642	-15%

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όλες οι επιμέρους Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στον αριθμό των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κρήτης (+3%, από 440 χιλ. το 2013 σε 454 χιλ. το 2018), Θεσσαλίας (+73%, από 24 χιλ. το 2013 σε 42 χιλ. το 2018) και Ηπείρου (+128%, από 6 χιλ. το 2013 σε 13 χιλ. το 2018).

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή του αριθμού των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στις επιμέρους Περιφέρειες για το 2018, παρατηρούμε ότι το Νότιο Αιγαίο (39%), η Αττική (20%), τα Ιόνια Νησιά (19%), η Δυτική Ελλάδα (10%) και η Κρήτη (9%) δέχονται το μεγαλύτερο ποσοστό, αντιπροσωπεύοντας για το 2018 το 97% των συνολικών αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας.

Διάγραμμα 50: Ποσοστιαία κατανομή του αριθμού αφίξεων επιβατών κρουαζέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

4.5.4 Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Ενότητα

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου υποδέχτηκε το 2018 το 0,4% των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας που επισκέφθηκαν την χώρα. Συγκεκριμένα, οι αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας την περίοδο 2013 – 2018 στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου σημείωσε μείωση κατά -82% (από 96 χιλ. το 2013 σε 17 χιλ. το 2018). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν πτώση: Σάμου (-62%, από 39 χιλ. το 2013 σε 15 χιλ. το 2018), Χίου (-82%, από 10 χιλ. το 2013 σε 2 χιλ. το 2018), Λήμνου (από 5 χιλ. το 2013 σε 346 επιβάτες το 2018) και Λέσβου (-99%, από 42 χιλ. το 2013 σε 260 αφίξεις το 2018).

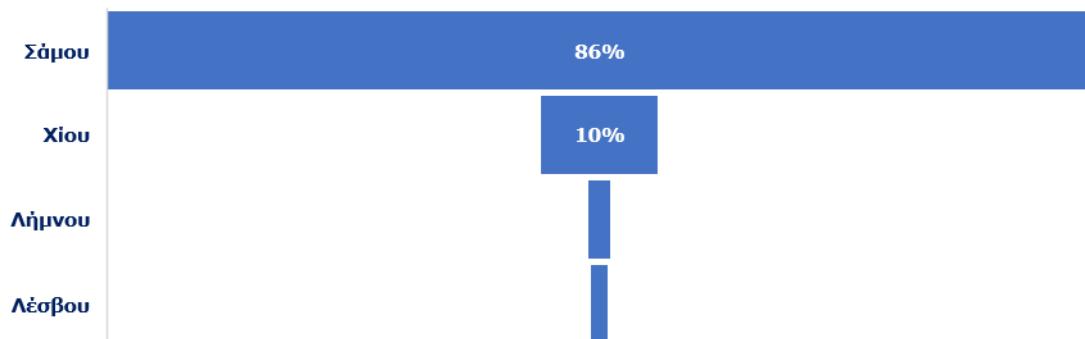
Πίνακας 39: Αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, 2013 – 2018

Λιμάνι	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Σάμου	38.676	24.865	10.893	43.659	10.008	14.737	-62%
Χίου	9.924	16.963	25.229	21.933	16.445	1.766	-82%
Λήμνου	4.777	7.657	15.787	4.072	381	346	-93%
Λέσβου	42.423	34.150	24.894	13.923	2.482	260	-99%
Βόρειο Αιγαίο	95.800	83.635	76.803	83.587	29.316	17.109	-82%

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας για το 2018, παρατηρούμε ότι στην Ενότητα Σάμου (86%) εντοπίζεται ο μεγαλύτερος όγκος και ακολούθως στις Ενότητες Χίου (10%), Λήμνου (2%) και Λέσβου (2%).

Διάγραμμα 51: Ποσοστιαία κατανομή του αριθμού αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

4.6 ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΣΕ ΜΟΥΣΕΙΑ, 2013 - 2018

4.6.1 Επισκέπτες σε μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Ο αριθμός των επισκεπτών στα Μουσεία της Ελλάδας την περίοδο 2013 – 2018 σημείωσε αύξηση κατά +69% (από 3,4 εκατ. επισκέπτες το 2013 σε 5,7 εκατ. επισκέπτες το 2018), απόρροια της αύξησης κατά +68% (από 17.920 χιλ. το 2013 σε 30.123 χιλ. το 2018) στον αριθμό των διεθνών αφίξεων που καταγράφηκε στην Ελλάδα για την ίδια περίοδο.

Πίνακας 40: Επισκέπτες σε μουσεία της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2013 – 2018

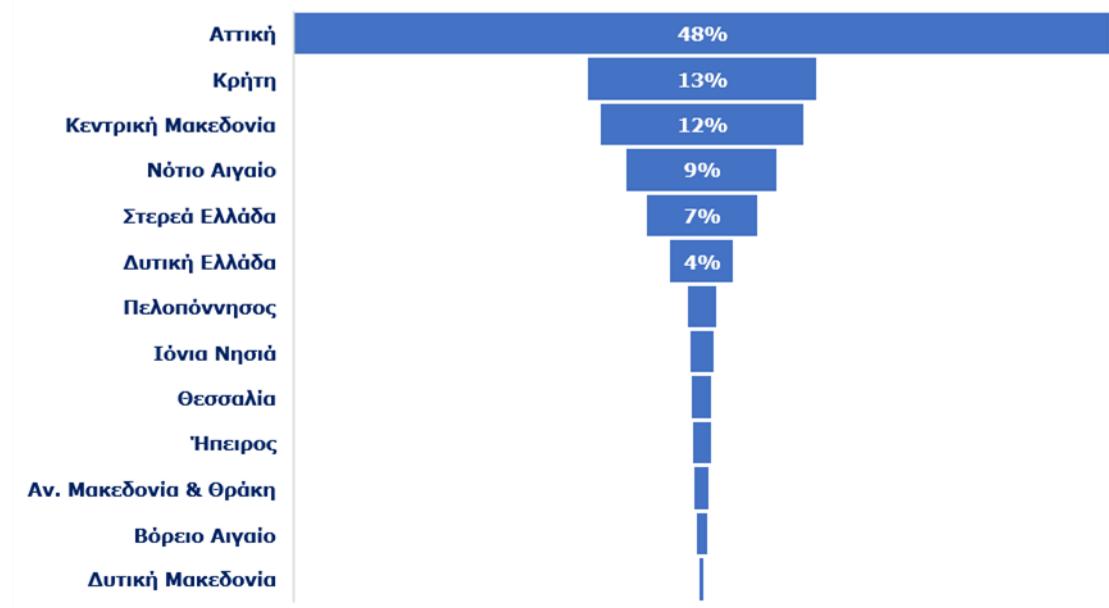
Περιφέρεια	Επισκέπτες σε Μουσεία ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018						%Δ 2013 - 2018
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Αττική	1.743.523	2.162.221	2.295.545	2.155.754	2.518.113	2.733.790	57%
Κρήτη	229.940	297.569	312.274	461.751	590.311	767.262	234%
Κεντρική Μακεδονία	311.601	465.487	541.193	653.068	668.906	683.282	119%
Νότιο Αιγαίο	418.704	482.626	478.588	432.124	500.781	506.030	21%
Στερεά Ελλάδα	193.104	246.396	276.968	263.487	327.025	372.461	93%
Δυτική Ελλάδα	147.275	173.800	174.653	169.352	199.715	214.714	46%
Πελοπόννησος	74.274	73.242	69.232	81.002	94.851	99.970	35%
Ιόνια Νησιά	70.684	60.001	61.135	67.130	70.631	78.670	11%
Θεσσαλία	43.922	45.826	40.395	56.438	59.064	68.256	55%
Ήπειρος	46.591	50.014	56.059	54.253	58.377	65.276	40%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	32.369	40.594	41.502	35.037	45.940	51.064	58%
Βόρειο Αιγαίο	52.534	49.570	50.847	35.669	42.682	41.440	-21%
Δυτική Μακεδονία	12.250	7.005	7.451	8.570	11.945	17.427	42%
Ελλάδα	3.376.771	4.154.351	4.405.842	4.473.635	5.188.341	5.699.642	69%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όλες οι επιμέρους Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στον αριθμό των επισκεπτών σε Μουσεία, με εξαίρεση το Βόρειο Αιγαίο (-21%, από 53 χιλ. το 2013 σε 41 χιλ. το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Αττική (+57%, από 1,7 εκατ. το 2013 σε 2,7 εκατ. το 2018), Κρήτη (+234%, από 230 χιλ. το 2013 σε 767 χιλ. το 2018), Κεντρική Μακεδονία (+119%, από 312 χιλ. το 2013 σε 683 χιλ. το 2018), Νότιο Αιγαίο (+21%, από 419 χιλ. το 2013 σε 506 χιλ. το 2018), Στερεά Ελλάδα (+93%, από 193 χιλ. το 2013 σε 372 χιλ. το 2018), Δυτική Ελλάδα (+46%, από 147 χιλ. το 2013 σε 215 χιλ. το 2018), Πελοπόννησος (+35%, από 74 χιλ. το 2013 σε 100 χιλ. το 2018), Ιόνια Νησιά (+11%, από 71 χιλ. το 2013 σε 79 χιλ. το 2018), Θεσσαλία (+55%, από 44 χιλ. το 2013 σε 68 χιλ. το 2018), Ήπειρος (+40%, από 47 χιλ. το 2013 σε 65 χιλ. το 2018), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+58%, από 32 χιλ. το 2013 σε 51 χιλ. το 2018) και Δυτική Μακεδονία (+42%, από 12 χιλ. το 2013 σε 17 χιλ. το 2018).

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε Μουσεία στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική το 2018 αντιπροσωπεύει σχεδόν τις μισές επισκέψεις (48%) που καταγράφονται στην Ελλάδα και ακολουθούν η Κρήτη (13%), η Κεντρική Μακεδονία (12%) και το Νότιο Αιγαίο (9%). Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 82% των επισκέψεων στα Μουσεία της Ελλάδας που καταγράφηκαν το 2018.

Διάγραμμα 52: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε Μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

4.6.2 Επισκέπτες σε μουσεία στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου το 2018 κατείχε το 1% του συνόλου των επισκεπτών σε μουσεία της Ελλάδας, σημειώνοντας μείωση κατά -21% (από 53 χιλ. το 2013 σε 41 χιλ. το 2018). Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, όλες σημειώνουν μείωση: Σάμου (-21%, από 23 χιλ. το 2013 σε 18 χιλ. το 2018), Χίου (-12%, από 15 χιλ. το 2013 σε 14 χιλ. το 2018), Λέσβου (-33%, από 10 χιλ. το 2013 σε 7 χιλ. το 2018) και Λήμνου (-27%, από 5 χιλ. το 2013 σε 3 χιλ. το 2018).

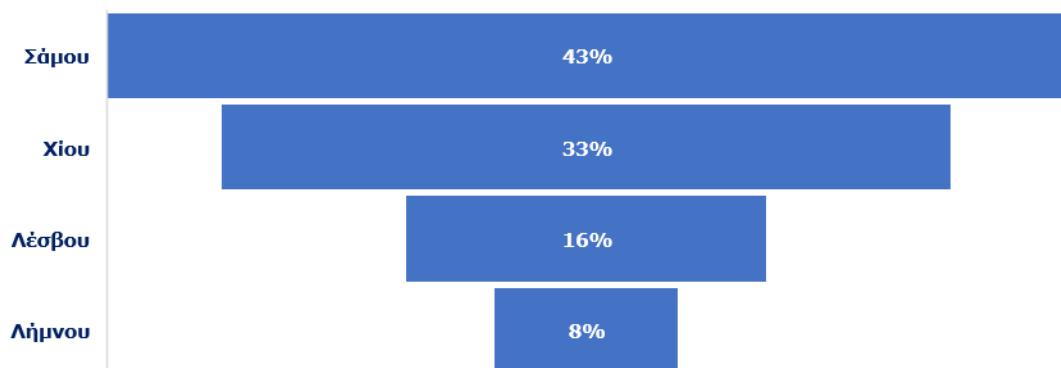
Πίνακας 41: Επισκέπτες σε μουσεία της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013 – 2018

Ενότητα	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Σάμου	22.532	20.694	21.884	14.396	15.961	17.787	-21%
Χίου	15.305	15.510	16.743	10.559	15.736	13.539	-12%
Λέσβου	10.003	9.599	8.212	6.996	6.779	6.694	-33%
Λήμνου	4.694	3.767	4.008	3.718	4.206	3.420	-27%
Βόρειο Αιγαίο	52.534	49.570	50.847	35.669	42.682	41.440	-21%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε μουσεία για το 2018, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Σάμου (43%) κατείχε το υψηλότερο ποσοστό και ακολουθούν οι Ενότητες Χίου (33%), Λέσβου (16%) και Λήμνου (8%).

Διάγραμμα 53: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε Μουσεία στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

4.7 ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΣΕ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ 2013 - 2018

4.7.1 Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Ο αριθμός των επισκεπτών στους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας την περίοδο 2013 – 2018 σημείωσε αύξηση κατά +58% (από 8,2 εκατ. το 2013 σε 12,9 εκατ. το 2018).

Πίνακας 42: Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 – 2018

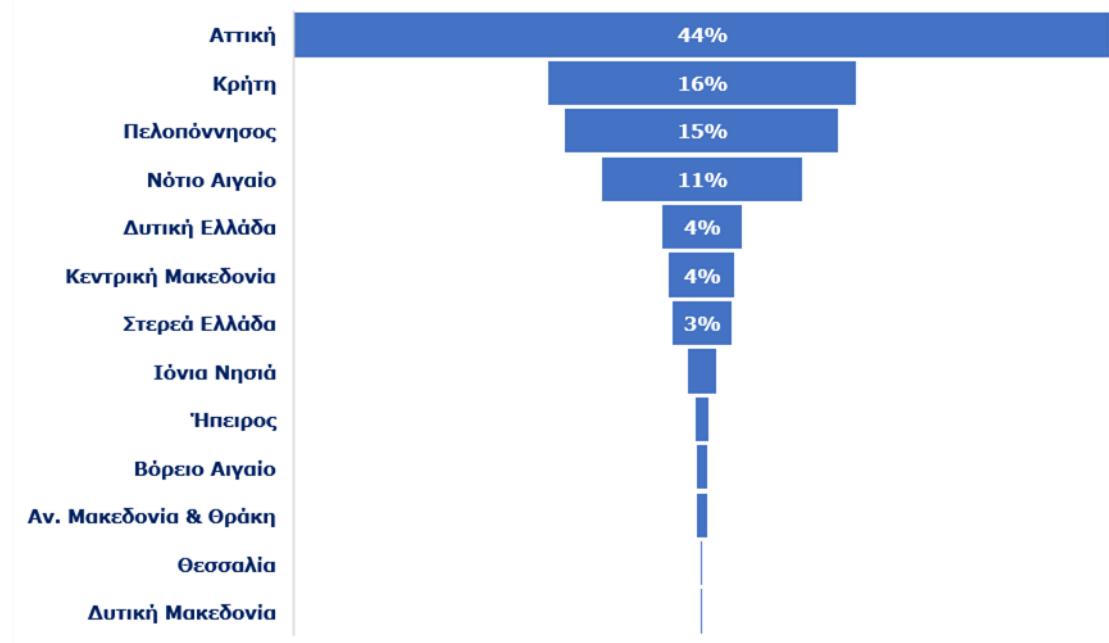
Περιφέρεια	Επισκέπτες σε Αρχαιολογικούς Χώρους ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ
Αττική	2.772.044	3.618.412	4.145.093	3.960.512	4.910.124	5.611.977	102%
Κρήτη	1.549.062	1.567.924	1.482.109	1.451.026	1.747.669	2.123.640	37%
Πελοπόννησος	995.098	1.374.832	1.441.529	1.388.340	1.637.613	1.885.649	89%
Νότιο Αιγαίο	1.438.391	1.776.129	1.638.165	1.198.314	1.311.872	1.378.335	-4%
Δυτική Ελλάδα	504.597	514.353	486.368	482.250	549.546	557.467	10%
Κεντρική Μακεδονία	310.823	351.211	350.106	340.854	389.372	457.872	47%
Στερεά Ελλάδα	231.085	297.117	324.175	294.322	351.855	409.872	77%
Ιόνια Νησιά	173.198	226.918	236.949	225.166	185.690	206.550	19%
Ήπειρος	46.422	81.104	80.677	81.196	79.686	91.051	96%
Βόρειο Αιγαίο	74.285	60.479	53.177	59.288	72.438	84.862	14%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	53.064	62.186	63.209	59.633	63.213	72.938	37%
Θεσσαλία	16.640	19.856	15.817	21.454	18.756	18.848	13%
Δυτική Μακεδονία	2.180	2.640	2.679	2.318	1.263	2.010	-8%
Ελλάδα	8.166.889	9.953.161	10.320.053	9.564.673	11.319.097	12.901.071	58%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όλες οι επιμέρους Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στον αριθμό των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους, με εξαίρεση το Νότιο Αιγαίο (-4%, από 1,4 εκατ. το 2013 σε 1,4 εκατ. το 2018) και τη Δυτική Μακεδονία (-8%, από 2 χιλ. το 2013 σε 2 χιλ. το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Αττική (+102%, από 2,8 εκατ. το 2013 σε 5,6 εκατ. το 2018), Κρήτη (+37%, από 1,5 εκατ. το 2013 σε 2,1 εκατ. το 2013), Πελοπόννησος (+89%, από 995 χιλ. το 2013 σε 1,9 εκατ. το 2018), Δυτική Ελλάδα (+10%, από 505 χιλ. το 2013 σε 557 χιλ. το 2018), Κεντρική Μακεδονία (+47%, από 311 χιλ. το 2013 σε 458 χιλ. το 2018), Στερεά Ελλάδα (+77%, από 231 χιλ. το 2013 σε 410 χιλ. το 2018), Ιόνια Νησιά (+19%, από 173 χιλ. το 2013 σε 207 χιλ. το 2018), Ήπειρο (+96%, από 46 χιλ. το 2013 σε 91 χιλ. το 2018), Βόρειο Αιγαίο (+14%, από 74 χιλ. το 2013 σε 85 χιλ. το 2018), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+37%, από 53 χιλ. το 2013 σε 83 χιλ. το 2018) και Θεσσαλία (+13%, από 17 χιλ. το 2013 σε 19 χιλ. το 2018).

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική αντιπροσωπεύει σχεδόν τα 2/5 των επισκέψεων (44%) που καταγράφονται στην Ελλάδα και ακολουθούν η Κρήτη (16%), η Πελοπόννησος (15%) και το Νότιο Αιγαίο (11%). Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 85% των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας που καταγράφηκαν το 2018.

Διάγραμμα 54: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

4.7.2 Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου το 2018 αντιπροσώπευε το 1% του συνόλου των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας, σημειώνοντας αύξηση κατά +14% (από 74 χιλ. το 2013 σε 85 χιλ. το 2018). Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, όλες σημειώνουν μείωση: Λέσβου (-10%, από 34.444 χιλ. το 2013 σε 30.832 χιλ. το 2018), Σάμου (-30%, από 36.436 χιλ. το 2013 σε 25.346 χιλ. το 2018) και Χίου (-30%, από 3.405 χιλ. το 2013 σε 2.373 χιλ. το 2018). Η Ενότητα Λήμνου δεν καταγράφει επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους την περίοδο 2013 – 2015, ενώ την περίοδο 2016 – 2018 που καταγράφονται επισκέπτες η Ενότητα Λήμνου σημείωσε αύξηση κατά +9% (από 24 χιλ. το 2016 σε 26 χιλ. το 2018).

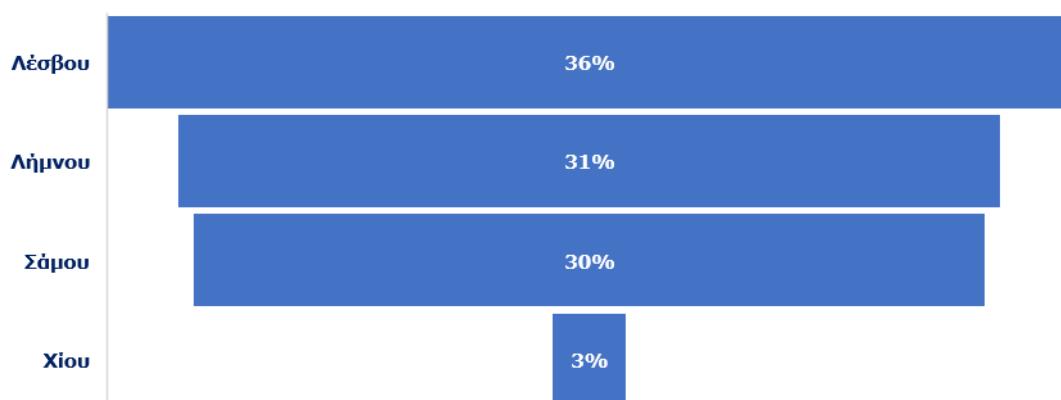
Πίνακας 43: Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013 – 2018

Ενότητα	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Λέσβου	34.444	34.600	29.419	22.916	22.798	30.832	-10%
Λήμνου	0	0	0	24.051	23.624	26.311	
Σάμου	36.436	21.821	20.611	11.195	25.095	25.346	-30%
Χίου	3.405	4.058	3.147	1.126	921	2.373	-30%
Βόρειο Αιγαίο	74.285	60.479	53.177	59.288	72.438	84.862	14%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους για το 2018, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Λέσβου (36%) καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό και ακολουθούν οι Ενότητες Λήμνου (31%), Σάμου (30%) και Χίου (3%).

Διάγραμμα 55: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

5 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ, 2016 - 2018

5.1 ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, 2016 - 2018

Η συγκέντρωση και επεξεργασία ταξιδιωτικών στοιχείων ανά Περιφέρεια, όπως αυτά συλλέγονται μέσω της 'Έρευνας Συνόρων⁴, ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2016 και έκτοτε η Τράπεζα της Ελλάδος συγκεντρώνει στοιχεία για την περιφερειακή κατανομή των ταξιδιωτικών εισπράξεων, καθώς και των επισκέψεων και διανυκτερεύσεων των εισερχόμενων ταξιδιωτών⁵. Η ταξινόμηση των Περιφερειών γίνεται σύμφωνα με την επίσημη στατιστική ταξινόμηση της ΕΕ (NUTS 2013/EU-28) και συγκεκριμένα με το δεύτερο επίπεδο αυτής (NUTS 2), που συμπίπτει με την διοικητική διαίρεση της χώρας σε 13 Περιφέρειες. Ως επισκέψεις, ορίζονται οι επισκέψεις που κάνει ένας τουρίστας στις επιμέρους Περιφέρειες της χώρας. Για παράδειγμα ένας τουρίστας που ταξιδεύει στην Ελλάδα και επισκέπτεται δύο Περιφέρειες (π.χ. Αττικής και Νοτίου Αιγαίου) στην 'Έρευνα Συνόρων καταγράφεται ως μια **άφιξη** και δύο **επισκέψεις**.

5.1.1 Επισκέψεις στην Ελλάδα

Οι επισκέψεις στην Ελλάδα την περίοδο 2016 – 2018 αυξήθηκαν κατά +23% (από 28.376 χιλ. το 2016 σε 34.831 χιλ. το 2018). Αναφορικά με τις επιμέρους Περιφέρειες η εικόνα είναι θετική, με εξαίρεση την Περιφέρεια Θεσσαλίας (-6%, από 714 χιλ. το 2016 σε 675 χιλ. το 2018). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Κεντρικής Μακεδονίας (+22%, από 6,4 εκατ. το 2016 σε 7,8 εκατ. το 2018), Νοτίου Αιγαίου (+27%, από 5,2 εκατ. το 2016 σε 6,6 εκατ. το 2018), Αττικής (+25%, από 4,5 εκατ. το 2016 σε 5,7 εκατ. το 2018), Κρήτης (+15%, από 4,5 εκατ. το 2016 σε 5,2 εκατ. το 2018), Ιονίων Νήσων (+29%, από 2,5 εκατ. το 2016 σε 3,2 εκατ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+42%, από 1,4 εκατ. το 2016 σε 1,9 εκατ. το 2018), Πελοποννήσου (+5%, από 843 χιλ. το 2016 σε 886 χιλ. το 2018), Ηπείρου (+15%, από 717 χιλ. το 2016 σε 823 χιλ. το 2018), Δυτικής Ελλάδας (+36%, από 513 χιλ. το 2016 σε 699 χιλ. το 2018), Στερεάς Ελλάδας (+34%, από 409 χιλ. το 2016 σε 549 χιλ. το 2018), Βορείου Αιγαίου (+19%, από 328 χιλ. το 2016 σε 389 χιλ. το 2018) και Δυτικής Μακεδονίας (+6%, από 330 χιλ. το 2016 σε 349 χιλ. το 2018).

⁴ Για συνοπτική παρουσίαση της μεθοδολογίας της 'Έρευνας Συνόρων βλ. [εδώ](#).

⁵ Δεν περιλαμβάνονται μεγέθη από κρουαζιέρες, πέραν όσων καταγράφονται από την 'Έρευνα Συνόρων.

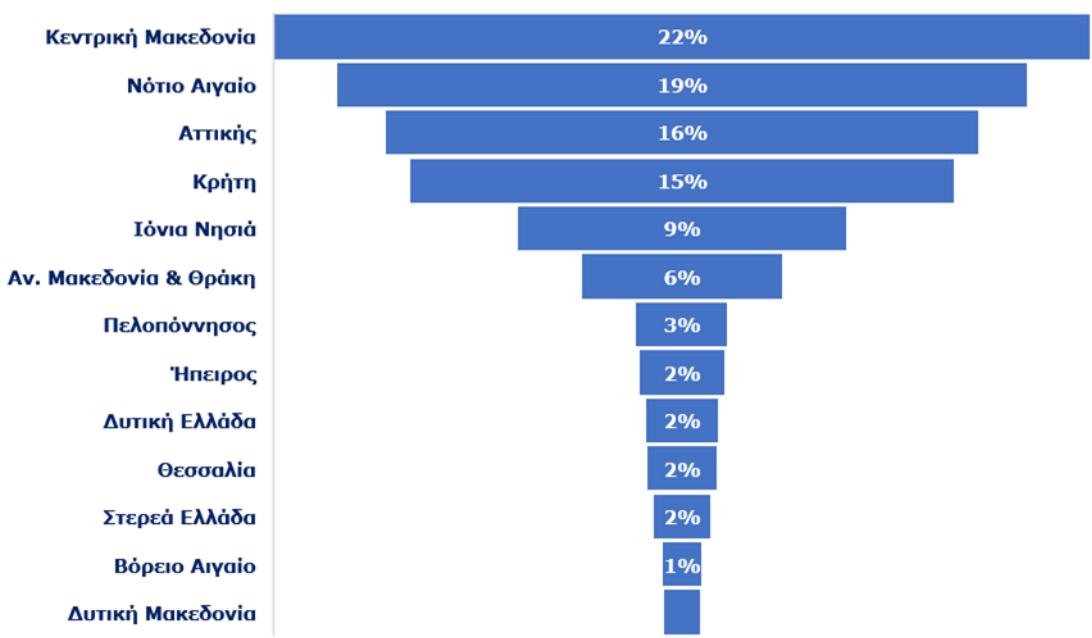
Πίνακας 44: Επισκέψεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2016 - 2018

Περιφέρεια	2016	2017	2018	%Δ 2016 - 2018
Κεντρική Μακεδονία	6.395	7.262	7.830	22%
Νότιο Αιγαίο	5.227	5.841	6.629	27%
Αττικής	4.543	5.137	5.681	25%
Κρήτη	4.537	4.806	5.228	15%
Ιόνια Νησιά	2.457	2.966	3.162	29%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	1.363	1.349	1.930	42%
Πελοπόννησος	843	727	886	5%
Ήπειρος	717	713	823	15%
Δυτική Ελλάδα	513	563	699	36%
Θεσσαλία	714	694	675	-6%
Στερεά Ελλάδα	409	376	549	34%
Βόρειο Αιγαίο	328	364	389	19%
Δυτική Μακεδονία	330	222	349	6%
Ελλάδα	28.376	31.021	34.831	23%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Κεντρική Μακεδονία (22%), το Νότιο Αιγαίο (19%), η Αττική (16%), η Κρήτη (15%) και τα Ιόνια Νησιά (9%) δέχονται το μεγαλύτερο ποσοστό επισκεπτών, αντιπροσωπεύοντας για το 2018 το 82% του συνόλου των επισκέψεων στην Ελλάδα.

Διάγραμμα 56: Ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

5.1.2 Επισκέψεις στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά χώρα προέλευσης

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αντιπροσωπεύει το 1% των επισκέψεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2018, σημειώνοντας αύξηση σε σύγκριση με το 2016 κατά +19% (από 328 χιλ. το 2016 σε 389 χιλ. το 2018). Αναφορικά με τις χώρες προέλευσης η εικόνα είναι θετική, με εξαίρεση την αγορά της Τουρκίας (-21%, από 143 χιλ. το 2016 σε 113 χιλ. το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες αγορές: Ην. Βασίλειο (+62%, από 44 χιλ. το 2016 σε 71 χιλ. το 2018), ΗΠΑ (+45%, από 23 χιλ. το 2016 σε 34 χιλ. το 2018), Γερμανία (+44%, από 18 χιλ. το 2016 σε 26 χιλ. το 2018) και Λοιπές χώρες (+45%, από 100 χιλ. το 2016 σε 145 χιλ. το 2018).

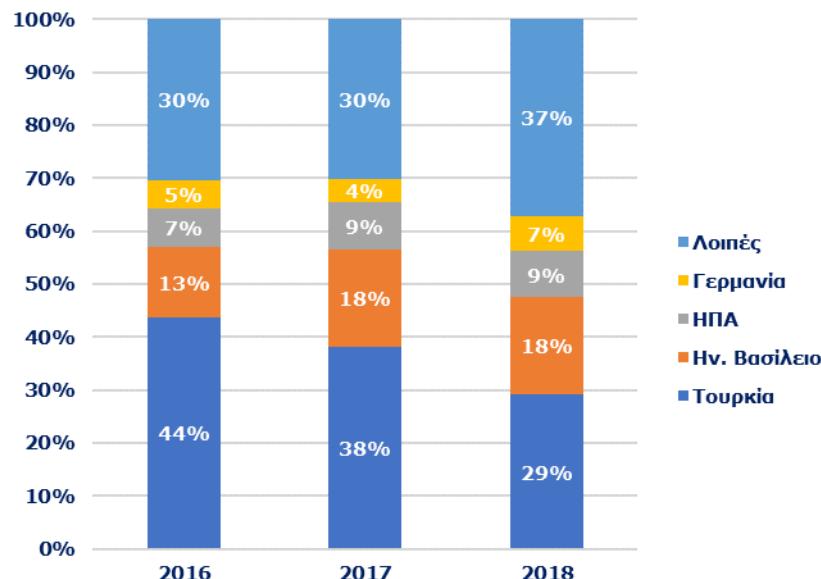
Πίνακας 45: Επισκέψεις στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά χώρα προέλευσης (σε χιλ.), 2016 - 2018

Κατανομή επισκέψεων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά αγορά (σε χιλ.), 2016 - 2018					
Χώρες Προέλευσης	2016	2017	2018	2016 - 2018	%Δ
Τουρκία	143	139	113		-21%
Ην. Βασίλειο	44	67	71		62%
ΗΠΑ	23	33	34		45%
Γερμανία	18	16	26		44%
Λοιπές	100	109	145		45%
Σύνολο	328	364	389		19%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2018, οι επισκέπτες από την Τουρκία κατέχουν το υψηλότερο μερίδιο με 29% (44% το 2016) και ακολουθούν από το Ην. Βασίλειο με 18% (13% το 2016), από τις ΗΠΑ με 9% (7% το 2016), από την Γερμανία με 7% (5% το 2016) και από τις Λοιπές με 37% (30% το 2016).

Διάγραμμα 57: Ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά χώρα προέλευσης, 2016 - 2018

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.1.3 Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα την περίοδο 2016 – 2018 αυξήθηκαν κατά +19% (από 190.402 χιλ. το 2016 σε 227.012 χιλ. το 2018). Η εικόνα στις επιμέρους Περιφέρειες είναι μικτή, με τις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (+28%, από 40,0 εκατ. το 2016 σε 51,1 εκατ. το 2018), της Κεντρικής Μακεδονίας (+23%, από 36,3 εκατ. το 2016 σε 44,7 εκατ. το 2018), της Κρήτης (+11%, από 39,4 εκατ. το 2016 σε 43,8 εκατ. το 2018), της Αττικής (+27%, από 24,8 εκατ. το 2016 σε 31,4 εκατ. το 2018), των Ιονίων Νήσων (+15%, από 21,5 εκατ. το 2016 σε 24,8 εκατ. το 2018), της Πελοποννήσου (+15%, από 5,8 εκατ. το 2016 σε 6,6 εκατ. το 2018), της Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+19%, από 5,4 εκατ. το 2016 σε 6,5 εκατ. το 2018), της Δυτικής Ελλάδας (+16%, από 2,7 εκατ. το 2016 σε 3,2 εκατ. το 2018), του Βορείου Αιγαίου (+27%, από 2,5 εκατ. το 2016 σε 3,1 εκατ. το 2018) και της Στερεάς Ελλάδας (+63%, από 1,8 εκατ. το 2016 σε 3,0 εκατ. το 2018) να καταγράφουν αύξηση και τις Περιφέρειες της Θεσσαλίας (-18%, από 5,1 εκατ. το 2016 σε 4,2 εκατ. το 2018), της Ήπειρου (-7%, από 3,6 εκατ. το 2016 σε 3,4 εκατ. το 2018) και της Δυτικής Μακεδονίας (-11%, από 1,5 εκατ. το 2016 σε 1,3 εκατ. το 2018) μείωση.

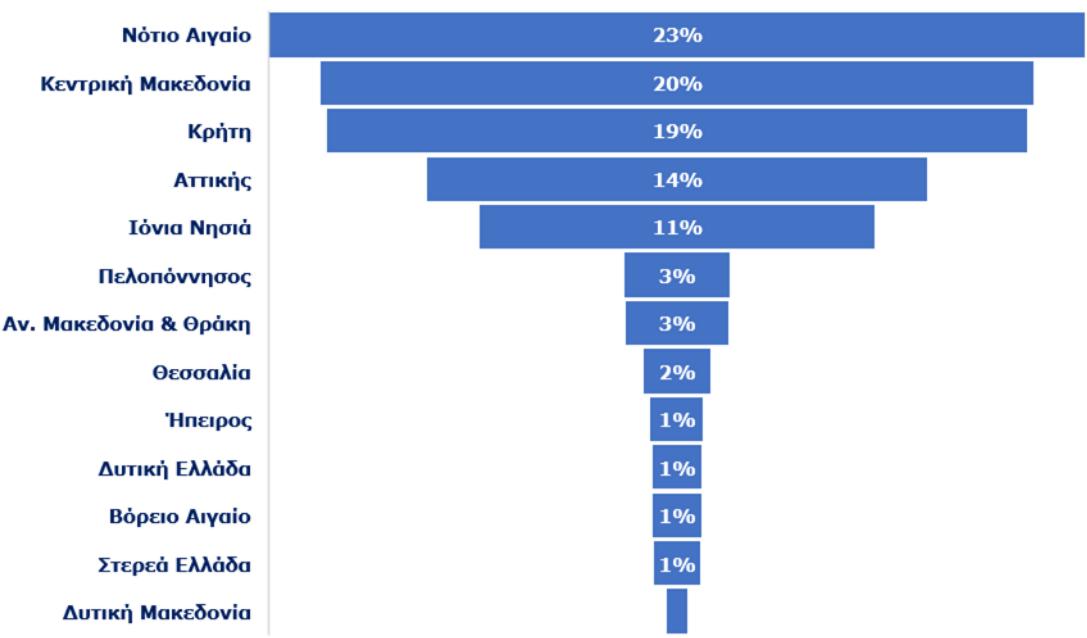
Πίνακας 46: Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2016 - 2018

Περιφέρεια	Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2016 - 2018			%Δ 2016 - 2018
	2016	2017	2018	
Νότιο Αιγαίο	39.996	46.210	51.084	28%
Κεντρική Μακεδονία	36.330	40.782	44.690	23%
Κρήτη	39.378	40.271	43.819	11%
Αττικής	24.769	29.437	31.386	27%
Ιόνια Νησιά	21.493	24.944	24.762	15%
Πελοπόννησος	5.760	5.214	6.614	15%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	5.414	5.421	6.467	19%
Θεσσαλία	5.121	5.027	4.217	-18%
Ήπειρος	3.622	3.643	3.362	-7%
Δυτική Ελλάδα	2.742	2.819	3.184	16%
Βόρειο Αιγαίο	2.458	3.217	3.113	27%
Στερεά Ελλάδα	1.845	2.013	2.998	63%
Δυτική Μακεδονία	1.475	859	1.316	-11%
Ελλάδα	190.402	209.855	227.012	19%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στο Νότιο Αιγαίο (23%), στη Κεντρική Μακεδονία (20%), στη Κρήτη (19%), στην Αττική (14%) και στα Ιόνια Νησιά (11%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 86% των διανυκτερεύσεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2018. Άξιο αναφοράς, είναι ότι ενώ η Κεντρική Μακεδονία βρίσκεται στην 1^η θέση επισκεψιμότητας στο σύνολο των 13 Περιφερειών στις διανυκτερεύσεις βρίσκεται στην 2^η θέση.

Διάγραμμα 58: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

5.1.4 Διανυκτερεύσεις στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά χώρα προέλευσης

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αντιπροσωπεύει το 1% των διανυκτερεύσεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2018, σημειώνοντας αύξηση σε σύγκριση με το 2016 κατά +27% (από 2,5 εκατ. το 2016 σε 3,1 εκατ. το 2018). Αναφορικά με τις χώρες προέλευσης η εικόνα είναι θετική, με εξαίρεση την αγορά της Τουρκίας (-35%, από 551 χιλ. το 2016 σε 360 χιλ. το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες αγορές: Ην. Βασίλειο (+99%, από 392 χιλ. το 2016 σε 782 χιλ. το 2018), ΗΠΑ (+60%, από 278 χιλ. το 2016 σε 446 χιλ. το 2018), Γερμανία (+15%, από 201 χιλ. το 2016 σε 232 χιλ. το 2018) και Λοιπές (+25%, από 1,0 εκατ. το 2016 σε 1,3 εκατ. το 2018).

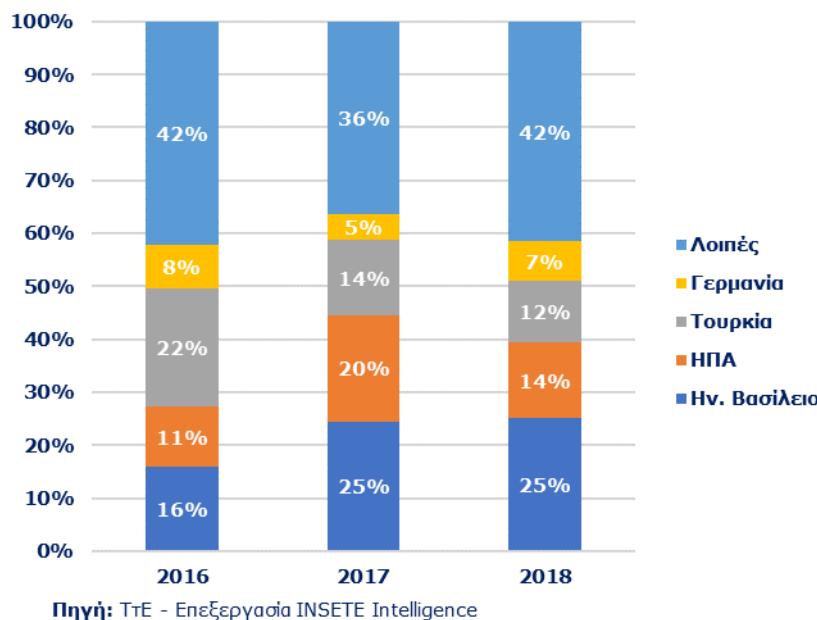
Πίνακας 47: Διανυκτερεύσεις στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά χώρα προέλευσης (σε χιλ.), 2016 - 2018

Κατανομή διανυκτερεύσεων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά αγορά (σε χιλ.), 2016 - 2018					
Χώρες Προέλευσης	2016	2017	2018	2016 - 2018	%Δ
Ην. Βασίλειο	392	789	782		99%
ΗΠΑ	278	644	446		60%
Τουρκία	551	457	360		-35%
Γερμανία	201	161	232		15%
Λοιπές	1.036	1.166	1.294		25%
Σύνολο	2.458	3.217	3.113		27%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2018, οι επισκέπτες από το Ην. Βασίλειο κατέχουν το υψηλότερο μερίδιο με 25% (16% το 2016) και ακολουθούν από τις ΗΠΑ με 14% (11% το 2016), από την Τουρκία με 12% (22% το 2016), από την Γερμανία με 7% (8% το 2016) και από τις Λοιπές με 42% (αμετάβλητο σε σχέση με το 2016).

Διάγραμμα 59: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά χώρα προέλευσης, 2016 - 2018

5.1.5 Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι εισπράξεις στην Ελλάδα την περίοδο 2016 – 2018 αυξήθηκαν κατά +23% (από € 12.749 εκατ. το 2016 σε € 15.653 εκατ. το 2018). Η εικόνα στις επιμέρους Περιφέρειες είναι μικτή με τις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (+41%, από € 3,1 δισ. το 2016 σε € 4,4 δισ. το 2018), της Κρήτης (+1%, από € 3,1 δισ. το 2016 σε € 3,1 δισ. το 2018), της Αττικής (+31%, από € 1,7 δισ. το 2016 σε € 2,3 δισ. το 2018), της Κεντρικής Μακεδονίας (+35%, από € 1,7 δισ. το 2016 σε € 2,3 δισ. το 2018), των Ιονίων Νήσων (+12%, από € 1,5 δισ. το 2016 σε € 1,7 δισ. το 2018), της Πελοποννήσου (+28%, από € 324 εκατ. το 2016 σε € 415 εκατ. το 2018), της Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+12%, από € 288 εκατ. το 2016 σε € 322 εκατ. το 2018), της Ήπειρου (+2%, από € 218 εκατ. το 2016 σε € 222 εκατ. το 2018), της Δυτικής Ελλάδας (+46%, από € 146 εκατ. το 2016 σε € 212 εκατ. το 2018), της Στερεάς Ελλάδας (+65%, από € 117 εκατ. το 2016 σε 194 εκατ. το 2018) και του Βορείου Αιγαίου (+26%, από € 131 εκατ. το 2016 σε € 164 εκατ. το 2018) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα μείωση σημείωσαν οι Περιφέρειες Θεσσαλίας (-10%, από € 301 εκατ. το 2016 σε € 270 εκατ. το 2018) και Δυτικής Μακεδονίας (-11%, από € 68 εκατ. το 2016 σε € 61 εκατ. το 2018).

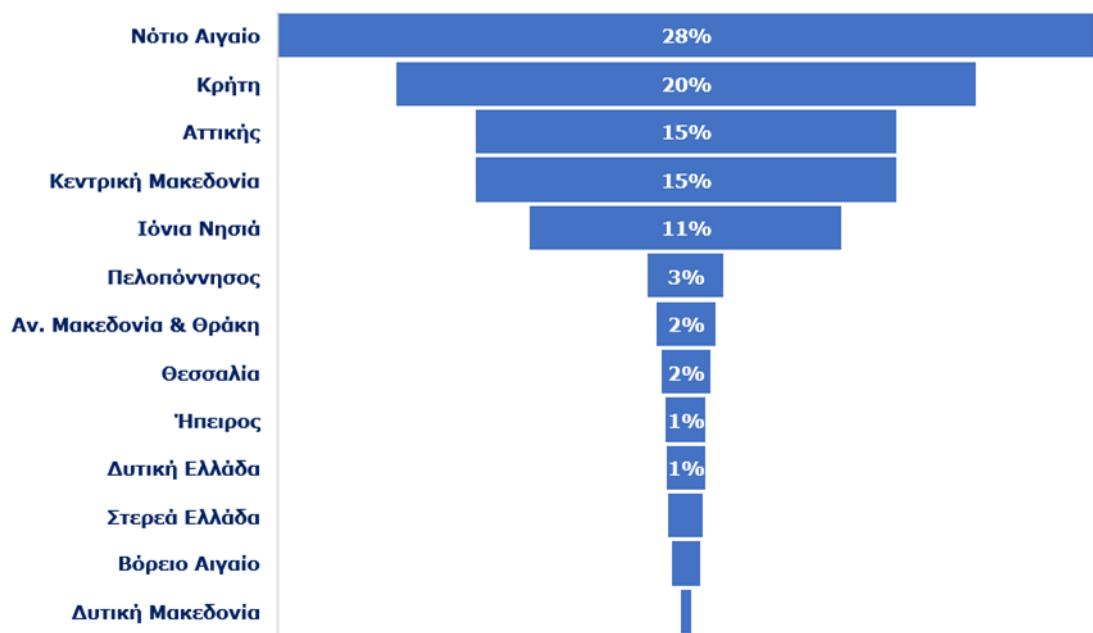
Πίνακας 48: Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε εκατ. €), 2016 - 2018

Περιφέρεια	Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε εκατ. €), 2016 - 2018			%Δ 2016 - 2018
	2016	2017	2018	
Νότιο Αιγαίο	3.136	3.653	4.414	41%
Κρήτη	3.095	3.260	3.134	1%
Αττικής	1.734	2.083	2.279	31%
Κεντρική Μακεδονία	1.688	1.852	2.275	35%
Ιόνια Νησιά	1.504	1.775	1.691	12%
Πελοπόννησος	324	307	415	28%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	288	282	322	12%
Θεσσαλία	301	290	270	-10%
Ήπειρος	218	216	222	2%
Δυτική Ελλάδα	146	159	212	46%
Στερεά Ελλάδα	117	113	194	65%
Βόρειο Αιγαίο	131	167	164	26%
Δυτική Μακεδονία	68	45	61	-11%
Ελλάδα	12.749	14.202	15.653	23%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στο Νότιο Αιγαίο (28%), στη Κρήτη (20%), στην Αττική (15%), στη Κεντρική Μακεδονία (15%) και στα Ιόνια Νησιά (11%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 88% των εισπράξεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2018. Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι και στα 3 βασικά μεγέθη (επισκέψεις, διανυκτερεύσεις, εισπράξεις) το top-5 των Περιφερειών παραμένει ίδιο με διαφοροποιήσεις μόνο στις θέσεις.

Διάγραμμα 60: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

5.1.6 Εισπράξεις στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά χώρα προέλευσης

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αντιπροσωπεύει το 1% των εισπράξεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2018, σημειώνοντας αύξηση σε σύγκριση με το 2016 κατά +26% (από € 131 εκατ. το 2016 σε € 164 εκατ. το 2018). Αναφορικά με τις χώρες προέλευσης όλες καταγράφουν αύξηση, με εξαίρεση την αγορά της Τουρκίας (-10%, από € 32 εκατ. το 2016 σε € 29 εκατ. το 2018). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες αγορές: Ην. Βασίλειο (+81%, από € 23 εκατ. το 2016 σε € 42 εκατ. το 2018), ΗΠΑ (+14%, από € 17 εκατ. το 2016 σε € 20 εκατ. το 2018), Γερμανία (+32%, από € 10 εκατ. το 2016 σε € 13 εκατ. το 2018) και Λοιπές (+25%, από € 48 εκατ. το 2016 σε € 60 εκατ. το 2018).

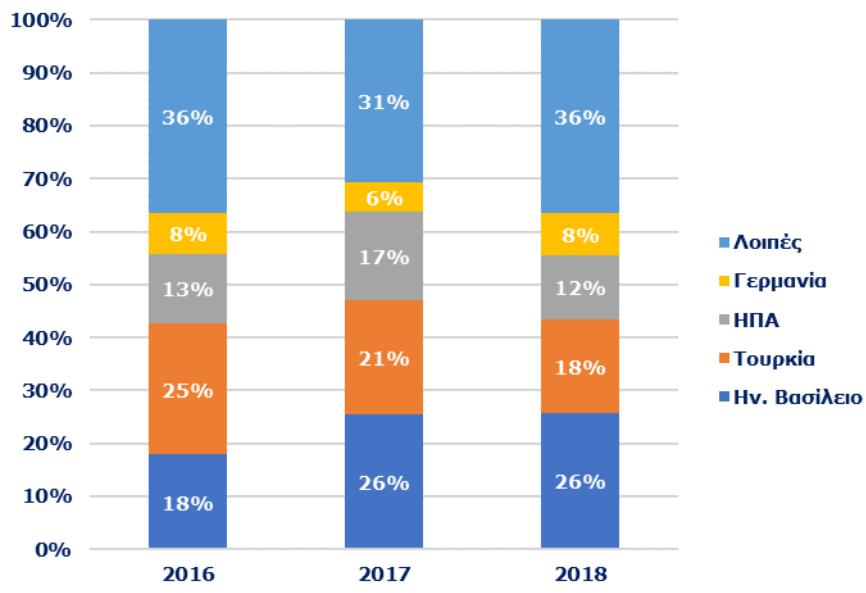
Πίνακας 49: Εισπράξεις στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Ενότητα (σε εκατ. €), 2016 - 2018

Κατανομή εισπράξεων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά αγορά (σε εκατ. €), 2016 - 2018				
Χώρες Προέλευσης	2016	2017	2018	%Δ 2016 - 2018
Ην. Βασίλειο	23	43	42	81%
Τουρκία	32	36	29	-10%
ΗΠΑ	17	28	20	14%
Γερμανία	10	9	13	32%
Λοιπές	48	51	60	25%
Σύνολο	131	167	164	26%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή για το 2018, οι επισκέπτες από το Ην. Βασίλειο κατέχουν το υψηλότερο μερίδιο με 26% (18% το 2016) και ακολουθούν από την Τουρκία με 18% (25% το 2016), από τις ΗΠΑ με 12% (13% το 2016), από την Γερμανία με 8% (αμετάβλητο σε σχέση με το 2016) και από τις Λοιπές με 36% (αμετάβλητο σε σχέση με το 2016).

Διάγραμμα 61: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά χώρα προέλευσης, 2016 - 2018

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2 ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, 2016 - 2018

5.2.1 Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα

Η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα την περίοδο 2016 – 2018 σημείωσε οριακή αύξηση κατά +0,02% (από € 449 το 2016 σε € 449 το 2018). Η εικόνα στις επιμέρους Περιφέρειες είναι μικτή, με τις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (+11%, από € 600 το 2016 σε € 666 το 2018), της Πελοποννήσου (+22%, από € 384 το 2016 σε € 469 το 2018), του Βορείου Αιγαίου (+6%, από € 399 το 2016 σε € 422 το 2018), της Αττικής (+5%, από € 382 το 2016 σε € 401 το 2018), της Στερεάς Ελλάδας (+23%, από € 287 το 2016 σε € 353 το 2018), της Δυτικής Ελλάδας (+7%, από € 283 το 2016 σε € 303 το 2018) και της Κεντρικής Μακεδονίας (+10%, από € 264 το 2016 σε € 291 το 2018) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες της Κρήτης (-12%, από € 682 το 2016 σε € 599 το 2018), των Ιονίων Νήσων (-13%, από € 612 το 2016 σε € 535 το 2018), της Θεσσαλίας (-5%, από € 422 το 2016 σε € 401 το 2018), της Ήπειρου (-11%, από € 304 το 2016 σε € 270 το 2018), της Δυτικής Μακεδονίας (-15%, από € 205 το 2016 σε € 174 το 2018) και της Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-21%, από € 212 το 2016 σε € 167 το 2018) μείωση.

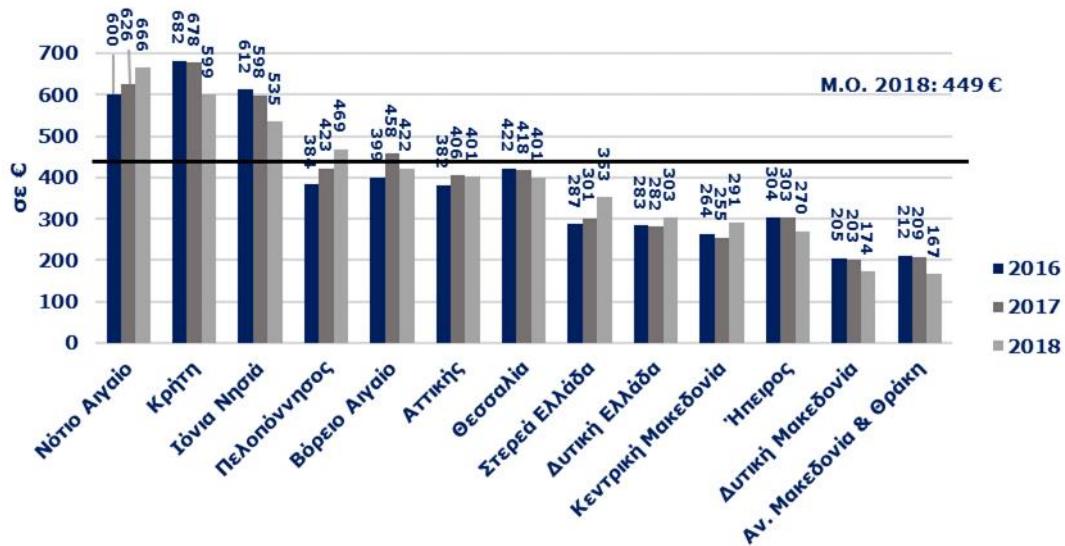
Πίνακας 50: Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2016 - 2018

Περιφέρεια	2016	2017	2018	%Δ	
				2016 - 2018	
Νότιο Αιγαίο	600	626	666	11%	
Κρήτη	682	678	599	- 12%	
Ιόνια Νησιά	612	598	535	- 13%	
Πελοπόννησος	384	423	469	22%	
Βόρειο Αιγαίο	399	458	422	6%	
Αττικής	382	406	401	5%	
Θεσσαλία	422	418	401	- 5%	
Στερεά Ελλάδα	287	301	353	23%	
Δυτική Ελλάδα	283	282	303	7%	
Κεντρική Μακεδονία	264	255	291	10%	
Ήπειρος	304	303	270	- 11%	
Δυτική Μακεδονία	205	203	174	- 15%	
Αν. Μακεδονία & Θράκη	212	209	167	- 21%	
Ελλάδα	449	458	449	0%	

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

'Ολες οι Περιφέρειες κατέγραψαν Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη μικρότερη από τον Μέσο 'Ορο και για τα τρία έτη, με εξαίρεση τις Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (€ 600 το 2016, € 626 το 2017 και € 666 το 2018), Κρήτης (€ 682 το 2016, € 678 το 2017 και € 599 το 2018), Ιονίων Νήσων (€ 612 το 2016, € 598 το 2017 και € 535 το 2018), Πελοποννήσου (μόνο για το 2018, € 384 το 2016, € 423 το 2017 και € 469 το 2018) και Βορείου Αιγαίου (μόνο για το 2017, € 399 το 2016, € 458 το 2017 και € 422 το 2018).

Διάγραμμα 62: Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2016 - 2018

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.2 Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου κατέγραψε αύξηση την περίοδο 2016 - 2018 κατά +6% (από € 399 το 2016 σε € 422 το 2018). Η αύξηση αυτή οφείλεται, στην αύξηση που καταγράφηκε στην Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη από τις αγορές του Ην. Βασιλείου (+12%, από € 533 το 2016 σε € 594 το 2018) και της Τουρκίας (+13%, από € 225 το 2016 σε € 255 το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες αγορές: ΗΠΑ (-21%, από € 738 το 2016 σε € 580 το 2018), Γερμανία (-9%, από € 572 το 2016 σε € 522 το 2018) και Λοιπές (-14%, από € 478 το 2016 σε € 413 το 2018). Επίσης, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου για το 2016 και το 2018 υστερεί σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας κατά 11% και 6% αντίστοιχα, ενώ το 2017 βρίσκεται στα ίδια επίπεδα με το σύνολο της χώρας.

Πίνακας 51: Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (σε €), 2016 - 2018

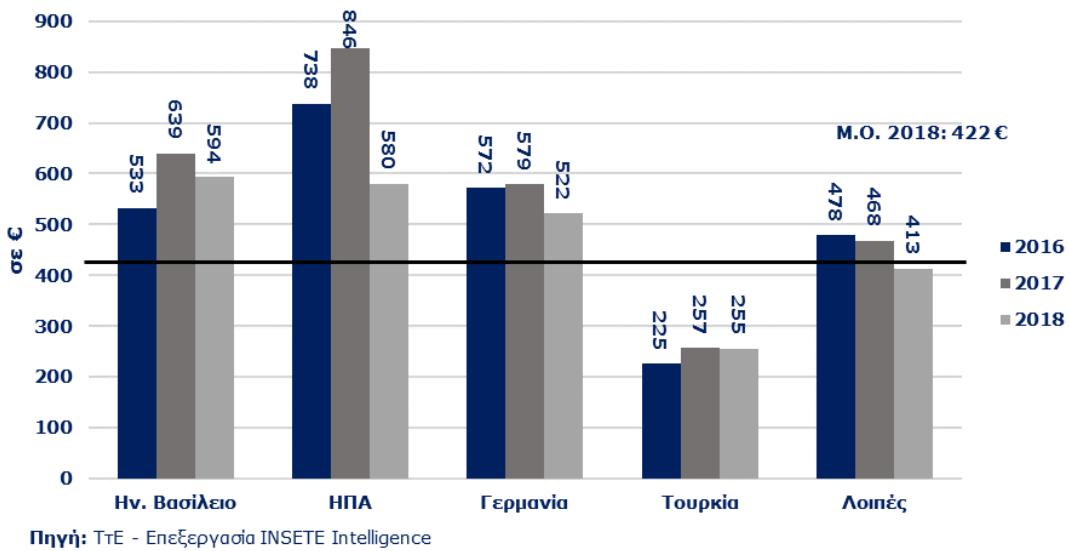
Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά χώρα προέλευσης (σε €), 2016 - 2018				
Χώρες Προέλευσης	2016	2017	2018	%Δ 2016 - 2018
Ην. Βασίλειο	533	639	594	12%
ΗΠΑ	738	846	580	-21%
Γερμανία	572	579	522	-9%
Τουρκία	225	257	255	13%
Λοιπές	478	468	413	-14%
Περιφέρεια	399	458	422	6%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Σε σύγκριση με τον Μέσο Όρο της Περιφέρειας η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές του Ην. Βασιλείου (€ 533 το 2016, € 639 το 2017 και € 594 το 2018), των ΗΠΑ (€ 738 το 2016, € 846 το 2017 και € 580 το 2018) και της Γερμανίας (€ 572 το 2016, € 579 το 2017 και € 522 το 2018) να καταγράφουν υψηλότερη Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και για τα τρία έτη σε σύγκριση με το σύνολο της Περιφέρειας, των Λοιπών (€ 478 το 2016, € 468 το 2017 και € 413 το 2018) μόνο για τα έτη 2016 και 2017 ενώ αντίθετα μόνο η αγορά της Τουρκίας (€ 225 το 2016, € 257 το 2017 και € 255 το 2018) κατέγραψε χαμηλότερη Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και για τα τρία έτη. Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε, όπως θα δούμε και κατωτέρω, ότι η χαμηλή Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη των επισκεπτών από την Τουρκία οφείλεται στην χαμηλή Διάρκεια Παραμονής αφού η Μέση Ημερήσια Δαπάνη τους είναι από τις υψηλότερες που καταγράφονται στην Περιφέρεια. Ως εκ τούτου η αγορά της Τουρκίας παίζει καταλυτικό

ρόλο στην διαμόρφωση της Μέσης Δαπάνης ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια αφού αποτελεί και την μεγαλύτερη σε μέγεθος αγορά της.

Διάγραμμα 63: Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (σε €), 2016 – 2018

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.3 Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Η Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Ελλάδα την περίοδο 2016 – 2018 σημείωσε αύξηση κατά +3% (από € 67 το 2016 σε € 69 το 2018). Η εικόνα στις επιμέρους Περιφέρειες είναι μικτή, με τις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (+10%, από € 78 το 2016 σε € 86 το 2018), της Αττικής (+4%, από € 70 το 2016 σε € 73 το 2018), της Δυτικής Ελλάδας (+25%, από € 53 το 2016 σε € 67 το 2018), της Ηπείρου (+10%, από € 60 το 2016 σε € 66 το 2018), της Στερεάς Ελλάδας (+2%, από € 63 το 2016 σε € 65 το 2018), της Θεσσαλίας (+9%, από € 59 το 2016 σε € 64 το 2018), της Πελοποννήσου (+12%, από € 56 το 2016 σε € 63 το 2018), της Κεντρικής Μακεδονίας (+10%, από € 46 το 2016 σε € 51 το 2018) και της Δυτικής Μακεδονίας (+0,2%, από € 46 το 2016 σε € 46 το 2018) να καταγράφουν αύξηση και τις Περιφέρειες της Κρήτης (-9%, από € 79 το 2016 σε € 72 το 2018), των Ιονίων Νήσων (-2%, από € 70 το 2016 σε € 68 το 2018), του Βορείου Αιγαίου (-1%, από € 53 το 2016 σε € 53 το 2018) και της Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-7%, από € 53 το 2016 σε € 50 το 2018) μείωση.

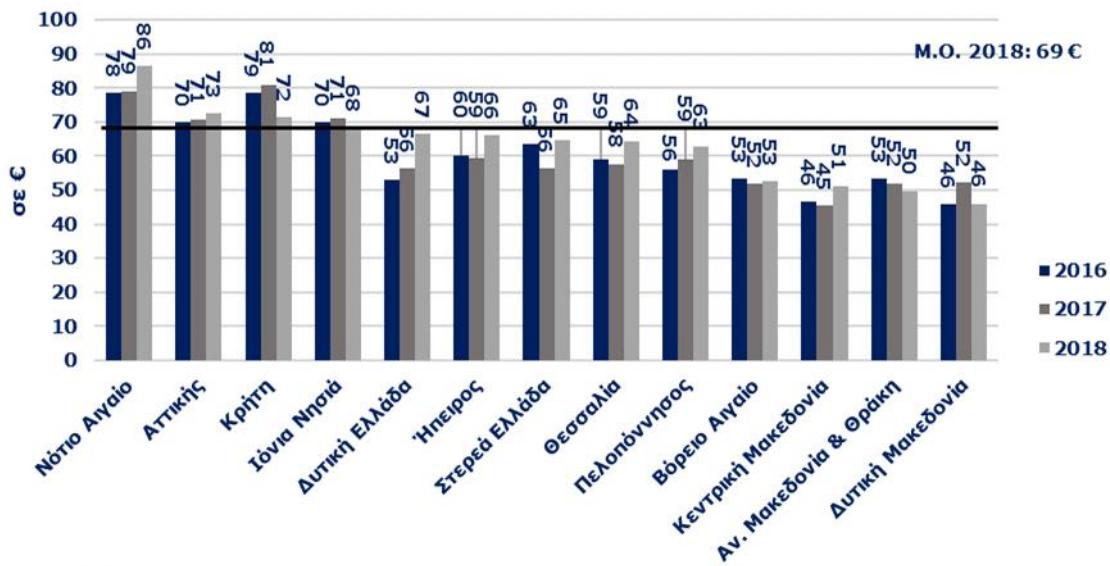
Πίνακας 52: Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2016 - 2018

Περιφέρεια	Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2016 - 2018			%Δ 2016 - 2018
	2016	2017	2018	
Νότιο Αιγαίο	78	79	86	10%
Αττικής	70	71	73	4%
Κρήτη	79	81	72	-9%
Ιόνια Νησιά	70	71	68	-2%
Δυτική Ελλάδα	53	56	67	25%
Ήπειρος	60	59	66	10%
Στερεά Ελλάδα	63	56	65	2%
Θεσσαλία	59	58	64	9%
Πελοπόννησος	56	59	63	12%
Βόρειο Αιγαίο	53	52	53	-1%
Κεντρική Μακεδονία	46	45	51	10%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	53	52	50	-7%
Δυτική Μακεδονία	46	52	46	0%
Ελλάδα	67	68	69	3%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν Μέση Ημερήσια Δαπάνη μικρότερη από τον Μέσο Όρο και για τα τρία έτη, με εξαίρεση τις Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (€ 78 το 2016, € 79 το 2017 και € 86 το 2018), Αττικής (€ 70 το 2016, € 71 το 2017 και € 73 το 2018), Κρήτης (€ 79 το 2016, € 81 το 2017 και € 72 το 2018) και Ιονίων Νήσων (μόνο για το 2016 και το 2017, € 70 το 2016, € 71 το 2017 και € 68 το 2018).

Διάγραμμα 64: Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2016 – 2018

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.4 Μέση Ημερήσια Δαπάνη ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Η Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου κατέγραψε μείωση την περίοδο 2016 – 2018 κατά -1% (από € 53 το 2016 σε € 53 το 2018). Η μείωση αυτή οφείλεται στην μείωση που καταγράφηκε στην Μέση Ημερήσια Δαπάνη από τις αγορές του Ην. Βασιλείου (-9%, από € 60 το 2016 σε € 54 το 2018) και των ΗΠΑ (-29%, από € 62 το 2016 σε € 44 το 2018). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες αγορές: Τουρκία (+37%, από € 59 το 2016 σε € 80 το 2018), Γερμανία (+14%, από € 50 το 2016 σε € 58 το 2018) και Λοιπές (+0,4%, από € 46 το 2016 σε € 46 το 2018). Επίσης, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι για τα έτη 2016, 2017 και 2018 η Μέση Ημερήσια Δαπάνη της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου υστερεί αυτής του συνόλου της χώρας κατά 21%, 23% και 24% αντίστοιχα.

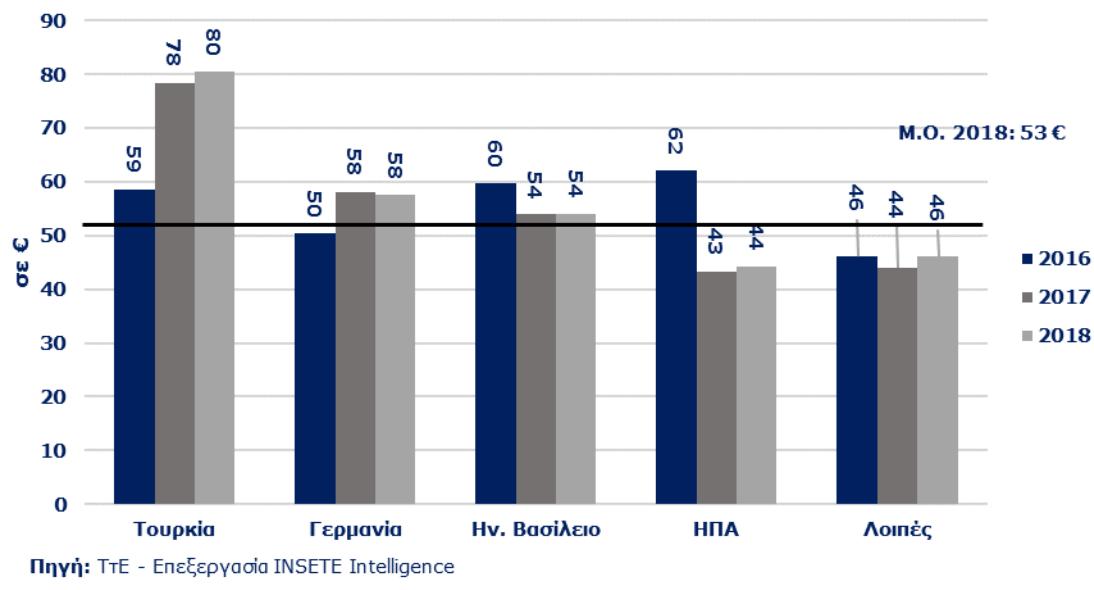
Πίνακας 53: Μέση Ημερήσια Δαπάνη ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (σε €), 2016 - 2018

Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά χώρα προέλευσης (σε €), 2016 - 2018				
Χώρες Προέλευσης	2016	2017	2018	%Δ 2016 - 2018
Τουρκία	59	78	80	37%
Γερμανία	50	58	58	14%
Ην. Βασίλειο	60	54	54	-9%
ΗΠΑ	62	43	44	-29%
Λοιπές	46	44	46	0%
Περιφέρεια	53	52	53	-1%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Σε σύγκριση με τον Μέσο Όρο της Περιφέρειας η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές της Τουρκίας (€ 59 το 2016, € 78 το 2017 και € 80 το 2018) και του Ην. Βασιλείου (€ 60 το 2016, € 54 το 2017 και € 54 το 2018) να καταγράφουν υψηλότερη Μέση Ημερήσια Δαπάνη και για τα τρία έτη σε σύγκριση με το σύνολο της Περιφέρειας, την αγορά της Γερμανίας (€ 50 το 2016, € 58 το 2017 και € 58 το 2018) μόνο για τα έτη 2017 και 2018, την αγορά των ΗΠΑ (€ 62 το 2016, € 43 το 2017 και € 44 το 2018) μόνο για το 2016 ενώ αντίθετα οι Λοιπές (€ 46 το 2016, € 44 το 2017 και € 46 το 2018) κατέγραψαν και για τα τρία έτη χαμηλότερη Μέση Ημερήσια Δαπάνη.

Διάγραμμα 65: Μέση Ημερήσια Δαπάνη ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (σε €), 2016 – 2018

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.5 Μέση Διάρκεια Παραμονής στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα την περίοδο 2016 – 2018 κατέγραψε μείωση κατά -3% (από 6,7 ημέρες το 2016 σε 6,5 ημέρες το 2018). Η εικόνα στις επιμέρους Περιφέρειες είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου (+7%, από 7,5 ημέρες το 2016 σε 8,0 ημέρες το 2018), Νοτίου Αιγαίου (+0,1%, από 7,7 ημέρες το 2016 σε 7,7 ημέρες το 2018), Πελοποννήσου (+10%, από 6,8 ημέρες το 2016 σε 7,5 ημέρες το 2018), Κεντρικής Μακεδονίας (+0,1%, από 5,7 ημέρες το 2016 σε 5,7 ημέρες το 2018), Αττικής (+0,5%, από 5,5 ημέρες το 2016 σε 5,5 ημέρες το 2018) και Στερεάς Ελλάδας (+21%, από 4,5 ημέρες το 2016 σε 5,5 ημέρες το 2018) να καταγράφουν αύξηση και τις Περιφέρειες της Κρήτης (-4%, από 8,7 ημέρες το 2016 σε 8,4 ημέρες το 2018), των Ιονίων Νήσων (-10%, από 8,7 ημέρες το 2016 σε 7,8 ημέρες το 2018), της Θεσσαλίας (-13%, από 7,2 ημέρες το 2016 σε 6,2 ημέρες το 2018), της Δυτικής Ελλάδας (-14%, από 5,3 ημέρες το 2016 σε 4,6 ημέρες το 2018), της Ηπείρου (-20%, από 5,1 ημέρες το 2016 σε 4,1 ημέρες το 2018), της Δυτικής Μακεδονίας (-16%, από 4,5 ημέρες το 2016 σε 3,8 ημέρες το 2018) και της Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-16%, από 4,0 ημέρες το 2016 σε 3,4 ημέρες το 2018) μείωση.

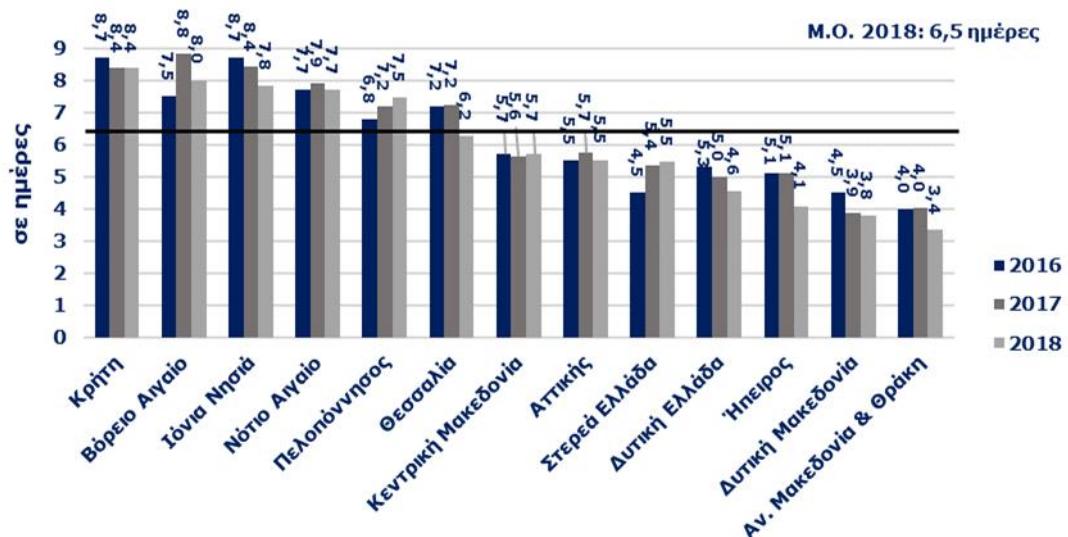
Πίνακας 54: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε ημέρες), 2016 - 2018

Περιφέρεια	Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια (σε ημέρες), 2016 - 2018			%Δ 2016 - 2018
	2016	2017	2018	
Κρήτη	8,7	8,4	8,4	-4%
Βόρειο Αιγαίο	7,5	8,8	8,0	7%
Ιόνια Νησιά	8,7	8,4	7,8	-10%
Νότιο Αιγαίο	7,7	7,9	7,7	0%
Πελοπόννησος	6,8	7,2	7,5	10%
Θεσσαλία	7,2	7,2	6,2	-13%
Κεντρική Μακεδονία	5,7	5,6	5,7	0%
Αττικής	5,5	5,7	5,5	0%
Στερεά Ελλάδα	4,5	5,4	5,5	21%
Δυτική Ελλάδα	5,3	5,0	4,6	-14%
Ήπειρος	5,1	5,1	4,1	-20%
Δυτική Μακεδονία	4,5	3,9	3,8	-16%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	4,0	4,0	3,4	-16%
Ελλάδα	6,7	6,8	6,5	-3%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η εικόνα στην Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη είναι μικτή με τις Περιφέρειες της Κρήτης (8,7 ημέρες το 2016, 8,4 ημέρες το 2017 και 8,4 ημέρες το 2018), του Βορείου Αιγαίου (7,5 ημέρες το 2016, 8,8 ημέρες το 2017 και 8,0 ημέρες το 2018), των Ιονίων Νήσων (8,7 ημέρες το 2016, 8,4 ημέρες το 2017 και 7,8 ημέρες το 2018), του Νοτίου Αιγαίου (7,7 ημέρες το 2016, 7,9 ημέρες το 2017 και 7,7 ημέρες το 2018) και της Πελοποννήσου (6,8 ημέρες το 2016, 7,2 ημέρες το 2017 και 7,5 ημέρες το 2018) να καταγράφουν υψηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής από τον Μέσο Όρο της χώρας και για τα 3 έτη, της Θεσσαλίας (7,2 ημέρες το 2016, 7,2 ημέρες το 2017 και 6,2 ημέρες το 2018) μόνο τα έτη 2016 και 2017 ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (5,7 ημέρες το 2016, 5,6 ημέρες το 2017 και 5,7 ημέρες το 2018), Αττικής (5,5 ημέρες το 2016, 5,7 ημέρες το 2017 και 5,5 ημέρες το 2018), Στερεάς Ελλάδας (4,5 ημέρες το 2016, 5,4 ημέρες το 2017 και 5,5 ημέρες το 2018), Δυτικής Ελλάδας (5,3 ημέρες το 2016, 5,0 ημέρες το 2017 και 4,6 ημέρες το 2018), Ηπείρου (5,1 ημέρες το 2016, 5,1 ημέρες το 2017 και 4,1 ημέρες το 2018), Δυτικής Μακεδονίας (4,5 ημέρες το 2016, 3,9 ημέρες το 2017 και 3,8 ημέρες το 2018) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (4,0 ημέρες το 2016, 4,0 ημέρες το 2017 και 3,4 ημέρες το 2018) σημείωσαν χαμηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής από τον Μ.Ο της χώρας.

Διάγραμμα 66: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε ημέρες), 2016 - 2018

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.6 Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά χώρα προέλευσης

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου κατέγραψε αύξηση την περίοδο 2016 - 2018 κατά +7% (από 7,5 ημέρες το 2016 σε 8,0 ημέρες το 2018). Αναφορικά με τις επιμέρους αγορές, η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές των ΗΠΑ (+10%, από 11,9 ημέρες το 2016 σε 13,1 ημέρες το 2018) και του Ην. Βασιλείου (+23%, από 8,9 ημέρες το 2016 σε 11,0 ημέρες το 2018) να καταγράφουν αύξηση και τις αγορές της Γερμανίας (-20%, από 11,4 ημέρες το 2016 σε 9,1 ημέρες το 2018), της Τουρκίας (-17%, από 3,8 ημέρες το 2016 σε 3,2 ημέρες το 2018) και των Λοιπών (-14%, από 10,4 ημέρες το 2016 σε 8,9 ημέρες το 2018) μείωση. Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου το 2018 καταγράφει την 2^η υψηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής στο σύνολο των 13 Περιφερειών. Επίσης, η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου τα έτη 2016, 2017 και 2018 έχει υπερκεράσει την Μέση Διάρκεια Παραμονής στο σύνολο της χώρας κατά 12%, 31% και 23% αντίστοιχα.

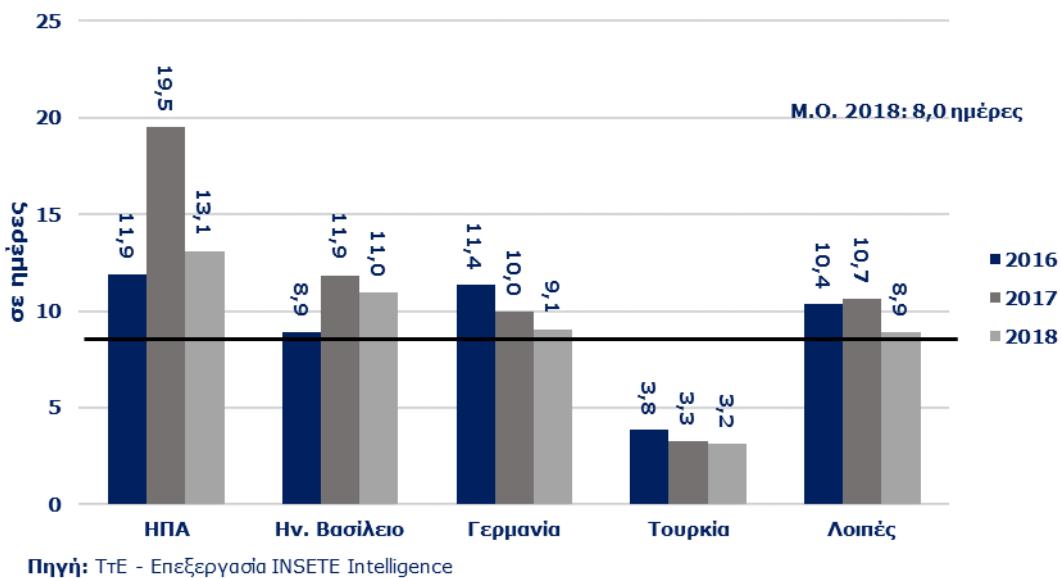
Πίνακας 55: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (σε ημέρες), 2016 - 2018

Μέση Διάρκεια Παραμονής στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά αγορά (σε ημέρες), 2016 - 2018				
Χώρες Προέλευσης	2016	2017	2018	%Δ 2016 - 2018
ΗΠΑ	11,9	19,5	13,1	10%
Ην. Βασίλειο	8,9	11,9	11,0	23%
Γερμανία	11,4	10,0	9,1	-20%
Τουρκία	3,8	3,3	3,2	-17%
Λοιπές	10,4	10,7	8,9	-14%
Περιφέρεια	7,5	8,8	8,0	7%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Συγκριτικά με τον Μ.Ο. της Περιφέρειας η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές των ΗΠΑ (11,9 ημέρες το 2016, 19,5 ημέρες το 2017 και 13,1 ημέρες το 2018), του Ην. Βασιλείου (8,9 ημέρες το 2016, 11,9 ημέρες το 2017 και 11,0 ημέρες το 2018), της Γερμανίας (11,4 ημέρες το 2016, 10,0 ημέρες το 2017 και 9,1 ημέρες το 2018) και των Λοιπών (10,4 ημέρες το 2016, 10,7 ημέρες το 2017 και 8,9 ημέρες το 2018) να καταγράφουν υψηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής και για τα τρία έτη σε σύγκριση με το σύνολο της Περιφέρειας ενώ αντίθετα μόνο η αγορά της Τουρκίας (3,8 ημέρες το 2016, 3,3 ημέρες το 2017 και 3,2 ημέρες το 2018) κατέγραψε χαμηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής και για τα τρία χρόνια.

Διάγραμμα 67: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (σε ημέρες), 2016 - 2018

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.3 ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΔΥΝΗΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

5.3.1 Κύριες αγορές

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου παρά το νησιωτικό της χαρακτήρα καταγράφει τον 2^ο χαμηλότερο αριθμό επισκέψεων στο σύνολο των Περιφερειών της χώρας. Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδας, οι κυριότερες αγορές με βάση τον αριθμό των επισκέψεων είναι:

Τουρκία: η τουρκική αγορά αποτελεί για το 2018 την μεγαλύτερη αγορά της Περιφέρειας σημειώνοντας μείωση επισκέψεων την περίοδο 2017-2018 κατά -19% (από 139 χιλ. το 2017 σε 113 χιλ. το 2018). Όσον αφορά τις οικονομικές εξελίξεις και σύμφωνα με τις φθινοπωρινές (Νοέμβριος 2019) εκτιμήσεις της [Ευρωπαϊκής Επιτροπής](#), η οικονομία της Τουρκίας ανέκαμψε ταχύτερα απ' ότι αναμενόταν από την περσινή νομισματική κρίση, υποστηριζόμενη από ένα μεγάλο φορολογικό πακέτο κινήτρων και την έντονη ανάπτυξη των εξαγωγών. Ωστόσο, η ανάκαμψη είναι πιθανότατα πιο επιφανειακή σε σύγκριση με προηγούμενες περιόδους ύφεσης. Η αδυναμία της αγοράς εργασίας, η ανάγκη αποκατάστασης των εταιρικών ισολογισμών και η συνεχιζόμενη αβεβαιότητα αναμένεται να επηρεάσουν την κατανάλωση και τις επενδύσεις. Η δυνατότητα άσκησης πολιτικής είναι περιορισμένη εξαιτίας των χαμηλών αποθεματικών και της συρρίκνωσης του δημοσιονομικού χώρου μετά από τα πρόσφατα μέτρα τόνωσης, και η ανθεκτικότητα είναι πιθανόν να εξεταστεί περαιτέρω ενώψει των γεωπολιτικών και των περιφερειακών εντάσεων.

Ηνωμένο Βασίλειο: η βρετανική αγορά αποτελεί για το 2018 την 2^η μεγαλύτερη αγορά της Περιφέρειας, σε όρους επισκέψεων, σημειώνοντας αύξηση κατά +7% (από 67 χιλ. το 2017 σε 71 χιλ. το 2018). Σε ότι αφορά τις οικονομικές εξελίξεις και σύμφωνα με τις φθινοπωρινές (Νοέμβριος 2019) εκτιμήσεις της [Ευρωπαϊκής Επιτροπής](#), η αύξηση του ΑΕΠ του Ηνωμένου Βασιλείου παραμένει ανθεκτική, αν και με ευμετάβλητη και αναμένεται να αυξηθεί με σταθερό ρυθμό. Η ιδιωτική κατανάλωση θα βρει υποστήριξη από την αύξηση των μισθών, αλλά η συνεχιζόμενη αβεβαιότητα σχετικά με τις μελλοντικές εμπορικές σχέσεις του Ηνωμένου Βασιλείου με την ΕΕ είναι πιθανόν να επηρεάσουν τις επενδύσεις των επιχειρήσεων. Το εμπόριο αναμένεται να παραμείνει ο κύριος μοχλός ανάπτυξης όσο η εξωτερική ζήτηση παραμένει αδύναμη. Η αύξηση της απασχόλησης αναμένεται να επιβραδυνθεί, η ανεργία να παραμείνει σχεδόν στα ίδια επίπεδα ενώ ο πληθωρισμός αναμένεται να μειωθεί το 2019 και τα επόμενα χρόνια παρουσιάσει σταδιακή ανάπτυξη.

ΗΠΑ: η αμερικάνικη αγορά αποτελεί την 3^η μεγαλύτερη αγορά της Περιφέρειας σημειώνοντας αύξηση επισκέψεων κατά +3% (από 33 χιλ. το 2017 σε 34 χιλ. το 2018). Αναφορικά με τις οικονομικές εξελίξεις και σύμφωνα με τις φθινοπωρινές (Νοέμβριος 2019) εκτιμήσεις της [Ευρωπαϊκής Επιτροπής](#), η αμερικανική οικονομία αναμένεται να επιβραδυνθεί, καθώς εξακολουθούν να υφίστανται οι οικονομικές εντάσεις με την Κίνα και η αυξημένη πολιτική αβεβαιότητα, οι οποίες επηρεάζουν τις προοπτικές των ιδιωτικών επενδύσεων. Ταυτόχρονα, η πρόσφατη χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής έχει ως στόχο να μετριάσει την οικονομική ύφεση, ενώ τα ουδέτερα αποτελέσματα από τα σημαντικά δημοσιονομικά κίνητρα που εφαρμόστηκαν πέρυσι αρχίζουν να φθίνουν.

Γερμανία: η γερμανική αγορά αποτελεί για το 2018 την 4^η μεγαλύτερη αγορά της Περιφέρειας, σε όρους επισκέψεων, σημειώνοντας αύξηση κατά +58% (από 16 χιλ. το 2017 σε 26 χιλ. το 2018). Όσον αφορά τις οικονομικές εξελίξεις και σύμφωνα με τις φθινοπωρινές (Νοέμβριος 2019) εκτιμήσεις της [Ευρωπαϊκής Επιτροπής](#), η γερμανική οικονομία μετά από μια περίοδο τεχνικής ύφεσης στα μέσα του 2019, αναμένεται να αναπτυχθεί αν και με μικρούς ρυθμούς ανάπτυξης. Η εξωτερική ζήτηση φαίνεται τώρα να είναι ασθενέστερη απ' ότι αναμενόταν, ενώ και η εγχώρια ζήτηση αναμένεται να υποχωρήσει λόγω των χαμηλών επενδύσεων. Η αγορά εργασίας, αντίθετα, θα υποστηρίξει την ιδιωτική κατανάλωση αν και με χαμηλότερο ρυθμό απ' ότι τα προηγούμενα έτη. Το πλεόνασμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και η εγχώρια αποταμίευση παραμένουν σε υψηλά επίπεδα ενώ η δημοσιονομική κατεύθυνση αναμένεται να είναι ήπια επεκτατική κατά την περίοδο πρόβλεψης, καθώς τα πλεονάσματα του προϋπολογισμού μειώνονται.

5.3.2 Δυνητικές αγορές

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου σε σύγκριση με τις υπόλοιπες νησιωτικές Περιφέρειες της χώρας είναι λιγότερο ανεπτυγμένη τουριστικά παρά το πλούσιο πολιτιστικό και φυσικό απόθεμα που διαθέτει. Η περαιτέρω προώθηση του κυρίαρχου προϊόντος Ήλιος & Θάλασσα πλαισιωμένο από εναλλακτικές μορφές τουρισμού μπορεί να τονώσει περαιτέρω τις τουριστικές ροές προς την Περιφέρεια. Ενδεικτικά, αγορές που μπορούν να αποτελέσουν εν δυνάμει τουριστικές αγορές της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου είναι:

Εσωτερικός τουρισμός: Η βελτίωση της προσβασιμότητας (αεροπορικές και λιμενικές υποδομές) σε συνδυασμό με την προώθηση της Περιφέρειας μέσω του κοινωνικού τουρισμού, μπορεί να ενισχύσει περαιτέρω τον εσωτερικό τουρισμό που ούτως ή άλλως κατέχει σημαντικό μερίδιο στην Περιφέρεια. Επίσης, σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της [έρευνας ημεδαπών της ΕΛΣΤΑΤ](#), ο εσωτερικός τουρισμός το 2018 σε σύγκριση με το 2017 κατέγραψε αύξηση ταξιδίων κατά +4,3% και ταξιδιωτικής δαπάνης κατά +22,6%. Παρόμοια είναι η εικόνα που αναμένουμε και για το 2019. Σε ότι αφορά τις οικονομικές εξελίξεις και σύμφωνα με τις φθινοπωρινές (Νοέμβριος 2019) εκτιμήσεις της [Ευρωπαϊκής Επιτροπής](#), η ελληνική οικονομία επιβραδύνθηκε το πρώτο εξάμηνο του 2019, αλλά αναμένεται να παραμείνει ισχυρή παρά το δυσμενές διεθνές περιβάλλον. Η συνεχιζόμενη ανάπτυξη ενδέχεται να υποστηριχθεί από την αύξηση των εξαγωγών και την εφαρμογή δημοσιονομικών μέτρων που έχουν ως στόχο την τόνωση των επενδύσεων και την μείωση του κόστους εργασίας. Το ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης προβλέπεται να σημειώσει για τέταρτη συνεχή χρονιά πλεόνασμα γεγονός που θα διευκολύνει την ταχεία μείωση του δημόσιου χρέους. Επίσης, η Ελλάδα αναμένεται να επιτύχει του συμφωνημένους δημοσιονομικούς της στόχους ενώ παράλληλα να βελτιώσει τα δημόσια οικονομικά της.

Ολλανδία: ο εισερχόμενος τουρισμός από την Ολλανδία σημείωσε την περίοδο 2017-2018 αύξηση κατά +7% (από 947 χιλ. το 2017 σε 1.015 χιλ. το 2018). Σύμφωνα με την μελέτη του ΙΝΣΕΤΕ, «[Η Ακτινογραφία του Εισερχόμενου Τουρισμού στην Ελλάδα, 2016–2018](#)», οι κύριοι λόγοι ταξιδιού για τους τουρίστες από την Ολλανδία είναι το City Break, σε συνδυασμό με τον πολιτισμό και ακολουθούν οι διακοπές Ήλιος & Θάλασσα, τα ταξίδια στη φύση και ο τουρισμός δράσης. Αναφορικά με τις οικονομικές εξελίξεις και σύμφωνα με τις φθινοπωρινές (Νοέμβριος 2019) εκτιμήσεις της [Ευρωπαϊκής Επιτροπής](#), η ολλανδική οικονομία εμφάνισε ανάπτυξη 2,6% το 2018, ενώ η οικονομική δραστηριότητα παρέμεινε ισχυρή και το πρώτο εξάμηνο του 2019, υποστηριζόμενη από την ισχυρή εγχώρια ζήτηση και τις εξαγωγές. Παρόλα αυτά η ανάπτυξη προβλέπεται να είναι ήπια τα επόμενα χρόνια. Η συνεισφορά από τις

εξαγωγές αναμένεται να είναι αρνητική εξαιτίας του διεθνούς περιβάλλοντος, ενώ η εγχώρια ζήτηση θα παραμείνει ανθεκτική, υποστηριζόμενη από την αύξηση των μισθών και την ιδιωτική κατανάλωση. Η επεκτατική δημοσιονομική πολιτική που εφαρμόζεται έχει ως στόχο να παράσχει μια περαιτέρω ώθηση στο διαθέσιμο εισόδημα και στην δημόσια κατανάλωση.

ΕΛΒΕΤΙΑ: ο εισερχόμενος τουρισμός από την Ελβετία την περίοδο 2017-2018 σημείωσε αύξηση κατά +16% (από 449 χιλ. το 2017 σε 521 χιλ. το 2018). Σύμφωνα με την μελέτη του ΙΝΣΕΤΕ, «[Η Ακτινογραφία του Εισερχόμενου Τουρισμού στην Ελλάδα, 2016-2018](#)», Οι κύριες δραστηριότητες των ελβετών που ταξίδεψαν στο εξωτερικό ήταν η γαστρονομία (73%), η εξερεύνηση πόλεων και η αλληλεπίδραση με τους ντόπιους (68%), η εξερεύνηση της φύσης (68%), η χαλάρωση στην παραλία (59%), η επίσκεψη σε αγροτικές περιοχές (54%), οι αγορές (33%) και η συμμετοχή σε πολιτιστικές δραστηριότητες (30%). Όσον αφορά τις οικονομικές εξελίξεις και σύμφωνα με τις φθινοπωρινές (Νοέμβριος 2019) εκτιμήσεις του [ΟΟΣΑ](#), η οικονομία της Ελβετίας μετά την επιβράδυνση κατά την διάρκεια του 2019 αναμένεται να αυξηθεί το 2020 και το 2021. Η ιδιωτική κατανάλωση θα παραμείνει ανθεκτική, υποστηριζόμενη από την χαμηλή ανεργία. Το δυσμενές παγκόσμιο περιβάλλον, θα επηρεάσει τις επενδύσεις και το εμπόριο, αλλά το πλεόνασμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών θα παραμείνει υψηλό. Τα διεθνή αθλητικά γεγονότα θα ενισχύσουν τις εξαγωγές υπηρεσιών και επομένως την ανάπτυξη το 2020. Ο πληθωρισμός αναμένεται να υποχωρήσει μετά την πρόσφατη ανατίμηση του νομίσματος, αλλά θα αυξηθεί το 2021. Η νομισματική πολιτική θα παραμείνει πολύ ευνοϊκή, με το επιτόκιο να παραμένει στο -0,75% τα επόμενα δύο χρόνια. Η δημοσιονομική πολιτική που θα εφαρμοστεί το 2020 θα είναι επεκτατική.

5.4 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΦΙΞΕΩΝ – ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ – ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ⁶, 2013 - 2018

5.4.1 Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2013 – 2018 κατέγραψαν αύξηση κατά +37% (από 16 εκατ. το 2013 σε 22 εκατ. το 2018). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση την Δυτική Μακεδονία (-7%, από 132 χιλ. το 2013 σε 123 χιλ. το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Κρήτης (+42%, από 3,1 εκατ. το 2013 σε 4,4 εκατ. το 2018), Αττικής (+41%, από 3,0 εκατ. το 2013 σε 4,3 εκατ. το 2018), Νοτίου Αιγαίου (+44%, από 2,8 εκατ. το 2013 σε 4,0 εκατ. το 2018), Κεντρικής Μακεδονίας (+26%, από 2,0 εκατ. το 2013 σε 2,6 εκατ. το 2018), Ιονίων Νήσων (+54%, από 1,1 εκατ. το 2013 σε 1,8 εκατ. το 2018), Πελοποννήσου (+36%, από 841 χιλ. το 2013 σε 1,1 εκατ. το 2018), Θεσσαλίας (+31%, από 741 χιλ. το 2013 σε 972 χιλ. το 2018), Δυτικής Ελλάδας (+10%, από 591 χιλ. το 2013 σε 651 χιλ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+23%, από 524 χιλ. το 2013 σε 647 χιλ. το 2018), Στερεάς Ελλάδας (+33%, από 457 χιλ. το 2013 σε 610 χιλ. το 2018), Ηπείρου (+30%, από 370 χιλ. το 2013 σε 482 χιλ. το 2018) και Βορείου Αιγαίου (+15%, από 300 χιλ. το 2013 σε 346 χιλ. το 2018).

Πίνακας 56: Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 – 2018

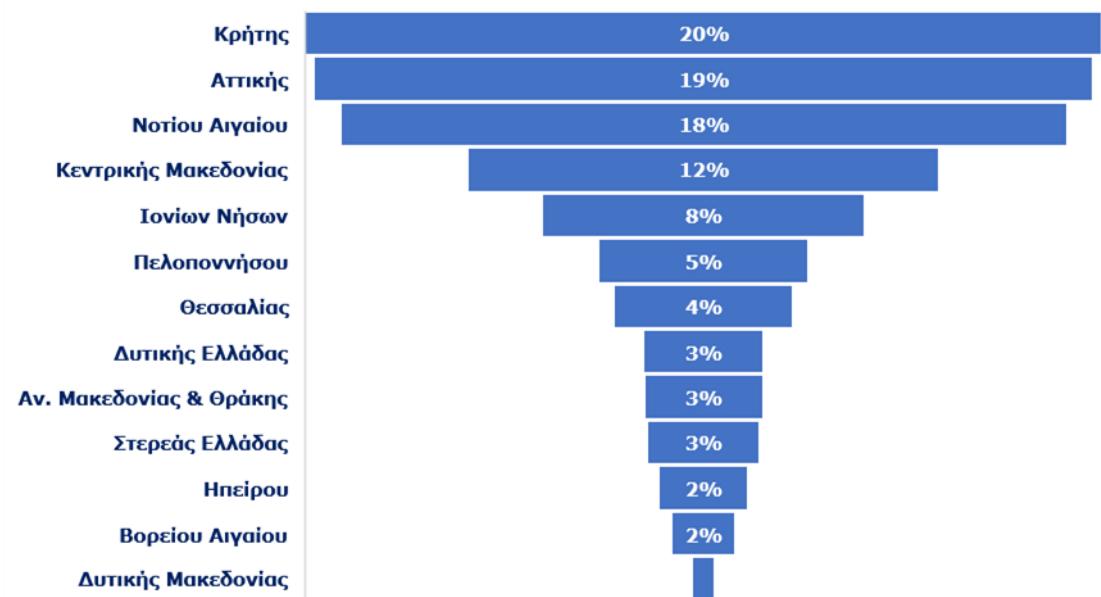
Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Κρήτης	3.066.087	3.250.910	3.316.404	3.706.861	3.993.924	4.361.962	42%
Αττικής	3.032.793	3.623.811	3.805.609	3.721.862	4.107.066	4.267.891	41%
Νοτίου Αιγαίου	2.767.706	3.029.920	3.211.252	3.301.280	3.698.691	3.976.452	44%
Κεντρικής Μακεδονίας	2.038.748	2.158.427	2.392.102	2.430.086	2.547.544	2.578.398	26%
Ιονίων Νήσων	1.147.073	1.244.552	1.375.479	1.490.856	1.717.806	1.763.942	54%
Πελοποννήσου	840.756	899.808	935.140	983.795	1.133.876	1.142.046	36%
Θεσσαλίας	741.114	783.215	814.656	813.763	923.834	972.442	31%
Δυτικής Ελλάδας	590.574	555.166	645.768	588.632	633.483	651.288	10%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	524.381	550.722	606.705	605.998	649.015	646.938	23%
Στερεάς Ελλάδας	457.482	481.002	513.600	541.231	598.656	609.729	33%
Ηπείρου	369.837	390.806	385.687	406.791	457.581	482.102	30%
Βορείου Αιγαίου	300.132	323.532	353.364	286.460	343.099	346.398	15%
Δυτικής Μακεδονίας	132.265	126.992	122.935	118.766	131.741	123.310	-7%
Ελλάδα	16.008.948	17.418.863	18.478.701	18.996.381	20.936.316	21.922.898	37%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

⁶ Τα στοιχεία προκύπτουν από μέρος των συνολικών διαθέσιμων κλινών – δεν γίνεται εκτίμηση και προβολή των αποτελεσμάτων στο 100% των μονάδων αναφοράς λόγω έλλειψης της πληροφορίας των μηνών λειτουργίας του κάθε καταλύματος μέσα στο έτος.

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος αφίξεων καταγράφεται στα ξενοδοχειακά καταλύματα των Περιφερειών της Κρήτης (20%), της Αττικής (19%), του Νοτίου Αιγαίου (18%), της Κεντρικής Μακεδονίας (12%) και των Ιονίων Νήσων (8%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν για το 2018 το 77% των συνολικών αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα.

Διάγραμμα 68: Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά Περιφέρεια, 2018

Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι αφίξεις αλλοδαπών σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα αυξήθηκαν σε υψηλότερο βαθμό (+53%, από 10,5 εκατ. το 2013 σε 16,0 εκατ. το 2018) σε σύγκριση με τους ημεδαπούς (+7%, από 5,5 εκατ. το 2013 σε 5,9 εκατ. το 2018). Τέλος, το μερίδιο των αλλοδαπών ως προς το σύνολο των αφίξεων την περίοδο 2013 – 2018 αυξάνεται (από 66% το 2013 σε 73% το 2018) ενώ αντίθετα των ημεδαπών μειώνεται (από 34% το 2013 σε 27% το 2018).

5.4.2 Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αντιπροσώπευε το 2018 το 2% των συνολικών αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα, σημειώνοντας αύξηση κατά +15% σε σύγκριση με το 2013 (από 300 χιλ. το 2013 σε 346 χιλ. το 2018). Οι αφίξεις αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσαν αύξηση κατά +20% (από 191 χιλ. το 2013 σε 230 χιλ. το 2018) ενώ των ημεδαπών αύξηση κατά +7% (από 109 χιλ. το 2013 σε 116 χιλ. το 2018). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες καταγράφουν αύξηση, με εξαίρεση την Ενότητα Χίου (-12%, από 56 χιλ. το 2013 σε 49 χιλ. το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Ενότητες: Σάμου (+28%, από 114 χιλ. το 2013 σε 146 χιλ. το 2018), Λέσβου (+2%, από 111 χιλ. το 2013 σε 113 χιλ. το 2018), Λήμνου (+132, από 13 χιλ. το 2013 σε 30 χιλ. το 2018) και Ικαρίας (+28%, από 7 χιλ. το 2013 σε 9 χιλ. το 2018). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι αλλοδαποί κατέχουν το μεγαλύτερο μερίδιο στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με αυξητική τάση (από 64% το 2013 σε 67% το 2018).

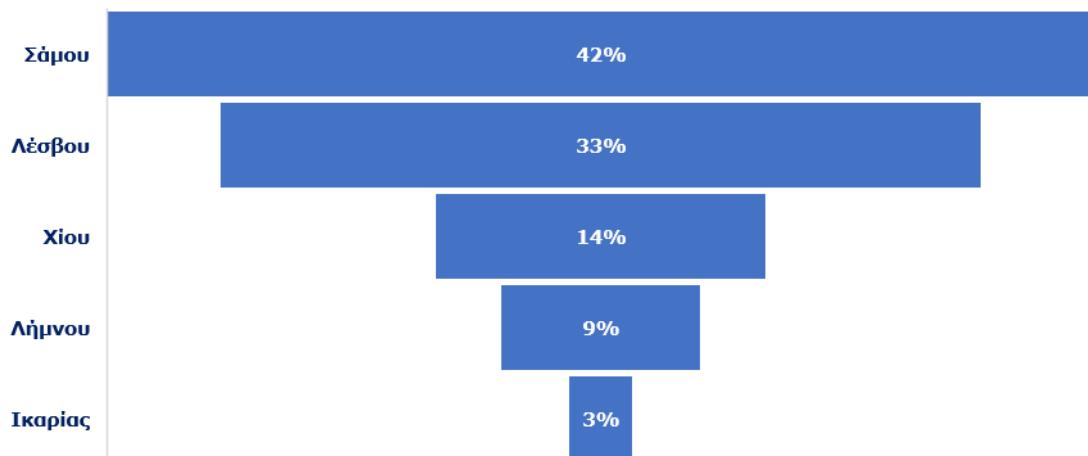
Πίνακας 57: Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013 - 2018

Ενότητα		2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Σάμου	Αλλοδαποί	94.163	99.609	104.817	89.177	111.122	123.237	31%
	Ημεδαποί	19.582	18.997	19.713	20.196	22.687	22.703	16%
Λέσβου	Αλλοδαποί	62.041	76.251	90.201	53.358	65.531	67.190	8%
	Ημεδαποί	48.469	46.257	41.432	38.525	47.000	45.392	-6%
Χίου	Αλλοδαποί	30.049	33.553	37.628	30.166	34.974	23.919	-20%
	Ημεδαποί	25.769	24.866	24.935	21.870	23.619	24.992	-3%
Λήμνου	Αλλοδαποί	3.404	3.520	15.120	13.185	14.974	13.951	310%
	Ημεδαποί	9.328	9.628	9.608	11.201	13.146	15.608	67%
Ικαρίας	Αλλοδαποί	1.590	2.418	3.447	2.050	2.376	2.090	31%
	Ημεδαποί	5.737	8.433	6.463	6.732	7.670	7.316	28%
Σύνολο	Αλλοδαποί	191.247	215.351	251.213	187.936	228.977	230.387	20%
	Ημεδαποί	108.885	108.181	102.151	98.524	114.122	116.011	7%
Σύνολο Περιφέρειας		300.132	323.532	353.364	286.460	343.099	346.398	15%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2018, η Ενότητα Σάμου (42%) καταγράφει το υψηλότερο μερίδιο αφίξεων σε ξενοδοχεία και ακολουθούν οι Ενότητες Λέσβου (33%), Χίου (14%), Λήμνου (9%) και Ικαρίας (3%).

Διάγραμμα 69: Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

5.4.3 Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2013 – 2018 κατέγραψαν αύξηση κατά +28% (από 70 εκατ. το 2013 σε 90 εκατ. το 2018). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση την Δυτική Μακεδονία (-7%, από 317 χιλ. το 2013 σε 293 χιλ. το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Κρήτης (+25%, από 20,1 εκατ. το 2013 σε 25,1 εκατ. το 2018), Νοτίου Αιγαίου (+30%, από 17,3 εκατ. το 2013 σε 22,4 εκατ. το 2018), Ιονίων Νήσων (+32%, από 7,7 εκατ. το 2013 σε 10,2 εκατ. το 2018), Αττικής (+41%, από 6,4 εκατ. το 2013 σε 9,1 εκατ. το 2018), Κεντρικής Μακεδονίας (+19%, από 7,5 εκατ. το 2013 σε 8,9 εκατ. το 2018), Πελοποννήσου (+40%, από 2,2 εκατ. το 2013 σε 3,1 εκατ. το 2018), Θεσσαλίας (+23%, από 1,8 εκατ. το 2013 σε 2,2 εκατ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+15%, από 1,7 εκατ. το 2013 σε 2,0 εκατ. το 2018), Δυτικής Ελλάδας (+27%, από 1,5 εκατ. το 2013 σε 1,9 εκατ. το 2018), Βορείου Αιγαίου (+23%, από 1,5 εκατ. το 2013 σε 1,8 εκατ. το 2018), Στερεάς Ελλάδας (+46%, από 1,2 εκατ. το 2013 σε 1,7 εκατ. το 2018) και Ηπείρου (+37%, από 849 χιλ. το 2013 σε 1,2 εκατ. το 2018).

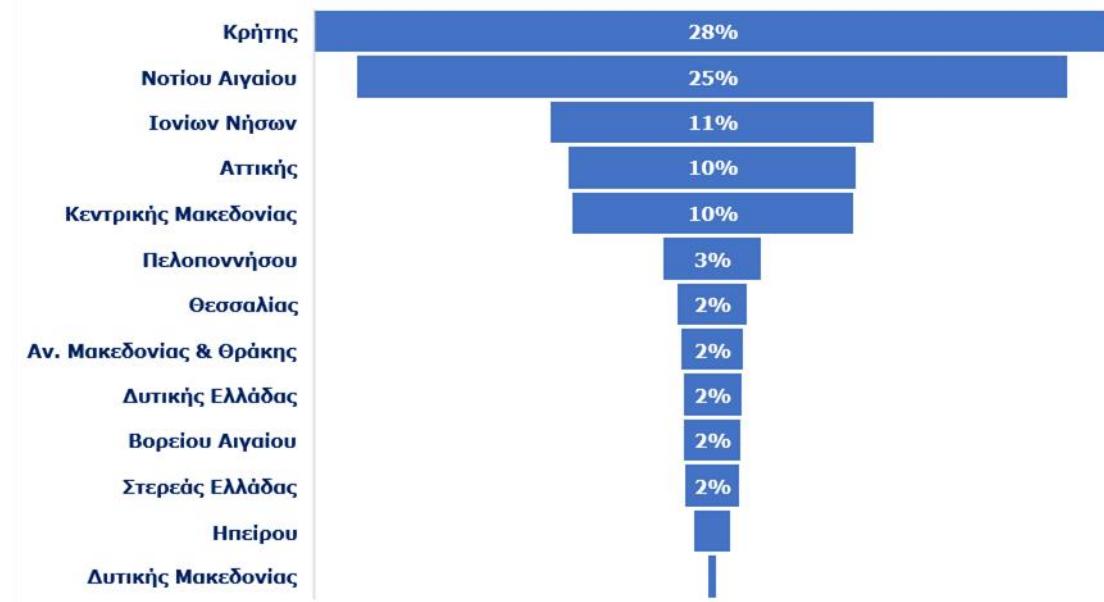
Πίνακας 58: Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Κρήτης	20.101.304	20.593.775	21.094.955	22.807.734	24.473.913	25.083.261	25%
Νοτίου Αιγαίου	17.319.632	17.848.265	18.807.465	18.833.749	21.310.044	22.439.895	30%
Ιονίων Νήσων	7.723.344	7.932.618	8.394.831	9.134.553	9.885.033	10.231.098	32%
Αττικής	6.432.242	7.824.796	7.994.126	8.003.823	8.833.584	9.098.555	41%
Κεντρικής Μακεδονίας	7.475.156	7.925.296	8.194.395	8.367.559	9.086.001	8.886.343	19%
Πελοποννήσου	2.213.720	2.425.776	2.479.313	2.804.252	3.091.937	3.106.093	40%
Θεσσαλίας	1.808.605	1.953.060	1.980.296	2.062.744	2.209.719	2.223.430	23%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	1.695.632	1.681.590	1.798.036	1.770.206	1.973.242	1.953.831	15%
Δυτικής Ελλάδας	1.457.381	1.580.920	1.740.236	1.807.778	1.902.912	1.857.922	27%
Βορείου Αιγαίου	1.492.523	1.653.055	1.764.524	1.530.785	1.750.671	1.837.209	23%
Στερεάς Ελλάδας	1.180.302	1.292.221	1.342.734	1.535.314	1.717.667	1.728.160	46%
Ηπείρου	848.809	937.854	892.226	956.624	1.099.202	1.166.169	37%
Δυτικής Μακεδονίας	316.904	302.976	288.976	269.903	294.448	293.251	-7%
ΕΛΛΑΣ	70.065.554	73.952.202	76.772.113	79.885.024	87.628.373	89.905.217	28%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος διανυκτερεύσεων καταγράφεται στα ξενοδοχειακά καταλύματα των Περιφερειών της Κρήτης (28%), του Νοτίου Αιγαίου (25%), των Ιονίων Νήσων (11%), της Κεντρικής Μακεδονίας (10%) και της Αττικής (10%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν για το 2018 το 84% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα της χώρας.

Διάγραμμα 70: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

Επιπροσθέτως, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα αυξήθηκαν σε υψηλότερο βαθμό (+29%, από 57,1 εκατ. το 2013 σε 76,5 εκατ. το 2018) σε σύγκριση με τους ημεδαπούς (+9%, από 13,0 εκατ. το 2013 σε 13,4 εκατ. το 2018). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι το μερίδιο των αλλοδαπών την περίοδο 2013-2018 αυξάνεται (από 81% το 2013 σε 85% το 2018) σε αντίθεση με τους ημεδαπούς που σημειώνει μείωση (από 19% το 2013 σε 15% το 2018).

5.4.4 Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αντιπροσώπευε το 2018 μόλις το 2% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα (αλλοδαποί και ημεδαποί), σημειώνοντας αύξηση κατά +23% σε σύγκριση με το 2013 (από 1,5 εκατ. το 2013 σε 1,8 εκατ. το 2018). Οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσαν αύξηση κατά +26% (από 1,1 εκατ. το 2013 σε 1,4 εκατ. το 2018) ενώ των ημεδαπών αύξηση κατά +14% (από 345 χιλ. το 2013 σε 393 χιλ. το 2018). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν θετική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση τις Ενότητες Χίου (-8%, από 170 χιλ. το 2013 σε 156 χιλ. το 2018) και Ικαρίας (-0,2%, από 39 χιλ. το 2013 σε 39 χιλ. το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Ενότητες: Σάμου (+21%, από 774 χιλ. το 2013 σε 935 χιλ. το 2018), Λέσβου (+22%, από 459 χιλ. το 2013 σε 560 χιλ. το 2018) και Λήμνου (+187%, από 51 χιλ. το 2013 σε 147 χιλ. το 2018). Η πλειοψηφία των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου προέρχεται από αλλοδαπούς τουρίστες (από 77% το 2013 σε 79% το 2018).

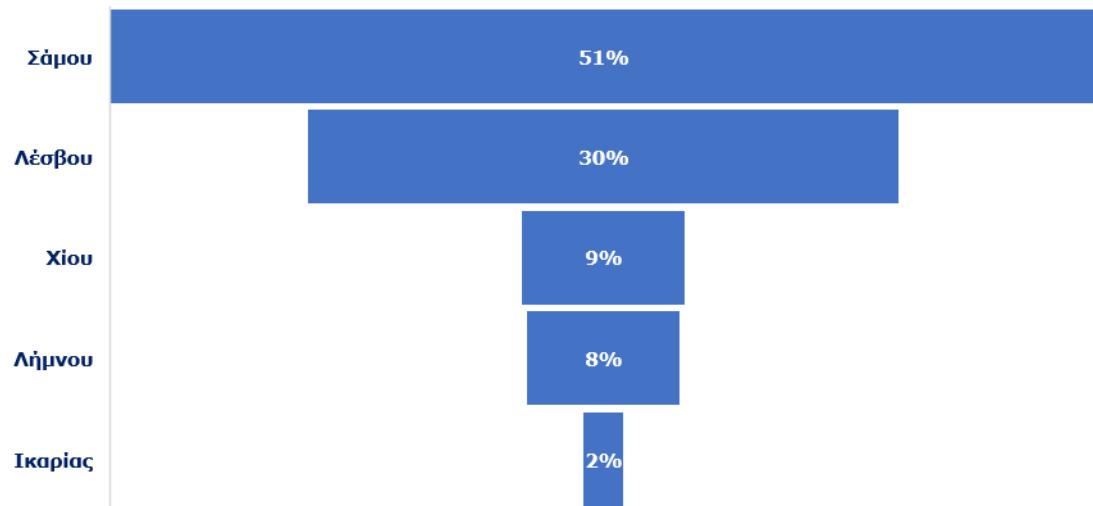
Πίνακας 59: Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013 – 2018

Ενότητα		2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Σάμου	Αλλοδαποί	691.173	718.912	709.162	590.020	741.378	823.725	19%
	Ημεδαποί	82.470	90.554	88.238	101.513	108.417	111.518	35%
Λέσβου	Αλλοδαποί	331.913	434.860	467.484	356.496	384.029	437.532	32%
	Ημεδαποί	127.005	128.423	116.539	109.367	134.514	122.762	-3%
Χίου	Αλλοδαποί	96.630	107.081	123.350	134.474	117.498	76.131	-21%
	Ημεδαποί	73.252	70.309	73.024	66.388	71.042	80.115	9%
Λήμνου	Αλλοδαποί	18.053	21.161	104.170	92.230	99.479	96.677	436%
	Ημεδαποί	33.034	38.176	37.142	41.187	47.686	49.827	51%
Ικαρίας	Αλλοδαποί	9.606	10.812	17.198	9.835	11.781	10.084	5%
	Ημεδαποί	29.387	32.767	28.217	29.275	34.847	28.838	-2%
Σύνολο	Αλλοδαποί	1.147.375	1.292.826	1.421.364	1.183.055	1.354.165	1.444.149	26%
	Ημεδαποί	345.148	360.229	343.160	347.730	396.506	393.060	14%
Σύνολο Περιφέρειας		1.492.523	1.653.055	1.764.524	1.530.785	1.750.671	1.837.209	23%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα, η Ενότητα Σάμου εμφάνισε το 2018 το υψηλότερο ποσοστό (51%) και ακολούθως οι Ενότητες Λέσβου (30%), Χίου (9%), Λήμνου (8%) και Ικαρίας (2%).

Διάγραμμα 71: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

5.4.5 Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας την περίοδο 2013 – 2018 σημείωσε βελτίωση (από 45% το 2013 σε 53% το 2018). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες εμφάνισαν βελτίωση των πληροτήτων τους, με εξαίρεση την Δυτική Μακεδονία (από 19% το 2013 σε 18% το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Κρήτης (από 61% το 2013 σε 65% το 2018), Ιονίων Νήσων (από 58% το 2013 σε 63% το 2018), Νοτίου Αιγαίου (από 54% το 2013 σε 62% το 2018), Αττικής (από 37% το 2013 σε 51% το 2018), Κεντρικής Μακεδονίας (από 43% το 2013 σε 47% το 2018), Βορείου Αιγαίου (από 33% το 2013 σε 38% το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (από 28% το 2013 σε 36% το 2018), Δυτικής Ελλάδας (από 29% το 2013 σε 36% το 2018), Πελοποννήσου (από 25% το 2013 σε 34% το 2018), Θεσσαλίας (από 29% το 2013 σε 32% το 2018), Ηπείρου (από 26% το 2013 σε 32% το 2018) και Στερεάς Ελλάδας (από 21% το 2013 σε 30% το 2018).

Πίνακας 60: Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 – 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Κρήτης	61%	62%	62%	65%	67%	65%
Ιονιών Νήσων	58%	54%	60%	62%	64%	63%
Νοτίου Αιγαίου	54%	55%	59%	58%	62%	62%
Αττικής	37%	45%	47%	47%	51%	51%
Κεντρικής Μακεδονίας	43%	44%	46%	46%	49%	47%
Βορείου Αιγαίου	33%	36%	39%	33%	37%	38%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	28%	34%	36%	36%	37%	36%
Δυτικής Ελλάδας	29%	32%	34%	35%	36%	36%
Πελοποννήσου	25%	27%	27%	31%	32%	34%
Θεσσαλίας	29%	30%	30%	30%	32%	32%
Ηπείρου	26%	27%	26%	28%	31%	32%
Στερεάς Ελλάδας	21%	22%	23%	26%	28%	30%
Δυτικής Μακεδονίας	19%	18%	17%	16%	17%	18%
Ελλάδα	45%	47%	49%	50%	53%	53%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.4.6 Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου την περίοδο 2013 – 2018 σημείωσε βελτίωση (από 33% το 2013 σε 38% το 2018). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν βελτίωση, με εξαίρεση τις Ενότητες Χίου (από 25% το 2013 σε 23% το 2018) και Ικαρίας (από 22% το 2013 σε 21% το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Ενότητες: Σάμου (από 39% το 2013 σε 46% το 2018), Λήμνου (από 19% το 2013 σε 37% το 2018) και Λέσβου (από 32% το 2013 σε 35% το 2018).

Πίνακας 61: Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013 – 2018

Ενότητα	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Σάμου	39%	41%	44%	39%	45%	46%
Λήμνου	19%	21%	38%	35%	37%	37%
Λέσβου	32%	39%	40%	31%	33%	35%
Χίου	25%	26%	28%	28%	26%	23%
Ικαρίας	22%	23%	23%	20%	24%	21%
Βόρειο Αιγαίο	33%	36%	39%	33%	37%	38%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.5 ΑΦΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ, 2014 - 2018

Η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) διενεργεί και την ['Έρευνα συλλογικών καταλυμάτων σύντομης διαμονής'](#) (ενοικιαζόμενα δωμάτια). Η έρευνα διενεργείται σύμφωνα με τον κανονισμό 692/2011 της Ε.Ε. Τα στοιχεία για τις αφίξεις και τις διανυκτερεύσεις πελατών (αλλοδαπών και ημεδαπών) στα καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) της χώρας συγκεντρώνονται από δειγματοληπτική έρευνα που πραγματοποιείται στα καταλύματα αυτά.

5.5.1 Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής

Οι αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2014 – 2018 κατέγραψαν αύξηση κατά +66% (από 3,9 εκατ. το 2014 σε 6,4 εκατ. το 2018). Επιμέρους, οι αφίξεις αλλοδαπών σημείωσαν αύξηση κατά +93% (από 2,4 εκατ. το 2014 σε 4,6 εκατ. το 2018) και των ημεδαπών κατά +21% (από 1,5 εκατ. το 2014 σε 1,8 εκατ. το 2018).

Πίνακας 62: Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2014 – 2018

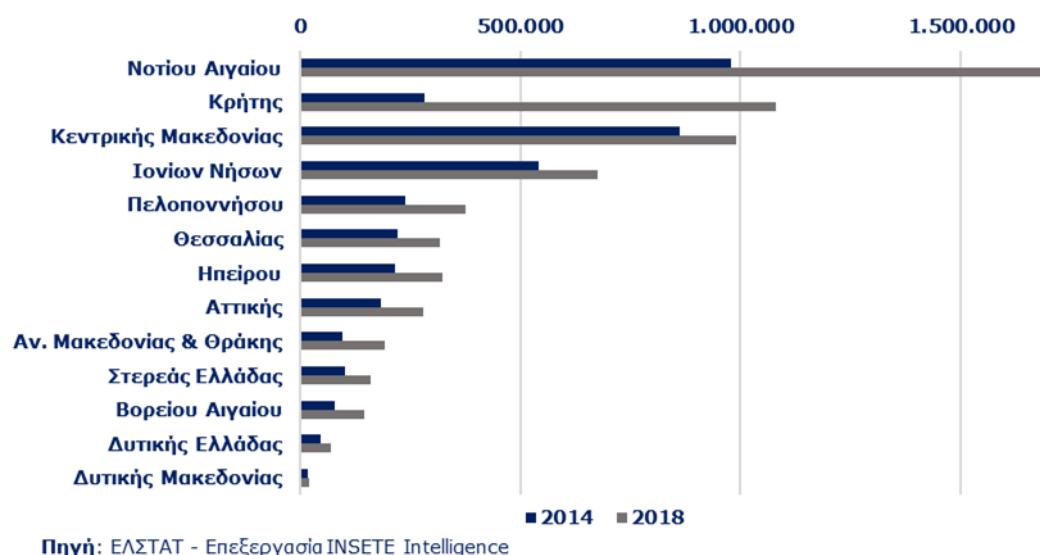
Αφίξεις ημεδαπών και αλλοδαπών σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) ανά Περιφέρεια, 2014 - 2018						
Περιφέρεια		2014	2015	2016	2017	2018
						%Δ 2014 - 2018
Νοτιού Αιγαίου	Αλλοδαποί	489.584	661.824	849.037	958.922	1.174.469
	Ημεδαποί	490.049	619.438	614.334	645.398	600.337
Κρήτης	Αλλοδαποί	249.676	451.882	833.730	870.496	997.446
	Ημεδαποί	32.859	65.441	104.461	84.949	82.971
Κεντρικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	674.078	776.609	733.308	779.357	862.282
	Ημεδαποί	188.875	190.932	163.522	147.287	126.681
Ιονίων Νήσων	Αλλοδαποί	471.521	511.469	537.215	557.225	631.297
	Ημεδαποί	68.587	64.865	49.903	49.974	43.433
Πελοποννήσου	Αλλοδαποί	92.608	101.632	151.152	146.004	177.086
	Ημεδαποί	147.039	167.093	290.527	215.682	199.958
Θεσσαλίας	Αλλοδαποί	102.878	139.929	117.935	134.574	164.959
	Ημεδαποί	117.661	131.300	155.392	162.333	152.087
Ηπείρου	Αλλοδαποί	109.370	108.455	125.676	166.512	209.125
	Ημεδαποί	105.127	95.278	102.087	110.993	115.161
Αττικής	Αλλοδαποί	63.112	79.702	112.451	98.785	115.291
	Ημεδαποί	119.557	124.409	152.355	175.445	165.597
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	Αλλοδαποί	63.031	92.560	133.138	151.823	153.055
	Ημεδαποί	31.710	38.415	49.675	44.168	39.998
Στερεάς Ελλάδας	Αλλοδαποί	1.981	1.487	21.304	26.241	34.785
	Ημεδαποί	100.863	109.115	134.313	142.342	126.117
Βορείου Αιγαίου	Αλλοδαποί	74.287	94.581	85.213	93.021	95.581
	Ημεδαποί	5.471	6.321	59.733	49.911	50.038
Δυτικής Ελλάδας	Αλλοδαποί	11.237	11.760	13.594	17.086	21.346
	Ημεδαποί	36.251	31.494	45.964	53.157	49.585
Δυτικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	2.111	2.843	2.138	2.992	3.229
	Ημεδαποί	15.398	15.518	19.552	21.696	18.445
		Αλλοδαποί	2.405.474	3.034.733	3.715.891	4.003.038
		Ημεδαποί	1.459.447	1.659.619	1.941.818	1.903.335
Σύνολο Χώρας			3.864.921	4.694.352	5.657.709	5.906.373
						6.410.359
						66%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σε Περιφερειακό επίπεδο, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στις αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής την περίοδο 2014 – 2018, με τις υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτες διαφορές να σημειώνονται στις Περιφέρειες της Κρήτης (+282% ή +798 χιλ., από 283 χιλ. το 2014 σε 1.080 χιλ. το 2018) και Νοτίου Αιγαίου (+81% ή +795 χιλ., από 980 χιλ. το 2014 σε 1.775 χιλ. το 2018). Οι δύο αυτές Περιφέρειες μαζί με τις επίσης τουριστικές Περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας (+15% ή +126 χιλ., από 863 χιλ. το 2014 σε 989 χιλ. το 2018) και των Ιονίων Νήσων (+25% ή +135 χιλ., από 540 χιλ. το 2014 σε 675 χιλ. το 2018) αντιπροσώπευαν για το 2018 το 70% των συνολικών αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

Τέλος, οι αφίξεις αλλοδαπών φαίνονται ότι αυξάνουν το μερίδιο τους την περίοδο 2014 – 2018 (από 62% το 2014 σε 72%) σε αντίθεση με τους ημεδαπούς που καταγράφουν μείωση του μεριδίου τους (από 38% το 2014 σε 28% το 2018). Η μείωση του μεριδίου των ημεδαπών οφείλεται στον μικρότερο ρυθμό αύξησης τους και όχι στην μείωση των ημεδαπών αφίξεων.

Διάγραμμα 72: Εξέλιξη των αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2014 και 2018

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου την περίοδο 2014 – 2018, κατέγραψε αύξηση στις αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά +83% ή +66 χιλ. (από 80 χιλ. το 2014 σε 146 χιλ. το 2018). Επιμέρους, οι αλλοδαποί εμφάνισαν αύξηση κατά +29% (από 74 χιλ. το 2014 σε 96 χιλ. το 2018) και οι ημεδαποί αύξηση κατά +815% (από 5 χιλ. το 2014 σε 50 χιλ. το 2018). Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου το 2018 αντιπροσώπευε το 2% των συνολικών αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

5.5.2 Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής

Οι διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2014 – 2018 κατέγραψαν αύξηση κατά +57% (από 20,1 εκατ. το 2014 σε 31,5 εκατ. το 2018). Επιμέρους, οι αφίξεις αλλοδαπών σημείωσαν αύξηση κατά +73% (από 14,5 εκατ. το 2014 σε 25,2 εκατ. το 2018) και των ημεδαπών κατά +14% (από 5,6 εκατ. το 2014 σε 6,4 εκατ. το 2018).

Πίνακας 63: Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2014 – 2018

Διανυκτερεύσεις ημεδαπών και αλλοδαπών σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) ανά Περιφέρεια, 2014 - 2018							
Περιφέρεια		2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2014 - 2018
Νοτίου Αιγαίου	Αλλοδαποί	2.090.100	2.851.139	4.361.076	4.762.368	5.670.704	171%
	Ημεδαποί	1.967.103	2.949.992	2.714.558	2.696.700	2.513.071	28%
Κρήτης	Αλλοδαποί	1.486.787	2.956.125	4.610.092	4.892.542	5.264.633	254%
	Ημεδαποί	121.699	220.222	497.530	391.537	355.889	192%
Κεντρικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	4.894.872	5.234.343	4.341.666	4.545.408	4.715.306	-4%
	Ημεδαποί	852.027	824.851	624.097	559.092	455.847	-46%
Ιονίων Νήσων	Αλλοδαποί	3.324.918	3.417.034	4.184.767	4.369.939	4.825.807	45%
	Ημεδαποί	472.481	411.606	333.670	347.807	282.842	-40%
Θεσσαλίας	Αλλοδαποί	552.472	731.251	666.830	722.911	829.258	50%
	Ημεδαποί	381.497	464.025	513.813	574.178	509.998	34%
Ηπείρου	Αλλοδαποί	605.339	608.667	736.144	923.796	1.147.878	90%
	Ημεδαποί	300.978	256.681	322.440	335.926	338.054	12%
Πελοποννήσου	Αλλοδαποί	381.593	397.501	469.905	487.642	551.422	45%
	Ημεδαποί	517.357	577.764	750.735	565.296	508.362	-2%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	Αλλοδαποί	316.156	458.064	770.427	844.303	863.817	173%
	Ημεδαποί	96.396	90.667	210.119	183.141	157.310	63%
Βορείου Αιγαίου	Αλλοδαποί	570.957	674.740	526.768	586.352	631.470	11%
	Ημεδαποί	36.017	36.524	334.904	272.120	258.301	617%
Αττικής	Αλλοδαποί	251.487	290.077	304.826	300.482	345.224	37%
	Ημεδαποί	312.308	312.834	382.309	429.258	389.845	25%
Στερεάς Ελλάδας	Αλλοδαποί	6.700	4.651	157.389	189.064	230.890	3346%
	Ημεδαποί	259.804	285.950	437.221	444.756	392.097	51%
Δυτικής Ελλάδας	Αλλοδαποί	50.899	54.848	50.471	58.426	71.199	40%
	Ημεδαποί	214.750	140.380	164.803	187.524	162.135	-25%
Δυτικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	4.607	6.022	4.718	5.918	6.297	37%
	Ημεδαποί	32.320	42.364	45.427	47.306	40.085	24%
Σύνολο Χώρας	Αλλοδαποί	14.536.887	17.684.462	21.185.079	22.689.151	25.153.905	73%
	Ημεδαποί	5.564.737	6.613.860	7.331.626	7.034.641	6.363.836	14%
		20.101.624	24.298.322	28.516.705	29.723.792	31.517.741	57%

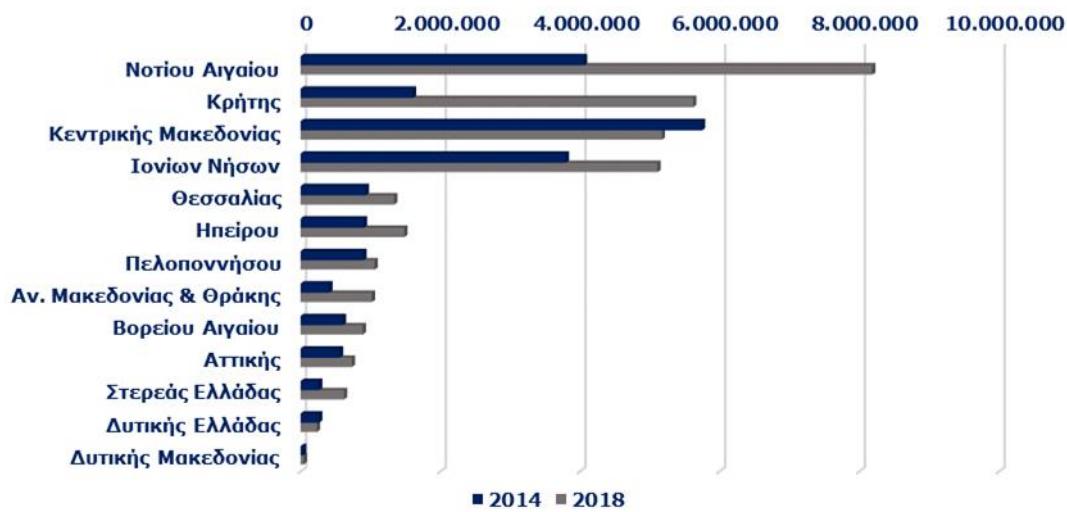
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σε Περιφερειακό επίπεδο, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στις διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής την περίοδο 2014 – 2018, με εξαίρεση τις Περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας (-10%, από 5,7 εκατ. το 2014 σε 5,2 εκατ. το 2018) και της Δυτικής Ελλάδας (-12%, από 266 χιλ. το 2014 σε 233 χιλ. το 2018). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτες διαφορές καταγράφηκαν στις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (+102% ή 4,1 εκατ., από 4,1 εκατ. το 2014 σε 8,2 εκατ. το 2018), της Κρήτης (+249% ή +4,0 εκατ., από 1,6 εκατ. το 2014 σε 5,6 εκατ. το 2018), των

Ιονίων Νήσων (+35% ή +1,3 εκατ., από 3,8 εκατ. το 2014 σε 5,1 εκατ. το 2018) και της Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+148% ή 609 χιλ., από 413 χιλ. το 2014 σε 1,0 εκατ. το 2018). Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κρήτης, της Κεντρικής Μακεδονίας και των Ιονίων Νήσων το 2018 αντιπροσώπευαν το 76% των συνολικών διανυκτερεύσεων που καταγράφηκαν σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

Η πλειοψηφία των διανυκτερεύσεων έγινε από αλλοδαπούς με αυξητική τάση την περίοδο 2014 – 2018 (από 72% το 2014 σε 80% το 2018) ενώ αντίθετα το μερίδιο των ημεδαπών μειώθηκε (από 28% το 2014 σε 20% το 2018).

Διάγραμμα 73: Εξέλιξη των διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2014 και 2018

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου την περίοδο 2014 – 2018, κατέγραψε αύξηση στις διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά +47% ή +283 χιλ. (από 607 χιλ. το 2014 σε 890 χιλ. το 2018). Επιμέρους, οι διανυκτερεύσεις από αλλοδαπούς εμφάνισαν αύξηση +11% ή +61 χιλ. (από 571 χιλ. το 2014 σε 631 χιλ. το 2018) και από ημεδαπούς αύξηση κατά +617% ή +222 χιλ. (από 36 χιλ. το 2014 σε 258 χιλ. το 2018). Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου το 2018 αντιπροσώπευε το 3% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

5.6 ΤΙΜΕΣ ΔΩΜΑΤΙΩΝ, 2017 - 2018

Σε αυτή την Ενότητα, αποτυπώνονται οι τιμές των ξενοδοχειακών δωματίων ανά κατηγορία αστεριού και ανά Περιφέρεια. Τα στοιχεία προέρχονται από την trivago και ως εκ τούτου αφορούν μάλλον στην αγορά μεμονωμένων ταξιδιωτών. Παρ' όλα αυτά δίνουν σημαντικές πληροφορίες για την τάση στους επιμέρους προορισμούς. Για την καλύτερη ερμηνεία των στοιχείων, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, ότι προκύπτουν από διοικητικά στοιχεία από το αρχείο της trivago, χωρίς στατιστική επεξεργασία για αναγωγή στο σύνολο. Συνεπώς υπόκεινται στους ακόλουθους περιορισμούς:

- Οι τιμές των ξενοδοχείων βασίζεται σε clickouts⁷,
- Ο μήνας αφορά στον μήνα άφιξης στο ξενοδοχείο και όχι στον μήνα κράτησης.
- Οι τιμές των ξενοδοχείων αποτελούν σταθμισμένους μέσους όρους των τιμών. Η στάθμιση γίνεται με βάση τον αριθμό clickouts.

5.6.1 Τιμές ξενοδοχειακών δωματίων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Οι τιμές των δωματίων ανά κατηγορία αστεριού τα έτη 2017 – 2018 στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου σημειώνουν διακυμάνσεις ανά μήνα, με τις υψηλότερες τιμές να καταγράφονται όπως είναι φυσικό τους μήνες Ιούνιο, Ιούλιο και Αύγουστο. Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι τα 5* ξενοδοχεία της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου εμφανίζουν εποχικότητα αφού λειτουργούν μόνο τους μήνες Μάιο – Οκτώβριο.

Συγκεκριμένα στα 5* δωμάτια, όλοι οι διαθέσιμοι μήνες καταγράφουν αύξηση με εξαίρεση τον Μάιο (-5%, από € 121 το 2017 σε € 115 το 2018). Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις καταγράφηκαν τους μήνες Οκτώβριο (+11%, από € 111 το 2017 σε € 123 το 2018) και Ιούνιο (+10%, από € 158 το 2017 σε € 174 το 2018).

Αναφορικά με τα 4* δωμάτια η εικόνα είναι θετική, με εξαίρεση τους μήνες Ιανουάριο (-12%, από € 82 το 2017 σε € 73 το 2018), Μάρτιο (-9%, από € 80 το 2017 σε € 73 το 2018) και Οκτώβριο (-0,3%, από € 75 το 2017 σε € 75 το 2018). Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις καταγράφηκαν τους μήνες Απρίλιο (+6%, από € 78 το 2017 σε € 82 το 2018), Φεβρουάριο (+3%, από € 71 το 2017 σε € 74 το 2018) και Ιούνιο (+3%, από € 90 το 2017 σε € 93 το 2018).

⁷ Το clickout γίνεται όταν ο επισκέπτης μεταβεί από το site της trivago κάνοντας «κλικ» σε ένα συνεργαζόμενο online travel agent.

Στα 3* δωμάτια η εικόνα είναι μικτή, με τους μήνες Απρίλιο (+17%, από € 48 το 2017 σε € 57 το 2018), Μάιο (+7%, από € 49 το 2017 σε € 53 το 2018), Ιούνιο (+8%, από € 60 το 2017 σε € 64 το 2018), Ιούλιο (+13%, από € 70 το 2017 σε € 79 το 2018) και Οκτώβριο (+13%, από € 50 το 2017 σε € 56 το 2018) να καταγράφουν αύξηση και τους μήνες Ιανουάριο (-16%, από € 57 το 2017 σε € 48 το 2018), Φεβρουάριο (-21%, από € 65 το 2017 σε € 51 το 2018), Μάρτιο (-4%, από € 55 το 2017 σε € 52 το 2018), Αύγουστο (-14%, από € 99 το 2017 σε € 85 το 2018), Σεπτέμβριο (-5%, από € 63 το 2017 σε € 60 το 2018), Νοέμβριο (-2%, από € 54 το 2017 σε € 53 το 2018) και Δεκέμβριο (-1%, από € 57 το 2017 σε € 56 το 2018) μείωση.

Παρόμοια είναι η εικόνα και στα δωμάτια 1*-2*, με τους μήνες Μάιο (+9%, από € 45 το 2017 σε € 48 το 2018), Ιούνιο (+5%, από € 47 το 2017 σε € 50 το 2018), Ιούλιο (+3%, από € 61 το 2017 σε € 63 το 2018), Αύγουστο (+5%, από € 91 το 2017 σε € 95 το 2018), Σεπτέμβριο (+1%, από € 49 το 2017 σε € 49 το 2018) και Δεκέμβριο (+12%, από € 44 το 2017 σε € 49 το 2018) να καταγράφουν αύξηση και τους μήνες Ιανουάριο (-28%, από € 60 το 2017 σε € 43 το 2018), Φεβρουάριο (-42%, από € 76 το 2017 σε € 44 το 2018), Μάρτιο (-31%, από € 61 το 2017 σε € 42 το 2018), Απρίλιο (-19%, από € 53 το 2017 σε € 42 το 2018), Οκτώβριο (-5%, από € 45 το 2017 σε € 43 το 2018) και Νοέμβριο (-7%, από € 45 το 2017 σε € 41 το 2018) μείωση.

Πίνακας 64: Τιμές ξενοδοχειακών δωματίων ανά κατηγορία αστεριού στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, 2017 - 2018

Μήνας	Τιμές ξενοδοχειακών δωματίων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά κατηγορία αστεριού (σε €), 2017 - 2018											
	5*			4*			3*			1*-2*		
	2017	2018	%Δ	2017	2018	%Δ	2017	2018	%Δ	2017	2018	%Δ
Ιανουάριος	0	0		82	73	-12%	57	48	-16%	60	43	-28%
Φεβρουάριος	0	0		71	74	3%	65	51	-21%	76	44	-42%
Μάρτιος	0	0		80	73	-9%	55	52	-4%	61	42	-31%
Απρίλιος	0	0		78	82	6%	48	57	17%	53	42	-19%
Μάιος	121	115	-5%	75	76	1%	49	53	7%	45	48	9%
Ιούνιος	158	174	10%	90	93	3%	60	64	8%	47	50	5%
Ιούλιος	210	218	4%	115	115	0%	70	79	13%	61	63	3%
Αύγουστος	224	238	6%	122	124	2%	99	85	-14%	91	95	5%
Σεπτέμβριος	155	156	0%	92	93	2%	63	60	-5%	49	49	1%
Οκτώβριος	111	123	11%	75	75	-0%	50	56	13%	45	43	-5%
Νοέμβριος	0	108		75	75	0%	54	53	-2%	45	41	-7%
Δεκέμβριος	0	97		81	83	2%	57	56	-1%	44	49	12%

Πηγή: Trivago - Επεξεργασία INSETE Intelligence

6 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ

6.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ, 2017

Η ανάλυση των οικονομικών δεικτών απόδοσης βασίζεται σε στοιχεία ισολογισμών 964 εταιρειών, για τις οποίες βρέθηκε ισολογισμός τόσο για το 2016 όσο και για το 2017, οι οποίες ταυτοποιήθηκαν με τα 1.037 ξενοδοχεία τα οποία τους ανήκουν και τα οποία διαθέτουν 76.694 δωμάτια στις κατηγορίες 2*, 3*, 4* και 5*. Με τον τρόπο αυτό κατέστη δυνατό να αναλυθούν όχι μόνο χρηματοοικονομικοί αλλά και λειτουργικοί δείκτες ανά κατηγορία και ανά προορισμό⁸.

Το δείγμα αντιπροσωπεύει το 24% των μονάδων και το 31% των δωματίων των 5* ξενοδοχείων, το 19% των μονάδων και το 27% των δωματίων των 4* ξενοδοχείων, το 13% των μονάδων και το 18% των δωματίων των 3* ξενοδοχείων και το 5% των μονάδων και το 7% των δωματίων των 2* ξενοδοχείων.

Για τις Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Βορείου Αιγαίου, Δυτικής Ελλάδας, Δυτικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας δεν υπήρχε επαρκές δείγμα για την ανάλυση των ισολογισμών των ξενοδοχείων 5* που ευρίσκονται σε αυτές. Ομοίως δεν υπήρχε επαρκές δείγμα για τα Δωδεκάνησα για την ανάλυση των ισολογισμών των ξενοδοχείων 3*. Στις περιπτώσεις αυτές προβήκαμε μόνο σε εκτίμηση του Κύκλου Εργασιών τους, ενώ τα μεγέθη ΚΠΦΤΑ⁹, ΚΠΦ¹⁰, Καθαρά Πάγια, Ίδια Κεφάλαια και Μακροπρόθεσμα Δάνεια δεν εκτιμήθηκαν. Εκτιμούμε όμως ότι λόγω του μικρού αριθμού δωματίων στις εν λόγω Περιφέρειες, η παράλειψή τους δεν αλλοιώνει ουσιωδώς την εκτίμηση των συνολικών μεγεθών που προαναφέρθηκαν, ανά κατηγορία.

Τέλος, για την κατηγορία 2*, επαρκές δείγμα υπήρξε μόνο στις Περιφέρειες Αττικής, Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Βορείου Αιγαίου, Ηπείρου, Κρήτης και Πελοποννήσου και για τον λόγο αυτό δεν παρουσιάζεται η συνολική εικόνα τους αλλά δίδονται στοιχεία για τα ξενοδοχεία 2* μόνο στις αντίστοιχες Περιφέρειες.

⁸ Για αναλυτική μεθοδολογία βλ. σελ. 8 και 9 [αντίστοιχης μελέτης με στοιχεία 2015](#).

⁹ Κέρδη Προ Φόρων Τόκων και Αποσβέσεων.

¹⁰ Κέρδη Προ Φόρων

6.1.1 Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Ελλάδα

Πίνακας 65: Βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και δείκτες ξενοδοχείων στην Ελλάδα, 2017

Κατηγορία:	5*	4*	3*
Δωμάτια	71.793	108.637	98.669
Κύκλος Εργασίων	2.685.099.440	2.042.949.980	985.003.718
ΚΠΦΤΑ	834.173.437	487.852.434	179.523.835
ως % του Κύκλου Εργασιών	31%	24%	18%
ΚΠΦ	391.508.971	169.432.932	46.501.118
ως % του Κύκλου Εργασιών	15%	8%	5%
Καθαρά Πάγια	1.861.049.568	946.985.697	361.035.520
Ίδια Κεφάλαια	5.383.932.426	3.486.976.034	2.006.049.481
Μακροπρόθεσμα Δάνεια	4.778.164.516	1.870.809.134	670.855.988
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Ίδια Κεφάλαια	0,9	0,5	0,3
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/ΚΠΦΤΑ	5,7	3,8	3,7

Πηγή: ICAP, ΜΗΤΕ, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι:

- Ο κύκλος εργασιών των ξενοδοχείων 3*, 4* και 5* υπερβαίνει τα € 5,7 δισ. αθροιστικά ενώ τα συνολικά επενδεδυμένα Ίδια Κεφάλαια υπερβαίνουν τα € 10,8 δισ. και ο Μακροπρόθεσμος Δανεισμός τα € 7,3 δισ. Η αξία των Παγίων μετά τις Αποσβέσεις (Καθαρά Πάγια) ανέρχεται σε € 3,2 δισ. περίπου.
- Αν και τα ξενοδοχεία 5* έχουν μικρότερο συνολικό αριθμό δωματίων από τα ξενοδοχεία 3* και 4*, έχουν σημαντικά μεγαλύτερη οικονομική σημασία με όρους Κύκλου Εργασιών, Κερδοφορίας (ΚΠΦΤΑ και ΚΠΦ), Επενδεδυμένων Παγίων και Επενδεδυμένων Κεφαλαίων, τόσο Ιδίων όσο και Δανείων.
- Έχουν επίσης καλύτερους δείκτες κερδοφορίας τόσο σε επίπεδο ΚΠΦΤΑ όσο και σε επίπεδο ΚΠΦ. Συγκεκριμένα, οι δείκτες Κερδοφορίας (ΚΠΦΤΑ και ΚΠΦ) ως ποσοστό του Κύκλου Εργασιών των 5* ξενοδοχείων κρίνονται ως πολύ ικανοποιητικοί, των 4* ως ικανοποιητικοί ενώ των 3* ως μάλλον χαμηλοί.
- Τέλος, η χρηματοοικονομική επάρκεια (βάσει των δεικτών Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς Ίδια Κεφάλαια και Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς ΚΠΦΤΑ) κρίνεται ως υγιής για τις κατηγορίες 3* και 4* ενώ για την κατηγορία 5* αυτό ισχύει μόνο για τον πρώτο δείκτη (Μακροπρόθεσμων Δανείων προς Ίδια Κεφάλαια), ενώ ο δεύτερος δείκτης (Μακροπρόθεσμων Δανείων προς ΚΠΦΤΑ) κρίνεται ως μάλλον υψηλός.

Πίνακας 66: Βασικοί δείκτες ξενοδοχείων ανά Δωμάτιο στην Ελλάδα, 2017

Κατηγορία:	5*	4*	3*
Κύκλος Εργασιών/Δωμάτιο	37.401	18.805	9.983
Καθαρά Πάγια/Δωμάτιο	25.922	8.717	3.659
Ίδια Κεφάλαια/Δωμάτιο	74.992	32.097	20.331
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Δωμάτιο	66.555	17.221	6.799

Πηγή: ICAP, ΜΗΤΕ, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σύμφωνα με τον πίνακα 65, προκύπτει ότι, ανά Δωμάτιο, τόσο ο Κύκλος Εργασιών όσο και τα Επενδεδυμένα Πάγια, τα Ίδια Κεφάλαια και τα Μακροπρόθεσμα Δάνεια είναι σημαντικά υψηλότερα όσο υψηλότερη είναι η κατηγορία του ξενοδοχείου.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι ενώ ο Κύκλος Εργασιών ανά Δωμάτιο στα ξενοδοχεία 5* είναι περίπου διπλάσιος από αυτόν των 4* (που με τη σειρά τους είναι διπλάσιος αυτού των 3*), τα Επενδεδυμένα Κεφάλαια και Πάγια ανά Δωμάτιο είναι υπερδιπλάσια στα ξενοδοχεία 5* σε σχέση με τα αντίστοιχα 4*. Δηλαδή η απόδοση, με όρους Κύκλου Εργασιών ανά Δωμάτιο σε σχέση με τα Επενδεδυμένα Κεφάλαια και Πάγια ανά Δωμάτιο στα ξενοδοχεία 5* υπολείπεται αυτής των ξενοδοχείων 4*. Η εικόνα αυτή συνάδει και με την εικόνα στους δείκτες χρηματοοικονομικής επάρκειας του Πίνακα 64.

6.1.2 Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Η ανάλυση των οικονομικών δεικτών απόδοσης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου βασίζεται σε στοιχεία ισολογισμών 75 εταιρειών, για τις οποίες βρέθηκε ισολογισμός τόσο για το 2016 όσο και για το 2017, οι οποίες ταυτοποιήθηκαν με τα 78 ξενοδοχεία τα οποία τους ανήκουν και τα οποία διαθέτουν 2.571 δωμάτια στις κατηγορίες 4*, 3* και 2*.

Το δείγμα αντιπροσωπεύει το 23% των μονάδων και το 18% των δωματίων των 4* ξενοδοχείων, το 24% των μονάδων και το 32% των δωματίων των 3* ξενοδοχείων και το 18% των μονάδων και το 22% των δωματίων των 2* ξενοδοχείων.

Πίνακας 67: Βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και δείκτες ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, 2017

Κατηγορία:	5*	4*	3*	2*
Δωμάτια	1.367	1.633	4.228	4.313
Κύκλος Εργασιών	20.947.397	16.614.515	30.224.970	16.006.865
ΚΠΦΤΑ	-	1.402.017	5.326.442	1.791.669
ως % του Κύκλου Εργασιών	-	8%	18%	11%
ΚΠΦ	-	-2.179.704	420.995	-499.732
ως % του Κύκλου Εργασιών	-	-13%	1%	-3%
Καθαρά Πάγια	-	0	0	5.957.322
Ίδια Κεφάλαια	-	136.982.711	119.726.623	98.288.344
Μακροπρόθεσμα Δάνεια	-	13.870.864	20.346.809	4.888.145
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Ίδια Κεφάλαια	-	0,1	0,2	0,0
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/ΚΠΦΤΑ	-	9,9	3,8	2,7

Πηγή: ICAP, ΜΗΤΕ, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι:

- Ο κύκλος εργασιών των ξενοδοχείων 2*, 3*, 4* και 5* ανέρχεται σε € 84 εκατ. περίπου.
- Τα συνολικά Επενδεδυμένα Ίδια Κεφάλαια για τις κατηγορίες 4*, 3* και 2* υπερβαίνουν τα € 354 εκατ. και ο Μακροπρόθεσμος Δανεισμός τα € 39 εκατ. Η αξία των Παγίων μετά τις Αποσβέσεις (Καθαρά Πάγια) ανέρχεται σε € 6 εκατ. περίπου, που προκύπτει εξ ολοκλήρου από την αξία των Καθαρών Παγίων των ξενοδοχείων 2*.
- Τα ξενοδοχεία 3* συγκριτικά με τις υπόλοιπες κατηγορίες, έχουν σημαντικά υψηλότερο Κύκλο Εργασιών, Κερδοφορία (ΚΠΦΤΑ και ΚΠΦ) και

Μακροπρόθεσμα Δάνεια. Στον αντίποδα τα 2* ξενοδοχεία εμφανίζουν τα υψηλότερα Καθαρά Πάγια ενώ τα 4* τα υψηλότερα Ίδια Κεφάλαια.

- Οι δείκτες Κερδοφορίας (ΚΠΦΤΑ και ΚΠΦ) ως ποσοστό του Κύκλου Εργασιών σε όλες τις κατηγορίες ξενοδοχείων κρίνονται ως πολύ χαμηλοί ενώ ο δείκτης ΚΠΦ για τις κατηγορίες 4* και 2* είναι αρνητικός .
- Τέλος, οι δείκτες Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς Ίδια Κεφάλαια και Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς ΚΠΦΤΑ κρίνονται ως υγιείς για όλες τις κατηγορίες ξενοδοχείων, με εξαίρεση τον δείκτη Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς ΚΠΦΤΑ για την κατηγορία 4* ο οποίος κρίνεται ως υψηλός.

Πίνακας 68: Βασικοί δείκτες ξενοδοχείων ανά Δωμάτιο στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, 2017

Κατηγορία:	5*	4*	3*	2*
Κύκλος Εργασιών/Δωμάτιο	15.324	10.174	7.149	3.711
Καθαρά Πάγια/Δωμάτιο	-	0	0	1.381
Ίδια Κεφάλαια/Δωμάτιο	-	83.884	28.318	22.789
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Δωμάτιο	-	8.494	4.812	1.133

Πηγή: ICAP, ΜΗΤΕ, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σύμφωνα με τον πίνακα 67, προκύπτει ότι, ανά Δωμάτιο, τόσο ο Κύκλος Εργασιών όσο και τα Ίδια Κεφάλαια και τα Μακροπρόθεσμα Δάνεια είναι σημαντικά υψηλότερα όσο υψηλότερη είναι η κατηγορία του ξενοδοχείου. Όσον αφορά τα Καθαρά Πάγια, η μόνη κατηγορία που δεν είναι μηδενικά είναι αυτή των 2*.

Συγκριτικά με τους αντίστοιχους δείκτες για το σύνολο της χώρας και για τις κατηγορίες 3* και 4* (βλ. Πίνακα 65) παρατηρούμε ότι ο Κύκλος Εργασιών ανά Δωμάτιο, τα Καθαρά Πάγια ανά Δωμάτιο (μηδενικά) και τα Μακροπρόθεσμα Δάνεια ανά Δωμάτιο είναι χαμηλότερα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου συγκριτικά με το σύνολο της Ελλάδας ενώ το αντίστροφο συμβαίνει στα Ίδια Κεφάλαια ανά Δωμάτιο. Επίσης, τα Επενδεδυμένα Ίδια Κεφάλαια ανά Δωμάτιο στα ξενοδοχεία 4* είναι δυσανάλογα υψηλά σε σχέση με τις άλλες κατηγορίες και σε σχέση με τους άλλους δείκτες.

6.2 ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ, 2017-2018

Ο Γενικός Δείκτης Ικανοποίησης (GRI) πελατών ξενοδοχείων υπολογίζεται από την ReviewPro, εταιρεία που ειδικεύεται στην μέτρηση της online φήμης των ξενοδοχείων. Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται για κάθε ξενοδοχείο, μέσω ανάλυσης των μεταβλητών που συνδέονται με τις αναρτήσεις σχολίων πελατών σε εκατοντάδες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, ιστοσελίδες σχολιασμού ξενοδοχείων και ιστοσελίδες OTAs (online travel agents – διαδικτυακά ταξιδιωτικά γραφεία). Επίσης, λαμβάνει υπόψιν όχι μόνο τις ημερήσιες κριτικές αλλά και τα ιστορικά δεδομένα των τελευταίων 365 ημερών δίνοντας μεγαλύτερη βαρύτητα στις πιο πρόσφατες κριτικές. Δείκτες άνω του 80% υποδηλώνουν θετική εμπειρία. Ο δείκτης είναι ποιοτικός και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση της εξέλιξης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Για τον υπολογισμό έχουν αναλυθεί τα στοιχεία 1.126 ξενοδοχείων από την Ελλάδα, διαφόρων κατηγοριών και από διαφορετικές περιοχές της χώρας. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι τα στοιχεία που παρουσιάζονται για το 2018 βασίζονται σε 435 χιλ. αξιολογήσεις από πελάτες ελληνικών ξενοδοχείων. Συνεπώς, ο δείκτης GRI αποτυπώνει το ανταγωνιστικό επίπεδο του ελληνικού ξενοδοχειακού προϊόντος.

6.2.1 Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Πίνακας 69: Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2017-18

Δείκτες Ποιότητας των ξενοδοχείων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2017-18		
	2017	2018
Κυκλαδες	89,8%	90,0%
Ήπειρος	90,1%	89,9%
Θεσσαλία	86,3%	86,2%
Βόρειο Αιγαίο	85,3%	86,2%
Κρήτη	85,9%	86,2%
Κεν. Μακεδονία	85,6%	86,0%
Δωδεκάνησα	85,4%	85,8%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	84,4%	85,6%
Στερεά Ελλάδα	85,2%	85,1%
Ιόνια Νησιά	84,3%	85,0%
Πελοπόννησος	85,8%	84,9%
Αττική	84,1%	84,6%
GRI	86,0%	86,3%

Πηγή: Review Pro - Επεξεργασία INSETE Intelligence

άνωθεν).

Στον Πίνακα 68 καταγράφεται ο Γενικός Δείκτης Ικανοποίησης (GRI) των πελατών ξενοδοχείων τόσο ανά Περιφέρεια (με εξαίρεση τις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας και Δυτικής Ελλάδας όπου δεν διαθέτουμε στοιχεία) όσο και για το σύνολο της χώρας. Από τα στοιχεία, παρατηρούμε ότι οι πελάτες που επέλεξαν για την διαμονή τους ξενοδοχεία έμειναν ικανοποιημένοι από τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους τόσο στο σύνολο της χώρας όσο και στις επιμέρους Περιφέρειες (βλ.

Συγκεκριμένα, το επίπεδο ικανοποίησης των πελατών ξενοδοχείων στο σύνολο της Ελλάδας, σημείωσε βελτίωση την περίοδο 2017-2018 (από 86,0% το 2017 σε 86,3% το 2018). Επιμέρους, οι Κυκλαδες (από 89,8% το 2017 σε 90,0% το 2018), το Βόρειο Αιγαίο (από 85,3% το 2017 σε 86,2% το 2018), η Κρήτη (από 85,9% το 2017 σε 86,2% το 2018), η Κεντρική Μακεδονία (από 85,6% το 2017 σε 86,0% το 2018), τα Δωδεκάνησα (από 85,4% το 2017 σε 85,8% το 2018), η Αν. Μακεδονία & Θράκη (από 84,4% το 2017 σε 85,6% το 2018), τα Ιόνια Νησιά (από 84,3% το 2017 σε 85,0% το 2018) και η Αττική (από 84,1% το 2017 σε 84,6% το 2018) σημειώνουν βελτίωση του επιπέδου ικανοποίησης των πελατών ξενοδοχείων ενώ αντίθετα η Ήπειρος (από 90,1% το 2017 σε 89,9% το 2018), η Θεσσαλία (από 86,3% το 2017 σε 86,2% το 2018), η Στερεά Ελλάδα (από 85,2% το 2017 σε 85,1% το 2018) και η Πελοπόννησος (από 85,8% το 2017 σε 84,9% το 2018) κατέγραψαν επιδείνωση της ικανοποίησης των πελατών τους. Τέλος, αξιοσημείωτο είναι ότι οι Κυκλαδες (89,8% το 2017 και 90,0% το 2018) και η Περιφέρεια Ηπείρου (90,1% το 2017 και 89,9% το 2018) εμφάνισαν τα υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης ενώ η Αττική (84,1% το 2017 και 84,6% το 2018) τα χαμηλότερα.

6.2.2 Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά κατηγορία αστεριού

Πίνακας 70: Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά κατηγορία αστεριού, 2017-18

Δείκτες Ποιότητας ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά κατηγορία αστεριού, 2017-18		
	2017	2018
5*	M.Δ.	M.Δ.
4*	87,5%	86,6%
3*	85,0%	86,7%
1*-2*	83,6%	84,3%
GRI	85,3%	86,2%

Πηγή: Review Pro - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Ο Γενικός Δείκτης Ικανοποίησης (GRI) των πελατών ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου σημείωσε βελτίωση την περίοδο 2017-2018 (από 85,3% το 2017 σε 86,2% το 2018). Επιπροσθέτως, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου σημείωσε το 2018 το 4^ο υψηλότερο ποσοστό ικανοποίησης πελατών ξενοδοχείων.

Η εικόνα στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών την περίοδο 2017-2018 είναι μικτή. Συγκεκριμένα, στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου το επίπεδο ικανοποίησης των πελατών σημείωσε βελτίωση στα 3* (από 85,0% το 2017 σε 86,7% το 2018) και 1*-2* (από 83,6% το 2017 σε 84,3% το 2018) ενώ αντίθετα κατέγραψε επιδείνωση στα 4* (από 87,5% το 2017 σε 86,6% το 2018). Για τα ξενοδοχεία 5* δεν διαθέτουμε στοιχεία για το επίπεδο ικανοποίησης των πελατών τους.

7 ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα ενότητα περιλαμβάνει την συνοπτική καταγραφή επιλεγμένων **βασικών στρατηγικών κατευθύνσεων και προβλέψεων που έχουν άμεση σχέση με την τουριστική ανάπτυξη**, όπως έχουν θεσμοθετηθεί και προωθούνται στο πλαίσιο του **Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου (ΠΧΠ)** για την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (βλ. [ΦΕΚ 181 Δ/16.04.2019](#)).

Τα **ΠΧΠ** θεσμοθετούνται με Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας μετά από δημόσια διαβούλευση. **Αποτελούν τα βασικά εργαλεία άσκησης χωροταξικού σχεδιασμού αλλά και αναπτυξιακής πολιτικής σε Περιφερειακό επίπεδο**, παρέχοντας κατευθύνσεις για την χωρική οργάνωση και την ανάπτυξη των Περιφερειών της Χώρας και δίνοντας στρατηγικές κατευθύνσεις στα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού που έχουν ρυθμιστικό χαρακτήρα.

Στις επόμενες ενότητες περιγράφονται στρατηγικές κατευθύνσεις που έχουν σχέση με:

- **πρότυπα χωρικής οργάνωσης, αναπτυξιακούς πόλους και άξονες, κόμβους και πύλες μεταφορών** καθώς και με
- ειδικές **πρόνοιες και κατευθύνσεις** σε ότι αφορά στην **τουριστική ανάπτυξη ανά χωρική/ γεωγραφική ενότητες, θεματικές μορφές τουρισμού και ειδικές κατηγορίες του χώρου** (πχ. παράκτιος και νησιωτικός χώρος, ορεινός χώρος, κλπ.) καθώς και **όρους δόμησης** (πχ. αρτιότητες, επιτρεπόμενες χρήσεις, πυκνότητα κλινών).

Πρακτικά, οι πρόνοιες και οι κατευθύνσεις αυτές λαμβάνουν υπόψη μία σειρά επιτελικών σχεδίων και προγραμμάτων όπως Εθνικές Πολιτικές (πχ. Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης, ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων), τα οικεία Περιφερειακά και Τομεακά (πχ. υποδομές μεταφορών, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη) Επιχειρησιακά Προγράμματα, αλλά και τις επηρεάζουν. Παράλληλα **έχουν άμεση και στενή σχέση τόσο με τον σχεδιασμό του χώρου ρυθμιστικού χαρακτήρα** (πχ. πολεοδομικά σχέδια) όσο και **με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δημόσιων και ιδιωτικών έργων** (πχ. μέσω της διαδικασίας της χωροθέτησης και της περιβαλλοντικής αδειοδότησης) στους τομείς – μεταξύ άλλων – των μεταφορών, των υποδομών και του τουρισμού.

Σκοπός και στόχοι

Ένας από τους βασικούς στόχους είναι η ισόρροπη ανάπτυξη της παραγωγικής βάσης της Περιφέρειας με έμφαση στην παράλληλη ανάπτυξη και την αλληλούποστήριξη του πρωτογενούς τομέα (αλιεία, γεωργία, κτηνοτροφία), του τουρισμού και της παραγωγής «πράσινης» ενέργειας.

Ειδικότεροι στόχοι σχετικοί με τον τουρισμό αποτελούν η: (α) Πολύπλευρη ανάπτυξη του τουρισμού με αξιοποίηση νέων αγορών, (β) η ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού που σχετίζονται με το περιβάλλον και την πολιτιστική κληρονομιά και (γ) η Ανάπτυξη θαλάσσιου τουρισμού (τουρισμού κρουαζέρας, σκαφών αναψυχής, κατάδυσης κ.λπ.).

Βασικοί άξονες και πόλοι ανάπτυξης

Σταθερή προτεραιότητα αποτελεί η βελτιωμένη προσέγγιση των εθνικών αξόνων ανάπτυξης, που ωστόσο δεν αφορά μόνον στον παραδοσιακό προσανατολισμό της Περιφέρειας προς την Αθήνα, αλλά και την ευρύτερη σύνδεση με άλλους κόμβους του ηπειρωτικού αναπτυξιακού άξονα σε σχήμα «S» (σύνδεση με Θεσσαλονίκη, Καβάλα, Αλεξανδρούπολη), αλλά και άλλους άξονες όπως εκείνον που διατρέχει την Κρήτη (σύνδεση με το Ηράκλειο).

Οι κύριοι πόλοι ανάπτυξης για την Περιφέρεια ταυτίζονται με τους δευτερεύοντες «εθνικούς πόλους» του Γενικού Πλαισίου για το Αιγαίο: τη Μυτιλήνη και τη Χίο. Οι πρωτεύουσες των άλλων μεγάλων νησιών και των αντίστοιχων Περιφερειακών Ενοτήτων (Βαθύ, Μύρινα, Αγ. Κήρυκος) αποτελούν δευτερεύοντες περιφερειακούς πόλους. Προκειμένου να αυξηθεί η επιρροή των ενδοπεριφερειακών πόλων ανάπτυξης, προωθείται και η κυκλική σύνδεσή τους, παράλληλα με την ακτινωτή, η οποία θα βελτιώσει την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ τους χωρίς την απαραίτητη μεσολάβηση της πρωτεύουσας της Περιφέρειας.

Πύλες του δικτύου μεταφορών

Με βάση τις κατευθύνσεις του Γενικού Πλαισίου, οι αερολιμένες της Μυτιλήνης και της Σάμου αναλαμβάνουν κεντρικό ρόλο για τις αεροπορικές υπηρεσίες στην Περιφέρεια. Θεωρείται αναγκαία η αναβάθμιση των υφιστάμενων υποδομών στο αεροδρόμιο της Μυτιλήνης και της Χίου ώστε να έχουν τη δυνατότητα εξυπηρέτησης μεγάλων αεροσκαφών.

Για τις λιμενικές υποδομές της Περιφέρειας, το ρόλο κόμβων αναλαμβάνουν οι λιμένες της Μυτιλήνης, του Σιγρίου Λέσβου, της Χίου, των Μεστών Χίου, της Σάμου (Βαθύ), του Καρλοβασίου και της Λήμνου.

Παράλληλα, προωθείται η ανάπτυξη και ο συντονισμός των μεταφορών και η ολοκλήρωση του συστήματος μεταφορών σε διαπεριφερειακό και ενδοπεριφερειακό επίπεδο, μέσω: (α) Ανάπτυξης λειτουργιών «κόμβου» διεθνούς σημασίας και διεύρυνσης των προοπτικών οικονομικής και πολιτιστικής συνεργασίας, με προσανατολισμό στη ΝΑ Μεσόγειο, στο χώρο της ΝΑ Ευρώπης και στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, κατ' ακολουθία με τους κύριους θαλάσσιους άξονες σύνδεσης της χώρας με τις περιοχές αυτές. (β) Τακτικής συγκοινωνιακής σύνδεσης των «πυλών» της περιφέρειας με τη Θεσσαλονίκη και την Καβάλα, ανοίγοντας νέες αναπτυξιακές δυνατότητες (πχ. στον τομέα του τουρισμού) και ξεφεύγοντας από τη μονοσήμαντη εξάρτηση από την Αθήνα. (γ) Τακτικής συγκοινωνιακής σύνδεσης των «πυλών» της Περιφέρειας με την Κύμη και το Βόλο, ώστε να μειωθεί η χρονοαπόσταση σύνδεσης των νησιών με την ηπειρωτική χώρα.

Τέλος, προβλέπεται η διαπήρηση και αναβάθμιση ελικοδρομίων σε Ψαρά, Οινούσσες και Άγ. Ευστράτιο.

Θαλάσσιες Μεταφορές

Προωθείται η ανάδειξη της θέσης της Περιφέρειας ως «σταυροδρόμι» θαλάσσιων μεταφορών, που αναπτύσσονται κατά μήκος πολλαπλών αξόνων διακίνησης επιβατών και εμπορευμάτων, οι οποίοι διατρέχουν το Αιγαίο Πέλαγος.

Ειδικότερα, προωθείται η:

- Διαρκής αναβάθμιση όλων των υφιστάμενων λιμένων με σημαντική εμπορευματική ή/και επιβατική κίνηση με κύριο σκοπό τη σταθερή παροχή ασφάλειας στις μεταφορές. Ρόλο κόμβων μπορούν να επιτελέσουν οι λιμένες Σάμου (Βαθύ - Καρλόβασι), Μυτιλήνης, Σιγρίου, Χίου, Μεστών και Μύρινας
- Επιλογή συγκεκριμένων λιμένων για την εξυπηρέτηση τουρισμού κρουαζιέρας και προγραμματισμός απαιτούμενων έργων.
- Ενίσχυση του θαλάσσιου τουρισμού με την υπόδειξη ζωνών ή ευρύτερων περιοχών για τη χωροθέτηση οργανωμένων χώρων ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής (μαρίνων).
- Δημιουργία δικτύου τουριστικών λιμένων, καταφυγίων και αγκυροβολίων για την καλύτερη επικοινωνία των περιοχών αλλά και την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού. Ενδεικτικά, προωθείται η ανάπτυξη μαρίνων: σε Χίο (Βολισσός,

Καρδάμυλα), Σάμο (Πυθαγόρειο, Καρλόβασι, Μαραθόκαμπος), Ικαρία (Άγ. Κήρυκος, Εύδηλος και νότιο τμήμα νησιού), στους Φούρνους και στη Θύμαινα.

- Ανάπτυξη υδατοδρομίων τόσο για τη διασύνδεση των νησιών εντός της Περιφέρειας όσο και για την επικοινωνία τους με τον ηπειρωτικό κορμό της χώρας, με την ανάπτυξη κατάλληλων υποδομών σε υφιστάμενους λιμένες, ή τη δημιουργία νέων, όπως θα προκύψουν από εξειδικευμένες μελέτες.
- Ενίσχυση των ενδοπεριφερειακών ακτοπλοϊκών συνδέσεων, π.χ. Μυτιλήνης - Χίου, Χίου - Ψαρών, ειδικά σε περιπτώσεις διοικητικής εξάρτησης και κάλυψης αναγκών πρόσβασης σε κοινωνικές υποδομές.
- Υποστήριξη της ανάπτυξης νέων θαλάσσιων συνδέσεων επιβατικών ή θαλάσσιου τουρισμού (τύπου Ρεγγάτα) μεταξύ προορισμών της νησιωτικής Ελλάδας (π.χ. Καβάλα - Μυτιλήνη - Χίος - Ρόδος - Κρήτη), με τις Κυκλαδες, τα Δωδεκανήσα και τις Β. Σποράδες.

Χωρική διάρθρωση των βασικών δικτύων λοιπής τεχνικής υποδομής

Για τη διαχείριση και διάθεση των στερεών αποβλήτων υιοθετούνται οι προϋποθέσεις και κατευθύνσεις που τίθενται από τον Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) Βορείου Αιγαίου, όπως ισχύει. Για την μεταβατική περίοδο μέχρι την πλήρη εφαρμογή του ΠΕΣΔΑ προτείνονται οι ακόλουθοι άξονες δράσεων: (α) Εκτεταμένη ανακύκλωση συσκευασιών στο σύνολο της Περιφέρειας. (β) Στοχευμένη Διαλογή στην Πηγή του οργανικού κλάσματος σε περιοχές τουριστικές όπου υπάρχει σημαντικός αριθμός εστιατορίων, ξενοδοχείων, και στη δημιουργία μικρών μονάδων κομποστοποίησης, (γ) Βελτιστοποίηση της υπάρχουσας εναλλακτικής διαχείρισης των ειδικών ρευμάτων στο σύνολο της Περιφέρειας αξιοποιώντας την παρουσία των ΣΕΔΑ και (δ) Ολοκλήρωση του δικτύου ΣΜΑ.

Χωρική διάρθρωση, εξειδίκευση και συμπληρωματικότητα των παραγωγικών δραστηριοτήτων - Τουρισμός

Προωθείται η:

- Διεύρυνση της τουριστικής αγοράς της Περιφέρειας (τόνωση των νέων αγορών όπως η Τουρκία και η Ρωσία και προσέλκυση και άλλων). Ιδιαίτερες προοπτικές παρουσιάζει η αξιοποίηση της τουριστικής κίνησης των παραλίων της Τουρκίας, με διαμόρφωση ελκυστικών τουριστικών προϊόντων, ενεργοποίηση σχημάτων επιχειρηματικής συνεργασίας και στοχευμένη προβολή, ώστε να επιτευχθεί ισόρροπη αμφιδρομη διακίνηση τουριστών μεταξύ των δύο πλευρών.

- Επέκταση της τουριστικής δραστηριότητας σε διάρκεια τουλάχιστον έξι μηνών κατά τη διάρκεια του έτους.
- Δημιουργία υποδομών για την τόνωση εξειδικευμένων μορφών τουρισμού, με έμφαση στον θαλάσσιο τουρισμό (σταθμοί ελλιμενισμού) και τον τουρισμό κρουαζιέρας.
- Αντιμετώπιση των ελλείψεων σε βασικές υποδομές ως προς τις πύλες εισόδου (λιμάνια, αεροδρόμια).
- Διάχυση των τουριστικών υποδομών ώστε να ωφεληθούν όλα τα νησιά και να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις στο περιβάλλον.
- Δυνατότητα ανάπτυξης ειδικών / εναλλακτικών μορφών τουρισμού με την αξιοποίηση των μοναδικής αξίας φυσικών πόρων, καθώς και του πλούσιου πολιτιστικού, ιστορικού και αξιόλογου κτιριακού αποθέματος και της ύπαρξης ιαματικών θερμών πηγών.
- Αξιοποίηση της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς και η διαμόρφωση ισχυρής φυσιογνωμίας - ταυτότητας προορισμού, ελκυστικής για τον επισκέπτη.
- Δυνατότητα ολοκλήρωσης του τουριστικού προϊόντος με την αξιοποίηση συνεργειών με τους παραδοσιακούς κλάδους και τις τοπικές δραστηριότητες της περιοχής (προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ, υπηρεσίες εστίασης και τοπική γαστρονομία) και την ανάπτυξη διατομεακών / κλαδικών συνεργασιών.

Ιδιαίτερες δυνατότητες παρουσιάζει κατά προτεραιότητα η δημιουργία οργανωμένου δικτύου θεματικών διαδρομών (όλα τα νησιά) και η ανάπτυξη θεματικού τουρισμού

Επιπλέον, σημαντικό ρόλο μπορεί να διαδραματίσει το σημαντικό δίκτυο παραδοσιακών οικισμών, κυρίως στη Χίο, τη Λέσβο και τη Λήμνο. Ιδιαίτερα στις περιπτώσεις εγκαταλειμμένων οικισμών (π.χ. στη Χίο) προωθείται η δυνατότητα αναζωογόνησης τους μέσω της δημιουργίας σύνθετων τουριστικών καταλυμάτων.

Οι κατευθύνσεις για τον τουρισμό ανάλογα με το είδος της τουριστικής ανάπτυξης εξειδικεύονται ως εξής:

1. Ως **αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές** αναγνωρίζονται τα παράλια και περιορισμένες περιοχές της ενδοχώρας των μεγάλων νησιών της Περιφέρειας (Λέσβος, Λήμνος, Χίος, Σάμος, Ικαρία). Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής κατευθύνσεις: (α) Ολοκληρωμένες τουριστικές παρεμβάσεις με αναπτυξιακό χαρακτήρα, όπως οργανωμένοι υποδοχείς τουριστικών δραστηριοτήτων, σύνθετα τουριστικά καταλύματα, ειδικά προγράμματα τουριστικής ανάπτυξης και ανάπτυξης βασικών υποδομών, (β) Εκσυγχρονισμός υφιστάμενων τουριστικών μονάδων, με παράλληλη αναβάθμιση σε τύπους και κατηγορίες καταλυμάτων (3, 4 και 5 αστέρια), ή επέκταση αυτών και συμπληρώσεις με

ειδικές τουριστικές υποδομές, (γ) Προώθηση μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας και βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας των τουριστικών εγκαταστάσεων, (δ) Κατασκευή νέων, συμπλήρωση και αναβάθμιση υφιστάμενων τεχνικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και πολιτιστικών υποδομών, (ε) Χωροθέτηση οργανωμένων κατασκηνώσεων (camping).

2. Ως **περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης ειδικού και εναλλακτικού τουρισμού** αναγνωρίζονται τα μικρότερα νησιά της Περιφέρειας (Οινούσσες, Ψαρά, Αγ. Ευστράτιος, Φούρνοι) καθώς επίσης και οι περιοχές της ενδοχώρας των μεγαλύτερων νησιών της Περιφέρειας. Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής κατευθύνσεις: (α) Προσαρμογή της τυπολογίας των καταλυμάτων (μορφολογικοί περιορισμοί, δυναμικότητα, κατηγορίες) και άλλων σχετικών με τον τουρισμό υποδομών σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής και των ειδικών - εναλλακτικών μορφών τουρισμού που υποστηρίζουν, (β) Αποκατάσταση και αξιοποίηση παλαιών κελυφών, επανάχρηση αξιόλογων κτιρίων ή συνόλων, και παροχής κινήτρων για μετατροπή παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων σε ξενοδοχειακές μονάδες τουλάχιστον 3 αστέρων, (γ) Εκσυγχρονισμός υφιστάμενων τουριστικών μονάδων με παράλληλη αναβάθμιση σε τύπους και κατηγορίες καταλυμάτων (3, 4 και 5 αστέρια) ή επέκταση αυτών και συμπληρώσεις με ειδικές τουριστικές υποδομές, (δ) Κατασκευή νέων, συμπλήρωση και αναβάθμιση υφιστάμενων τεχνικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και πολιτιστικών υποδομών, (ε) Προώθηση τοπικών συμφώνων ποιότητας και προγραμμάτων στήριξης αγροτικών ή και παραδοσιακών μεταποιητικών δραστηριοτήτων φιλικών προς το περιβάλλον (στήριξη ολοκληρωμένης ή βιολογικής γεωργίας, προϊόντων ονομασίας προέλευσης, παραδοσιακών τεχνικών, κ.ά.) και λειτουργικής διασύνδεσής τους με τουριστικές μονάδες, (στ) Αναβάθμιση και μετατροπή υφιστάμενων ξενοδοχειακών καταλυμάτων σε σύνθετα τουριστικά καταλύματα ήπιας ανάπτυξης. (ζ) Ολοκληρωμένες τουριστικές παρεμβάσεις με αναπτυξιακό χαρακτήρα, όπως οργανωμένοι υποδοχείς τουριστικών δραστηριοτήτων, σύνθετα τουριστικά καταλύματα, ειδικά προγράμματα τουριστικής ανάπτυξης και ανάπτυξης βασικών υποδομών.

Σε ό,τι αφορά στους όρους της σημειακής χωροθέτησης τουριστικών καταλυμάτων σε εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχές, δίδονται οι εξής κατευθύνσεις:

- Για τις αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές: αύξηση της ελάχιστης απαιτούμενης επιφάνειας γηπέδου σε δέκα (10) στρέμματα και θέσπιση μέγιστης πυκνότητας 8, 9 και 10 κλινών/στρέμμα για ξενοδοχεία 5, 4 και 3

αστέρων, αντιστοίχως. Υιοθέτηση της κατεύθυνσης αυτής και στην περίπτωση επέκτασης υφιστάμενου καταλύματος, πλην της περίπτωσης τυχόν συμπλήρωσης αυτού με ειδικές τουριστικές υποδομές εκτός αν αυτό αποκλείεται από ειδικές διατάξεις.

- Για τις περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης ειδικού και εναλλακτικού τουρισμού: αύξηση της ελάχιστης απαιτούμενης επιφάνειας γηπέδου σε δεκαπέντε (15) στρέμματα και θέσπιση μέγιστης πυκνότητας 8, 9 και 10 κλινών/ στρέμμα για ξενοδοχεία 5, 4 και 3 αστέρων, αντιστοίχως. Υιοθέτηση της κατεύθυνσης αυτής και στην περίπτωση επέκτασης υφιστάμενου καταλύματος, πλην της περίπτωσης τυχόν συμπλήρωσης αυτού με ειδικές τουριστικές υποδομές εκτός αν αυτό αποκλείεται από ειδικές διατάξεις.

Θεματικές/ ειδικές μορφές τουρισμού

Σε ότι αφορά στις θεματικές μορφές τουρισμού, προωθούνται οι κάτωθι κατευθύνσεις και μέτρα:

1. **Αστικός τουρισμός:** Προωθείται η αναβάθμιση του ρόλου της πόλης της Μυτιλήνης ως τουριστικού προορισμού τουρισμού διαμονής σύντομης διάρκειας, με τα εξής μέτρα: (α) Να αναδειχθεί και να αναβαθμιστεί το ιστορικό κέντρο, τα μνημεία, οι αρχαιολογικοί χώροι και λοιπά αξιόλογα στοιχεία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος της πόλης. (β) Να ενταχθεί η πόλη σε εθνικά και διεθνή δίκτυα στα πλαίσια ειδικών θεματικών ενοτήτων (π.χ. κοινή ιστορία, αρχιτεκτονική, τοπική παραγωγή κ.α.). (γ) Να αναβαθμιστούν και να επεκταθούν οι παρεχόμενες υπηρεσίες και δραστηριότητες σε μουσεία, εκθετήρια, φεστιβάλ και άλλες θεματικές ή πολιτιστικές εκδηλώσεις. (δ) Να κατασκευαστούν νέα καταλύματα υψηλών προδιαγραφών με παράλληλη απόσυρση των απαξιωμένων μονάδων καθώς και να αναπτυχθούν οργανωμένοι χωρικοί υποδοχείς στην ευρύτερη περιοχή της Μυτιλήνης (ε) Να αναβαθμιστεί ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, να βελτιωθούν οι συνθήκες κυκλοφορίας και ασφάλειας των πεζών, καθώς και η προσβασιμότητα των εμποδιζόμενων ατόμων. (στ) Να μετεγκατασταθούν ο εμπορικός και επιβατικός λιμένας Μυτιλήνης εκτός του πολεοδομικού συγκροτήματος.
2. **Συνεδριακός - Εκθεσιακός τουρισμός:** Συγκεντρώνεται στη Μυτιλήνη, τη Λήμνο, τη Σάμο - Καρλόβασι - Πυθαγόρειο και τη Χίο. Στην ανάπτυξη του συνεδριακού - εκθεσιακού τουρισμού συναίνοιύν σημαντικοί παράγοντες, όπως η λειτουργία του Πανεπιστημίου Αιγαίου και η ύπαρξη αξιόλογων στοιχείων του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Σημειώνεται ότι οι προοπτικές του

συνεδριακού - εκθεσιακού τουρισμού εξαρτώνται άμεσα από την εύκολη πρόσβαση (κυρίως αεροπορική και οδική, και δευτερευόντως ακτοπλοϊκή).

3. Θαλάσσιος τουρισμός:

- a. Τουρισμός κρουαζέρας: Η Μυτιλήνη αναπτύσσεται ως πύλη εισόδου επιβατών κρουαζέρας (homeport), που θα περιλαμβάνει και εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης των επιβατών (port of call). Ως σταθμοί κρουαζέρας μπορούν να αναδειχθούν περαιτέρω κατά προτεραιότητα η Σάμος, η Χίος, η Λέσβος και η Λήμnos.
- b. Τουρισμός με σκάφη αναψυχής: Σημαντική κατεύθυνση για την ανάπτυξη του τουρισμού αναψυχής στην Περιφέρεια, αποτελεί η πύκνωση του δικτύου τουριστικών λιμένων (μαρίνες, αγκυροβόλια, καταφύγια) σε νησιά της Περιφέρειας (Λέσβος - Χίος και μικρότερα νησιά επιρροής τους, Σάμος - Ικαρία και μικρότερα νησιά επιρροής τους). Εξίσου σημαντική κατεύθυνση αποτελεί η βελτίωση - εκσυγχρονισμός υφιστάμενων τουριστικών λιμενικών υποδομών. Τέλος, η ανάπτυξη και λειτουργία ενιαίου συστήματος ηλεκτρονικής ενημέρωσης για διαθεσιμότητα θέσης, κόστος κ.λπ. ανά τουριστικό λιμένα, θεωρείται απαραίτητη για την προσφορά ποιοτικών υπηρεσιών και την προσέλκυση επισκεπτών.
- c. Αλιευτικός τουρισμός: Παρουσιάζει ιδιαίτερες δυνατότητες, δεδομένου ότι διαθέτει σημαντικά πλεονεκτήματα σε σχέση με την ποιότητα των θαλάσσιων υδάτων και των αλιευτικών αποθεμάτων, τόσο σε ότι αφορά την υγιεινή τους όσο και σε ότι αφορά τα γευσιγνωστικά τους χαρακτηριστικά.
- d. Τουρισμός καταδύσεων αναψυχής: Βασική κατεύθυνση αποτελεί η ανάπτυξη δραστηριοτήτων καταδυτικού τουρισμού, κατά προτίμηση μέσω της δημιουργίας θαλάσσιων καταδυτικών πάρκων - θαλάσσιες περιοχές που θα προστατεύονται από την αλιεία και άλλες θαλάσσιες και υποθαλάσσιες δραστηριότητες.

4. Πολιτισμικός τουρισμός: Βασικές κατευθύνσεις αποτελούν: (α) Η διασύνδεση των μουσείων - αρχαιολογικών χώρων - μνημείων - αξιόλογων λαογραφικών πόρων και ένταξη σε δίκτυα διαδρομών από κοινού με προορισμούς φυσιολατρικού ενδιαφέροντος. (β) Η δημιουργία μουσείων και θεματικών πάρκων συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογικών για την ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων και ιδιαιτεροτήτων κάθε περιοχής. (γ) Η διατήρηση και ανάδειξη της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και ειδικότερα των ιστορικών κέντρων των πόλεων της Περιφέρειας και των παραδοσιακών οικισμών, αλλά και μεμονωμένων κτιρίων. (δ) Η ενίσχυση δράσεων για τη δημιουργία

πολυχώρων ψηφιακής αναπαράστασης ιστορικών, μυθολογικών και άλλων πολιτιστικών σεναρίων (σύνδεση καινοτομίας - πολιτισμού). (ε) Η ενίσχυση, προβολή και καθιέρωση φεστιβάλ, πολιτισμικών θεσμών και άλλων σχετικών εκδηλώσεων. (στ) Η ανάπτυξη του γαστρονομικού τουρισμού με βάση την εξαιρετική ποιότητα και ποικιλία των παραδοσιακών προϊόντων της Περιφέρειας, και ένταξή του στο τουριστικό προϊόν

5. **Ιαματικός και θεραπευτικός τουρισμός:** Βασικές κατεύθυνσεις για την ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού αποτελούν η λήψη μέτρων για τη διαφύλαξη των ιαματικών πόρων από την κάθε είδους υποβάθμιση και η παρακολούθησή τους, και η δημιουργία γενικότερα κέντρων ιαματικού θεραπευτικού τουρισμού (Θερμαλισμού, θαλασσοθεραπείας, υδροθεραπευτήρια, κ.λπ.).
6. **Τουρισμός υπαίθρου:** Σε αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να ληφθούν δράσεις: (α) Προστασίας και αξιοποίησης περιοχών της Περιφέρειας που εντάσσονται στο Δίκτυο Natura 2000. (β) Σχεδιασμού, προστασίας και διαχείρισης των τοπίων διεθνούς, εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας. (γ) Προστασία των γεωτόπων της Περιφέρειας (ιδιαίτερα στη δυτική Λέσβο) ως τουριστικών πόρων από χρήσεις που αλλοιώνουν τον χαρακτήρα τους και υποβαθμίζουν την αξία τους ως προορισμό. (δ) Καθιέρωσης τοπικών δικτύων και διαδρομών πολυθεματικού χαρακτήρα με έμφαση στη φυσιολατρική διάσταση με παράλληλη ένταξη πολιτιστικών πόρων (παραδοσιακοί οικισμοί, γαστρονομικοί σταθμοί κ.α.). (ε) Δημιουργίας υποδομών παρατήρησης και ερμηνείας της φύσης (παρατηρητήρια, κέντρα ενημέρωσης επισκεπτών, θεματικά μουσεία). (στ) Διασύνδεσης της τοπικής αγροτικής παραγωγής και των σχετικών προϊόντων μεταποίησης με την τουριστική κατανάλωση (τοπικά σύμφωνα ποιότητας) - προώθηση και εμπορία τοπικών προϊόντων. (ζ) Εξασφάλισης της προσβασιμότητας των περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος, τηρουμένων όσων αναφέρονται στο ν. 1650/1986, όπως τροποποιήθηκε από το ν. 3937/2011, όταν πρόκειται για περιοχές που εντάσσονται στο δίκτυο Natura 2000.

Χωρικός προσδιορισμός των βιώσιμων αναπτυξιακών ενοτήτων

Σε επίπεδο χωρικών ενοτήτων, προωθείται η:

- Ανάδειξη της Λέσβου σε σταθμό κρουαζιέρας με πρόβλεψη ζώνης για εξυπηρέτηση κρουαζιέρας εντός της λιμενικής ζώνης του επιβατικού λιμένα στη Μυτιλήνη και το Σίγρι. Δημιουργία σύγχρονων κέντρων θερμαλισμού σε περιοχές που διαθέτουν τους κατάλληλους φυσικούς πόρους (Πολιχνίτος, Θέρμα Κόλπου Γέρας, Λουτρόπολη Θερμής, Εφταλού, Λισβόρι).

- Ανάδειξη της Λήμνου σε σταθμό κρουαζιέρας με πρόβλεψη ζώνης για εξυπηρέτηση κρουαζιέρας εντός της λιμενικής ζώνης του επιβατικού λιμένα στη Μύρινα. Αξιοποίηση της ιαματικής πηγής των Θέρμων της κοινότητας Κορνού.

Παράλληλα, η Λέσβος και η Λήμνος αποκτούν ισχυρό συγκριτικό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη του γεωτουρισμού και εισέρχονται σε ένα εν δυνάμει δημιουργούμενο δίκτυο γεωτόπων της ευρύτερης περιοχής καθώς προωθείται η ένταξη των σημείων γεωλογικού ενδιαφέροντος σε τουριστικά δίκτυα (θεματικά ή μη).

Επίσης προωθείται η:

- Ανάδειξη της Χίου σε σταθμό κρουαζιέρας με πρόβλεψη ζώνης για εξυπηρέτηση κρουαζιέρας εντός της λιμενικής ζώνης του επιβατικού λιμένα στην πόλη της Χίου και του λιμένα των Μεστών. Ανάπτυξη του θερμαλισμού στην περιοχή των ιαματικών πηγών στα Αγιάσματα. Προωθείται η ένταξη των σημείων γεωλογικού ενδιαφέροντος (λ.χ. σπήλαιο Αγ. Γάλακτος, Ψαρώνας, περιοχή Κορακάρη, περιοχή Κεραμείων) σε τουριστικά δίκτυα (θεματικά ή μη).
- Ανάδειξη της Σάμου σε σταθμό κρουαζιέρας με πρόβλεψη ζώνης για εξυπηρέτηση κρουαζιέρας εντός της λιμενικής ζώνης του επιβατικού λιμένα στο Βαθύ και το Καρλόβασι. Αξιοποίηση και ανάδειξη των φυσικών σπηλαιών (π.χ. σπήλαιο Πυθαγόρα) και φαραγγιών.
- Ανάδειξη της Ικαρίας σε σταθμό κρουαζιέρας με πρόβλεψη ζώνης για εξυπηρέτηση κρουαζιέρας εντός της λιμενικής ζώνης του επιβατικού λιμένα στον Εύδηλο. Προωθείται η οργάνωση σε ολοκληρωμένο δίκτυο και η αξιοποίηση πηγών (Κράτσα, Αρτέμιδος και Παμφίλη, Κέντρο Υδροθεραπείας Απόλλωνα στην πλατεία των Θερμών, πηγή Αγ. Κυριακής, περιοχή Πηγή ανατολικά του χωριού «Ξυλοσύρτης», ιαματικές πηγές Λευκάδος κ.α.). Αξιοποίηση και ανάδειξη των πολυάριθμων και δυσπρόσιτων φυσικών σπηλαιών και του φαραγγιού του Χάλαρη.
- Προωθείται η ήπια ανάπτυξη ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού στα Ψαρά, τους Φούρνους και τον Αγ. Ευστράτιο.

Βασικές προτεραιότητες για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Ορισμένες από τις βασικές προτεραιότητες για το φυσικό περιβάλλον και την πολιτισμική κληρονομιά που έχουν σχέση με τον τουρισμό είναι οι εξής:

- Αξιοποίηση των προστατευόμενων φυσικών και πολιτιστικών πόρων για την προώθηση ήπιων μορφών τουρισμού οικολογικού και πολιτιστικού χαρακτήρα.
- Διευθέτηση συγκρούσεων χρήσεων γης σε περιοχές όπου τα συμφέροντα παραγωγικών επενδύσεων αντιβαίνουν στα συμφέροντα διατήρησης και προστασίας ευαίσθητων οικολογικών και πολιτιστικών πόρων, συμπεριλαμβανομένων τοπίων διεθνούς ή εθνικής εμβέλειας, υπέρ των οικολογικών και πολιτιστικών πόρων και τοπίων.
- Δημιουργία δικτύων των μνημείων Διεθνούς και Εθνικής Σημασίας με τα αντίστοιχα Τοπικής Εμβέλειας και αξιόλογους προορισμούς φυσικής κληρονομιάς. Στόχος η συνολική ανάδειξη τους και η ανάπτυξη του τουρισμού.
- Βελτίωση της προσβασιμότητας και της οργάνωσης σε όλους τους ιστορικούς και αρχαιολογικούς χώρους και πολιτιστικά μνημεία.
- Παρεμβάσεις ανάπλασης στα ιστορικά κέντρα των πόλεων της Περιφέρειας και αύξηση της επισκεψιμότητας των Μουσείων Λήμνου, Λέσβου, Χίου και Σάμου και η σύνδεση των παραδοσιακών και των σύγχρονων λειτουργιών.
- Ολοκλήρωση των συνδέσεων των ιστορικών κέντρων Μύρινας, Μυτιλήνης, Χίου και Πυθαγορείου με τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μεμονωμένα μνημεία.
- Σχεδιασμός και δημιουργία δικτύων μεταξύ των ποικίλων πολιτισμικών και φυσικών πόρων σε όλα τα νησιά της Περιφέρειας, και συνδυασμός με προορισμούς ή/και δραστηριότητες ειδικών-εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- Δημιουργία μουσείων με την αναβάθμιση αρχαιολογικών συλλογών συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογικών για την ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων και ιδιαιτεροτήτων κάθε περιοχής.
- Δημιουργία πολυχώρων ψηφιακής αναπαράστασης ιστορικών, μυθολογικών και άλλων πολιτιστικών σεναρίων (σύνδεση καινοτομίας-πολιτισμού).
- Μέριμνα για την ανάδειξη και συνολική διαχείριση του τοπίου, ώστε να αναδεικνύεται η άρρηκτη σχέση των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων με το ευρύτερο περιβάλλον τους.
- Σε παραδοσιακούς, εγκαταλελειμμένους, παλιούς και φθίνοντες οικισμούς ή οικιστικές ενότητες με αξιόλογα στοιχεία φυσικής ή/και πολιτιστικής κληρονομιάς προωθείται η αναζωογόνησή τους, με διαφύλαξη της αξίας του πόρου και προστασία του παραδοσιακού ή αξιόλογου χαρακτήρα τους. Για

παράδειγμα, ενθαρρύνεται η επένδυση υπό τη μορφή σύνθετων τουριστικών καταλυμάτων.

INSETE

Η παρούσα μελέτη υλοποιήθηκε από το ΙΝΣΕΤΕ στο πλαίσιο της Πράξης:
«Δράσεις πρόγνωσης και παρακολούθησης μεταβολών του Τουριστικού Τομέα για την
ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του»
με κωδικό MIS 5003333, η οποία εντάσσεται στο **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
“Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2014-2020” και
συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)**

